

Versie 28 augustus 2025

JAARSTUKKEN 2024

JAARVERSLAG EN
JAARREKENING 2024

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Leeswijzer	5
Aanbieding	6
Rekening in één oogopslag	7
Financiële analyse	8
Financiële jaarrekening in één oogopslag	10
Jaarverslag.....	12
Programmaverantwoording	13
Verplichte beleidsindicatoren	14
1. Bestuurszaken	18
2. Burgerzaken.....	21
3. Openbare orde en veiligheid	25
4. Wegen, water en verkeer	29
5. Onderwijs	37
6. Cultuur en recreatie	41
7. Sociaal Domein	44
8. Bouwen en wonen.....	55
9. Milieu en duurzaamheid	61
10. Grondexploitatie, dorpsvernieuwing en economie.....	66
Algemene dekkingsmiddelen	69
Onvoorzien	70
Overhead	71
Vennootschapsbelasting	73
Mutaties reserves.....	74
Paragrafen.....	75
Algemeen	76
Paragraaf lokale heffingen	77
Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing	83
Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen	98
Paragraaf financiering	106
Paragraaf bedrijfsvoering	111
Paragraaf verbonden partijen	116
Paragraaf grondbeleid	132
Paragraaf reserves en voorzieningen	134
Openbaarheidsparagraaf	140
Jaarrekening.....	141
3. Overzicht van baten en lasten en de toelichting	142
Overzicht baten en lasten	143
Incidentele baten en lasten	144
Structurele mutatie reserves.....	147
Rechtmatigheidsverantwoording	149
4. Balans en toelichting.....	150
Algemene grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	155
Activa	162
Passiva	168
Elementen die buiten de balanstelling vallen	176
WNT.....	180
Bijlagen.....	184

Bijlage 1 Berekening financiële kengetallen	185
Bijlage 2 Investerings 188	188
Bijlage 3 Verantwoording specifieke uitkeringen (SISA-bijlage).....	190
Bijlage 4: EMU-saldo	214
Bijlage 5: Taakvelden overzicht	215
Controleverklaring.....	219

Leeswijzer

Bij het samenstellen van de jaarstukken 2024 zijn de programmateksten en de programma-indeling van de begroting 2024 aangehouden. Hierbij is rekening gehouden met de eisen van de nieuwe regels Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Met betrekking tot de toegelichte bedragen in de jaarstukken, benoemen we graag de volgende opmerkingen. In principe zijn de bedragen weergegeven in hele euro's. De tabellen zijn echter direct vanuit de administratie opgebouwd die bestaat uit bedragen in eurocenten. Hierdoor kan bij optellingen een afrondingsverschil ontstaan van maximaal enkele euro's.

Duiding 'resultaat' in de financiële tabellen:

Bedrag + :	resultaat is negatief (verlies)	méér uitgaven of minder inkomsten dan begroot
Bedrag - :	resultaat is positief (winst)	minder uitgaven of méér inkomsten dan begroot

Algemeen

Volgens artikel 24 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV), bestaan de jaarstukken uit:

- **het jaarverslag** (programmaverantwoording en paragrafen)
- **de jaarrekening** (programmarekening, balans & toelichting en SiSa-bijlage)

De programmaverantwoording en de programmarekening inclusief de toelichting hierop zijn geïntegreerd en worden per programma behandeld. De paragrafen en de balans inclusief toelichting vormen een apart onderdeel van de jaarstukken.

Aanbieding

Met genoegen biedt het college u hierbij de jaarrekening 2024 aan. Met deze jaarrekening legt het college verantwoording af over het gevoerde beleid en de financiële resultaten van de gemeente Laren in het afgelopen jaar.

De financiële omstandigheden waarin het college haar ambities moet realiseren, zijn – mede door de aangekondigde bezuinigingen op de Algemene Uitkering – ronduit uitdagend te noemen. Desondanks is het ons gelukt om ook in 2024 het hoge voorzieningenniveau in stand te houden. De beschikbare budgetten zijn bescheiden en de marges smal; dit maakt dat overschotten en tekorten elkaar snel kunnen afwisselen. De jaarrekening over 2024 laat zien dat de financiële situatie van Laren stabiel is gebleven. Er is sprake van een klein tekort, en de balansratio's laten een positief beeld zien.

Opmerkelijk is de ontwikkeling binnen het Sociaal Domein. Waar in het verleden de beheersbaarheid van de financiën regelmatig zorgen baarde, is er voor het derde achtereenvolgende jaar binnen de begroting gebleven. Om toekomstige inkomstenbronnen te verkennen, heeft het college op advies van de Economische Tafel een rapport laten opstellen over mogelijke nieuwe verdienmodellen voor onze gemeente. In 2024 is, na lang wachten, de Omgevingswet in werking getreden. De overgang van de oude Wet op de ruimtelijke ordening naar het nieuwe stelsel is zonder grote problemen verlopen.

Ook de participatie van inwoners speelde opnieuw een belangrijke rol. In het kader van de actualisatie van onze woonvisie heeft het hele dorp kunnen meedenken over geschikte locaties voor woningbouw. Een belangrijk resultaat uit deze dialoog is de brede steun voor het uitgangspunt dat bouwen op de karakteristieke Gooise akkers (engen) niet wenselijk is.

Verder hebben wij in 2024 opnieuw stappen gezet om dichterbij onze inwoners te staan. Zo is sinds september een wekelijks inloopspreekuur in het Brinkhuis ingericht, waar inwoners terecht kunnen voor hulp bij digitaal contact met de overheid. Tot de jaarwisseling maakten 184 inwoners gebruik van deze voorziening. Op het gebied van duurzaamheid is in 2024 het Soortenmanagementplan opgesteld. Dit plan helpt huiseigenaren bij het uitvoeren van isolatiemaatregelen op een ecologisch verantwoorde manier. Mede hierdoor konden we succesvolle acties ontplooien om het energieverbruik in Laren terug te dringen en koers te houden richting de klimaatdoelen voor 2030.

Tot slot wordt in de bijgevoegde zogenaamde stoplichtenrapportage per programma weergegeven in hoeverre de beoogde doelstellingen zijn gerealiseerd.

Wij vertrouwen erop u met deze jaarrekening een helder inzicht te geven in de resultaten van het afgelopen jaar en de financiële positie van onze gemeente.

Het college van de gemeente Laren, namens hen,
Jan van Midden, Wethouder Financiën

Rekening in één oogopslag

Financiële analyse

Algemeen

Volgens artikel 24 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV), bestaan de jaarstukken uit:

- het jaarverslag (programmaverantwoording en paragrafen)
- de jaarrekening (programmarekening, balans & toelichting en SiSa-bijlage)

De programmaverantwoording en de programmarekening inclusief de toelichting hierop zijn geïntegreerd en worden per programma behandeld. De paragrafen en de balans inclusief toelichting vormen een apart onderdeel van de jaarstukken. In aanvulling op de verplichte onderdelen zijn ook enkele bijlagen toegevoegd voor nadere toelichting.

Saldo 2024

Het saldo van de jaarrekening 2024 bedraagt: **116.784 (negatief)**

Hieronder treft u opbouw van het saldo per programma:

Financiële resultaten per programma	Resultaat	V / N
1. Bestuurszaken	1.541.129	N
2. Burgerzaken	563.313	N
3. Openbare orde en veiligheid	1.645.606	N
4. Wegen, water en verkeer	2.960.643	N
5. Onderwijs	853.468	N
6. Cultuur, sport en recreatie	957.119	N
7. Sociaal Domein	7.861.467	N
8. Bouwen en wonen	328.968	N
9. Milieu en duurzaamheid	-448.060	V
10. Grondexploitatie, dorpsvernieuwing en economie	287.734	N
Algemene dekkingsmiddelen	-22.939.285	V
Onvoorzien	0	V
Overhead	6.553.674	N
Vennootschapsbelasting	38.897	N
Mutaties met reserves	-87.890	N
TOTAAL	116.784	N

(+) = nadelig; (-) = is voordelig

Budgetoverhevelingen

In een aparte bijlage naast de jaarstukken 2024 presenteren wij u een overzicht van de ingediende voorstellen tot overhevelen van de incidentele budgetten 2024 naar het jaar 2025. Aan de raad wordt voorgesteld de budgetoverhevelingen dit jaar niet toe te kennen en zal het college bij de zomernota 2025 een dekkingsvoorstel indienen voor eventuele overschrijdingen van de programmabudgetten.

Toelichting saldo jaarrekening 2024

Resultaat 2024	Bedrag	V / N
a) Saldo resultaat 2024	116.784	N
BRUTO RESULTAAT	116.784	N
b) AF: Budgetoverhevelingen van 2024 naar 2025 (ten laste van het resultaat)	n.v.t.	N
NETTO RESULTAAT	116.784	N

Bovenstaande tabel geeft inzicht in het rekeningresultaat 2024.

Als eerst wordt het saldo van de jaarrekening 2024 weergegeven (=onderdeel a). Vervolgens worden eventuele budgetoverhevelingen in vermindering gebracht maar dat is voor deze jaarstukken niet van toepassing (= onderdeel b). Dit resulteert in een nettoresultaat van € 116.784 negatief voor het jaar 2024.

Resultaatbestemming

Resultaat 2024	Bedrag	V / N
BRUTO RESULTAAT	116.784	N
1) AF: Budgetoverhevelingen van 2024 naar 2025	0	N
Te bestemmen resultaat (voor) / NETTO RESULTAAT	116.784	N
2) BIJ: Onttrekking Algemene reserve	-116.784	V
Te bestemmen resultaat (na)	0	

Toelichting posten resultaatbestemming jaarrekening 2024

Het negatieve rekeningresultaat 2024 zal gedekt worden uit de algemene reserve.
De raad zal uiteindelijk beslissen of de ingediende voorstellen budgetoverhevelingen meegenomen worden in het vaststellen van de jaarstukken 2024. Deze zullen dan ten laste worden gebracht van de algemene reserve gezien het negatief rekeningresultaat.

Financiële jaarrekening in één oogopslag

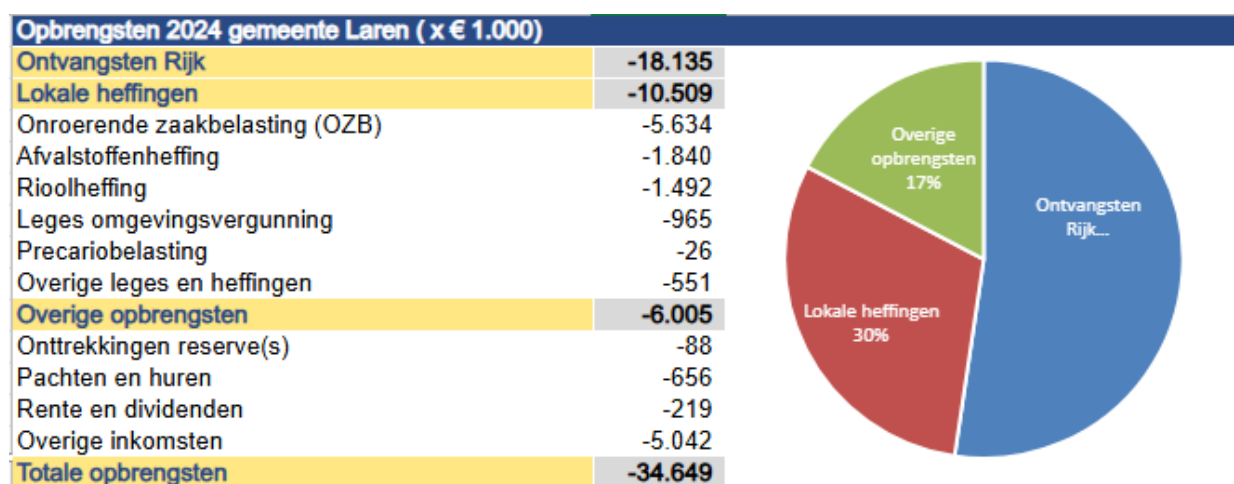
Opbrengsten

Voor een groot deel van de opbrengsten mag de gemeente zelf bepalen waar zij het geld aan uitgeeft. Dit zijn de vrij besteedbare middelen die bestaan uit de gemeentelijke belastingen, de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de overige eigen inkomsten. Daarnaast ligt voor een deel van de opbrengsten vast waar de gemeente het geld aan uit moet geven. Daarvan is sprake bij de heffingen die bedoeld zijn om bepaalde gemeentelijke taken van te kunnen betalen. Voorbeelden hiervan zijn de rioolheffing, de afvalstoffenheffing maar ook de leges voor paspoorten en rijbewijzen. De heffingen mogen niet meer opbrengen dan de taken kosten, oftewel de gemeente mag hier geen winst op maken.

Ten slotte ontvangt de gemeente specifieke uitkeringen die enkel uitgegeven mogen worden aan specifieke taken zoals onderwijsachterstand. Als de gemeente hiervan geld overhoudt moet zij dit terugbetalen aan het Rijk.

De totale opbrengsten (baten) van de gemeente Laren bedragen ruim 34,649 miljoen euro in 2024.

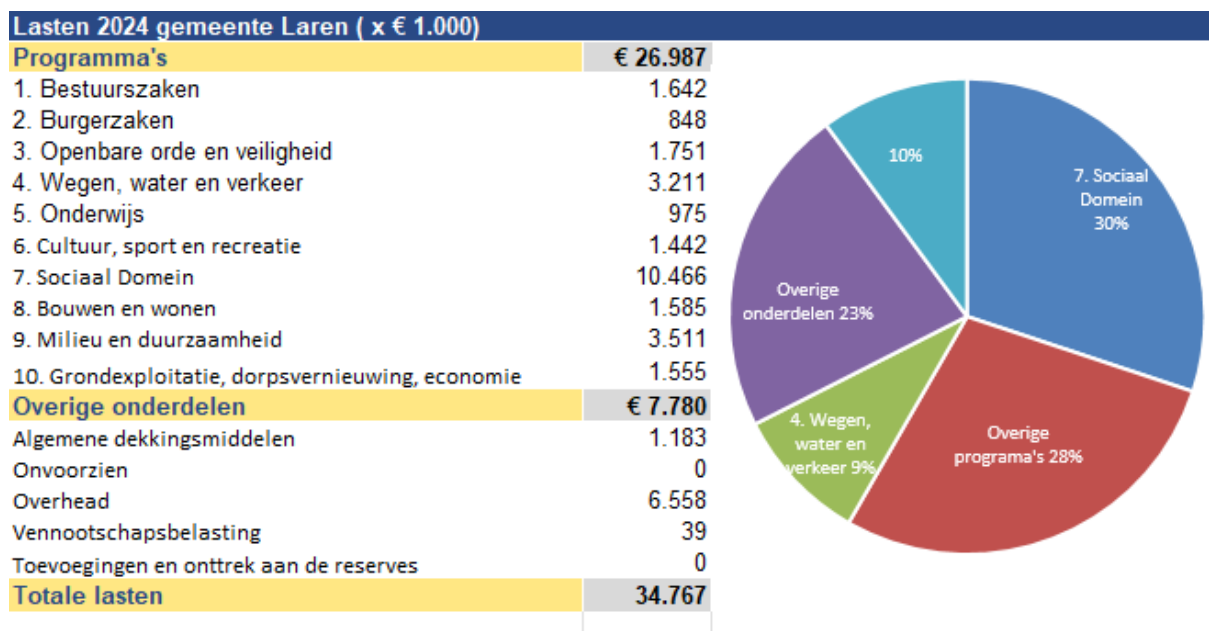
Voor de gemeente Laren zijn de totale inkomsten in het jaar 2024 als volgt opgebouwd:

Zoals te zien bestaat het grootste deel van de inkomsten in 2024 uit de ontvangsten van het Rijk (53%). Het merendeel van deze ontvangsten komt vanuit het gemeentefonds (76%). De overige ontvangsten vanuit het Rijk betreft grotendeels geld voor specifieke doeluitkeringen en de bijstandsverlening. De overige inkomsten bedragen zo'n 35% van de totale inkomsten. De overige inkomsten bestaan met name uit de incidentele opbrengsten zoals de verkoop gronden en verkregen aflossingen op verstrekte zekerheidshypotheek. Ten slotte zijn de OZB-inkomsten (12%) een groot deel van de inkomsten in 2024.

Lasten

De totale kosten (lasten) van de gemeente Laren bedragen 34,7 miljoen euro. De uitgaven zijn zeer divers en bestaan bijvoorbeeld uit groenonderhoud, afschrijving van investeringen, subsidies en bijdragen, salariskosten en de kosten van de uitvoeringsorganisatie (BEL Combinatie). In het overzicht van de uitgaven zijn per programma de totale kosten gepresenteerd.

De meeste uitgaven hebben plaatsgevonden binnen het programma Sociaal Domein (30%). Tot het Sociaal Domein behoort alles wat te maken heeft met zorg en ondersteuning van burgers met een hulpvraag. Daarbij gaat het om jongeren, ouderen, mensen met een beperking (fysiek, verstandelijk of psychisch) en mensen die moeilijk aan werk kunnen komen of die werkloos zijn geworden.

Een ander grote kostenpost voor de gemeente Laren is de post overhead waar ongeveer 19% van de uitgaven betrekking op heeft. De overheadkosten van de gemeente Laren bestaan voor het grootste deel uit de overheadkosten die doorbelast worden door onder andere de BEL Combinatie of andere verbonden partijen. Daarnaast valt onder overhead onder andere de huisvestingskosten (gemeentehuis), de kosten van het bestuurssecretariaat, de representatiekosten en de overige ondersteuning van het college.

Voor een gedetailleerd overzicht van alle gemeentelijke uitgaven per programma (taakveldniveau) wordt verwezen naar de bijlagen.

Jaarverslag

Programmaverantwoording

Algemeen

In de programmaverantwoording wordt per programma ingegaan op de gerealiseerde effecten en de wijze waarop die effecten zijn verwezenlijkt. Dit wordt gedaan aan de hand van de beantwoording op de drie W-vragen:

- Wat hebben we bereikt? (gerealiseerde doelstellingen);
- Wat hebben we daarvoor gedaan? (uitgevoerde activiteiten);
- Wat heeft het gekost?

Per programma zijn daarnaast indicatoren opgesteld. Een aantal indicatoren is verplicht voorgeschreven. Deze indicatoren zijn in het volgende hoofdstuk verzameld, onder vermelding van de doelstellingen per programma. Naast de programma's bevat de programmaverantwoording een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen, een overzicht van de overheadkosten, het bedrag voor de heffing van de vennootschapsbelasting en het bedrag voor onvoorzien.

Opzet programmaverantwoording

De opbouw per programma is als volgt:

- Visie programma;
- Gerealiseerde doelstellingen (wat hebben we bereikt?);
- Uitgevoerde activiteiten (wat hebben we daarvoor gedaan?);
- Overzicht baten en lasten van het programma (wat heeft het gekost?) en
- Een toelichting op het verschil realisatie 2024 ten opzichte van actuele begroting 2024.

In het onderdeel "*Wat hebben we daarvoor gedaan?*", worden de activiteiten besproken, die behoren bij de geformuleerde doelstellingen.

Door middel van een zogenoemde verkeerslichtenrapportage is aangegeven of de betreffende activiteit in 2024 is gerealiseerd dan wel loopt volgens planning.

- GROEN - Doelstelling is gerealiseerd dan wel loopt volgens planning;
- ORANJE - Doelstelling is deels gerealiseerd dan wel vertraging in de planning;
- ROOD - Doelstelling is niet gerealiseerd dan wel niet opgestart.

Doelstellingen die oranje- en roodgekleurd zijn, zijn nader toegelicht.

Verplichte beleidsindicatoren

Taakveld 0 Bestuur en ondersteuning							
#	Doel	TV	Naam indicator	Begroting 2024	Actueel	Meet-moment	Bron
1	-	0.0	Formatie	0,21	0,35	2023	Eigen gegevens
2	-	0.0	Bezetting	0,21	0,38	2023	Eigen gegevens
3	-	0.0	Apparaatskosten	€ 558	€ 571	2023	Eigen gegevens
4	-	0.0	Externe inhuur	16,0%	44%	2023	Eigen gegevens
5	-	0.0	Overhead	22,0%	19%	2023	Eigen gegevens

Toelichting beleidsindicatoren

- 1 Het aantal fte per 1.000 inwoners.
- 2 De bezetting in aantal fte per 1.000 inwoners.
- 3 De apparaatskosten per inwoner.
- 4 De kosten van externe inhuur als % van het totaal van de loonsom en de totale kosten van inhuur externen.
- 5 Percentage van de totale lasten.

Taakveld 1 Veiligheid							
#	Doel	TV	Naam indicator	Begroting 2024	Actueel	Meet-moment	Bron
6	3.1	1.2	Verwijzingen Halt per 1.000 jongeren	8	12	2023	Stichting Halt
8	3.1	1.2	Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	0,6	1,3	2023	CBS - diefstallen
9	3.1	1.2	Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	3,6	2,6	2023	CBS - criminaliteit
10	3.1	1.2	Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	3,3	3	2023	CBS - diefstallen
11	3.1	1.2	Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	6,1	5,1	2023	CBS - criminaliteit

Toelichting beleidsindicatoren

- 6 Het aantal verwijzingen naar Halt per 1.000 inwoners in de leeftijd van 12-18 jaar. Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongeren en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.
- 8 Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
- 9 Het aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
- 10 Het aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners.
- 11 Het aantal vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) per 1.000 inwoners. Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, discriminatie en het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel, worden deze 2 delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven.

Taakveld 3- Economie

#	Doel	TV	Naam indicator	Begroting 2024	Actueel	Meet-moment	Bron
14	10	3.1	Funcziemenging in percentage	48,0%	49,4%	2023	CBS-BAG/LISA
16	10	3.1	Vestigingen (van bedrijven) per 1.000 inwoners	226,7	311,5	2023	LISA

Toelichting beleidsindicatoren

- 14 De funcziemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
- 16 Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.

Taakveld 4 - Onderwijs

#	Doel	TV	Naam indicator	Begroting 2024	Actueel	Meet-moment	Bron
17	5.4	4.3	Absoluut verzuim	0	0	2022	DUO / Ingrado
18	5.4	4.3	Relatief verzuim	28	26	2023	DUO / Ingrado
19	5.4	4.3	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie	1,0%	1,7%	2023	DUO / Ingrado

Toelichting beleidsindicatoren

- 17 Het aantal leerplichtigen of kwalificatieverplichtingen dat niet staat ingeschreven op een school of instelling, per 1.000 leerlingen. Periode aanduiding '2018' staat voor schooljaar '2017-2018'.
- 18 Een jongere staat wel ingeschreven op een school, maar gedurende een bepaalde tijd de lessen/praktijk verzuimt. Ook veelvuldig te laat komen kan hiertoe worden gerekend. Periodeaanduiding '2018' staat voor schooljaar '2017-2018'. Per 1.000 leerlingen.
- 19 Het percentage van het totaal aantal leerlingen van het VO en MBO (12-23 jaar) dat voortijdig, d.w.z. zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. Periode aanduiding '2018' staat voor schooljaar '2017-2018'.

Taakveld 5 - Sport, cultuur en recreatie

#	Doel	TV	Naam indicator	Begroting 2024	Actueel	Meet-moment	Bron
20	6.2	5.1	Percentage niet-wekelijkse sporters	43,6%	38,2%	2022	CBS/RIVM

Toelichting beleidsindicatoren

- 20 Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder.
Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens 1 x per week aan sport doet.

Taakveld 6 - Sociaal Domein

#	Doel	TV	Naam indicator	Begroting 2024	Actueel	Meet-moment	Bron
21	7.3	6.5	Banen	654	868,1	2023	LISA / CBS
23	7.3	6.3	Kinderen in uitkeringsgezin	3,0%	3,0%	2023	CBS - jeugd
24	7.3	6.3	Netto arbeidsparticipatie	68,0%	70,0%	2023	CBS - arbeidsdeelname
26	7.3	6.3	Percentage werkloze jongeren	x	x	2020	CBS - jeugd
27	7.3	6.3	Personen met een bijstandsuitkering*	229	161,8	2024	CBS - participatiewet
28	7.3	6.3	Lopende reïntegratievoorzieningen*	82	98,5	2022	CBS - participatiewet
29	7.3	6.72	Jongeren met jeugdhulp	11,8%	13,0%	2023	CBS - jeugd
30	7.4	6.72	Jongeren met jeugdbescherming	0,5%	0,4%	2023	CBS - jeugd
31	7.4	6.72	Jongeren met jeugdreclassering	x	x	2023	CBS - jeugd
32	7.3	6.71	Clënten met een maatwerkarrangement WMO*	590	560	2024	CBS - mon.SD/WMO

* eenheidsmaatstaf gewijzigd van 1.000 inwoners naar nu 10.000 inwoners.

Toelichting beleidsindicatoren

- 21 Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar. Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten.
- Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een
- 23 huishouden waarvan minimaal 1 lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens o.g.v. de Wet werk en bijstand (tot 2015) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 verstaan.
- 24 Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de potentiële beroepsbevolking.
- 26 Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV Werkbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie.
- 27 Het aantal personen met een uitkering o.g.v. de Wet werk en bijstand (t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.
- 28 Het aantal lopende re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
- Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdhulp is de hulp en zorg zoals deze bedoeld en
- 29 beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en/of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere of opvoedingsproblemen van de ouders.
- Jongeren met jeugdbescherming betreft jongeren tot 18 jaar die op enig moment in de verslagperiode een maatregel door de rechter dwingend
- 30 opgelegd hebben gekregen. Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan onder toezicht gesteld of onder voogdij geplaatst. In uitzonderlijke gevallen wordt de hulp of zorg voortgezet tot de leeftijd van 23 jaar.
- Het percentage jongeren (12-23 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-23 jaar). Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe
- 31 aanleiding geven, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 t/m 23 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringsmedewerker om te voorkomen dat hij/zij opnieuw de fout ingaat. De begeleiding kan doorlopen tot de jongere 23 jaar wordt.
- 32 Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.

Taakveld 7 - Volksgezondheid en milieu

#	Doel	TV	Naam indicator	Begroting 2024	Actueel	Meet-moment	Bron
33	9	7.3	Omvang huishoudelijk restafval	130	147,0	2022	CBS - stat.hh afval
34	9	7.0	Percentage hernieuwbare elektriciteit	3,6%	6,5%	2022	RWS - klimaatmon.

Toelichting beleidsindicatoren

- 33 Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval (kg. per inwoner).
- 34 Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.

Taakveld 8 - Vhrosv

#	Doel	TV	Naam indicator	Begroting 2024	Actueel	Meet-moment	Bron
35	8	8.3	WOZ-waarde woningen	€ 769	€ 887	2024	CBS - stat.WOZ
36	8	8.3	Nieuwbouw woningen	0,4	2,6	2023	BAG-ABFresearch
37	8	8.3	Demografische druk	114,0%	113,1%	2023	CBS - stat.bevolking
38	8	8.0	Woonlasten éénpersoonshuishouden	€ 1.273	€ 1.438	2024	COELO
39	8	8.0	Woonlasten meerpersoonshuishouden	€ 1.490	€ 1.684	2024	COELO

Toelichting beleidsindicatoren

- 35 De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
- 36 Het aantal nieuwbouwwoningen per 1.000 woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties.
- 37 De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.
- 38 Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
- 39 Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

1. Bestuurszaken

Visie

Het programma bestuurszaken omvat de kosten van het gemeentebestuur zelf: het college, raadsleden, griffie, rekenkamer en staf. Vanuit het bestuur en de staf wordt specifiek gewerkt aan doelstellingen die andere programma's overstijgen, zoals inwonersparticipatie en het totale financiële beeld.

Wat hebben we bereikt?

Gemeentebestuur heel 2024 in Brinkhuis

Na de verhuizing in 2023 bevalt de huisvesting in het Brinkhuis het college en de griffie goed. Door te werken in het hart van het dorp is het bestuur - door meer spontane ontmoetingen - laagdrempeliger bereikbaar voor inwoners en organisaties. Ook is het een hele prettige werkplek voor het bestuur.

Regiosamenwerking

Laren werkt als gemeente veel samen in de regio. Of het nu gaat om als deelnemer aan Gooi - en Vechtstreek, de veiligheidsregio of de samenwerking met de HBEL, als bestuur zien we dat samenwerken een noodzaak is om onze inwoners op de juiste wijze van dienst te zijn. Huizen voert in 2024 voor het tweede jaar de belastingtaken voor Laren uit. Voor verdere informatie van de samenwerkingspartners die Laren heeft wordt verwezen naar de paragraaf verbonden partijen.

Ons Laren

In 2024 gaven we met het programma 'Ons Laren' invulling aan de in 2023 ingevoerde werkwijze voor inwonersbetrokkenheid. Door buurtbezoeken, thematafels en de inzet van online participatie hebben we meer inwoners bereikt én betrokken bij het gemeentelijke beleid. De bezoeken worden als zeer waardevol ervaren en met goede gesprekken blijkt er veel mogelijk en is er vanuit inwoners en bestuur begrip voor elkaar.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		Activiteiten		
1.1	Laren is een vitale gemeente die de taken goed organiseert en financieel stabiel is.	1.1.1	We ontwikkelen de BEL-organisatie door, langs de doelstellingen van de Meerjaren-ontwikkelnota uit 2022. Daarmee brengen we de basis op orde en zorgen we dat de organisatie beter aansluit bij de samenleving.	
		1.1.2	In 2022 heeft de definitieve besluitvorming over overdracht belastingtaken plaats gevonden, in2023 / 2024 zullen we extra aandacht moeten besteden aan goede communicatie aan inwoners en daadwerkelijke implementatie. Ook willen we in 2024, samen met Huizen en Blaricum, kijken naar de invoering van forenzenbelasting en andere verbeteringen.	
		1.1.4	In deze collegeperiode willen we een significante verbetering hebben bereikt in de kwaliteit van de financiële stukken. Daar is nog veel inzet voor nodig, elk jaar moet er verbetering zichtbaar zijn.	
1.2	We versterken de kracht van onze samenleving en zoeken samenwerking	1.2.1	We zetten het programma ‘Ons Laren’ voort, waarbij we met thematafels, buurtbezoeken, peilingen en andere vormen het gesprek met onze inwoners en ondernemers aangaan.	
		1.2.2	In 2024 willen we meer gaan experimenteren en snel op kansen inspelen.	
		1.2.3	We willen meer inwoners ondersteunen die zelf in het dorp aan de slag gaan. Zelfbeheer van groen wordt verder opgezet en we vernieuwen de subsidieregels voor inwonersinitiatieven.	

Toelichting bij afwijking (oranje of rood):

- 1.1.1** Het BEL Bestuur heeft in 2024 het besluit genomen om meer projectmatig te gaan werken. Het gaat daarbij om projecten als de uitrol van de ICT Hardware, de implementatie van het nieuwe financieel pakket, budgethouderschap: lijnverantwoordelijkheid vanuit het financieel pakket, de nieuwe werkomgeving, met name de implementatie van Office 365, huisvesting, het Raadsinformatiesysteem en de Webcasting, de uitrol van levering en plaatsing van nieuwe bureaus, en de strategische personele planning. Een deel van deze projecten neemt meerdere jaren aan uitvoering en implementatie in beslag.
- 1.1.4** In 2024 is gebleken dat de kwaliteit van de financiële stukken is verbeterd. Dit blijkt ook uit het goed financieel in control zijn. Frequent voert het college het gesprek hierover met de auditcommissie. Het college probeert de raad op het juiste kaderstellende en controlerende niveau van informatie te voorzien. In 2025 probeert het college het kwaliteitsniveau op tenminste niveau 2024 te behouden dan wel verder te verbeteren.

- 1.2.3** In 2024 is het zelfbeheer uitgebreid gepromoot, via media en tijdens buurtbezoeken. Hieruit is onder andere het zelfbeheerproject aan de Bazelweg ontstaan. Een geslaagde zelfbeheerlocatie hangt vooral af van de motivatie van de zelfbeheerder en omwonenden om het te organiseren en het op langere termijn vol te kunnen houden. Hoewel geld niet de belangrijkste drijfveer is voor inwoners, willen we wel gaan experimenteren met het beschikbaar stellen van waardebonnen voor benodigde groen-materialen om de motivatie te stimuleren.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan dit programma verbonden zijn:

(+) = nadelig; (-) = is voordelig

1. Bestuurszaken	Realisatie 2023	Begr. 2024 v.wijziging	Begr. 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Vershil
Lasten	1.327.621	1.170.004	1.291.350	1.641.920	350.570
Baten	-206.647	-16.860	-16.860	-100.791	-83.931
Saldo	1.120.974	1.153.144	1.274.490	1.541.129	266.639

Toelichting diverse afwijkingen

Verklaring	Bedrag	B/L	V/N
Gemeenten hebben op grond van de BBV de taak voorzieningen te vormen voor de (toekomstige) pensioenen van voormalige wethouders en wachtgelden burgermeester en wethouders. Op basis van de actuariële berekening worden deze voorzieningen geactualiseerd. Dat leidt voor Laren tot hogere lasten van € 335.000 in 2024. Overige verschillen leiden aan de lastenkant tot een overschrijding van totaal € 350.570.	€ -350.570	Lasten	Nadeel
Vanuit de balans zijn diverse posten voor de Rekenkamer verrekend met de drie gemeenten en leidde dit tot een voordeel van € 61.000. Daarnaast is er een restbudget van € 23.000 in 2024, die deels aan de raad wordt voorgelegd voor budgetoverheveling naar het jaar 2025. Dit leidt in 2024 voor Laren tot hogere baten van afgerond € 84.000	€ 83.931	Baten	Voordeel
Totaal	€ -266.639		

2. Burgerzaken

Visie

Wij streven naar 100% digitale dienstverlening met oog voor de inwoners die digitaal minder of niet vaardig zijn. Vanuit onze missie dat we dichtbij onze inwoners staan is onze visie dat we juist die producten digitaal aan moeten bieden waarvan inwoners vinden dat ze deze zelfstandig moeten kunnen aanvragen. Dienstverlening op locatie(s) of zelfs bij inwoners thuis kan een optie zijn, ook voor diegenen die geen digitale middelen hebben of niet in staat zijn hiermee te werken. We leggen de lat voor onze dienstverlening hoog. De kernwoorden hierbij zijn transparant, verbindend, ondersteunend en betrouwbaar. We meten onze resultaten aan de hand van landelijke kwaliteits- en servicenormen. Denk aan “Waar staat je gemeente” en het VNG kwaliteits-handvest. De communicatie met inwoners willen we verbeteren door verbetering van de vindbaarheid openbare stukken via de website en via sociaal media inwoners directer te informeren over wat er in de raad besproken wordt, wat op de agenda staat en welke beslissingen er genomen moeten worden. Taalgebruik moet begrijpelijk zijn voor alle inwoners.

Wat hebben we bereikt?

Uitvoeren Programma Dienstverlening

Iedere twee jaar doen we mee aan de landelijke benchmark 'Waar staat je gemeente' (www.waarstaatjegemeente.nl). Het is een onderzoek onder alle huishoudens in de gemeente. In het onderzoek vragen we onze inwoners naar hun mening over onze dienstverlening. Uit het onderzoek zijn onderstaande verbeterpunten benoemd;

- meer doen dan beloofd wordt (afspraak is afspraak)
- meer luisteren naar inwoners
- sneller reageren (op meldingen, brieven en telefoontjes)
- juiste, beter begrijpelijke en toegankelijke informatie geven

Op deze onderdelen is een actieplan gemaakt en dit plan wordt gemonitord.

Sneller reageren op (aan)vragen van inwoners en ondernemers

De genoemde verbeterpunten waren voor ons de aanleiding om de basisdienstverlening vorm te geven aan de hand van het Kwaliteitshandvest VNG. Aansluitend hierop krijgen de teams Frontoffice en het KCC in 2025 een training om nog beter de vraag achter de vraag te herkennen. Hiermee willen we onze basisdienstverlening continueren en waar nodig verbeteren. Als onderdeel zijn de Servicenormen doorontwikkeld.

Deze gaan voornamelijk over doorloop- en wachttijden. De servicenormen stellen ons in staat om te sturen op de reactietermijn van (aan)vragen van inwoners.

De score op servicenormen ontwikkelt zich positief. 80% van de telefoontjes wordt binnen 30 seconden opgenomen. Inwoners kunnen binnen acht dagen een afspraak maken bij Burgerzaken en worden binnen vijf minuten op het afgesproken tijdstip geholpen. We blijven wekelijks monitoren waar er behoefte is aan meer ruimte in de agenda's en daar handelen we ook naar. De reactietermijn op een telefoonnotitie is fors verbeterd en 80-90% krijgt binnen twee werkdagen een reactie.

Juiste en beter begrijpelijke en toegankelijke informatie

De vernieuwde website heeft de informatie toegankelijker gemaakt. Inmiddels geeft 75% van de inwoners aan tevreden te zijn over de duidelijke taal in brieven en e-mails. In 2024 hebben we een gedeelte van de teksten voor de meest aangevraagde producten burgerzaken opnieuw geredigeerd om het nog begrijpelijker en toegankelijker te maken voor alle inwoners.

Meer doen wat beloofd wordt

In de doorontwikkeling van de dienstverlening hebben we aandacht besteed aan het overtreffen van de verwachting van de inwoner. Dit is terug te vinden in de vastgestelde servicenormen waar we op sturen.

Doorontwikkeling

Het KCC ontwikkelt zich door als eerste aanspreekpunt van de organisatie. Verder is een aantal producten en diensten van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) naar de Frontoffice verlegd. Daardoor kunnen we APV-producten, zoals aanmeldingen kleine evenementen en parkeervergunningen, binnen vijf dagen afhandelen. In 2024 hebben we wekelijks gemonitord op de servicenorm om 80% van de binnenkomende telefoontjes binnen dertig seconden op te nemen. Daar hebben we goed op gepresenteerd, de gemiddelde score ligt rond de norm.

Ook meten we de wachttijd aan de balies, de servicenorm is maximaal vijf minuten. Daarin blijven we altijd onder de servicenorm, gemiddeld drie minuten na binnenkomst. Ook zijn we in 2024 gestart om afspraken in de agenda's van de balies beter aan te laten sluiten op elkaar. Zo maken we meer ruimte om zoveel mogelijk inwoners binnen acht dagen een afspraak aan te kunnen bieden. We hebben met succes de paspoortenpiek opgevangen door flexibel de agenda's meer open te stellen, gerelateerd aan het aantal reisdocumenten dat ging verlopen die betreffende maand.

Burgerzaken

De kwaliteit van de gegevens in de Basisregistratie Personen (BRP) hebben we geborgd en de digitalisering van Burgerzaken voortgezet. Meerdere diensten stellen we digitaal beschikbaar. Ook werkt team Burgerzaken steeds meer papierloos. Verder werkten we aan de aanpak van identiteit- en adresfraude met twee trainingen voor alle medewerkers en hebben we met succes het verkiezingsproces geprofessionaliseerd.

In 2024 organiseerden we de Europese verkiezingen succesvol, verdeeld over twee dagen in de drie gemeenten. Met een landelijk gemiddelde van 46,2 % was het opkomstpercentage van 58,1% in Laren een mooi resultaat. Door het verbeteren van het verkiezingsproces zijn we erin geslaagd om met minder inzet tenminste hetzelfde resultaat te behalen.

VIBE

In 2023 zijn we gestart met een adviseur dienstverlening. De adviseur dienstverlening heeft samen met de ambassadeurs dienstverlening de projecten vanuit VIBE in 2024 opgepakt. De projecten hebben betrekking op verbetering dienstverlening.

Beleidsindicatoren

Indicator bij Doelstelling 2.1	Realisatie 2023	Begroting 2024	realisatie 2024
De klanttevredenheid van de gemeentelijke Dienstverlening is stabiel of neemt bij voorkeur jaarlijks toe op basis van een 2-jaarlijkse nulmeting, Waar Staat Je Gemeente. Laatste meting voorjaar 2022.	7	7	7
Aan onze balie hoeft u gemiddeld niet langer dan 5 minuten te wachten als u een afspraak heeft*	100%	100%	100%
Digitaal bestelde en betaalde producten ontvangt u binnen 5 werkdagen**	90%	90%	100%

Indicator bij Doelstelling 2.2	Realisatie 2023	Begroting 2024	Realisatie 2024
Oordeel BRP zelfevaluatie volgens wettelijke vereisten	positief	Positief	positief
Oordeel zelfevaluatie reisdocumenten volgens wettelijke vereisten	positief	Positief	Positief

Indicator bij Doelstelling 2.3	Realisatie 2023	Begroting 2024	Realisatie 2024
Stemlokalen voldoen aan wettelijke vereisten qua toegankelijkheid	100%	100%	100%

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		Activiteiten		
2.1	Verder ontwikkelen van I-dienstverlening. Onze dienstverlening is bij voorkeur digitaal en persoonlijk voor wie dat nodig heeft (BEL-brede doelstelling)	2.1.1	De diensten en producten van burgerzaken worden daar waar mogelijk digitaal aangeboden. Hierdoor is het mogelijk voor inwoners om 24/7 aanvragen te doen.	
		2.1.2	Om identiteitsfraude te voorkomen wordt er geïnvesteerd in gezichtsopname aan de balie. Wetgeving maakt dat dit verplicht wordt voor alle gemeentes	
2.2	Verhogen tevredenheid inwoners (BEL-brede doelstelling)	2.2.1	Elke 2 jaar wordt de tevredenheid van de inwoners gemeten aan de hand van Waar Staat Je Gemeente. In 2024 vindt dit onderzoek weer plaats. Hierop wordt een actieplan gemaakt en uitgevoerd	
		2.2.2	Er wordt continue gestuurd op afgesproken servicenormen waarbij het kwaliteitshandvest van de VNG wordt gehanteerd.	
2.3	De Basisregistratie Personen is structureel van hoge kwaliteit (BEL-brede doelstelling)	2.3.1	De zelfevaluatie zal elk jaar plaatsvinden.	
		2.3.2		

			De adresonderzoeken worden geïntensiveerd. We maken gebruik van Landelijke aanpak adreskwaliteit (LAA). Huisbezoeken worden onderdeel van het proces. Tevens zal het gebruik van briefadressen en de leegstand hierin worden meegenomen.	
		2.3.3	Medewerkers van Burgerzaken zijn aantoonbaar goed opgeleid door het behalen van certificaten.	

Toelichting bij afwijking (oranje of rood):

- 2.1.2** De wetgeving laat hierin op zich wachten. Er is geadviseerd om eerst een dpia (Data protection impact assessment) uit te voeren voordat er overwogen kan worden om dit systeem aan te schaffen. Vorig jaar zijn er twee dagen georganiseerd over identiteitsfraude en herkenning daarvan.
- 2.2.1** Het onderzoek is uitgevoerd en zal nog gedeeld worden. Vervolgens zal het actieplan opgesteld worden.
- 2.3.2** Er is hard gewerkt aan het up to date maken van de processen. Ook vinden de huisbezoeken met regelmaat plaats. Voor de leegstand is er een actie geweest en met deze gegevens schonen we de lijst op en zal er contact worden gelegd met andere teams die hier ook een taak in hebben.
- 2.3.3** De eerste medewerker heeft in 2024 de opleiding afgerond en de overige medewerkers volgen in 2025.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan dit programma verbonden zijn:

(+) = nadelig; (-) = is voordelig

2. Burgerzaken	Realisatie 2023	Begr. 2024 v.wijziging	Begr. 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil
Lasten	547.232	755.774	806.870	848.036	41.166
Baten	-171.626	-144.500	-237.012	-284.723	-47.711
Saldo	375.606	611.274	569.858	563.313	-6.545

Toelichting diverse afwijkingen

Verklaring	Bedrag	B/L	V/N
De lasten voor de inkomensoverdrachten Rijk (paspoorten) zijn in 2024 hoger als gevolg van de paspoortenpiek. Er zijn meer reisdocumenten ingekocht en dit heeft geleid tot hogere lasten van € 27.203. Bij het opstellen van de Slotwijziging 2024 waren deze gegevens nog niet bekend en is de begroting toen niet op aangepast.	€ -27.203	Lasten	Nadeel
De baten voor de leges en rechten (paspoorten) zijn in 2024 hoger als gevolg van de paspoortenpiek. Er zijn meer reisdocumenten verkocht aan de inwoners en dit heeft geleid tot hogere baten van € 38.527. Bij het opstellen van de Slotwijziging 2024 waren deze gegevens nog niet bekend en is de begroting toen niet op aangepast.	€ 38.527	Baten	Voordeel
Overige verschillen < € 25.000	€ -4.779	Lasten	Nadeel
Totaal	€ 6.545		

3. Openbare orde en veiligheid

Visie

Het programma Openbare orde en veiligheid wordt grotendeels door de Veiligheidsregio uitgevoerd en omvat de kosten van brandweer en crisisbeheersing. Ook de lokale inzet voor de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) valt hieronder.

Wat hebben we bereikt?

Boa's - Zichtbaarheid en Kwaliteit

In 2024 is er verder ingezet op zichtbaarheid en kwaliteit.

Op het gebied van zichtbaarheid maken we gebruik van een actuele hotspotlijst. Daarmee wordt de inzet gepleegd op locaties en op de tijdstippen waarop dit vereist is. Het registratiesysteem is zo ingericht dat het voor de boa-werkzaamheden, de werkzaamheden van de vakafdelingen en ketenpartners dient als informatiebron om het dossier te verrijken of casuïstiek op te pakken.

Ook is het team gesprekspartner in relevante overleggen en leveren zij input aan de vakafdelingen die in relatie staan tot onze taakvelden. In 2024 zijn wij gestart met de projectmatige inzet op diverse problematiek.

Op de specialistische onderwerpen werken we aan het verbeteren van de kwaliteit van de werkzaamheden door opleiden en opbouwen van expertise. Hierdoor kunnen de boa-bevoegdheden optimaal gebruikt worden met als effect dat de kwaliteit van de werkzaamheden verbeterd wordt.

OOV

Het werk in het Veiligheidsdomein is in de afgelopen jaren sterk veranderd. Dit heeft enerzijds te maken met uitbreiding van de al bestaande thema's en taken, anderzijds met het opnemen van nieuwe thema's binnen de Regionale Veiligheidsstrategie en het Integraal Veiligheidsprogramma. Vanwege deze veranderingen, zijn de portefeuilles en werkzaamheden van team Veiligheid geëvalueerd. Om de veiligheid in het dorp te kunnen waarborgen en om in te kunnen spelen op ontwikkelingen, is er ingestemd met een formatie-uitbreiding van team OOV. Per september hebben we deze formatie-uitbreiding gerealiseerd. Hierdoor kunnen wij beter inzetten en daadkrachtiger optreden op de thema's uit het veiligheidsplan. Ook kunnen we focus aanbrengen op de geprioriteerde thema's uit het veiligheidsplan.

Lokale persoonsgerichte aanpak & Zorg- en Veiligheidshuis

De lokale persoonsgerichte aanpak (PGA) is een aanpak voor de begeleiding van personen met een zorgbehoefte die betrokken zijn bij overlast en/of criminaliteit. In 2024 vond er structureel overleg plaats met relevante partijen op het gebied van zorg (bijv. GGZ, sociaal wijkteam) en straf (bijv. OM, Reclassering, politie). De lokale persoonsgerichte aanpak is met name ingezet op complexere overlast- en criminaliteitsdossiers.

Hierbij gaat het ook om individuen waar zowel zorg- als strafmaatregelen nodig zijn om te komen tot een veilige leefsituatie. In 2024 zijn er geen casussen bij het Zorg- en Veiligheidshuis aangemeld.

Jeugd en veiligheid

De kern van de aanpak van het signaleringsnetwerk jeugd is enerzijds het vroegtijdig, snel en consequent reageren op overlastsituaties die door jeugdigen gepleegd worden. Anderzijds ondersteunt het kwetsbare individuele jongeren in vraagstukken die van belang zijn voor hun ontwikkeling en hierbij voorkomen dat jeugdigen afglijden richting de criminaliteit.

In de aanpak werken collega's van OOV en de boa's nauw samen met jongerenwerk, politie en Halt. Om de samenwerking te bevorderen en (problematische) jeugd in beeld te krijgen, hebben wij periodiek een jeugdoverleg. In dit overleg wordt casuïstiek besproken en wordt zowel preventieve al repressieve gekeken naar jeugdproblematiek.

Wanneer preventie niet genoeg is, kijken we op maat wat er nodig is om een jongere uit de problemen te krijgen en te houden. Wij hebben de mogelijkheid om een jongere aan te melden voor triage van de lokale persoonsgerichte aanpak (PGA) of aan te melden bij het Veiligheidshuis. Dit is in 2024 niet voorgekomen. Het thema jeugd en veiligheid is ook opgenomen in het nieuwe Integraal Veiligheidsplan (IVP) van Laren.

Digitale criminaliteit

In 2024 trokken we regionaal op in de strijd tegen digitale criminaliteit. De focus ligt op drie groepen: ouderen, midden- en kleinbedrijven en jongeren (tot 18 jaar).

De focus lag in 2024 op bewustwording vergroten, samenwerking bevorderen, structuur en consistentie aanbrengen door o.a. een jaaragenda vast te stellen en gebruikmaken van feedback en evaluatiemomenten. Het doel in 2024 was een proactieve benadering te kiezen om zo de veerkracht van de gemeenschap op het gebied van digitale veiligheid te vergroten.

We hebben onder andere voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd en geprobeerd om alle doelgroepen handvatten te bieden zichzelf digitaal weerbaar te maken. Samen met onze buurgemeenten blijven we constant op zoek naar nieuwe interventies en mogelijkheden om in te zetten op dit thema.

Ondermijnende criminaliteit

In 2024 is verder ingezet op bestrijding van ondermijning in de relevante sectoren, zoals horeca, vastgoed en kwetsbare gebieden. Het Bestuurlijk Interventieteam (BIT) voerde in 2024 twee controles uit. Deze controles hadden als doel de veiligheid en leefbaarheid te verhogen. Er is één controle uitgevoerd op basis van het thema 'Beauty branche'. Hierbij zijn 21 ondernemingen integraal gecontroleerd. Na elke controle is actief gecommuniceerd om zo meer bekendheid te geven aan het onderwerp ondermijning en het BIT.

Er is één bedrijventerrein integraal onderzocht en gecontroleerd, hierbij zijn alle ondernemingen gecontroleerd op bestaande wet- en regelgeving.

Er is één controle geweest op spookbewoning, hierbij zijn meerdere woningen bezocht.

In het lokaal ondermijningsoverleg is, samen met de ketenpartners, gelopen op signalen en is ondermijningscasuïstiek behandeld. Integraal hebben we ingezet op een betere samenwerking waarbij we gezamenlijk beeld bepalen en streven naar een bewuste informatiegestuurde aanpak van signalen. In 15 gevallen bleek na onderzoek dat er geen sprake was ondermijning. In vijf gevallen hebben ketenpartners door middel van een interventie zelfstandig een signaal afgehandeld. In twee gevallen zijn deze signalen met behulp van RIEC-expertise opgepakt om de juiste interventie te bepalen. Samen met de andere gemeenten uit de regio Gooi en Vechtstreek is onderzoek gedaan naar het oprichten van een bestuurlijk expertise team (BET). Hiervoor is subsidie toegekend door het CCV. Dit team zal ondersteunen om BIBOB onderzoeken volledig en goed te kunnen uitvoeren.

Crisisbeheersing

Om de medewerkers van de crisisorganisatie zo goed als mogelijk voor te bereiden op de bestrijding van een ramp of crisis, is het belangrijk om voldoende te oefenen en trainen. Er is extra opleidingsbudget beschikbaar gesteld, bedoeld om naast de reguliere oefeningen ook lokaal georganiseerde oefeningen te kunnen houden.

Dat geldt zowel voor bestuur als voor de ambtelijke organisatie. In 2024 is geen beroep gedaan op het extra opleidingsbudget. Er is in 2024 één grote oefening georganiseerd en ook betaald door de Veiligheidsregio.

In 2024 zijn er procestrainingen georganiseerd voor verschillende doelgroepen om zo de proceskant van de crisisorganisatie per onderdeel terug te brengen naar een basisniveau.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		Activiteiten		
3.1	We houden het veiligheidsgevoel op peil.	3.1.1	De samenwerking en afstemming met buurtpreventieverenigingen wordt meer opgezocht. Buurtpreventieverenigingen spelen een belangrijke rol in het signaleren van knelpunten en het informeren van bewoners. Dit waardevolle netwerk gaan we in 2023 actiever benutten.	
		3.1.2	Inzet en prioritering van BOA-inzet wordt beter zichtbaar gemaakt in het dorp, voor 2023 halen we prioriteiten op via het burgerpanel. De formatie is structureel uitgebreid naar 3 fte. Komend jaar werken we aan het zichtbaar maken daarvan in het dorp. Omdat capaciteit altijd schaars blijft betrekken we inwoners bij het opstellen van de prioriteiten voor de inzet.	
		3.1.3	Zowel ambtelijk als bestuurlijk vindt 2 keer per jaar een crisisoefening plaats. Afgelopen jaren hebben aangetoond hoe groot de impact van crises kan zijn (corona, opvang Oekraïners). Om de werkwijze en routine te onderhouden blijven we oefenen met crisisstructuren en – besluitvorming.	
3.2	We bestrijden georganiseerde criminaliteit regionaal	3.2.1	In 2023 is er een nieuw Integraal Veiligheidsplan (IVP) vastgesteld. Dit IVP is afgestemd met de andere gemeenten van de regio Gooi en Vechtstreek. In 2024 wordt er een uitvoeringsplan (UVP) vastgesteld op basis waarvan de activiteiten voor de komende 4 jaar worden vastgelegd. Daarna kunnen wij starten met de uitvoering van onze prioritaire thema's.	
		3.2.2	Regionaal delen we vaker capaciteit en expertise. Dit doen wij onder andere met het Bestuurlijke Interventie Team voor het thema ondermijning en op het thema digitale criminaliteit. Voor 2024 wordt onze regionale inzet verder verbreed door onderzoek aan deelname aan het Bibob expertise team. Gezien de toename van complexe thema's zien wij dat samenwerking nodig is om de juiste expertise in te zetten. Ook kunnen wij op die manier van elkaar leren. Deze samenwerking verwachten we onder de vlag van het IVP verder te kunnen uitwerken	
		3.2.3	Met scherpere regelgeving, zoals uitbreiding van het Bibob-regime, kunnen we criminaliteit beter tegengaan.	
3.3	Evenementen zijn passend bij Laren en de overlast wordt beperkt	3.3.1	Het evenementenbeleid wordt geactualiseerd. Dit zal begin 2024 aan de raad worden voorgelegd. (zie ook programma EZ)	
		3.3.2		

			Vrijwilligersorganisaties hebben moeite om zelf voldoende verkeersregelaars te vinden en op te leiden. Daarom gaan we hen vanaf 2024 ondersteunen door als gemeente de inzet van verkeersregelaars te vergoeden. We blijven in 2024 als gemeente verkeersregelaars aanbieden voor maatschappelijke en nationale evenementen, zoals 4 mei herdenking, Sint Jansprocessie, Sinterklaasintocht	
3.4	We houden de regelgeving actueel	3.4.1	In 2024 worden de marktverordening en het standplaatsenbeleid geactualiseerd.	

Toelichting bij afwijking (oranje of rood):

- 3.1.2** Zichtbaarheid binnen het dorp realiseren wij onder andere door informatiegestuurd handhaven. Wij zijn aanwezig op de locaties op de momenten dat dit nodig is. Door de hotspotlijst hebben wij duidelijk in beeld waar en wanneer wij op een bepaalde locaties aanwezig moeten zijn om preventief en repressief te handhaven. Ook zijn wij zichtbaar op straat door het herkenbare wagenpark en surveillances te voet in het centrum. In het burgerpanel en 'waar staat je gemeente' is uitgevraagd welke prioriteiten onze inwoners belangrijk vinden. Deze punten nemen wij mee in het vormgeven van ons boa actieplan 2025.
- 3.2.3** Vanwege onvoldoende capaciteit bij OOV zijn de beleidsstukken nog niet vastgesteld. Wel zijn wij druk geweest met de voorbereidingen voor de vaststelling van het beleid. In 2025 zullen er diverse beleidsstukken op o.a. Bibob, Damocles en vuurwapens vastgesteld worden om criminaliteit beter tegen te gaan.
- 3.4.1** Vanwege onvoldoende capaciteit is hier geen uitvoering aan gegeven. In 2025 wordt beoordeeld wanneer de actualisatie kan plaatsvinden.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan dit programma verbonden zijn:

(+) = nadelig; (-) = is voordelig

3. Openbare orde en veiligheid	Realisatie 2023	Begr. 2024 v.wijziging	Begr. 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil
Lasten	1.622.330	1.715.575	1.715.575	1.750.818	35.243
Baten	-102.473	-88.309	-88.309	-105.212	-16.903
Saldo	1.519.857	1.627.266	1.627.266	1.645.606	18.340

Toelichting diverse afwijkingen

Verklaring	Bedrag	B/L	V/N
Groene Gerritsweg 2-4d Brandweerkazerne Rolst. Diverse storingen en incidenten van installaties die plaatsvonden, veroorzaakten verhoging van de kosten.	€ 36.434	Lasten	Nadeel
Veiligheidsregio De kosten voor de Veiligheidsregio zijn sinds 2024 verhoogd. Deze kostenstijging is niet meegenomen in de begroting 2024. De extra kosten zijn doorbelast in verband met stijgende loonkosten en prijsaanpassingen.	€ -42.969	Lasten	Nadeel
Overige verschillen < € 25.000	€ -11.805	Lasten	Nadeel
Totaal	€ -18.340		

4. Wegen, water en verkeer

Visie

In dit programma worden kosten opgenomen voor onderhoud van de openbare ruimte, de straatverlichtingen, reiniging en gladheidsbestrijding. Ook de uitvoering van het parkeerbeleid en het beheer van de hertenkamp vallen hieronder.

Wat hebben we bereikt?

Integraal beheer openbare ruimte

In 2023 startte binnen de BEL Combinatie een project om te onderzoeken op welke manier het beheer openbare ruimte het beste uitgevoerd kan worden. Binnen dit project bekijken we onder andere in welke samenwerking de diverse werkzaamheden het beste uitgevoerd kunnen worden. Enerzijds tussen de buitendienst en anderzijds tussen verschillende aannemers. In 2024 kreeg dit verder vorm. De gemeenteraad is in een sessie gevraagd om input te geven voor het gewenste kwaliteitsniveau voor de verschillende gebieden in het dorp. Begin 2025 besluit de raad hierover en dan kan de aanbesteding verder worden vormgegeven. Op 1 januari 2026 moet met de nieuwe bestekken en verdeling qua werk (aannemers/buitendienst) gewerkt gaan worden. Dit is een harde deadline.

Speelruimteplan Laren 2024-2033

Het speelbeleid uit 2008 is geactualiseerd. Met het nieuwe Speelruimteplan Laren 2024-2033 willen we het openbare speel- en sportaanbod weer aan laten sluiten op de actuele trends en ontwikkelingen, zoals toegankelijkheid en inclusiviteit, klimaatadaptatie en duurzaamheid en een integrale en bewonersgerichte aanpak van de speelruimte.

Het Speelruimteplan richt zich als eerste stap op de bestaande speel- en sportveldjes, gericht op de jeugd (tot 12 jaar). In 2025 starten we met de uitvoering.

Ook kijken we samen met de Sportraad, conform de sportvisie, naar mogelijkheden om sport- en speelplekken toe te voegen voor andere leeftijdsgroepen en in het westelijk deel van Laren. Daarbij kijken we ook naar mogelijke kansen op schoolpleinen.

Bomenbeleid

In 2022 werd het Beleidsplan kapaanvragen Laren (kapbeleid) van kracht. In 2024 is dit beleid geëvalueerd. Uit de evaluatie blijkt dat het kapbeleid effectief is: de oplossingen zijn ingevoerd; het proces kapaanvragen is daardoor inderdaad verbeterd.

Het nieuwe beleid zorgt voor meer begrip voor besluiten, doordat er een objectief afwegingskader is. Het toezicht op de herplantplicht en het sanctiebeleid worden door betere registratie nu goed geborgd. Er zijn nog wel verbeteringen mogelijk bij het integraal werken bij ruimtelijke ontwikkelingen. We stellen hiervoor een werkproces op dat in 2025 wordt afgerond. Verder is er een werkgroep Kapbeleid ingesteld met leden van de gemeenteraad, de wethouder en betrokken ambtenaren. Hierin kunnen we informeel vragen stellen, meningen peilen over het Kap- en Groenbeleid en expertise delen.

Groenbeleidsplan

In het Groenbeleidsplan Laren benoemen we 11 projecten. Voor 2024 stonden vier projecten op de planning:

1. Ontwikkelen en toepassen beleid invasieve soorten: het ontwikkelen van dit beleid voor, alle in de BEL voorkomende, invasieve soorten wordt begin 2025 afgerond. Het huidige beleid voor de invasieve soorten Japanse Duizendknoop en Berenklauw wordt voortgezet.
2. Opstellen spelregels bomen en zonnepanelen: de spelregels zijn opgenomen in het afwegingskader dat hoort bij het Beleidsplan Kapaanvragen Laren.
3. Beheerarealen op orde maken en houden: dit is onderdeel van het nieuwe Integraal Beheer Openbare Ruimte
4. Ontwikkelen proces voor overdracht beheerarealen: dit wordt onderdeel van de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (afgerond 2025).

Deze projecten staan ook benoemd in het Beleidsplan groenbeheer 2023-2035 van Blaricum. De uitvoering wordt voor beide gemeenten tegelijk opgepakt.

Riolering

Binnen de nieuwe Omgevingswet is de verplichting om een gemeentelijk rioleringsplan op te stellen komen te vervallen. In de nieuwe Omgevingswet is in de toelichting wel aangegeven dat het opstellen van een omgevingsprogramma voor riolering en water belangrijk is. Gemeenten zijn nog steeds verplicht invulling te geven aan hun gemeentelijke watertaken en de financiën voor de rioolheffing te verantwoorden. Omdat het oude gemeentelijk rioleringsplan was verstreken is er in 2024 een nieuw integraal Water-rioleringsprogramma opgesteld (WRP 2024-2028) in de lijn van de Omgevingswet. Dit programma is in Q3 vastgesteld door de raad.

Wegen

In 2024 is het nieuwe wegenbeheerplan 2024-2028 vastgesteld. In dit plan staat beschreven hoe de gemeente uitvoering geeft aan het beheer en onderhoud van haar verhardingsareaal en welk financiële middelen hier voor nodig zijn.

Het wegenbeheerplan laat zien wat de kosten zijn voor het onderhoud van wegen. Dit wordt berekend op basis van gegevens over de staat van onderhoud van de verharding. Het plan zorgt ervoor dat de wegen veilig en goed bereikbaar blijven, binnen de wettelijke, bestuurlijke en financiële kaders.

Naarderstraat

In het wegenbeheerplan staat dat de Naarderstraat voor groot onderhoud in aanmerking komt. Begin 2025 wordt gestart met de voorbereiding en de uitvoering zal medio 2026 plaatsvinden.

Eemnesserweg, asfalt onderhoud

In september is het asfalt in de Eemnesserweg volledig vernieuwd. Weginspecties toonden aan dat het oude asfalt in de rijbaan niet meer voldeed en vervanging onvermijdelijk was. Tijdens deze werkzaamheden is de oude oversteekplaats met voetgangers lichten ter hoogte van het Dokter Holtmanweg ontmanteld en vervolgens vernieuwd. Ook is het kruispunt met de Melkweg in asfalt uitgevoerd.

Werzaamheden Eemnesserweg, foto; Gooi- en Eemlander

Eemnesserweg (fase 2)

Naast de Naarderstraat is de Eemnesserweg vanaf Het Doctor Keemanpadje tot aan de Sint Jansstraat aangemerkt voor groot onderhoud. In oktober 2024 is gestart met de voorbereiding van dit project. Begin 2025 worden de plannen voor dit project gepresenteerd en worden de plannen verder uitgewerkt voor aanbesteding en uitvoering.

Van wateroverlast naar Laren Regenklaar

Laren wil de overlast van water als gevolg van hevige regenval tegengaan door zo min mogelijk schoon regenwater via het riool af te voeren. Om dat te realiseren, koppelen we daken en wegen van het riool af. Dit doen we zoveel mogelijk integraal en in samenhang met andere projecten via een gebiedsgerichte aanpak.

Een (nieuwbouw)project kan een aanleiding zijn voor een integrale gebiedsaanpak voor regenwater. Met de woningbouwstichting is een aantal projecten uitgevoerd waarbij huurwoningen zijn afgekoppeld in combinatie met andere werkzaamheden zoals de verduurzaming van woningen.

We zijn volop bezig met de uitvoering van een groot aantal projecten. De werkzaamheden van Laren Regenklaar zijn in 2024 volgens planning uitgevoerd.

De volgende projecten hebben we kunnen afronden: Centrum panden, De Drift en omgeving, Tafelbergweg/Leemzeulder en omgeving, Veldweg en omgeving openbare gebied, Eemnesserweg/Jordaan. Voor de eerste maanden van 2025 staat de afronding van de laatste projecten van Laren Regenklaar gepland.

Aanleg glasvezel in Laren

In heel Nederland is sinds de invoering van de Telecommunicatiewet, daar waar het commercieel interessant is, op verschillende plaatsen een glasvezelnetwerk aangelegd. Veelal uitgevoerd door een combinatie van marktpartijen. Zo bleek een combinatie van aanbieders ook geïnteresseerd te zijn in de aanleg van een glasvezelnetwerk in de BEL-gemeenten.

Door KPN wordt een glasvezelnet aangebracht in Laren. De werkzaamheden zijn voor een groot deel uitgevoerd. De afronding van de civiele werkzaamheden zal eind eerst kwartaal 2025 zijn. Voor Blaricum en Eemnes zal op een later moment Glaspoort een nieuw glasvezelnet aangebracht worden.

Verkeer en Vervoer

Verkeersvisie 2035

In 2023 maakte Laren samen met Blaricum en Eemnes een start om te komen tot een nieuw beleidsplan als opvolger van het Gemeentelijk Verkeer en Vervoer Plan. Belangrijk aspect van dit beleidvormingsproces was de participatie waarvoor ruime aandacht is geweest. Hierbij is onder meer informatie opgehaald met enquêtes en zijn omgevingstours georganiseerd waarbij zowel met inwoners als ondernemers is gesproken. De participatie is inmiddels afgerond waarna is gestart met het op papier zetten van een concept-verkeersvisie met uitvoeringsprogramma. In april 2025 wordt de Verkeersvisie 2035 naar verwachting voorgelegd aan de raad.

Gemeente Laren

Wat vind je belangrijk als het gaat om de toekomst van verkeer in Laren en omgeving?

En hoe zien het dorpscentrum, de woonwijken en het buitengebied van Laren er volgens jou, in het ideale geval, uit in 2035? Laat het weten via de vragenlijst!

Vul nu de vragenlijst voor de 'Verkeersvisie 2035' in!

Ga naar toekomstbelgemeenten.nl of scan de QR-code.

Invullen is mogelijk tot en met zondag 1 oktober.

Parkeren rondom Singer

In 2023 deed het college onderzoek naar korte termijn maatregelen om de parkeerdruk rondom Singer te verlagen. Op basis daarvan is als proef een blauwe zone ingesteld op het parkeerterrein aan de Hein Keverweg. In deze blauwe zone mag dagelijks tussen 9.00 en 18.00 uur gedurende maximaal 4 uur aangesloten worden geparkeerd. Het effect van de blauwe zone is met diverse waarnemingen en gesprekken met belanghebbenden geëvalueerd. Daaruit komt naar voren dat de blauwe zone functioneert maar dat er op momenten desondanks nog steeds een hoge parkeerdruk is. Daarom is de intentie om de blauwe zone te vergroten door de parkeervakken op een deel van Drift daaraan toe te voegen. De maandag vervalt uit de tijdspanne waarbinnen de maatregel van kracht is omdat Singer gesloten blijft op die dag waardoor de parkeerdruk dan laag is. Besluitvorming voor het definitief instellen van de blauwe zone volgt in de lente van 2025.

Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV) 2030

In 2024 werkten we verder aan het Regionale uitvoeringsprogramma Verkeersveiligheid in het kader van het rijksprogramma Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV). Dat behelst een meer risicogestuurde aanpak met het oog op het voorkomen van ongevallen (naast de reactieve werkwijze waarbij wordt gehandeld op basis van kennis over locaties waar ongevallen gebeuren). Dit pakt de provincie samen met de regiogemeenten verder op. De uitvoering wordt zoveel mogelijk gekoppeld aan bestaande projecten. De bedragen vanuit het rijk waar subsidie aangevraagd kan worden, zijn echter beperkt.

Nationaal Toekomstbeeld Fiets (NTF)

De provincie werkt samen met de regiogemeenten aan het Nationaal Toekomstbeeld Fiets (Tour de Force). Dit plan voorziet in het stimuleren van het gebruik van de fiets. Omdat de benodigde budgetten nog niet in beeld zijn, is er nog geen bedrag opgenomen in de begroting. Er wordt gewerkt aan een regionale uitvoeringsagenda.

In 2024 is verder gewerkt aan de Regionale doorfietsroutes. Er is door de regio Gooi & Vechtstreek een coördinerend projectleider (van SWECO) aangesteld die de betrokken gemeenten gaat ondersteunen in de realisatie van routes. De provincie Noord-Holland is betrokken als subsidieverstrekker. Voor Laren zijn de route Hilversum - Huizen via Laren en Blaricum en de route Bussum - Laren van belang. Vaststelling van de doorfietsroute-tracés door Laren is voorzien in de Verkeersvisie 2035 die naar verwachting in april 2025 aan de raad wordt voorgelegd.

Regionaal Mobiliteitsprogramma (RMP)

Het RMP komt voort uit het Klimaatakkoord. Elke wegbeheerder dient een bijdrage te leveren aan de landelijke opgave tot reductie van de uitstoot van CO₂ ten gevolge van wegverkeer. De provincie stelt met de regiogemeenten een menukaart op. Gemeenten kunnen op basis daarvan keuzes maken waar de reductie kan worden gerealiseerd. Omdat de benodigde budgetten nog niet in beeld zijn, is er nog geen bedrag opgenomen in de begroting.

Quickwin maatregelen busstation Crailo / Ter Gooi

Regio Gooi en Vechtstreek maakte in 2023 een plan om de fietsenstallingen bij halte Crailo Tergooi te verbeteren. Gemeente Blaricum vroeg subsidie aan bij provincie Noord-Holland en gaat de maatregel in 2025 realiseren met een bijdrage van de regio waaronder van gemeente Laren.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		Activiteiten		
4.1	We benaderen het onderhoud van groen en grijs integraal en betrekken inwoners.	4.1.1	Onderhoudsprojecten zijn een grote kostenpost en wegen gaan daarna weer tientallen jaren mee. Wanneer we investeren moet de afweging daaronder dus toekomst bestendig zijn. In 2024 wordt een nieuw wegenbeheerplan aan de raad voorgelegd	
		4.1.2	In 2023 is het Groenplan vastgesteld. In 2024 stellen we het uitvoeringsplan vast.	

4.2	We pakken knelpunten in parkeerdruk en overlast aan.	4.2.1	Vooruitlopend op nieuw verkeersbeleid gaan we experimenteren om te kijken hoe maatregelen in de praktijk uitpakt. In 2023 leidt dat onder andere rond Singer (Hein Keverweg) en op de Nieuweweg (bij evenementen) tot aanpassingen. We geven daarbij duidelijk aan hoe we evalueren en vervolgstappen bepalen.	
		4.2.2	Zwaar vrachtverkeer door het dorp en voor bevoorrading zorgt voor overlast en een gevoel van onveiligheid. In 2023 verkennen we (mogelijk aan een thematafel) welke maatregelen mogelijk zijn om dit te beperken, zodat het in het nieuwe verkeersbeleid wordt meegenomen.	
		4.2.3	De gemeente stuurt op dit moment maar beperkt op OV en fietsgebruik. De middelen en invloed zijn ook beperkt, maar in 2024 verkennen we (onder andere met de jongerenraad) welke maatregelen we kunnen nemen om OV en fietsen aantrekkelijker te maken. Voor het stimuleren van fietsgebruik werken we regionaal samen. Daarnaast moet besluitvorming plaatsvinden over de wenselijkheid van doorfietsroutes door het dorp.	
		4.2.4	Samen met de regiogemeenten verbeteren we de kwaliteit van het busstation bij Crailo. We breiden de fietsenstallingen uit, verbeteren de bereikbaarheid van de stalling en zorgen voor een prettigere beleving voor de reiziger. Hiervoor is een budget van 11.174 euro opgenomen als bijdrage namens gemeente Laren.	
		4.2.5	Vaststellen van een Verkeersvisie voor de periode 2024 – 2035. Hierin worden bovenstaande onderwerpen verwerkt. We trekken bij het opstellen samen op met Blaricum en, op onderdelen, met Eemnes.	

Toelichting bij afwijking (oranje of rood):

- 4.1.2** Het uitvoeringsplan wordt begin 2025 afgerond.
- 4.2.3** OV en fietsgebruik is een belangrijke thema in de Verkeersvisie 2035 die naar verwachting in april 2025 aan de raad wordt voorgelegd. In de verkeersvisie wordt richting gegeven aan de wijze van bevordering van OV- en fietsgebruik. Onder andere door realisatie van meer fietsparkeergelegenheid en vaststelling van het doorfietsroute-tracé door het dorp.
- 4.2.4** De voorbereiding voor de uitbreiding van de fietsenstalling is nagenoeg afgerond. Er is in de regio overeenstemming over de hoeveelheid te plaatsen fietsklemmen en de af te dragen financiële bijdrage per gemeente. Daarnaast is subsidie aangevraagd bij de provincie.
- 4.2.5** De concept-verkeersvisie is door betreffende portefeuillehouders van de BEL gemeenten van feedback voorzien. De verkeersvisie is in april 2025 voorgelegd aan de raad.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan dit programma verbonden zijn:

(+) = nadelig; (-) = is voordelig

4. Wegen, water en verkeer	Realisatie 2023	Begr. 2024 v.wijziging	Begr. 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Vershil
Lasten	3.432.656	3.361.458	3.478.262	3.211.253	-267.009
Baten	-185.101	-85.689	-318.089	-250.611	67.478
Saldo	3.247.555	3.275.769	3.160.173	2.960.642	-199.531

Toelichting diverse afwijkingen

Verklaring	Bedrag	B/L	V/N
Landschap Natuurbeheer: Er is een onderschrijding op het budget voor de bijdrage aan het Goois Natuurreservaat. Deze onderschrijding is ontstaan omdat het GNR ons een vergoeding betaalt over de btw-kosten die zij maken. Dit wordt in mindering gebracht op onze bijdrage.	€ 47.004	Lasten	Voordeel
Wegen, straten en pleinen De inkomsten van wegen, straten en pleinen betreft leges en degeneratiekosten i.v.m. het leggen en veranderen van kabels en leidingen binnen de gemeente. Inkomsten zijn niet exact vooraf te ramen en geheel afhankelijk van het aantal aanvragen van nutsbedrijven. In 2024 zijn er meer aanvragen geweest.	€ 86.317	Baten	Voordeel
Wegen, straten en pleinen Voor de aanschaf en opstellen van LIOR (Leidraad inrichting openbare ruimte) is van € 19.450 geraamd. Uitvoering zal plaatsvinden in 2025 gezien het onderhoud niet geheel is uitgevoerd. Het herstraten van een parkeerterrein is in verband met weersomstandigheden uitgesteld naar 2025 en heeft geleid tot lagere lasten in 2024.	€ 58.970	Lasten	Voordeel
Openbaar groen In 2024 is het budget voor inventariseren bosplantsoen (€ 17.000 V) en onderhoud bomen aan de Brink (€ 27.000 V) niet uitgevoerd. Het inventariseren van het bosplantsoen is vertraagd i.v.m. de keuze van een goede partij. Bomen aan de Brink is niet uitgevoerd in verband met de werkzaamheden aan de vijver. Uitvoering zal in 2025 plaatsvinden. Daarnaast zijn er onderschrijdingen bij o.a. storkosten (€ 22.000 V) en uitbestede werkzaamheden (€ 18.000).	€ 107.144	Lasten	Voordeel
Openbare verlichting Voor energie is er een onderschrijding van circa € 69.000 (V). De energietarieven en vaste lasten zijn de laatste jaren niet in te schatten. Daarnaast zijn er nog enkele kleinere verschillen.	€ 62.224	Lasten	Voordeel
Vergunningen en leidingen In 2024 is gestart met de aanleg van glasvezel. Werkzaamheden lopen door in 2025. Inkomsten worden opgelegd in 2025.	€ -144.348	Baten	Nadeel
Overige verschillen baten < € 25.000	€ - 8.333	Baten	Voordeel
Overige verschillen lasten < € 25.000	€ -9.447	Lasten	Voordeel
Totaal	€ 199.531		

5. Onderwijs

Visie

Het programma onderwijs bestaat voor het overgrote deel uit kosten voor onderwijshuisvesting zoals afschrijvingen en verzekeringen. Ook vallen de leerplichthandhaving en het leerlingenvervoer hieronder. Goede schoolgebouwen zijn belangrijk. Een kwalitatief goed gebouw maakt modern onderwijs mogelijk en heeft daarmee invloed op de schoolprestaties van onze kinderen. Laren wil investeren in toekomstige generaties en maakt zich sterk voor het op tijd realiseren van kwalitatief goede en duurzame schoolgebouwen, passend bij de Larense maat. We zoeken samenwerking om kinderen zo goed mogelijk te ondersteunen.

Wat hebben we bereikt?

Integraal Huisvestingsplan Onderwijs

In het coalitieakkoord Laren 2022-2026 staat de ambitie om de opgave van het kwaliteitskader te verbreden naar een Integraal Huisvestingsplan (IHP). Het doel van het IHP is om voldoende onderwijsruimte voor alle Larense leerlingen te creëren, in duurzame, functionele en frisse gebouwen.

Begin 2023 startte het project IHP met het vaststellen van de bestuursopdracht. Gemeente en schoolbesturen zijn vanaf dat moment in nauw overleg om tot een gezamenlijk gedragen IHP te komen. In nauwe samenwerking met de schoolbesturen zijn in 2023 per schoolgebouw de voorkeursscenario's bepaald. Het jaar 2024 is benut voor de beeldvormende fase met de raadsleden. Vanaf begin 2024 begeleidt de raadswerkgroep IHP Onderwijs het college van B&W bij de verdere uitwerking van het IHP Onderwijs richting de besluitvorming. Uit de verschillende bijeenkomsten van de raadswerkgroep is naar voren gekomen dat meerdere raadsleden kritisch zijn over de, samen met de schoolbesturen, geformuleerde voorkeursscenario's en zich afvragen of deze ook voor de gemeente wenselijk zijn. Op advies van de raadswerkgroep heeft de gemeenteraad in juni 2024 besloten aanvullende zaken te onderzoeken. Eind 2024 is dit onderzoek naar de mogelijkheden van aanvullende scenario's afgerond.

Voorzieningen onderwijshuisvesting

Het onderwijshuisvestingsprogramma 2025 is eind 2024 vastgesteld. Eén voorziening, te weten 1e inrichting onderwijsleerpakket/meubilair Binckhorst St. Jan is aangevraagd en gehonoreerd.

Nationaal Programma Onderwijs

In het kader van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) heeft Laren middelen ontvangen. In de afgelopen jaren zijn middelen ingezet voor maatregelen op het vlak van leesontwikkeling, muziekonderwijs, sport en gezinsondersteuning. Tot en met schooljaar 2024-2025 zal concrete invulling worden gegeven aan de uitvoering van de maatregelen.

Subsidieregeling Kinderopvang

In 2024 is de subsidieregeling 'Elke peuter een kans' herzien. De regeling heeft als doel segregatie (verschillende groepen zich van elkaar afscheiden) tegen te gaan en onderwijskansen te vergroten. Het is een subsidieregeling voor 2 dagdelen gratis peuteropvang en -op indicatie- 4 dagdelen voorschoolse educatie, een educatief programma in doorgaande lijn met onderwijs (VVE). De nieuwe regeling heeft de ouderbijdrage in lijn gebracht met de buurgemeenten (met name Huizen). Dit had als gevolg dat de financiële bijdrage voor ouders wordt verlaagd en hun keuze qua locatie niet meer wordt beïnvloed. Met ketenpartners in Laren, consultatiebureau (JGZ), primair onderwijs, kinderopvang, voert de gemeente gesprekken om processen verder te optimaliseren. Er is een werkgroep gevormd op HBEL niveau. Het jaar 2024 was gericht op inkoop en implementatie van de VVE-monitor die vanaf 2025 wordt gehanteerd. De VVE-monitor helpt gemeenten, omdat zij onder andere verantwoordelijk zijn voor het definiëren van de VVE-doelgroep, het toeleiden van peuters naar VVE-locaties, het waarborgen van voldoende aanbod. De kosten worden gedeeld binnen de HBEL. Doel is betere gemeentelijke regie op bereik en toeleiding VVE. Voldoende dekkend aanbod, goede preventie en verbeterde taalontwikkeling van kinderen met een verhoogd risico op taalachterstand moet leiden tot een goede start op de basisschool.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		Activiteiten		
5.1	Onderwijshuisvesting is kwalitatief op orde en passend bij de Larense maat.	5.1.1	We stellen een volwaardig Integraal Huisvestingsplan vast. Er is een grote opgave op het vlak van onderwijshuisvesting met aanzienlijke financiële consequenties. Er zijn veel oude, vaak monumentale schoolgebouwen in de gemeente die op korte (0-5 jaar) tot middellange termijn (5-10 jaar) renovatie of vervangende nieuwbouw behoeven. In het coalitieakkoord is benoemd in twee bestuursperiodes, tot 2030, grote stappen te maken in het onderhoud en de modernisering van de schoolgebouwen.	
5.2	We zoeken samenwerking om kinderen zo goed mogelijk te ondersteunen.	5.2.1	In 2023 is de subsidieregeling 'Elke peuter een kans' herzien. De regeling heeft als doel segregatie tegen te gaan en onderwijskansen te vergroten. Het is een subsidieregeling voor 2 dagdelen gratis peuteropvang en -op indicatie- 4 dagdelen voorschoolse educatie, een educatief programma in doorgaande lijn met onderwijs (VVE). De nieuwe regeling heeft de ouderbijdrage op lijn gebracht met andere gemeenten. Dit heeft ook tot gevolg dat de financiële drempel voor ouders wordt verlaagd.	
		5.2.2	2024 is gericht op implementatie van een VVE-monitor, de kosten worden gedeeld binnen de HBEL. Doel is betere gemeentelijke regie op bereik en toeleiding VVE. Voldoende dekkend aanbod, goede preventie en verbeterde taalontwikkeling van kinderen met een verhoogd risico op taalachterstand door onvoldoende stimulering in de thuissituatie. Zo krijgen deze kinderen een goede start op de basisschool.	

Toelichting bij afwijking (oranje of rood):

- 5.1.1** Gemeente en schoolbesturen zijn vanaf begin 2023 in nauw overleg om tot een gezamenlijk gedragen IHP te komen. Samen met de schoolbesturen zijn in 2023 per schoolgebouw de voorkeursscenario's bepaald. 2024 is benut voor de beeldvormende fase met de raadsleden. Vanaf begin 2024 begeleidt de raadswerkgroep IHP Onderwijs het college van B&W bij de verdere uitwerking van het IHP Onderwijs richting de besluitvorming. Uit de verschillende bijeenkomsten van de raadswerkgroep is naar voren gekomen dat meerdere raadsleden kritisch zijn over de samen met de schoolbesturen geformuleerde voorkeursscenario's en zich af vragen of deze ook voor de gemeente wenselijk zijn. Op advies van de raadswerkgroep heeft de gemeenteraad in juni 2024 besloten aanvullende zaken te onderzoeken. Eind 2024 is dit onderzoek naar de mogelijkheden van aanvullende scenario's afgerond.
- 5.2.2** 2024 was gericht op implementatie van de VVE-monitor die vanaf 2025 wordt gehanteerd. De implementatie zal in 2025 afgerond zijn.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan dit programma verbonden zijn:

(+) = nadelig; (-) = is voordelig

5. Onderwijs	Realisatie 2023	Begr. 2024 v.wijziging	Begr. 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Vershil
Lasten	644.407	1.286.538	1.371.538	975.459	-396.079
Baten	-272.860	-676.695	-676.695	-121.990	554.705
Saldo	371.546	609.843	694.843	853.468	158.625

Toelichting diverse afwijkingen

Verklaring	Bedrag	B/L	V/N
Kinderdagverblijven De vaststelling van het aantal VVE plekken binnen het Kinderdagverblijf vindt 6 maanden na het boekjaar plaats. De teveel betaalde gelden worden terugbetaald in het eerstvolgende boekjaar. Voor 2024 zijn er meer VVE plekken aangevraagd dan gedacht. Dit resulteert in een nadeel van €60.211. Hier tegenover staat een voordeel van €44.960, welke wij terug hebben ontvangen vanuit de subsidiebeschikking 2023, dit is vastgesteld in 2024.	€ -31.152	Lasten	Nadeel
Onderwijshuisvesting algemeen Dit bedrag betreft een voordeel, de totale kosten voor het project binnenklimaat Montessorischool zijn lager uitgevallen dan geraamd. Dit betekent dat een deel, namelijk € 21.219,-, van het door de gemeenteraad beschikbaar gestelde krediet vrij valt. Het andere deel € 58.196 is bestemd voor inhuur van externe adviseurs.	€ 79.415	Lasten	Voordeel
Huisvesting de Ploeg Via een SPUK (specifieke uitkering tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden) heeft de gemeente in 2022 en 2023 middelen ontvangen om onderwijshuisvesting t.b.v. de opvang van Oekraïners bij OBS de Ploeg te bekostigen. De middelen zijn echter nooit ingezet. De middelen zijn in 2024 terugbetaald.	€ -175.543	Lasten	Nadeel

Onderwijsbeleid algemeen Door het Rijk is een bedrag toegekend om de ontstane leerachterstanden voor de leerlingen zo spoedig mogelijk te kunnen inhalen. Onder de noemer "inhalen COVID-19 onderwijsvertragingen" zijn NPO gelden toegekend. De middelen mogen vanaf eind 2021 tot medio 2025 worden ingezet. Het resterende bedrag zal worden besteed in 2025.	€ 27.112	Lasten	Voordeel
Leerlingenvervoer en Leerplicht Regio Gooi en Vechtstreek Door een toename van het aantal leerlingen zijn de kosten van het leerlingenvervoer gestegen met €50.060. Dit is een landelijke ontwikkeling. Een andere oorzaak van dit nadeel zijn de hogere inspectiekosten.	€ -65.325	Lasten	Nadeel
Overige verschillen > 25.000.	€ 6.868	Lasten	Voordeel
Totaal	€ -158.625		

6. Cultuur en recreatie

Visie

In dit programma zijn veel verschillende maatschappelijke activiteiten opgenomen. Het gaat dan bijvoorbeeld om de subsidies voor sportverenigingen en voor de Biezem. Ook subsidies voor muziekverenigingen en musea vallen hieronder, net als de kosten voor de bibliotheek en de lokale omroep.

We vinden het belangrijk dat inwoners kunnen genieten van kunst en cultuur. Dat de inwoners meer sporten en dat we verenigingen ondersteunen.

Wat hebben we bereikt?

Sport, spelen en bewegen

In 2024 hebben de buurtsportcoaches uitvoering gegeven aan het werkplan. Zo zijn er op alle scholen activiteiten uitgevoerd in het kader van Fit@school, denk hierbij bijv. aan lessen bewegend leren, het opleiden van schoolpleincoaches (kinderen uit groep 7 die spellen organiseren voor de kleuters) en waterdrinklessen.

De verenigingsondersteuner ondersteunde verschillende verenigingen bij specifieke vraagstukken. In het kader van het Sportakkoord 2 zijn verschillende projecten uitgevoerd. Er is onder andere een campagne uitgevoerd om meer vrijwilligers te werven voor de sportverenigingen, er is aandacht geweest voor de inclusieve sportvereniging en voor de veilige sportvereniging (o.a. stimuleren van een vertrouwenscontactpersoon bij elke vereniging en VOG's (Verklaring Omtrent het Gedrag) voor trainers). Verder is er met alle verenigingen contact geweest over de gezonde sportomgeving, dit betekent onder andere de rookvrije sportvereniging, schenkebeleid vereniging en de gezonde sportkantine. Tijdens alle schoolvakanties zijn er door de buurtsportcoach beweegactiviteiten georganiseerd voor de jeugd uit Laren.

Samen met de Sportraad is er een bijeenkomst georganiseerd voor alle Sportaanbieders uit Laren om vorm te geven aan het uitvoeringsplan van de Sportvisie Laren, trends en ontwikkelingen te bespreken en input vanuit de sportaanbieders te ontvangen. Zo werd onder andere het gebrek aan trainers benoemd waar de verenigingsondersteuner, samen met een aanbieder nu een plan voor aan het uitwerken is.

Er is een start gemaakt met de verbetering van de ketenaanpak overgewicht en obesitas voor zowel volwassenen als voor kinderen. Bij volwassenen gaat het om een betere werkwijze rond de GLI (Gecombineerde Leefstijl Interventie) voor de kinderen is de Kidsaanpak verbeterd waarbij contacten zijn gelegd met kinderfysio's, jeugdverpleegkundigen en de scholen.

De ketenaanpak Valpreventie is verder verbeterd en hier is uitvoering aan gegeven. Het Leefstijlpunt speelt een belangrijke rol in de keten valpreventie.

Volwassenenfonds en Jeugdfonds Sport en Cultuur

Het Jeugdfonds Sport & Cultuur maakt het mogelijk dat kinderen, waarbij de ouders geen budget hebben om de sport of cultuuraanbieder te betalen, toch deel kunnen nemen aan activiteiten. Het Volwassenenfonds werkt hetzelfde, maar is gericht op de volwassen inwoners.

In 2024 is middels het Jeugdfonds Sport & Cultuur voor 26 kinderen de contributie betaald voor een sportvereniging en voor 3 kinderen de contributie van een culturele activiteit gefinancierd. Via het Volwassenenfonds is in 2024 de contributie van 26 volwassenen gefinancierd.

Participatie cultuur

Er zijn diverse gratis en/of laagdrempelige evenementen georganiseerd ter bevordering van de sociale cohesie in ons dorp. Diverse subsidieaanvragen zijn gehonoreerd zodat evenementen konden worden uitgevoerd.

Nota kunst en cultuur

In april 2024 vond een tweede evaluatie van de nota kunst en cultuur plaats waarbij diverse actiepunten werden benoemd voor 2025. Eén van de actiepunten is het inhuren van een cultuurcoördinator. De cultuurcoördinator is voor de basisscholen voor het realiseren van een educatieprogramma en als aanjager/ verbinder voor scholen, instellingen, verenigingen en ondernemers. Een ander actiepunt is om te kijken naar locaties in Laren waar nog niet voldoende kunst staat en het ontwikkelen van een visie voor kunst in de openbare ruimte waarbij tijdelijke kunst ook een plek zal krijgen.

Cultuureducatie

In samenwerking met Singer Laren vonden er diverse projecten plaats op de Larense basisscholen op het gebied van cultuureducatie. Ook heeft Stichting KKIDS (Kinderen en Kunst in de Klas) met behulp van de gemeentelijke subsidie diverse mooie projecten kunnen organiseren. Zo heeft KKIDS met een aantal vakdocenten de scholen bezocht en hebben de leerlingen aan de hand van een aantal thema's mooie kunstwerken gemaakt met als finishing touch een eindexpositie in het Brinkhuis. CMK3 (Cultuureducatie met Kwaliteit) werkte samen met regionale partners die op professioneel niveau kunst- en cultuureducatie ontwikkelen en uitvoeren. Zo is er een theaterproject ontwikkeld in samenwerking met Dynamic Arts voor de groepen 7 en 8 werd de muziekvoorstelling Pim bezocht in Singer door leerlingen van groep 3 en 4.

Meer Muziek in De Klas

Laren heeft een nauwe samenwerking met de Gooische Muziekschool. Door het beschikbaar stellen van NPO-gelden vond er het succesvolle project Meer muziek in het klaslokaal plaats.

De Gooische Muziekschool heeft een concertproject georganiseerd voor een aantal scholen. De scholen hebben dit project afgesloten met een uitvoering voor de ouders/verzorgers.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		Activiteiten		
6.1	Inwoners sporten meer, we ondersteuning verenigingen.	6.1.1	We vergroten de sportdeelname, door buurtsportcoaches en maatschappelijke initiatieven te ondersteunen.	
		6.1.2	In 2024 gaan we door met de inzet van buurtsportcoaches en met Jongeren op Gezond Gewicht en hopen we meer maatschappelijke initiatieven (zoals Ghockey en de Derde Helft) vanuit de sportvereniging te kunnen ondersteunen. We moedigen ze daartoe aan.	
6.2	Meer inwoners genieten van kunst en cultuur.	6.2.1	We intensiveren beleving, bevorderen participatie en faciliteren verbinding.	
		6.2.2		

			In 2024 gaan we verder met de uitvoering van de Nota kunst en cultuur. Aan de hand van een evaluatie van deze nota wordt gekeken welke punten uit de nota nog aandacht behoeven.	
		6.2.3	Het Nazomerfeest was in 2022 een eerste proefuitvoering, in 2023 zijn er nieuwe initiatieven uitgevoerd door muziekverenigingen en Het Brinkhuis (verspreid over het voor- en najaar) op het gebied van kunst en cultuur voor de inwoners. Na evaluatie hiervan wordt hier in 2024 weer een nieuwe invulling aan gegeven.	
		6.2.4	Cultuurparticipatie voor jongeren: met het Rosa Spierhuis gaan we in gesprek om te onderzoeken of de mogelijkheid bestaat om samen te werken ter uitvoering van een project t.b.v. kunstzinnige vorming voor kwetsbare jongeren	

Toelichting bij afwijking (oranje of rood):

- 6.2.4** Het Rosa Spierhuis heeft haar Academy Plan, waar bovengenoemd thema onder valt, nog niet gerealiseerd. Dit komt door gebrek aan financiële middelen en capaciteit bij het Rosa Spierhuis.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan dit programma verbonden zijn:

(+) = *nadelig*; (-) = *is voordelig*

6. Cultuur, sport en recreatie	Realisatie 2023	Begr. 2024 v.wijziging	Begr. 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil
Lasten	1.567.552	1.418.855	1.523.339	1.442.343	-80.996
Baten	-477.471	-423.627	-423.627	-485.224	-61.597
Saldo	1.090.082	995.228	1.099.712	957.119	-142.593

Toelichting diverse afwijkingen

Verklaring	Bedrag	B/L	V/N
Bibliotheek De afgelopen jaren zijn activiteiten bestemd voor het versterken van het bibliotheekwerk in Laren gefinancierd met gelden vanuit de brede Spuk IZA/GALA. Dit resulteert in een voordeel op dit product.	€ 41.120	Baten	Voordeel
De Biezem Ten onrechte is een factuur van zwembad de Biezem opgenomen als nog te betalen. Achteraf bleek deze factuur reeds betaald in 2024 en is deze boeking teruggedraaid. Dit leidt tot een meevaller in programma 6.	€ 91.236	Lasten	Voordeel
Overige verschillen < € 25.000	€ 10.237	Baten	Voordeel
Totaal	€ 142.593		

7. Sociaal Domein

Visie

Het programma Sociaal Domein is, financieel gezien, met afstand het grootste programma van de begroting. Het omvat een aantal wettelijke voorzieningen, zoals huishoudelijke hulp, maatwerkvoorzieningen, bijstandsuitkeringen en jeugdzorg. Daarnaast is er lokale inzet, zoals voor het Brinkhuis en subsidies aan diverse verenigingen. Een klein, maar steeds groter, budget wordt ingezet voor preventieve maatregelen. Lokaal sturen we op het welzijnswerk en het Brinkhuis als sociale ontmoetingsplaats. In de HBEL samenwerking vindt de uitvoering van de Jeugdwet, de WMO, Participatiewet, leerlingenvervoer, inburgering en schuldhulpverlening plaats. In de regio Gooi en Vechtstreek is de inkoop en het contractbeheer van de individuele voorzieningen Wmo en Jeugdzorg georganiseerd. Ook voert de regio Veilig thuis uit en is Jeugd & Gezin hier ondergebracht. De GGD Gooi en Vechtstreek voert in het kader van de Wet Publieke Gezondheidszorg voor de gemeente de taken uit op het gebied van gezondheidszorg, ouderenzorg, epidemiologie en bestrijding infectieziekten, evenals bijkomende ondersteunende werkzaamheden inzake de gedecentraliseerde taken. Ook verzorgt de GGD de inspecties van de kinderopvang.

Wat hebben we bereikt?

Algemene voorzieningen en preventief voorveld

Algemene voorzieningen zijn voor iedere inwoner van de gemeente beschikbaar (denk bijvoorbeeld aan de activiteiten in het Brinkhuis). Het preventief voorveld is een verzameling van laagdrempelige activiteiten die zijn gericht op het versterken van de kracht van de samenleving in wijk en buurt en op het versterken van de eigen mogelijkheden om een lichamelijk en geestelijk actief leven te leiden (sociale zelfredzaamheid). In BEL-verband geven we de algemene voorzieningen en het preventief voorveld vorm.

Hieronder worden de belangrijkste ontwikkelingen en resultaten in 2024 beschreven.

Transformatie welzijnsorganisatie

Versa Welzijn heeft het afgelopen jaar diverse – op behoefte gebaseerde – activiteiten en diensten voor zowel jongeren, volwassenen en ouderen georganiseerd. In 2023 zijn we begonnen met het maken van concrete afspraken met Versa over hun dienstverlening. De gemeentelijke doelen van het welzijnswerk vormen daarbij het uitgangspunt: zoveel als mogelijk zelfredzame bewoners, gesteund door een toereikend netwerk, verminderen van het gevoel van eenzaamheid onder inwoners, verhogen van gevoel van betrokkenheid onder inwoners en benadering vanuit positieve gezondheid.

Hoewel Versa Welzijn haar activiteiten organiseert vanuit de behoeftes van onze inwoners, is de beoogde transformatie in hun dienstverlening in 2024 niet voldoende meetbaar gebleken. Daardoor kan Versa slechts kwalitatief (beschrijvend) illustreren wat hun werkzaamheden teweegbrengen, maar wordt er niet kwantitatief onderbouwd wat de effecten ervan zijn. Het in 2024 nieuw ontwikkelde registratiesysteem heeft daar dit jaar nog niet aan bijgedragen. Versa heeft een intern proces in gang gezet om de kwaliteit van de bedrijfsvoering te verbeteren. Maar ook hiervoor geldt dat het te vroeg is om dit jaar resultaten te zien. Effectmeting en sluitende verantwoording blijven daarom belangrijke punten van aandacht binnen onze samenwerking.

Doorontwikkeling voorveld

De Leefstijlpunten zijn na de pilotfase verlengd met een jaar. Dankzij de korte lijnen met partners uit het sociaal domein en de zorg worden inwoners sneller geholpen. Daarbij blijft het streven om alle inwoners op een laagdrempelige en toegankelijke manier ondersteuning te bieden voor een gezonde en positieve leefstijl. Preventie is hierbij het sleutelwoord zodat uiteindelijk minder snel behoefte is aan geïndiceerde voorzieningen.

Openbare gezondheidszorg

De gezondheidszorg blijft een belangrijk thema voor de komende jaren. Met de regiogemeenten hebben we in het kader van het Integraal Zorgakkoord (IZA) het Regioplan Gooi en Vechtstreek "Samen werken aan gezonde zorg" opgesteld. Dit plan benoemt regionale zorguitdagingen en legt afspraken vast voor de aanpak. In 2024 hebben we met zorgpartijen en de andere gemeenten in de regio samengewerkt aan transformatieplannen om de doelstellingen van het IZA te verwezenlijken: kwalitatief hoogwaardige, toegankelijke en betaalbare zorg in 2040. Op het thema Positieve Gezondheid en Mentale Gezondheid zijn de transformatieplannen eind 2024 in de afrondende fase.

Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)

Het GALA heeft als doel om in 2040 een generatie met weerbare gezonde mensen te hebben, die opgroeien, leven, werken en wonen in een gezonde leefomgeving met een sterke sociale basis. Gemeenten ontvangen hiervoor extra middelen van het Rijk. In Laren hebben we in 2024 deze middelen ingezet voor activiteiten en interventies om onze inwoners te helpen weerbaar, gezond en vitaal te worden of te blijven. Zo hebben we in september de vitaliteitsweek georganiseerd, met als hoogtepunt 'de BEL in beweging' met Barbara de Loor. Ook organiseerden we activiteiten en ondersteunden regionale en landelijke initiatieven op het gebied van valpreventie, eenzaamheid, alcoholgebruik (IkPas) en mentale gezondheid. Rode draad hierbij is de positieve gezondheidsgedachte: gezond zijn is breder dan niet ziek zijn. Huisartsen en andere professionals werkten in 2024 steeds meer vanuit dit uitgangspunt.

Dekkend netwerk AED's

Sinds 2019 is het in Laren mogelijk om als inwoner een bijdrage van de gemeente te ontvangen voor de aanschaf van een (openbare) AED. Een dekkend netwerk van AED's én burgerhulpverleners is heel belangrijk, omdat deze het verschil kunnen maken tussen leven en dood in het geval van een hartstilstand. Laren heeft in 2024 de subsidieregeling uitgebreid met een mogelijke bijdrage in het onderhoud van de AED's en de kosten voor het volgen van de verplichte cursus voor burgerhulpverleners.

Alcohol en middelengebruik

In 2024 was er onverminderd aandacht voor alcohol- en middelengebruik. In het Gooi, en zeker ook in Laren, wordt bovengemiddeld veel gebruikt. Onder volwassenen, maar ook in de leeftijdsgroep onder de 18 jaar. Regionaal werken we dan ook samen in het Preventie- en Handavingsplan alcohol en drugs (PHP). Dit PHP voorziet in toezicht op de verkoop van alcohol en zet in op preventie door middel van voorlichting, in samenwerking met Jellinek Preventie. In 2024 is het huidige aflopende plan geëvalueerd en een start gemaakt om een nieuw beleidsplan uit te werken.

Naast de regionale samenwerking (en ondersteuning van landelijke acties als IkPas/Dry January, Stoptober en wereldnietrokendag) heeft Laren, samen met Blaricum en Eemnes ook een lokale werkgroep die zich inzet om overmatig alcoholgebruik vroegtijdig te kunnen signaleren. Huisartsen en fysio's maken deel uit van deze werkgroep. In 2024 is een praktijkhandreiking ontwikkeld om het gesprek over alcoholgebruik/misbruik goed te kunnen voeren. In november 2024 is de handreiking gelanceerd met een Kick-off. De BEL is namelijk één van de drie pilotregio's in Nederland voor deze handreiking,

Inclusie en diversiteit

Onderdeel van gezond leven is ook je veilig voelen in je eigen omgeving en kunnen zijn en uitdragen wie je bent. In Laren hebben we daarom tijdens de Gooise Pride Month aandacht besteed aan diversiteit door op 11 oktober, Coming Out Day, de regenboogvlag te hijsen. En hebben we drie weken lang, samen met Blaricum en Eemnes, de tentoonstelling Oud Roze in het Brinkhuis gehad. De tentoonstelling vertelde de verhalen van een dertigtal 70+ lhbtq+ personen. In november hebben we, rond de dag van verdraagzaamheid een bewustwordingscampagne ZegHallo opgezet.

De gemeente was ook in 2024 verbonden aan de antidiscriminatievoorziening (ADV) Discriminatie.nl Gooi en Vechtstreek. Er is extra inzet gepleegd om de bekendheid van de ADV te vergroten en inwoners te motiveren melding te maken van discriminatie. Daarnaast is eind 2024 gestart met extra gastlessen op scholen.

Jongerenwerk

In 2024 is meer zicht gekregen op het functioneren van het jongerenwerk in Laren en is besloten dat er binnen het jongerenwerk verandering nodig was. Zo waren het reguliere jongerenwerk en Dynamic Arts in elkaar verweven. Dit zorgde ervoor dat het onvoldoende helder was, wat het reguliere jongerenwerk aan de jongeren in Laren biedt.

Stichting Reindert is in 2024 ingezet om het reguliere ambulant jongerenwerk te ondersteunen naar aanleiding van incidenten tussen scholieren. Na betrokkenheid van dat ambulante jongerenwerk, zijn de incidenten afgenomen. Eind 2024 is er overgedragen vanuit stichting Reindert naar het reguliere ambulante jongerenwerk en beleidsmedewerker Openbare orde en veiligheid.

De uren van het reguliere jongerenwerk zijn (binnen de bestaande uren jongerenwerk in Laren) verdubbeld, wat maakt dat deze jongerenwerker meer op straat is en ook meer actief zal zijn rondom de Brink.

Jongerenparticipatie

De Jongerenraad is deels geëvalueerd. Er is eerder door de jongeren zelf een verslag geschreven en er is gesproken met de jongerenwerker die deze raad begeleidde. Er zijn jongeren gestopt met de Jongerenraad, waarna een aanvullende evaluatie gewenst was, om zo een passend vervolg te kunnen geven aan de inzet van de Jongerenraad. De informatie die van belang is om een vervolg te kunnen bepalen, bleef uit.

Samen met de opdrachtnemer Versa bekijken we hoe de toekomst van het reguliere jongerenwerk Laren en jongerenparticipatie het best vormgegeven kan worden.

Kansrijke Start en preventieve aanbod

De coalitie Kansrijke Start komt vier keer per jaar samen. Ketenpartners nemen kennis van elkaars (on)mogelijkheden met de inzet om de samenwerkingsketen te verstevigen. De coalitie is dit jaar verder uitgebreid met onder andere kinderartsen vanuit Ter Gooi.

Dat de coalitie verbindt, blijkt ook uit de casuïstiek van het afgelopen jaar. Ketenpartners hanteren een bredere uitvraag en weten goed gebruik te maken van elkaars expertise waardoor passende hulp geboden kan worden aan inwoners.

Eind 2023 hebben de gemeenten Laren, Blaricum, Gooise Meren, Hilversum en Huizen akkoord gegeven op deelname aan het programma Nu Niet Zwanger (NNZ). In februari 2024 is het programma gestart en eind 2024 is besloten het programma als pilot voor de periode 2024-2027 regionaal te borgen. In 2024 is het programma onder de aandacht gebracht bij belangrijke organisaties, zijn er meerdere trainingen gegeven aan aandachtfunctionarissen, zijn er diverse adviesgesprekken geweest en is er meer malen actieve betrokkenheid gevraagd vanuit het programma om mee te denken of gesprek te voeren met inwoners.

Mantelzorg

De pilot Verbeteren mantelzorgondersteuning HBEL startte in 2023. Doel van de pilot was het sneller en beter bereiken van mantelzorgers om overbelasting te voorkomen. Door de juiste mantelzorgondersteuning stel je mensen in staat zelfredzaam te blijven en het vol te houden. Versa Welzijn biedt inmiddels structureel activiteiten en voorlichtingsbijeenkomsten voor mantelzorgers. Daarbij is de informatie op de gemeentelijke sites en de site van Maatschappelijke Zaken aangepast.

Opvang vluchtelingen

Het COA heeft recentelijk een verzoek gedaan aan de gemeente om 50 AMV (Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen) jongeren op te vangen op een perceel op de Houtweg 29. De gemeente heeft dit verzoek met interesse ontvangen en vervolgens ambtelijk getoetst. Hoewel de opvanglocatie een waardevolle bijdrage zou

leveren aan het asielprobleem heeft de gemeente het verzoek moeten afwijzen. Met name de doelgroep in combinatie met het beperkte oppervlak zijn hiervoor zwaarwegende factoren.

Laren voorziet daarnaast met de gemeente Blaricum in een opvanglocatie voor Oekraïense vluchtelingen. De opvanglocatie aan de Woensbergweg in Blaricum beschikt over een maximale capaciteit van 310 opvangplekken. De opvang van de Oekraïense vluchtelingen verloopt voorspoedig en zal tenminste tot de zomer van 2026 plaatsvinden.

De opvang van asielzoekers binnen de gemeente Laren kent eenzelfde karakter. Het voormalig ziekenhuis Tergooi in de gemeente Blaricum biedt opvang aan 250 aan de regio gekoppelde statushouders. Ook hier geeft Laren gezamenlijk met de gemeente Blaricum invulling aan de taakstelling om namens de gemeente Laren 79 asielzoekers op te vangen.

Maatwerkvoorzieningen

Als algemene voorzieningen niet voldoende zijn voor een inwoner, dan kan er door de gemeente een maatwerkvoorziening worden ingezet. Een maatwerkvoorziening is ondersteuning die is afgestemd op de persoonlijke situatie van een inwoner (denk bijvoorbeeld aan huishoudelijke hulp). Uitvoering van de maatwerkvoorzieningen is belegd bij de uitvoeringsorganisatie Maatschappelijke Zaken HBEL en de Regio Gooi en Vechtstreek. In de raadsinformatiebrief jaarrekening 2024 HBEL-taken (maatwerkvoorzieningen) Sociaal Domein zijn de definitieve cijfers te vinden.

Hieronder worden per wet de belangrijkste ontwikkelingen en resultaten in 2024 beschreven.

Programmaplan Sociaal Domein HBEL

In 2023 stelden we in HBEL-verband de visie op het sociaal domein vast. In 2024 hebben we het programmaplan transformatie sociaal domein HBEL in concept opgesteld. Dit is een verdere concretisering van de visie.

Jeugdwet

Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028

In 2023 is er overeenstemming gekomen op de Hervormingsagenda Jeugd. Dit inhoudelijke akkoord tussen de betrokken organisaties bevat een groot pakket maatregelen om de jeugdzorg te verbeteren en financieel houdbaar te krijgen. Er zal structureel worden geïnvesteerd in de landelijke kwaliteit en effectiviteit van jeugdhulp. Ook komt er een aanpassing van de Jeugdwet, waardoor duidelijker wordt waarvoor kinderen en ouders hulp kunnen krijgen. Gemeenten zullen de transitie richting stevige lokale teams moeten vormgeven gericht op zowel Jeugd als Wmo, met voldoende kennis en expertise en verbinding met specialistische hulp. Teams die met ouders en jeugdigen kijken naar wat echt nodig is. Die niet alleen toegang verlenen, maar zelf lichte hulp verstrekken gericht op het versterken van het gewone leven en de veerkracht van gezinnen en jongeren. Vanuit het versterken van het gewone leven van jeugdigen zijn er kaders gemaakt om informele steun(figuren) meer te betrekken.

Gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor de inrichting van hun teams en de bekostiging op basis van in het bestuurlijk kader duidelijk omschreven functies. Er blijft ruimte voor diversiteit in de wijze waarop gemeenten deze functies borgen in hun lokale infrastructuur. Dit vraagt van de jeugdhulpaanbieders in de regio Gooi en Vechtstreek om ingrijpende hervormingen zoals de ontwikkeling van het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming. Dit Toekomstscenario is gericht op een nieuwe manier van werken tussen lokale wijkteams, Veilig Thuis, Gecertificeerde instellingen en de Raad voor de Kinderbescherming in samenwerking met zorgaanbieders en ervaringsdeskundigen.

Wachttijsten jeugdhulp

De problematiek rondom de wachttijsten komt voort uit personeelstekorten, maar ontstaan ook doordat jongeren niet goed doorstromen in en uit zorg. In 2024 heeft het programma Aanpak wachttijden een nieuwe naam gekregen. Inmiddels spreken we van het programma Instroom, Doorstroom, Uitstroom (IDU). In 2024 is de analysefase uitgevoerd. In deze fase is, samen met ruim 150 partijen, in kaart gebracht welke stappen nodig zijn om het vraagstuk, de lange wachttijsten door onder andere personeelstekorten, terug te dringen. Eind 2024 zijn in gezamenlijkheid vier deelprojecten vastgesteld. Deze deelprojecten vragen nu om een verdere uitwerking. Hiervoor is eind 2024 gestart met het werven van twee regionale projectleiders.

Jeugdzorg plus

We willen dat jeugdigen in de thuissituatie opgroeien en de zorg en ondersteuning nabij wordt georganiseerd. Waar nodig, is hiervoor passende 24/7 ambulante ondersteuning beschikbaar. Jeugdigen met meervoudige en complexe problematiek die soms aangewezen zijn op jeugdzorg Plus krijgen vanaf 2024 een combinatie van ambulante begeleiding en opvang die kleinschalig is. De jeugdzorgplus is aanbesteed en gegund aan één partij. Deze partij is vanuit de landelijke ontwikkelingen omgebouwd naar kleinschalige groepen.

Veiligheidsteams

Op regionaal niveau zijn we gestart met de voorbereiding van de veiligheidsteams waarin de functie van Veilig Thuis, Gecertificeerde instelling en de Raad voor de Kinderbescherming een rol krijgt. Dit team zal nauw samenwerken met de lokale teams zodat opschalen en afschalen van casussen sneller verloopt en kwetsbare jeugdigen nog beter worden geholpen.

Deze veiligheidsteams hebben een plek gekregen in de samenwerking van de toekomsttuinen, welke in 2024 zijn gestart. Het Rijk werkt aan de inrichting van regionale veiligheidsteams die een groot deel van de taken van Veilig Thuis, gecertificeerde instellingen en de Raad voor de Kinderbescherming overnemen. Deze teams zullen verantwoordelijk zijn voor onderzoek, het initiëren en uitvoeren van beschermingsmaatregelen en het bieden van kennis en expertise aan lokale teams. De regio-indeling wordt aangepast van 42 jeugdhulpregio's naar 25 veiligheidsregio's. Hoewel deze wijziging geen directe gevolgen heeft voor de gemeenten in onze regio, blijft de samenwerking met deze nieuwe teams essentieel om opschaling en afschaling van hulp soepel te laten verlopen.

Voor gemeenten betekent dit dat zij blijven samenwerken met regionale veiligheidsteams, maar de precieze invulling van de samenwerking en de gevolgen voor lokale teams worden pas in 2025 duidelijk. Het Rijk presenteert, naar verwachting, in het voorjaar van 2025 de plannen. Tot die tijd verandert er niks aan de samenwerking die we in 2024 hebben opgestart.

Participatiewet

Werk

Het Rijk heeft een opdracht gegeven om in elke arbeidsmarktregio een regionaal werkcentrum op te richten (RWC). Deze werkcentra moeten per 1 januari 2026 actief zijn. In 2024 zijn we in regionaal samenwerkingsverband gestart met het verder uitwerken van de governance, deelnemers, dienstverlening en financiën.

Daarnaast hebben we in 2024 ons ingezet voor de tekortberoepen in de regio. We hebben onze dienstverlening van Zorgstart uitgebreid waarbij we werkzoekende en zij-instromers toeleiden naar enerzijds werk of naar een tekortberoep, zoals in de kinderopvang, in de zorg, etc.

Tomin

Tomin heeft in 2021 van de deelnemende gemeenten de opdracht gekregen om als ontwikkelbedrijf te fungeren voor een deel van de inwoners die een inkomen ontvangen op basis van de Participatiewet. Door een leerwerktraject worden zij weer naar een reguliere baan gecoacht waar zij eventueel met loonkostensubsidie een arbeidsovereenkomst aan kunnen gaan. De inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt kunnen bij Tomin onder de noemer "P-wet beschut" een (part-time) baan krijgen. Er is in 2024 een nieuw traject voor inburgeraars gestart bij de Tomin. In 2024 heeft er een midterm review plaatsgevonden van het bedrijfsplan Ketensamenwerking.

Kindarrangement

Het rijk stelt ieder jaar gelden ter beschikking om de armoede onder kinderen te bestrijden. In de HBEL worden deze middelen ingezet voor de uitvoering van het kindarrangement. Kinderen in armoede krijgen de ondersteuning die nodig is in de vorm van passende kindarrangementen waarbij ondersteuning in natura wordt geleverd die direct ten goede komt aan het kind, in plaats van financiële compensatie/ondersteuning. Het kindarrangement wordt aangeboden via het online platform MeedoenHBEL. In 2024 werd er door 119 gezinnen in Laren gebruik van gemaakt. De beleidsregels zijn in 2024 aangepast met het oog op verduidelijking en verbetering van de uitvoering van het kindarrangement.

Schuldhelpverlening

In 2024 is schuldhelpverlening onderdeel geworden van een integrale aanpak voor de inwoner. Er is een actieve samenwerking gerealiseerd met alle uitvoeringsteams binnen onze gemeente. Ook is de samenwerking met onze partners uitgebreid en geïntensiveerd. Het aantal ketenpartners dat signalen van beginnende schulden doorgeeft (vroegsignalering) is ook toegenomen, waardoor we nog meer inwoners in een vroeg stadium weten te bereiken. Verder maakt de budgetcoach van de BEL-gemeenten onderdeel uit van het team schuldhelpverlening, wat de samenwerking versterkt. Tot slot zijn efficiëntere systemen aangeschaft, is er een nieuw en eenduidig werkproces ingericht en is er sprake van een rechtstreekse toegang voor inwoners tot de dienstverlening van de schuldhelpverlening.

Energietoeslag

De energietoeslag 2023 was aan te vragen tot en met 31 mei 2024. Inwoners die op 1 oktober 2023 een bijstandsuitkering, een aanvullende inkomensvoorziening ouderen (AIO), of bijzondere bijstand ontvingen, ontvingen de energietoeslag automatisch. Ook inwoners die de energietoeslag 2022 hadden gekregen en geen veranderde situatie hebben, ontvingen de energietoeslag automatisch. We konden niet aan iedereen de energietoeslag automatisch uitkeren. Inwoners die de energietoeslag niet automatisch ontvingen, konden een aanvraag doen. In totaal hebben 374 inwoners uit Laren de energietoeslag 2023 ontvangen.

Wmo

Lokaal Begeleidingsteam HBEL

In 2023 is er een lokaal team opgezet dat bestaat uit gemeentelijke begeleiders met als doel lichte lokale ondersteuning te bieden aan onze inwoners. Dit team zal nauw samenwerken in een lokaal netwerk om op maat gemaakte hulp te bieden aan mensen die dat nodig hebben. Er komt een actieve samenwerking tussen het lokaal team HBEL en het leefstijlpunt BEL. Vraag en aanbod zullen in nauwe samenwerking op elkaar afgestemd worden. Hierdoor krijgt een inwoner laagdrempelig zorg die nodig is.

Het begeleidingsteam is oorspronkelijk opgericht ter ondersteuning van zowel volwassenen als jeugdigen. In eerste instantie richtten we ons op hulpverlening aan volwassenen. Vanwege het succes en de behaalde doelen van deze dienstverlening, hebben we ons aanbod uitgebreid naar alle leeftijden (0-100 jaar). We streven ernaar deze ondersteuning ook voor jeugdigen beschikbaar te maken, maar merken dat hiervoor specifieke kennis en expertise nodig is.

Nationaal actieplan dakloosheid; Bescherming en Opvang

Nederland heeft helaas een aanzienlijk aantal dakloze mensen. Om hier verandering in te brengen, heeft het ministerie van VWS het Nationaal Actieplan Dakloosheid opgesteld. Het ultieme doel van dit plan is om in 2030 géén daklozen meer te hebben. Alle betrokken partijen, waaronder ervaringsdeskundigen, hebben een bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van dit ambitieuze plan. De aanpak van dakloosheid vraagt om een gezamenlijke inspanning. Een eigen thuis vormt het beste uitgangspunt voor het herstelproces en het opbouwen van een nieuwe toekomst. Maar dit vereist ook een nuttige dagbesteding, kansen op werk, sociale contacten en tijdige toegang tot passende hulpverlening. Samenwerking en gecoördineerde actie van organisaties zijn essentieel om deze doelen te bereiken.

Het actieplan omvat zes inhoudelijke actielijnen voor de periode 2023-2030. We onderzoeken in regionaal verband wat lokaal kan en wat regionaal moet. Er is een regionaal plan van aanpak dakloosheid 2024-2025 opgesteld. Momenteel is er een regionale projectleider aangenomen om uitvoering te geven aan dit plan van aanpak.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		Activiteiten		
7.1	Met preventie, inzetten op het vergroten van kansen en het versterken van individuen en de samenleving als geheel. Zo willen we zwaardere problemen en ondersteuning voorkomen.	7.1.1	In 2023 is het Leefstijlpunt gestart. Professionals uit de sport, welzijn en maatschappelijk werkveld zijn bij dit punt aanwezig om inwoners te helpen op verschillende gebieden zoals mentale steun, dagelijks functioneren, zingeving en kwaliteit van leven. De komende periode wordt het leefstijlpunt gemonitord en geëvalueerd en op basis van de resultaten wordt gekeken hoe we de dienstverlening naar de inwoners verder kunnen verbeteren.	
7.2	Een sterke sociale basis waarbij mensen oog hebben voor elkaar en er ruimte is voor diversiteit	7.2.1	Het Brinkhuis is verbonden met de Larense gemeenschap en heeft zich bewezen als onderdeel van de basisinfrastructuur van het dorp. In een meerjarige subsidieafpraak is vastgelegd hoe de begroting op orde wordt gebracht en welke prestaties de gemeente van het Brinkhuis verwacht. Op basis van de herijkte visie op de functie van Hart van Laren, en de wijze waarop het beheer en exploitatie verbetert, zal het bestuur uitvoering geven aan het plan.	
		7.2.2	De gemeentelijke doelen van het welzijnswerk zijn zoveel als mogelijk zelfredzame bewoners, gesteund door een toereikend netwerk, verminderen van het gevoel van eenzaamheid onder inwoners, verhogen van gevoel van betrokkenheid onder inwoners en benadering vanuit positieve gezondheid.	
		7.2.3	We gaan mantelzorgers beter ondersteunen. In 2024 gaan we door met de pilot Verbeteren toegang tot Mantelzorgregelingen met als doel overbelasting bij mantelzorgers te voorkomen en de waardering voor- en de kwaliteit van de mantelzorgondersteuning te verbeteren. Door de juiste mantelzorg ondersteuning stel je mensen in staat zelfredzaam te blijven en het vol te houden. De pilot heeft de volgende actiepunten: 1. Meer bewustwording bij mantelzorgers en bij professionals (intern en extern) 2. Duidelijke route naar mantelzorgondersteuning en ontsluiten van informatie voor zowel mantelzorgers als professionals 3. Een samenhangend en duurzame ondersteuningsstructuur (sociale basis versterken) 4. Heroriëntatie mantelzorgwaardering	

7.3	Mensen die het niet zelfstandig redden, krijgen passende ondersteuning. Deze ondersteuning is gericht op het (weer) binnen hun mogelijkheden zelfstandig oppakken van hun leven.	7.3.1	Mensen die het niet meer zelf of met hun omgeving redden, krijgen passende ondersteuning bij het zinvol deelnemen aan de samenleving, opvoeden en opgroeien. Deze ondersteuning is goed vindbaar. We zijn duidelijk voor wie en waarvoor de gemeentelijke ondersteuning in het sociaal domein is. Ook is duidelijk wat mensen van de gemeente wel en niet kunnen verwachten. Dit staat duidelijk in de gemeentelijke kaders, zoals de verordening sociaal domein, beleidsregels en het dienstverleningsmodel van de HBEL uitvoeringsdienst. Wat iemand nodig heeft vanuit de gemeente is maatwerk. Dit is onder meer afhankelijk van de draagkracht van de persoon, gezin of netwerk.	
		7.3.2	In 2024 wordt het beleidsplan schuldhulpverlening geactualiseerd.	
7.4	Passende basisondersteuning is lokaal en laagdrempelig beschikbaar. Dit omvat het grootste deel van de professionele inzet.	7.4.1	We zoeken samenwerking met eerstelijnszorg om passend aanbod te bieden. Om de jeugdhulp meer passend, meer laagdrempelig en goedkoper te maken, is in het gezondheidscentrum het Raadhuis als pilot een jeugdwerker GGZ gestart. Deze pilot wordt gemonitord en geëvalueerd. Aan de hand van resultaten hiervan worden eventueel andere interventies in het jeugdzorgbeleid bedacht.	
7.5	Voor de meest kwetsbare mensen is passende specialistische ondersteuning beschikbaar.	7.5.1	Als aanvullende, specialistische ondersteuning nodig is, wordt deze ingezet via een indicatie door het lokale team. We werken samen met een overzichtelijk aantal (zorg)aanbieders zodat deze aanbieders goede aansluiting hebben op het lokale team. Dit bevordert de samenwerking en het is makkelijker om op- en af te schalen.	
7.6	We doen een stapje extra voor specifieke doelgroepen	7.6.1	Het jongerenwerk moet in 2024 versterkt zijn en actief nieuwe doelgroepen bereiken. Ook vindt in 2024 de eerste evaluatie van de jongerenraad plaats.	
		7.6.2	In 2024 ontwikkelen we een diversiteitsbeleid en geven daar uitvoering aan. Dit doen we in samenwerking tussen de HBEL-gemeenten.	
		7.6.3	Nu de instroom hoger is blijven we extra inzetten op het leveren van zorg en ondersteuning aan vluchtelingen.	
7.7	Lokaal wat kan, regionaal wat moet of specifieke voordelen biedt.	7.7.1	Deze doelstelling is ondersteunend aan de afweging over nieuwe opgaven en de uitvoering van bovenstaande doelstellingen.	
7.8		7.8.1		

	Sturen op resultaten. Zicht en grip op aantallen, kosten, kwaliteit en tevredenheid, op basis van monitoring en evaluatie.	In 2024 willen we het dashboard sociaal domein niet meer experimenteel, maar daadwerkelijk in de verantwoording en sturing gebruiken. De raad wordt weer regelmatig geïnformeerd over de ontwikkelingen.	
7.9	In 2024 herijken we onze inzet op dierenwelzijn.	7.9.1 We verwachten in 2024 in ieder geval nieuwe besluiten over de subsidierelatie met het dierenasiel te moeten nemen. We trekken daarbij zoveel mogelijk met onze buurgemeenten samen op.	

Toelichting bij afwijking (oranje of rood):

- 7.2.1** In 2024 is beheerstichting Hart van Laren gestart met de laatste module uit het document 'Visie Brinkhuis 2021': versterking van het Muziekcentrum Schering & Inslag. Deze module is in 2024 nog niet afgerond, maar er is wel al voortgang geboekt.
- 7.4.1** Door problemen m.b.t. personele bezetting zijn de beoogde resultaten nog niet behaald.
- 7.6.1** In 2024 is onderzocht, wat er voor nodig is om het jongerenwerk daadwerkelijk te versterken. Er zijn, daar waar mogelijk, al stappen gezet. De ambulante jongerenwerkers zijn in 2024 meer uren aanwezig op straat geweest, werken samen met politie/ Boa's en worden actief betrokken bij het voorkomen van onrust tussen jeugd van de Brink en het ISK (Internationale Schakelklas). In 2025 zal ook het reguliere jongerenwerk versterkt worden. De jongerenraad is geëvalueerd en met deze gegevens en input van het jongerenwerk, zal er een vernieuwd plan van aanpak aan het college worden voorgelegd met als doel de Larense jongeren vroegtijdig te laten meedenken bij het maken van (nieuw) beleid.
- 7.6.2** Het diversiteitsbeleid is nog in ontwikkeling en verwachten we om in 2025 een breed gedragen beleidsplan uit te kunnen werken. Wel hebben we in 2024 een aantal activiteiten uitgevoerd op dit thema. Zo hebben we meegedaan met de Gooische Pride Month (oktober) met de tentoonstelling Oud Roze (in het Brinkhuis, de Blaercom en het Huis van Eemnes). In november, rond de dag van de verdraagzaamheid hebben we de campagne ZegHallo opgezet, ter bevordering van de verbinding tussen dorpsgenoten.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan dit programma verbonden zijn:

(+) = nadelig; (-) = is voordelig

7. Sociaal Domein	Realisatie 2023	Begr. 2024 v.wijziging	Begr. 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Vershil
Lasten	10.772.485	11.632.046	12.107.046	10.465.642	-1.641.404
Baten	-3.476.822	-3.493.321	-3.784.571	-2.604.175	1.180.396
Saldo	7.295.663	8.138.725	8.322.475	7.861.467	-461.008

Toelichting diverse afwijkingen

Verklaring	Bedrag	B/L	V/N
93710001 - Openbare gezondheidszorg De afgelopen jaren zijn deze activiteiten gefinancierd met gelden vanuit de brede Spuk IZA/GALA. Dit resulteert in een voordeel op dit product. In de nabije toekomst 2025 en 2026 ontvangen wij nog gelden vanuit de Brede SPUK, waarmee wij een gedeelte van de activiteiten, zoals bijvoorbeeld: het terugdringen van gezondheidsachterstanden, Kansrijke start en Valpreventie kunnen financieren.	€ 42.957	Lasten	Voordeel
93610009 - Vluchtelingencrisis Oekraïne Sinds het tweede kwartaal van 2023 worden er geen Oekraïense ontheemden meer opgevangen door de gemeente op gemeentelijke opvanglocaties. Dit heeft tot gevolg dat de gemeente geen middelen meer ontvangt van het rijk, wat resulteert in een nadelig resultaat op de baten. Omdat er geen kosten meer worden gemaakt voor de opvang van Oekraïense ontheemden, wordt er echter een positief resultaat geboekt op de lasten. Dit zorgt ervoor dat het dossier uiteindelijk resultaatneutraal is. De lasten die de gemeente in 2024 in de boeken heeft staan hebben betrekking op 2023 en dienen onttrokken te worden via de resultaatbestemming 2024 uit de bestemmingsreserves "Risicoreserve Oekraïne".	€ -1.341.170	Baten	Nadeel
93610009 - Vluchtelingencrisis Oekraïne Sinds het tweede kwartaal van 2023 worden er geen Oekraïense ontheemden meer opgevangen door de gemeente op gemeentelijke opvanglocaties. Dit heeft tot gevolg dat de gemeente geen middelen meer ontvangt van het rijk, wat resulteert in een nadelig resultaat op de baten. Omdat er geen kosten meer worden gemaakt voor de opvang van Oekraïense ontheemden, wordt er echter een positief resultaat geboekt op de lasten. Dit zorgt ervoor dat het dossier uiteindelijk resultaatneutraal is. De lasten die de gemeente in 2024 in de boeken heeft staan (€ 29.895) hebben betrekking op 2023 en dienen onttrokken te worden via de resultaatbestemming 2024 uit de bestemmingsreserves "Risicoreserve Oekraïne".	€ 1.320.517	Lasten	Voordeel
Algemene voorzieningen Wmo en Jeugd De post overige goederen en diensten is de dekking voor diverse activiteiten in het voorveld. Deze vloeien bijvoorbeeld voort uit het programmaplan HBEL welke in de raad is besproken. Voor 2024 heeft dat nog niet geleid tot extra grote uitgaven. De afgelopen jaren zijn voorliggende algemene voorzieningen (die de kosten van individuele voorzieningen moeten drukken) gefinancierd met tijdelijke middelen zoals de NPO gelden na corona en de brede Spuk IZA/GALA. Wanneer deze middelen wegvallen, is dit de dekking voor voortzetting van de activiteiten.	€ 63.765	Lasten	Voordeel
Algemene voorzieningen Wmo en Jeugd De post subsidies preventief voorveld biedt ruimte voor initiatieven in het voorveld zoals Samen Oplopen, Buurtgezinnen en andere interventies om te komen tot beheersing van de uitgaven in het sociaal domein. Een aantal activiteiten hebben inmiddels een vaste plek gekregen in de meerjarenbegroting en daarom resteert hier een overschot.	€ 51.499	Lasten	Voordeel

Algemene voorzieningen Wmo en Jeugd De post overige subsidies is met 40.000 verhoogd ten opzichte van de begroting 2024. Deze ophoging was onder andere bedoeld ter compensatie van verhoging van diverse subsidies. Deze correctie heeft inmiddels plaatsgevonden op diverse posten en deze post kan derhalve temminste met dit bedrag verlaagd worden.	€ 83.627	Lasten	Voordeel
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen De kosten van het ambulante begeleidingsteam zijn geboekt op het budget apparaatskosten Soza HBEL. Deze kosten zijn niet begroot wat in de realisatie een tekort oplevert. Het begeleidingsteam is ingesteld om dure specialistische zorg te voorkomen en de kosten van Wmo en Jeugd te drukken. Dit zien we terug bij de daling van de kosten van Wmo.	€ -150.962	Lasten	Nadeel
Jeugd uitvoeringskosten HBEL De kosten van de Jeugd dalen licht. In de Rib van mei 2025 over de prognoses zal specifiekere worden ingegaan op dit verschil.	€ 7.169	Lasten	Voordeel
WMO HBEL De WMO kosten uitgevoerd door de HBEL zijn lager dan begroot, wat leidt tot een voordeel. In de Rib van mei 2025 over de prognoses zal specifiekere worden ingegaan op dit verschil.	€ 150.500	Lasten	Voordeel
HBEL Participatie Het totale saldo voor Participatie, valt nadelig uit. In de Rib van mei 2025 over de prognoses zal specifiekere worden ingegaan op dit verschil.	€ -27.042	Lasten	Nadeel
Overige maatwerkarrangementen (WMO) Regio Gooi en Vechtstreek De kosten voor de overige maatwerkarrangementen dalen voor de gemeente Laren, dit leidt tot een voordeel.	€ 178.631	Lasten	Voordeel
Regio Gooi en Vechtstreek De kosten van de Regio zijn kostenplaats overstijgend. Hier een verklaring voor de overige producten waar per saldo een nadeel voor is in 2024. Het gaat hier om volksgezondheid, Jeugdbescherming, Jeugdhulp met verblijf, wijksteams en de inspecties binnen de kinderopvang.	€ -64.836	Lasten	Nadeel
Regio Gooi en Vechtstreek WMO De kosten Regio Gooi en Vechtstreek laten een voordeel zien op de algemene voorzieningen WMO.	€ 75.362	Lasten	Voordeel
Kwijtscheldingen Lasten voor de kwijtscheldingen zijn hoger uitgevallen dan begroot.	€ -28.790	Lasten	Nadeel
Vluchtelingen uitvoeringskosten HBEL De kosten van de vluchtelingen dalen licht. In de Rib van mei 2025 over de prognoses zal specifiekere worden ingegaan op dit verschil.	€ 36.636	Lasten	Voordeel
Jeugdgezondheidszorg De post overige goederen en diensten is de dekking voor diverse activiteiten in het voorveld. De afgelopen jaren zijn voorliggende algemene voorzieningen (die de kosten van individuele voorzieningen moeten drukken) gefinancierd met tijdelijke middelen zoals de NPO gelden na corona en de brede Spuk IZA/GALA. Wanneer deze middelen wegvallen, is dit de dekking voor voortzetting van de activiteiten.	€ 27.918	Lasten	Voordeel
Overige verschillen	€ 36.117	Lasten	Voordeel
Totaal	€ 461.008		

8. Bouwen en wonen

Visie

Onder dit programma vallen alle taken met betrekking tot bestemmingsplannen, grondzaken, (omgeving)vergunningen en welstand. In de regio Gooi en Vechtstreek werken we samen aan regionaal woonbeleid en woonruimteverdeling. De omgevingsdienst (OFGV) voert voor ons taken uit zoals de vergunningverlening en handhaving op grond van de Wet milieubeheer, Uitvoering Wetbodembescherming, Wet geluidshinder en externe veiligheid.

Wat hebben we bereikt?

Locatieonderzoek woningbouw

In de Woonvisie 2023-2027 staan de gemeentelijke doelstellingen op het gebied van wonen. We willen een prettige en fijne woonomgeving voor iedere portemonnee. Om onze (jonge) inwoners te behouden, zet Laren in op het inlopen van het tekort aan (kleinere) betaalbare woningen en het stimuleren van de doorstroming. Om mogelijke woningbouwlocaties goed in kaart te brengen, vond er in 2024 met 'open blik' een locatieonderzoek plaats. Hierin dacht de Larense samenleving mee en leverde waardevolle input via onder andere een enquête, ingezonden mails/brieven en gesprekken. Op 20 juni 2024 is vervolgens alle inbreng in twee sessies met inwoners besproken. Hierna stelde een extern bureau een rapport is op van mogelijke woningbouwlocaties (op basis van enkele ruimtelijke aandachtspunten/aspecten). De belangrijke input: het sparen van de natuur en karakteristieke akkers en voorkeur steen voor steen, nemen we mee bij de beoordeling van toekomstige woningbouwontwikkelingen. In november 2024 gaf de gemeenteraad, naar aanleiding van het uitgevoerde locatieonderzoek, aan dat de mogelijkheden voor een aantal locaties verder kunnen worden onderzocht.

Prestatieafspraken en Harmen Vosweg

In de Woonvisie staan gemeentelijke doelen op het gebied van wonen. Deze zijn meegenomen in de Prestatieafspraken wonen in Laren 2023-2027. Bijvoorbeeld de gezamenlijke inzet om het aandeel sociale huurwoningen in Laren te verhogen, in te zetten op doorstroming en maximaal gebruik te maken van de mogelijkheid om aan Laarders toe te wijzen. Met het opleveren van acht eengezinswoningen aan de Harmen Vosweg hebben partijen een mooie stap gezet om meer sociale huurwoningen toe te voegen binnen Laren. Voor de eerste toewijzing hebben G&O en de gemeente toewijzingscriteria opgesteld om in te zetten op doorstroming en starters uit Laren.

Omgevingswet

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. De BEL Combinatie en de gemeente hebben zich terdege voorbereid op deze wetswijziging. Zo zijn procedures aangepast en is in 2024 verder gewerkt aan de Omgevingsvisie. Er zijn belangrijke wijzigingen. Denk aan de verplichte participatie bij afwijkingen van het omgevingsplan door de initiatiefnemers zelf, het bindend advies van de gemeenteraad bij grote afwijkingen van het omgevingsplan en kortere procedures. Er zijn in 2024 nog geen plannen voor adviesrecht bij de gemeenteraad geweest. Met een raadsinformatiebijeenkomst is een update gegeven over de overgang van bestemmingsplan naar een gebiedsdekkend omgevingsplan.

Gooiergracht en Vijzelgemaal Eemmeer

De gemeenteraden van Laren en Blaricum besloten in 2023 tot opheffing van de Gemeenschappelijke Regeling Gooiergracht en Vijzelgemaal Eemmeer (GR GVE). Ook het Algemeen Bestuur van de GR GVE besloot de GR GVE te liquideren. Na vaststelling van de jaarrekening 2023 en 2024 van de GR GVE wordt de GR GVE definitief opgeheven. Dit doen we in 2025.

De in 2022 opgestelde visie en uitvoeringsprogramma voor een integrale aanpak van de Gooiergracht is nog niet volledig uitgewerkt tot een gezamenlijk gedragen ontwerp en uitvoeringsplan. Hier is meer tijd voor nodig; dit loopt daarom door in 2025. De gemeenten Laren en Blaricum doen dit samen met waterschap AGV en gemeente Eemnes.

Ruimtelijke ontwikkelingen

Ter uitvoering van de Woonvisie en de nota Woningbouwlocaties zijn enkele jaren geleden procedures gestart voor de ontwikkeling van een aantal gemeentelijke locaties. Het gaat om de Harmen Vosweg en de Ligweide. In 2024 zijn de woningen van de Harmen Vosweg (acht) opgeleverd. De gemeentelijke grondexploitatie kan gelijktijdig met de vaststelling van de jaarrekening worden afgesloten. De bouw van de 14 woningen van de Ligweide is in 2024 gestart.

Met het Diaconaal Woonproject aan de Eemnesserweg (project Eemnesserweg), op de voormalige gemeentekweek is in 2024 het bestemmingsplan vastgesteld.

De gemeente en G&O spraken afgelopen jaar met elkaar over een nieuwbouwplan aan de Smeekweg/Kloosterweg/Ericaweg/Erfgooiersdwarstraat om hier huurwoningen te realiseren. G&O en de gemeente zijn overeengekomen om het project in twee delen te splitsen. Eerst de woningen van de Erfgooiersdwarstraat (afgebrande woningen) in combinatie met woningen aan de Ericaweg. Daarna kijkt G&O in samenspraak met de gemeente, bewoners en omwonenden eventueel naar plannen voor de Smeekweg/Kloosterweg.

Crailo

De grondexploitatie wordt eenmaal per jaar geactualiseerd aan de hand van de feitelijke en verwachte economische omstandigheden. Hierbij brengt de planeconoom in samenspraak met de projectleider de budgetten en de werkelijke bestedingen in kaart. In 2024 zijn de plannen verder uitgewerkt.

Voor wat betreft de woningbouwprogrammering komen er naar verwachting op Larens grondgebied 57 woningen waarvan circa eenentwintig sociale huurwoningen, achttien middelduur en achttien dure woningen.

Ecoduct/Natuurverbinding N525

De provincie Noord-Holland heeft vanwege gebrek aan financiering besloten om de aanleg van het ecoduct/natuurverbinding 'on hold' te zetten. Inmiddels heeft het Rijk financiële steun toegezegd aan de provincie, waarmee het project doorgang kan vinden.

Woningbouwproject Caliskamp

Drie grondeigenaren willen op het voormalig bedrijventerrein aan de Caliskamp een woningbouwplan ontwikkelen met 36 woningen, waarvan twaalf sociale huur. De initiatiefnemers werken eerst aan een stedenbouwkundige uitwerking en onderbouwing van het totaalplan voordat het plan verder inhoudelijk kan worden beoordeeld en kan worden bepaald of met formele planologische procedure kan worden opgestart. In 2024 zijn met de eigenaren meerdere overleggen geweest. Dat heeft vooralsnog niet tot een concreet plan geleid.

Talpa/Krommepad/Sint Jansstraat

Met initiatiefnemers zijn gesprekken gevoerd over nieuwbouw van woningen conform de Woonvisie. Dit zou gerealiseerd kunnen worden doordat drie initiatiefnemers samenwerken.

Van wateroverlast naar Laren Regenklaar

Om overlast als gevolg van hevige regenval tegen te gaan, is na de hoosbui van 2018, besloten om zo min mogelijk schoon regenwater via het riool af te voeren. Om dat te realiseren, koppelen we daken en wegen af van het riool. Dit doen we zoveel mogelijk integraal en in samenhang met andere projecten via een gebiedsgerichte aanpak. Een (nieuwbouw) project kan een aanleiding zijn voor een integrale gebiedsaanpak voor regenwater. Met de woningbouwvereniging zijn afspraken gemaakt over het afkoppelen van huurwoningen in combinatie met andere werkzaamheden, zoals verduurzaming van woningen. In 2024 werd verder uitvoering gegeven aan het project Laren Regenklaar en zijn de meeste projecten van het Masterplan Laren Regenklaar ook afgerond.

Meer daarover ook in programma 9.

Wet Kwaliteitsborging

Op 1 januari 2024 is, tegelijkertijd met de Omgevingswet, de Wet Kwaliteitsborging (Wkb) in werking getreden. Deze Wet Kwaliteitsborging heeft impact op het proces van de bouwvergunningverlening en op het toezicht tijdens de bouw. De rol van de gemeente verandert hierdoor (ook). Het is raadzaam om vast te leggen hoe de gemeente omgaat met de invulling van haar nieuwe rol.

In deze wet is geregeld dat de gemeente niet meer vooraf de bouwtechnische kwaliteit toetst van een bouwwerk, maar dat dit door een private kwaliteitsborger gebeurt. Ook is de kwaliteitsborger verantwoordelijk voor het toezicht tijdens de bouw. De gemeente toetst de aanvraag nog wel aan het Omgevingsplan en aan de welstandseisen. De Wet kwaliteitsborging beoogt naast een kwaliteitsverbetering en efficiëncyslag ook een verminderde werklast bij gemeenten. Een ander effect is dat gemeenten na de inwerkingtreding van beide wetten minder leges in rekening kunnen brengen omdat zij bepaalde taken niet langer uitvoeren.

In 2024 is een eerste opzet gemaakt van het Wkb beleid. Het beleid wordt in het eerste kwartaal van 2025 voorgelegd met het doel te laten vaststellen.

BEL handhavings- uitvoeringsstrategie VTH 2023-2026

Het BEL Beleidsplan VTH 2023-2026 is het integrale beleid voor de gemeenten Blaricum, Eemnes en Laren op het gebied van de vergunningverlenende en toezichthoudende taken in de fysieke leefomgeving. De visies en ambities van de colleges zijn hierin vertaald naar doelen, maatregelen, kwaliteit en uitvoering. De beschikbare capaciteit wordt gericht en effectief ingezet op zaken die er het meest toe doen.

Uitvoeringsprogramma VTH 2025 en 2026

Jaarlijks wordt het Uitvoeringsprogramma Vergunningen, Toezicht en Handhaving vastgesteld. Het jaar 2024 stond voor een groot deel in het teken van ervaring opdoen onder het werken en het verder implementeren van de Omgevingswet.

In samenwerking met de provincie is er een kwaliteitsslag gemaakt in het VTH-beleid voor 2025 en 2026. Ook is het Uitvoeringsprogramma VTH 2025-2026 voor de start van het nieuwe beleidsjaar in december 2024, door het college vastgesteld. Belangrijke prioriteiten zijn:

- Vergunningverlening: uniforme toetsing met behulp van een toetsprotocol en toewerken naar kwaliteitscriteria 3.0;
- Toezicht en handhaving: focus op risico's zoals illegaal bouwen, naleving van evenementen- en alcoholwetgeving en bijzondere aandacht voor opleiding monumentenbescherming;
- Actualiseren beleid: actualiseren van beleid, opstellen van nieuw beleid en onderzoeken van de mogelijkheden tot harmonisatie;
- Strategische vernieuwing: integratie van landelijke richtlijnen en wetten zoals de Omgevingswet en de kwaliteitscriteria 3.0.
- Communicatie: we communiceren bij het behalen van doelen, de start van projecten en gedurende het jaar over de voortgang en resultaten.

Handhaving

Onderwerp	2023	2024
Blauwe zone bekeuringen	589	486
Blauw zone waarschuwingen	35	28
Waarnemingen illegale kap	21	13
Waarnemingen overhangend groen	100	105

In 2024 zijn minder waarschuwingen en bekeuringen uitgedeeld in de blauwe zone. Voor een deel is dat toe te schrijven aan het 'effect van handhaving': als zichtbaar is dat er gehandhaafd wordt door de boa's nemen de overtredingen af.

In 2024 zijn er 105 waarnemingen van overhangend groen bij particulieren binnen gekomen. In die gevallen is door een toezichthouder beoordeeld of sprake is van een gevaarlijke situatie (verkeersveiligheid, toegankelijkheid). Als dat zo is, dan worden de bewoners daarop aangesproken om het overhangend groen binnen twee weken te verwijderen. Als dat nog niet is gebeurd, dan gaat een boa bij de bewoners langs en worden ze schriftelijke gesommeerd om het groen te verwijderen. Daarbij krijgen zij de mededeling dat de gemeente handhavend gaat optreden als dit niet gebeurt. Zo ver heeft het niet hoeven komen. In alle gevallen heeft de bewoner het overhangend groen verwijderd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		Activiteiten	
8.1	We voegen nieuwe woningen toe en sturen daarbij op een eerlijke verdeling over verschillende doelgroepen.	8.1.1	De nieuwe Woonvisie is vastgesteld. Hierbij zijn de ambities en doelstellingen uit het coalitieakkoord van Laren meegenomen. Dit nieuwe beleid wordt verwerkt in (het proces van) de Omgevingsvisie voor Laren.
		8.1.2	De woningnood in het hele land vraagt om oplossingen. Ook in Laren moeten extra woningen worden toegevoegd. We brengen in kaart welke locaties geschikt zijn voor verdichting of nieuwe ontwikkelingen.
8.2	Voorbereidingen treffen ten behoeve van een goede invoering van de Omgevingswet.	8.2.1	De Omgevingswet treedt per 1 januari 2024 in werking. De verdere implementatie is wordt onder regie van een projectleider voltooid. Denk hierbij aan het aan- en in passen instrumentarium van de Omgevingswet (omgevingsvisie, omgevingsplan en programma's). Voor het bereiken van de doelstellingen van de Omgevingswet is echter meer nodig. De gewenste ontwikkeling vraagt niet alleen het 'technisch' aanpassen van regels, processen en werkwijzen, maar ook om een verdergaande ontwikkeling van o.a. cultuur, vaardigheden en gedrag. Het is nodig om de organisatie verder te laten groeien in de wijze waarop de Omgevingswet wordt uitgevoerd. Deze ontwikkeling zal duurzaam aandacht vragen tot 2030 (en wellicht daarna).
		8.2.2	

			Het opstellen van het omgevingsplan van Laren is een grote klus waarin samen met de gemeenten Eemnes en Laren wordt opgetrokken. Het opstellen van de omgevingsplannen wordt in 2023 in één keer aanbesteed, zodat een adviesbureau in één proces drie omgevingsplannen kan maken. We verwachten dat dit proces zeker drie jaar in beslag neemt.	
8.3	Grote projecten worden conform planning uitgevoerd.	8.3.1	Gooiergracht en Vijzelgemaal Eemmeer: De gemeenten Laren en Blaricum hebben inmiddels besloten deze GR GVE per 31 december 2023 op te heffen. Het waterschap AGV en de GR GVE dragen gezamenlijk de kosten voor het proces tot het opstellen van een Inrichtingsplan Gooiergracht, dit wordt in 2024 aan de raad voorgelegd. De kosten voor de uitvoering worden opgenomen in de begroting van 2025 (en verder).	
		8.3.2	Het bouwen van circa 590 woningen bij Crailo in samenwerking met de gemeenten Hilversum en Gooise Meren, passend bij de woningbehoefte en binnen de grondexploitatie. Dit loopt volgens planning.	
		8.3.3	In 2024 komen verschillende nieuwbouwwontwikkelingen in de fase van vergunningverlening of omgevingsplannen. Het gaat daarbij om onder andere het de voormalige gemeentekwekerij en Caliskamp. De projecten Harmen Vosweg en Ligweide werden eind 2024 opgeleverd. Gooi en Omstreken heeft plannen om in de Erfgooiersbuurt een aantal woningen te slopen, een aantal woningen te verkopen en ca. 30 sociale huurwoningen te bouwen.	

Toelichting bij afwijking (oranje of rood):

- 8.2.2** Dit heeft geen betrekking op het omgevingsplan maar op de omgevingsvisie. Het afgelopen jaar heeft in het teken gestaan van de vorming van de omgevingsvisie inclusief participatie. De vaststelling van de omgevingsvisie is gepland voor de tweede helft van 2025.
- 8.3.1** De gemeenteraden van Laren en Blaricum hebben in 2023 besloten tot opheffing van de Gemeenschappelijke Regeling Gooiergracht en Vijzelgemaal Eemmeer (GR GVE). Ook het Algemeen Bestuur van de GR GVE heeft besloten de GR GVE te liquideren. Na vaststelling van de jaarrekening 2023 en 2024 van de GR GVE wordt de GR GVE definitief opgeheven. Dit doen we in 2025. De in 2022 opgestelde visie en uitvoeringsprogramma voor een integrale aanpak van de Gooiergracht is nog niet volledig uitgewerkt tot een gezamenlijk gedragen ontwerp en uitvoeringsplan. Hier is meer tijd voor nodig; dit loopt daarom door in 2025. De gemeenten Laren en Blaricum doen dit samen met waterschap AGV en gemeente Eemnes.
- 8.3.2** Het project loopt op schema. De woningen in Laren zijn nog niet gerealiseerd.
- 8.3.3** Het project Harmen Vosweg is afgerond. De grondexploitatie kan worden afgesloten. De Ligweide is in aanbouw. Voor het Diaconaalwoonproject is in november 24 het bestemmingsplan vastgesteld. Bij Caliskamp zijn we in afwachting van het indienen van plannen door de ontwikkelaars. Ten aanzien van de plannen G&O zijn we in overleg omwonenden en G&O.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan dit programma verbonden zijn:

(+) = nadelig; (-) = is voordelig

8. Bouwen en wonen	Realisatie 2023	Begr. 2024 v.wijziging	Begr. 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Vershil
Lasten	1.461.408	1.307.780	1.582.883	1.585.381	2.498
Baten	-966.500	-836.539	-607.039	-1.256.413	-649.374
Saldo	494.907	471.241	975.844	328.968	-646.876

Toelichting diverse afwijkingen

Verklaring	Bedrag	B/L	V/N
Implementatie omgevingswet De formatieve begroting voor het tijdelijke projectteam is niet volledig ingevuld gedurende 2024. Voor het restant van het budget is een budgetoverheveling aangevraagd, zodat de incidentele middelen in 2025 beschikbaar zijn	€ 31.961	Lasten	Voordeel
Verlening omgevingsvergunning In 2024 werd verwacht dat de aanvragen uitgesteld werden naar 2025, daarom werden inkomsten verlaagd bij de slotwijziging. De aanvragen zijn uiteindelijk toch ontvangen. Daarom is er een overschrijding op de baten ontstaan.	€ 615.310	Baten	Voordeel
Overige verschillen < € 25.000	€ -395	Lasten	Nadeel
Totaal	€ 646.876		

9. Milieu en duurzaamheid

Visie

In het programma milieu en duurzaamheid zijn de 'klassieke' milieutaken, zoals riolering en vuilnisophaal opgenomen. Het overgrote deel van het budget wordt via de afvalstoffen- en rioolheffing opgehaald en is kostendekkend voor de activiteiten. De afvalstoffeninzameling wordt door de regio Gooi en Vecht (GAD) uitgevoerd. Het programma Laren Regenklaar werkt aan klimaatadaptatie: we zorgen dat meer regenwater in de bodem wordt opgevangen, zodat de rioleringen niet vollopen bij grote buien. Ook de inzet op klimaat- en duurzaamheidsbeleid vallen onder dit programma. In deze raadsperiode wordt daar extra op ingezet. Tot slot staan ook de kosten voor de begraafplaats.

Wat hebben we bereikt?

Duurzaamheid

Op basis van het nieuwe uitvoeringsplan zijn diverse projecten gestart, dan wel gerealiseerd:

- In december 2021 stelde de gemeenteraad de Transitie Visie Warmte (TVW) vast, inclusief de analyse van de warmteoplossingen per buurt en de vertalingen van gevoerde gesprekken. In 2024 is gestart met het verder vorm geven van de activiteiten rondom isoleren, echter door de vertraging van de Provincie in het opstellen van de richtlijnen rondom het Soorten Management Plan (SMP) is de verder uitvoering van de lokale isolatie maatregelen on hold gezet.
- In juni 2021 stelde de gemeenteraad de RES 1.0 vast. In 2023 is gestart met het OER-traject van Rijkswaterstaat (RWS). In samenwerking met de omliggende gemeenten is een voorverkenning uitgevoerd naar de mogelijkheden van energieopwek langs de A1. In 2024 hebben er verdere verkenningen plaatsgevonden en is inzicht gegeven in de geschiktheid van de bermen en geluidsschermen in het onderzoeksgebied.
- In 2024 is een plan van aanpak (PvA) opgesteld in samenwerking met het duurzaam bouwloket om isolatie van koopwoningen te versnellen (lokaal isolatie programma). Hiervoor zijn gelden van het Rijk ontvangen. In 2024 zijn bijna alle maatregelen voor het SMP afgerond, zodat de voorbereidingen voor het lokale isolatieprogramma weer zijn opgestart.
- Eind 2024 is gestart met een campagne voor warmtescans voor particuliere woningeigenaren. Meer dan 900 woningeigenaren hebben zich hiervoor aangemeld.
- Energiearmoede was een nieuw thema in 2022. Hiervoor heeft de gemeente middelen ontvangen van het Rijk voor een aanpak en uitvoering. In 2023 is hier verder vervolg aan gegeven. Bijna 70 huishoudens hebben gebruik gemaakt van witgoedactie, waarbij de bewoners een oud witgoedapparaat konden inruilen voor een nieuwe duurzame type.

Milieu

In 2024 is het Actieplan Geluid Laren 2024-2029 vastgesteld. Hierin heeft de gemeente een ambitie, wat betreft de geluidsbelasting op woningen, vastgesteld en hier maatregelen aan gekoppeld. Laren heeft besloten om de aanpak van geluidshinder mee te nemen in projecten van verkeer en beheer & onderhoud.

In 2024 heeft Laren het Schone Lucht Akkoord ondertekend. Het doel van het akkoord is om een gezamenlijke inzet te tonen om de luchtkwaliteit in Nederland permanent te verbeteren. Laren gaat inzetten op meer bewustwording over de effecten van houtstook door meer hierover te communiceren.

Samenwerking partners

In 2024 heeft de gemeente samen met de Hut van Mie prestatieafspraken opgesteld.

Met de regio Gooi en Vechtstreek vond een evaluatie plaats over de samenwerkingsactiviteiten tot nu toe.

Hieruit is een voorstel gedaan voor nieuwe duurzaamheidsactiviteiten.

Samenwerking met het Energiedienstenbedrijf

In 2024 heeft het Energiedienstenbedrijf (EDB) verdere invulling gegeven aan de professionalisering van de organisatie. Ook keek het EDB met gemeenten van regio Gooi & Vechtstreek naar wijken en woningtypes in 2024 om projecten voor op te starten. In 2024 heeft de gemeente bewoners ondersteunt om vrijblijvend offerte trajecten op te vragen naar aardgasvrij. Zo'n 8 inwoners hebben zich hiervoor aangemeld.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		Activiteiten		
9.1	We sluiten aan bij de landelijke doelstelling voor minimaal 1,5% energiebesparing per jaar. Voor maatschappelijk vastgoed is onze doelstelling hoger: 2% per jaar.	9.1.1	We ondersteunen inwoners via verschillende instrumenten, waaronder voorlichting, het energieloket, etc. Voor de opgave om bestaande koopwoningen te isoleren voeren we een gericht plan uit.	
		9.1.2	We maken prestatieafspraken met de energiecoöperatie Hut van Mie.	
		9.1.3	Via de Omgevingsdienst handhaven we bedrijven op verplichte energiematregelen.	
9.2	We zetten in op het opwekken van energie, door het benutten van grote daken en het stimuleren van zon op overige daken.	9.2.1	Voor 2026 willen we tenminste één groot project realiseren. In 2024 verkennen we geschikte locaties.	
9.3	We starten in 2026 met het opstellen van wijkuitvoeringsplannen op basis van de vastgestelde Transitievisie Warmte.	9.3.1	In 2022 is een geluidkaart vastgesteld, het actieplan beschrijft op welke wijze maatregelen getroffen kunnen worden om overlast door wegverkeer te beperken.	
		9.3.2	Het gemeentelijk rioleringsplan loopt af eind 2022. Het GRP is een beleidsplan dat op hoofdlijnen de invulling weergeeft van de gemeentelijke water(zorg)taken voor de vastgestelde planperiode.	
9.4	Circulair inkopen en aanbesteden volgens MRAdoelstellingen.	9.4.1	In 2025 kopen we 50% van alle producten, goederen en diensten circulair in.	

9.5	We stimuleren schoon vervoer	9.5.1	Faciliteren van voldoende publieke laadpunten in Laren. Aantal benodigde publieke laadpunten op basis van de prognose binnen MRA	
		9.5.2	Gemeentelijk wagenpark: lichte voertuigen emissieloos in 2030, zware voertuigen zoveel mogelijk emissieloos in 2030	
9.6	In 2025 is Laren Regenklaar.	9.6.1	In 2024 werken we verder aan de uitvoering van het Masterplan. Belangrijkste project zal zijn de realisatie van de waterberging op de Brink.	
9.7	We voldoen aan de wettelijke vereisten voor milieutaken.	9.7.1	Op basis van de in 2022 vastgestelde geluidkaart het Actieplan geluid voor de aanpak van de geluidknelpunten opstellen. Vanuit het Rijk is deze ambitie voor alle gemeenten met een jaar uitgesteld. De actieplannen worden in 2024 vastgesteld.	
		9.7.2	Het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) is afgelopen. We stellen een SSW (systeemoverzicht stedelijk water) en een WRP 2024-2028 (water- en rioleringsprogramma) op.	

Toelichting bij afwijking (oranje of rood):

- 9.2.1** De beschikbare grote daken zijn beperkt, maar waar mogelijk stimuleert de gemeente de huurders/eigenaren om zonnepanelen op de daken te leggen. Het gemeentelijke vastgoed heeft op dit moment 1 mogelijk dak (brandweer) beschikbaar. In 2025 zal de brandweerkazerne worden verduurzaamd. Daarbij zullen ook zonnepanelen op het dak worden geplaatst.
- 9.4.1** Afspraken moeten nog door Inkoop worden opgenomen in hun beleid
- 9.5.2** Zover als mogelijk worden de gemeenteauto's elektrisch. We liggen op koers hiervoor de komende jaren. Echter deze doelstelling gaat over meerdere jaren, vandaar oranje (=deels gerealiseerd).

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan dit programma verbonden zijn:

(+) = nadelig; (-) = is voordelig

9. Milieu en duurzaamheid	Realisatie 2023	Begr. 2024 v.wijziging	Begr. 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Vershil
Lasten	2.839.995	3.053.289	3.410.528	3.510.891	100.363
Baten	-3.497.124	-3.340.238	-3.673.613	-3.958.950	-285.337
Saldo	-657.129	-286.949	-263.085	-448.060	-184.975

Toelichting diverse afwijkingen

Verklaring	Bedrag	B/L	V/N
Begraafplaatsen Er is een voordeel ontstaan op de baten, omdat er meer leges inkomsten zijn ontvangen voor de begraafrechten. Daarnaast is de onttrekking uit de voorziening, voor meerjarig onderhoud hoger dan verwacht. Dit heeft te maken met het feit dat de voorziening beter aansluit met de meerjarige onderhoudskosten voor graven en we daardoor meer inkomsten mogen realiseren dan de jaren voorheen.	€ 46.405	Baten	Voordeel

Begraafplaatsen De onderschrijding op de lasten van de begraafplaats wordt veroorzaakt doordat we de lasten van meerjarig onderhoud moeten toewijzen aan het desbetreffende jaar van uitvoering. Hierdoor is de meerjarige afkoop van onderhoud graven in een voorziening gestort en nemen we jaarlijks het deel van de lasten in de exploitatie op die betrekking hebben op het onderhoud van desbetreffend jaar, in dit geval 2024.	€ 46.166	Lasten	Voordeel
Riolering onderhoud Op onderhoud is een onderschrijding (€ 28.000 V). Na goedkeuring van het WRP 2024-2028 is het kolkenbestek aanbesteed. Aanbesteding gaf een aanbestedingsvoordeel en er waren geen extra rondes nodig. De onderschrijding is lager uitgevallen, daar er wel meer "sinkholes" waren als gevolg van tijdelijk hogere grondwaterstanden. Daarnaast zijn er kleinere onderschrijvingen, zoals uren BEL Combinatie.	€ 49.139	Lasten	Voordeel
Riolering beleid In 2024 is het WRP 2024-2028 vastgesteld. In het plan is gemeld dat er personele uitbreiding nodig is om alle rioleringstaken uit te kunnen voeren. Ondanks alle inspanningen is het nog niet gelukt om de uitbreiding te realiseren, Gevolg is dat niet alle onderzoeken en bijkomende werkzaamheden zijn uitgevoerd.	€ 70.160	Lasten	Voordeel
Riolering beleid Bij het vaststellen van het WRP 2024-2028 is in de begroting een onttrekking vanuit de voorziening geraamd (€ 70.000 N) voor de kosten van onderzoeken, Het resultaat van riolering (saldo lasten-baten) is echter verrekend met de reserve riolering.	€ -71.132	Baten	Nadeel
Klimaatbeleid Er is een voordeel op de lasten ontstaan, omdat de middelen voor de transitievisie warmte niet gebruikt zijn. De reden hiervoor is omdat we externe middelen, zoals een specifieke uitkering en een provinciale subsidie, tot onze beschikking hadden. In de jaarrekening is een voorstel gedaan om de middelen van de transitievisie warmte over te hevelen naar 2025.	€ 236.818	Lasten	Voordeel
Klimaatbeleid Er is een voordeel op de baten ontstaan, omdat we diverse specifieke uitkeringen en subsidies hebben ontvangen in 2024 die dienen als dekking voor de gemaakte kosten met betrekking tot klimaatbeleid.	€ 26.528	Baten	Voordeel
Afval Nedvang betaalt de gemeente Laren jaarlijks een vergoeding voor kosten die het GAD aan de gemeente Laren in rekening brengt. Deze kosten zijn voor Nedvang bestemd. Tegenover deze baten voordeel staat een lasten nadeel, waardoor het per saldo budgetneutraal is.	€ 94.790	Baten	Voordeel
Rioolrechten De baten van de rioolrechten zijn in 2024 hoger uitgevallen dan begroot. Dit leidt tot een voordeel van ruim € 170.000.	€ 173.371	Baten	Voordeel
Dotatie voorziening riolering De rioolheffing wordt berekend op basis van 100% kostendekkendheid. De kosten voor de exploitatie van de riolering, de inzet van het personeel, het onderhoud van de objecten, toerekening van kosten van beleidsregie, de kosten van straatreiniging en de btw worden doorbelast in het tarief. Het uiteindelijke saldo van € 546.466 voordelig is toegevoegd aan de voorziening riolering, zodat het resultaat na egalisatie op €0 uitkomt en de kostendekkendheid daarmee 100% bedraagt. De dotatie aan de voorziening zorgt voor hogere lasten dan begroot.	€ 546.466	Lasten	Nadeel

Milieubeheer Het voordeel op de lasten is ontstaan omdat bij de jaarrekening 2023 een budget voor grondwatersanering Torenlaan is overgeheveld maar deze werkzaamheden zijn niet uitgevoerd.	€ 28.570	Lasten	Voordeel
Overige verschillen lasten < € 25.000	€ 17.258	Lasten	Voordeel
Overige verschillen baten < € 25.000	€ 15.376	Baten	Voordeel
Totaal	€ 184.975		

10. Grondexploitatie, dorpsvernieuwing en economie

Visie

In dit programma staan de activiteiten met betrekking tot de economische ontwikkeling en promotie van Laren. We werken in regionaal verband samen in de Gooi en Vechtstreek en in de MRA, onder andere aan de toeristische promotie. Lokaal is Bijzonder Laren als ondernemersfonds en ondernemersvereniging een belangrijke partner. Via een opslag op de OZB ontvangt Bijzonder Laren een bijdrage van de gemeente voor economische ontwikkeling. Grondexploitaties (eigen bouwontwikkelingen) van de gemeente vallen ook onder dit programma. De grootste was afgelopen jaren de Ligweide, maar die wordt naar verwachting eind 2022 afgesloten. De grondexploitatie van Crailo is een samenwerking met Hilversum en Gooise Meren en wordt daarom in de paragraaf 'verbonden partijen' toegelicht.

Wat hebben we bereikt?

Ligweide, Eemnesserweg en Harmen Vosweg

Deze drie afzonderlijk actieve grondexploitaties heeft betrekking op totaal 29 woningen. Hiervan zijn er 15 sociale huur (52%), 10 betaalbare koop (34%) en 4 dure koop (7%). De exploitaties van de Eemnesserweg en Harmen Vosweg zijn verliesgevend. De exploitatie van de Ligweide is positief. Gezamenlijk zijn deze grondexploitaties ook positief.

Zie voorts informatie bij de paragraaf grondbeleid.

Economisch beleid

Het revitaliseringsplan is in de eindfase gekomen. We zien ondanks dat op een aantal gevoelige plekken nog leegstand is, dat inzet om het centrum aantrekkelijker te maken en de inzet van de Centrummanager er veel beloftevolle nieuwkomers in het centrum zijn bijgekomen. Dit geeft hoop op een gezond winkelbestand en aangename drukte mede daardoor in het centrum.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		Activiteiten		
10.1	We versterken het economisch profiel van Laren.	10.1.1	In 2024 beginnen we met een programmatische aanpak van de inzet rond het dorpscentrum. Daarmee geven we een vervolg aan het grotendeels afgeronde 'Revitaliseringsplan' uit 2021. We zorgen daarmee voor integrale sturing op de uitvoering van de verschillende sectorale visies.	
		10.1.2	Laren heeft veel economische kansen, we willen de kennis van inwoners benutten om die verder te ontwikkelen. De uitkomsten van de thematafel worden ingebracht in het gemeentelijk beleid.	
10.2	We brengen samenhang in het toeristisch aanbod.	10.2.1	Het college wil het toeristisch profiel en de aantrekkelijkheid van het dorp vergroten, door meer verbindingen tussen bijvoorbeeld Singer en de winkelstraten te maken. Dit wordt onderdeel van de centrumaanpak.	
		10.2.2		

			Wij staan open voor een kleinschalig hotel voor bezoekers aan ons dorp. In 2024 zetten we het gesprek met verschillende initiatiefnemers voort. Mocht dit niet het gewenste effect hebben kijken we hoe we daarna de markt actiever kunnen benaderen.	
10.3	In 2024 vernieuwen we het evenementenbeleid.	10.3.1	In 2023 is gestart met het herijken van het evenementenbeleid. Dit wordt begin 2024 afgerond, zodat we met een helder kader sturen op de gewenste evenementen, die aansluiten bij de wensen van onze inwoners.	
10.4	De gemeentelijke grondexploitaties worden zorgvuldig beheerd en uitgevoerd.	10.4.1	De projecten op gemeentegrond (Harmen Vosweg en Ligweide) worden naar verwachting in 2024 afgesloten.	

Toelichting bij afwijking (oranje of rood):

- 10.1.1** In 2024 is via een participatietraject voor vernieuwing van de Coeswaerde georganiseerd (in het kader van Laren Regenklaar). Dit is de start van een integrale visie en uitwerking van het dorpscentrum. Na vernieuwing van de Coeswaerde (realisatie in 2025) zal doorgepakt worden met andere vernieuwingen en ontwikkelingen in het centrum.
- 10.1.2** Zie 10.1.1
- 10.2.1** Er is nauwe samenwerking met ondernemers en centrummanager geweest. Hierdoor vindt de juiste afstemming plaats die nodig is om het centrum van Laren bruisend te houden en een goede samenwerking met de ondernemers voor te zetten. Daarnaast is er een verbeterde OV verbinding tot stand gekomen die ook de bereikbaarheid van Laren ten goede komt.
- 10.2.2** Er hebben verschillende gesprekken plaatsgevonden met ontwikkelaars, maar tot een initiatief is het niet gekomen. Wel is gekeken naar trekkersplekken in ons dorp. Er is in 2024 een besluit genomen om de aanwezige camperplekken aantrekkelijker te maken en te zorgen voor minder overlast van de buitenruimte.
- 10.4.1** Het project Harmen Vosweg is opgeleverd en in 2024 afgerond. Bij de Ligweide is reeds gestart met de bouw en start de tweede fase in 2025.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan dit programma verbonden zijn:

(+) = nadelig; (-) = is voordelig

10. Grondexploitatie, dorpsver, economie	Realisatie 2023	Begr. 2024 v.wijziging	Begr. 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Vershil
Lasten	660.403	244.698	2.005.454	1.555.379	-450.075
Baten	-421.987	-47.280	-1.808.036	-1.267.644	540.392
Saldo	238.417	197.418	197.418	287.735	90.316

Toelichting diverse afwijkingen

Verklaring	Bedrag	B/L	V/N
Economische ontwikkeling De overschrijding van de lasten heeft te maken met de aangepaste subsidie voor Bijzonder Laren. Er is in het college besloten om met terugwerkende kracht de subsidie 2024 te indexeren in lijn met de tariefstijging voor OZB-niet woningen.	€ -56.080	Lasten	Nadeel

93820034 Grondexploitatie Ligweide Nadat in 2023 en begin 2024 de gronden bouwrijp zijn gemaakt, is in 2024 een deel van de gronden voor de hofwoningen verkocht aan de ontwikkelaar. De start bouw was medio 2024. De gronden voor de 4 t-o-e-k-woningen worden in 2025 overgedragen.	€ 431.334	Lasten	Voordeel
93820035 Grondexploitatie Harmen Vosweg Het betreft kosten voor woonrijp maken en andere kosten. Het resultaat is ten opzichte van 2024 ca. € 34.000 verbeterd.	€ -205.235	Baten	Nadeel
93820036 Grondexploitatie Eemnesserweg Het betreft de exploitatie van de bouw van 7 sociale huurwoningen. Voor de grondexploitatie Eemnesserweg is een negatief eindresultaat geraamd en wordt hiervoor een voorziening getroffen. Dit leidt tot lagere baten.	€ -329.150	Baten	Nadeel
93820036 Grondexploitatie Eemnesserweg Er zijn nog geen kosten gemaakt voor de grondexploitatie Eemnesserweg wat wel verwacht was in 2024. Dit leidt tot een voordeel aan de lastenkant	€ 84.325	Lasten	Voordeel
93820035 Grondexploitatie Harmen Vosweg Dit voordeel komt door het aanbestedingsvoordeel op het woonrijp maken van het gebied.	€ 24.012	Lasten	Nadeel
93820034 Grondexploitatie Ligweide De legeskosten voor de afwijking van het bestemmingsplan zijn geboekt op leges vergunningen.	€ 6.966	Baten	Nadeel
Overige verschillen < € 25.000	€ -15.510	Lasten	Nadeel
Totaal	€ - 90.316		

Algemene dekkingsmiddelen

Algemeen

In dit programma zijn de inkomsten van de gemeente opgenomen, zoals belastingopbrengsten en de algemene uitkering (AU) van het Rijk. Ook worden de kosten verantwoord die te maken hebben met de inning van inkomsten zoals de belastingheffing. Vanaf 2023 is de uitvoering van de belastingheffing voor Laren overgegaan naar de belastingsamenwerking binnen de gemeente Huizen (HBL) en in 2024 is er een evaluatierapport hierover beschikbaar gesteld aan de raad.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn per saldo de baten en lasten opgenomen die aan het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen verbonden zijn.

(+) = nadelig; (-) = is voordelig

Algemene dekkingsmiddelen	Realisatie 2023	Begr. 2024 v.wijziging	Begr. 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil
Lasten	1.118.317	785.779	1.105.435	1.183.047	77.612
Baten	-24.347.219	-23.919.617	-24.159.200	-24.122.332	36.868
Saldo	-23.228.903	-23.133.838	-23.053.765	-22.939.285	114.480

Toelichting diverse afwijkingen

Verklaring	Bedrag	B/L	V/N
Lagere baten uit uitgezette gelden. Vanwege aanzienlijke investeringen en een dalende rente op het schatkistbankieren zijn minder baten uit uitgezette gelden gegenereerd dan geraamd.	€ -66.848	Baten	Nadeel
Vanwege forse investeringen moesten op diverse momenten kasgeldleningen worden aangetrokken. Daarmee was in de begroting geen rekening gehouden. Daardoor waren de rentekosten hoger dan geraamd.	€ -92.996	Lasten	Nadeel
Binnen het heffen en innen van de diverse verschillende belastingsoorten en de extra opbrengsten en kosten die verbonden zijn aan invorderen leiden per saldo tot een beperkt voordeel.	€ 28.653	Baten	Voordeel
Extra inkomsten uit decembercirculaire 2024 levert een voordeel op van € 140.000 voor Laren.	€ 140.773	Baten	Voordeel
Afboeking voorziening dubieuze debiteuren in 2024, ter hoogte van € 110.000	€ -110.854	Lasten	Nadeel
Bijdrage Woo Laren is lager uitgevallen en leidt tot een voordeel van bijna € 60.000	€ 59.966	Lasten	Voordeel
Stelposten Betreffen oude stelposten uit rekeningresultaat 2022 en zullen gecorrigeerd worden in meerjarenbegroting	€ -165.000	Baten	Nadeel
Overige verschillen < € 25.000	€ -12.812	Lasten	Nadeel
Totaal	€ -114.480		

Onvoorzien

Toelichting

Het budget onvoorzien is bedoeld ter dekking van kosten waarvoor géén budget voorzien was, maar die wel noodzakelijk en niet te vermijden zijn. Kosten die hier geboekt worden moeten voldoen aan het principe van de drie "O"-s: Onvoorzienbaar, Onuitstelbaar en Onvermijdelijk.

Wat heeft het gekost?

Onvoorzien	Realisatie 2023	Begr. 2024 v.wijziging	Begr. 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil
Lasten	-	10.000	10.000	-	-10.000
Baten	-	-	-	-	-
Saldo	-	10.000	10.000	-	-10.000

Toelichting diverse afwijkingen

Verklaring	Bedrag	B/L	V/N
Het budget onvoorzien is in 2024 niet benut.	-	Lasten	Voordeel
Totaal	-		

Overhead

Toelichting

In het programma overhead zijn alle kosten opgenomen die de gemeente maakt om taken uit te voeren die niet direct aan individuele activiteiten toe te rekenen zijn. De overhead in Laren bestaat voor het grootste deel uit de overhead van de DVO van de BEL Combinatie en de lasten van bestuursondersteuning. Maar ook de lasten van de overhead van andere verbonden partijen worden hierop geraamd en verantwoord.

De kosten in overhead opgenomen zijn als volgt.

1. Kosten van de gemeente zelf:
 - Huisvestingskosten gemeentehuis
 - Bestuursondersteuning/Staf
 - Overige ondersteuning College en Representatie
2. Alle overhead van de BEL-combinatie

Wat heeft het gekost?

Overhead	Realisatie 2023	Begr. 2024 v.wijziging	Begr. 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Vershil
Lasten	7.103.729	5.757.353	6.204.918	6.557.581	352.663
Baten	-19.044	-	-	-3.906	-3.906
Saldo	7.084.685	5.757.353	6.204.918	6.553.674	348.756

Toelichting diverse afwijkingen

Verklaring	Bedrag	B/L	V/N
Saldo Representatie Doordat de representatiekosten hoger zijn uitgevallen dan begroot, is sprake van een lastenoverschrijding op dit onderdeel.	€ -28.128	Lasten	Nadeel
Toerekening overhead Een deel van de overheadkosten van de BEL wordt toegerekend aan projecten met eigen dekking (zoals grondexploitaties of investeringen). In de begroting is dit verwerkt als een voordeel op de oorspronkelijke overhead. In de praktijk vallen de bestede uren op deze projecten echter iets lager uit, waardoor ook minder overhead kan worden toegerekend. Dit leidt tot een nadeel op de overhead.	€ -173.516	Lasten	Nadeel
Saldo Bestuursondersteuning/staf De lasten worden hoofdzakelijk veroorzaakt door de inhuur van externen, waaronder een vertrouwenspersoon en een gemeentesecretaris.	€ -107.633	Lasten	Nadeel
Stelpost overige goederen en diensten De stelpost is niet ingezet, wat resulteert in een voordeel.	€ 108.813	Lasten	Voordeel
Juridisch advies De juridische kosten zijn hoger uitgevallen dan is begroot. Dit wordt veroorzaakt door additionele advies werkzaamheden door derden.	€ -25.517	Lasten	Nadeel
Verzekeringen De verzekeringskosten vallen lager uit dan begroot, wat resulteert in een voordeel op de lasten.	€ 35.484	Lasten	Voordeel

Uren BEL Combinatie De bijdrage aan de BEL Combinatie wordt gedekt vanuit het budget voor 'BEL uren'. Dit budget is voor 2024 te laag ingeschat, wat heeft geleid tot een nadelig resultaat.	€ -106.221	Lasten	Nadeel
Kosten BEL Combinatie De hogere kosten zijn veroorzaakt door de vernieuwing van de gemeentelijke website.	€ -74.991	Lasten	Nadeel
Overige verschillen	€ 22.953	Lasten	Nadeel
Totaal	€ -348.756		

Vennootschapsbelasting

Toelichting

Per 1 januari 2016 is de belastingplicht in de vennootschapsbelasting uitgebreid voor overheidslichamen en daarmee ook voor gemeenten. Deze belastingplicht geldt bij die activiteiten waarbij de gemeente deelneemt aan het economisch verkeer en in concurrentie treedt met private partijen. Het doel van de wijziging van de wet is om een gelijk speelveld te creëren tussen publieke en private partijen.

Gemeenten zijn nu belastingplichtig indien en voor zover zij een onderneming drijven, zo luidt het wettelijk criterium. Praktisch gezien betekent dit dat alleen die activiteiten van de gemeente in de heffing worden betrokken die als 'zelfstandig onderdeel' kunnen worden beschouwd en die voldoen aan de voorwaarden om als –belaste- onderneming te worden aangemerkt.

Grondbedrijf

Voor de jaren 2016 tot en met 2022 is de gemeente Laren niet belastingplichtig geweest met haar grondbedrijf en zijn nihilaangiften ingediend. Vanaf het jaar 2023 ontstaat voor de actieve grondexploitaties wel belastingplicht. Hiertoe is een fiscale openingsbalanswaarde berekend en is een schatting gemaakt van de verwachte belastinglast. In 2023 betreft het een tweetal grondexploitaties en in 2024 is hier er nog één aan toegevoegd.

Overige activiteiten

Met betrekking tot het onderwerp buitenreclame dient nog een klein voorbehoud te worden gemaakt. De gemeente geniet op jaarbasis circa € 4.000 aan opbrengsten. De fiscus procedeert op dit moment met een aantal gemeenten over de vraag of dergelijke inkomsten onder de vennootschapsbelasting vallen. Gelet op de hoogte van het bedrag zijn deze inkomsten vooralsnog buiten beschouwing gelaten. Indien de Hoge Raad in 2025 alsnog de fiscus in het gelijk stelt zal dit bedrag in de aangifte 2024 alsnog worden verantwoord.

Voor 2024 is rekening gehouden met een bedrag van € 39.000 aan te betalen vennootschapsbelasting. Om belastingrente te voorkomen, wordt een voorlopige aangifte 2024 gedaan.

Wat heeft het gekost?

Vennootschapsbelasting	Realisatie 2023	Begr. 2024 v.wijziging	Begr. 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil
Lasten	6.951	-	55.000	38.897	-16.103
Baten	-	-	-	-	-
Saldo	6.951	-	55.000	38.897	-16.103

Toelichting diverse afwijkingen

Verklaring	Bedrag	B/L	V/N
Vennootschapsbelasting Bij de verschillenanalyse worden alleen verschillen van meer dan € 25.000 verklaard.	€ 16.103	Lasten	Voordeel
Totaal	€ 16.103		

Mutaties reserves

Toelichting

Ten behoeve van het inzicht is een gespecificeerd overzicht opgenomen van de mutaties reserves per programma. Per toevoeging en/of onttrekking is de begrote en gerealiseerde mutatie gepresenteerd. Aanvullend is de begrotingswijziging benoemd waarmee de raad de mutatie van de reserve heeft goedgekeurd. In de toelichting op de balans is een totaaloverzicht opgenomen van het verloop van de reserves in 2024.

Wat heeft het gekost?

Toevoegingen en onttrek aan de reserves	Realisatie 2023	Begr. 2024 v.wijziging	Begr. 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Verschil
Lasten	958.230	-	125.600	-	-125.600
Baten	-389.513	-26.500	-665.482	-87.890	577.592
Saldo	568.717	-26.500	-539.882	458.576	451.992

Toelichting diverse afwijkingen

Verklaring	Bedrag	B/L	V/N
In de begroting was rekening gehouden met een kostendekkend beleid voor rioolheffing en afvalstoffenheffing. Echter is bij de jaarrekening gebleken dat de inkomsten aanzienlijk hoger waren dan de gemaakte kosten met betrekking tot riool en afval. De overschotten op de rioolheffing en afvalstoffenheffing worden in de (nieuw gevormde voorzieningen) gestort.	€ -125.600	Lasten	Voordeel
In de begroting was rekening gehouden met diverse onttrekkingen van bestemming)reserves. Echter zijn deze bedragen niet onttrokken omdat de werkzaamheden niet uitgevoerd zijn, dan wel niet volledig uitgevoerd zijn. Dit heeft geleid tot een nadeel van de baten voor een bedrag van €577.592 (voor meer informatie, zie paragraaf reserves en voorzieningen)	€ 577.592	Baten	Nadeel
Totaal	€ 451.992		

Paragrafen

Inleiding

De voorgeschreven paragrafen geven een “dwarsdoorsnede” van de programmaverantwoording. Het doel van de paragrafen is de raad in staat te stellen de verantwoording op een aantal wezenlijk vastgestelde beleidslijnen op hoofdlijnen te controleren. De paragrafen richten zich op de (beheers)onderwerpen die vooral belangrijk zijn voor de gemeentelijke bedrijfsvoering. Vroeger was deze informatie op meerdere plaatsen ‘versnipperd’ in de jaarstukken terug te vinden. Door de paragrafen worden de begroting en de jaarstukken dus inzichtelijker voor deze onderwerpen. Met de paragrafen heeft de raad een extra instrument (naast de programma's) om de uitvoering te kunnen controleren alvorens definitief vast te stellen.

Waar mogelijk zijn de paragrafen gebaseerd op het reeds vastgestelde beleid voor het betrokken terrein. In dat geval, wordt dan ook verwezen naar de relevante beleidsnota's.

De volgende paragrafen zijn verplicht voorgeschreven:

- A. Lokale heffingen
- B. Weerstandsvermogen en risicomanagement
- C. Onderhoud kapitaalgoederen
- D. Financiering
- E. Bedrijfsvoering
- F. Verbonden partijen
- G. Grondbeleid

Niet verplicht maar wel opgenomen:

- H. Reserves en Voorzieningen

Vanaf 2022 is er een aanvullende paragraaf voorgeschreven:

- I. Openbaarheidsparagraaf

Paragraaf lokale heffingen

Algemeen

Het overzicht lokale heffingen heeft betrekking op de belastingen en op de heffingen. De lokale lasten zijn een integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid en daarom is een overzicht van de lokale heffingen en daarmee meer inzicht van belang voor de raad.

Beleid

Voor de hoogte van tarieven en leges gelden de volgende uitgangspunten:

1. Waar mogelijk kostendekkendheid van tarieven en leges;
2. De tarieven en leges waarbij niet wordt vastgehouden aan het principe van kostendekkendheid mogen niet meer stijgen dan de aanpassing voor de inflatiecorrectie en/of aanpassing van wettelijke tarieven.

Overzicht opbrengsten per heffing

In onderstaande tabel zijn de opbrengsten van de verschillende heffingen gepresenteerd.

Overzicht lokale heffingen

Inkomsten lokale heffingen	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024
Omschrijving inclusief taakveld	Baten	Baten	Baten
Leges burgerzaken (0.2)	-144.500	-237.012	-284.723
OZB woningen (0.61)	-4.833.344	-4.667.813	-4.660.856
OZB niet-woningen (0.62)	-1.024.730	-972.307	-972.730
Precariobelasting (0.64)	-20.000	-20.000	-26.165
Hondenbelasting (0.64)	-74.000	-74.000	-80.798
Leges vergunningen A.P.V. (1.2)	-15.000	-15.000	-13.523
Leges verkeer, vervoer en waterstaat (2.1)	-40.800	-40.800	-82.942
Marktgelden (3.3)	-42.230	-42.230	-43.273
Kapvergunningen (5.7)	-15.000	-15.000	-533
Rioolheffing (7.2)	-1.319.080	-1.319.080	-1.492.451
Afvalstoffenheffing (7.3)	-1.821.419	-1.821.419	-1.840.020
Graf- en begraafrechten (7.5)	-78.000	-78.000	-107.440
Leges bestemmingsplannen (8.1)	-30.000	-1.500	-3.500
Leges omgevingsvergunning (8.3)	-646.000	-350.000	-965.310
Leges welstandstoezicht (8.3)	-30.000	-30.000	-12.776
Overige leges en heffingen	-7.500	-84.366	-28.082
Totaal inkomsten	-10.141.603	-9.768.527	-10.615.124

Onroerendezaakbelastingen (OZB)

De OZB is een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente waar algemene uitgaven mee gefinancierd kunnen worden. De gerealiseerde inkomsten bedragen voor 2024 € 5.633.586; geraamde opbrengst was € 5.640.120. Het verschil is € 6.534.

Afvalstoffenheffing

De gerealiseerde inkomsten voor 2024 bedragen € 1.934.810. De afvalstoffenheffing wordt berekend op basis van het principe 100% kostendekkendheid. De kosten voor het ophalen van huisvuil, klein chemisch afval, toerekening kosten van beleidsregie en BTW worden doorbelast in het tarief.

In 2024 zijn er meer inkomsten dan lasten gerealiseerd. Hierdoor is er een positief resultaat ontstaan van € 164.809. Dit bedrag wordt gestort in de voorziening afvalstoffenheffing, zodat de baten en lasten gelijk aan elkaar zijn. Hierdoor komt de kostendekkendheid uit op 100%.

Het dekkingsoverzicht laat het volgende beeld zien:

Kostendekkendheid afvalstoffenheffing	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024
	Saldo	Saldo	Saldo
Lasten zwerfafval (2.1)	-	-	9.892
Lasten afval (7.3)	1.327.615	1.327.615	1.386.434
BTW (21%)	278.799	278.799	293.228
Netto kosten (excl. uren en overhead)	1.606.414	1.606.414	1.689.554
Uren BEL-combinatie (2.1)	7.911	-	-
Uren BEL-combinatie (7.3)	75.481	75.481	2.057
Kwijtscheldingen (6.3)	50.000	50.000	80.141
Toerekening overhead	81.613	81.613	666
Totale kosten (incl. uren en overhead)	1.821.419	1.813.508	1.772.418
Opbrengsten zwerfafval (2.1)	-	-	-
Opbrengsten afvalstoffenheffing (7.3)	-1.821.419	-1.821.419	-1.840.020
Overige opbrengsten en leges (7.3)	-	-	-94.790
Totale inkomsten	-1.821.419	-1.821.419	-1.934.810
Resultaat voor mutatie egalisatie		-7.911	-162.392
Tariefegalisatie afvalstoffenheffing	-	-	164.809
Resultaat na mutatie egalisatie		-7.911	2.417
Dekkingspercentage voor mutatie	100,00%	100%	100%

Rioolheffing

De gerealiseerde inkomsten bedragen in 2024 € 1.492.451 De rioolheffing wordt berekend op basis van het principe van 100% kostendekkend. De kosten voor de exploitatie van de riolering, de inzet van het personeel, het onderhoud van de objecten, toerekening van kosten van beleidsregie, de kosten van straatreiniging en de Btw worden doorbelast in het tarief. De vervuiler/gebruiker betaalt.

In 2024 zijn de inkomsten € 385.806 hoger dan de uitgaven. Dit bedrag wordt gestort in de voorziening riolering, zodat de baten en lasten gelijk aan elkaar zijn. Hierdoor komt de kostendekkendheid op 100%.

Het dekkingsoverzicht laat het volgende beeld zien:

Kostendekkendheid rioolheffing	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024
	Saldo	Saldo	Saldo
Lasten straatreiniging (2.1)	118.605	118.605	116.194
Kapitaallasten riolering (7.2)	395.067	346.199	342.050
Overige lasten riolering (7.2)	261.764	381.764	278.081
BTW (21%)	78.092	86.440	63.258
Netto kosten (excl. uren en overhead)	853.529	933.008	799.583
Uren BEL-combinatie (2.1)	98.462	98.462	96.256
Uren BEL-combinatie (7.2)	106.394	106.394	91.537
Toerekening overhead	260.695	260.695	119.270
Totale kosten (incl. uren en overhead)	1.319.080	1.398.558	1.106.645
Opbrengsten rioolheffing (7.2)	-1.319.080	-1.319.080	-1.492.451
Overige opbrengsten en leges (7.2)	-	-	-
Mutatie voorziening (7.2)	-	-71.132	-
Totale inkomsten	-1.319.080	-1.390.212	-1.492.451
Resultaat voor mutatie egalisatie	-	8.346	-385.806
Mutatie voorziening (V.93202)	-	-	385.806
Resultaat na mutatie egalisatie	-	8.346	-
Dekkingspercentage voor mutatie	100,00%	99%	100%

Graf- en begraafrechten

De gerealiseerde inkomsten bedragen voor 2024 € 176.663; geraamde opbrengst was € 145.000

Het college streeft naar een voldoende onderhouden begraafplaats tegen aanvaardbare kosten.

Kostendekkendheid grafrechten	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Realisatie 2023
Omschrijving inclusief taakveld	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Kosten grafrechten				
Lasten begraafplaats	21.604	21.604	20.489	22.524
BTW (21%)	4.537	4.537	4.303	4.730
Netto kosten (excl. uren en overhead)	26.141	26.141	24.792	27.254
Uren BEL-combinatie	143.590	143.590	143.590	119.549
Toerekening overhead	0	0	453	10.075
Totale kosten (incl. uren en overhead)	169.731	169.731	168.835	156.877
Opbrengsten grafrechten				
Overige baten begraafplaats	-70.000	-70.000	-68.997	-109.449
Grafrechten	-75.000	-75.000	-107.666	-119.079
Totale inkomsten	-145.000	-145.000	-176.663	-228.528
Resultaat voor mutaties voorziening	24.731	24.731	-7.828	-71.651

Dekkingspercentage voor mutaties	85%	85%	105%	146%
Dotatie/ Toevoeging aan voorziening	114.000	114.000	68.829	112.755
Onttrekking/ Vrijval voorziening	-51.739	-51.739	-66.480	-56.771
Resultaat na mutaties voorziening	86.993	86.993	-5.479	-15.665
Dekkingspercentage na mutaties	49%	49%	103%	110%

De totale inkomsten van de leges mogen niet hoger zijn, dan de kosten die daarvoor gemaakt worden. Onderstaande opzet laat zien dat de kostendekkendheid van de leges uitkomt op 64% in 2024.

Titel 1 Burgerzaken leges	Begroting 2024	Realisatie 2024
Berekening kostendekkendheid van de leges	Saldo	Saldo
Lasten taakveld(en), incl. (omslag)rente	662.874	1.051.830
Overhead	1.074.495	41.696
BCF - BTW	12.495	5.147
Totaal lasten (A)	1.749.864	1.098.673
Legesopbrengsten	155.500	312.016
Totaal baten (B)	155.500	312.016
Kostendekkendheid titel 1 (B / A * 100%)	9%	28%

Titel 2 Bouwleges (wabo)	Begroting 2024	Realisatie 2024
Berekening kostendekkendheid van de leges	Saldo	Saldo
Lasten taakveld(en), incl. (omslag)rente	580.227	771.476
Overhead	517.333	25.867
BCF - BTW	37.822	62.775
Totaal lasten (A)	1.135.382	860.119
Legesopbrengsten	692.500	980.787
Totaal baten (B)	692.500	980.787
Kostendekkendheid titel 2 (B / A * 100%)	61%	114%

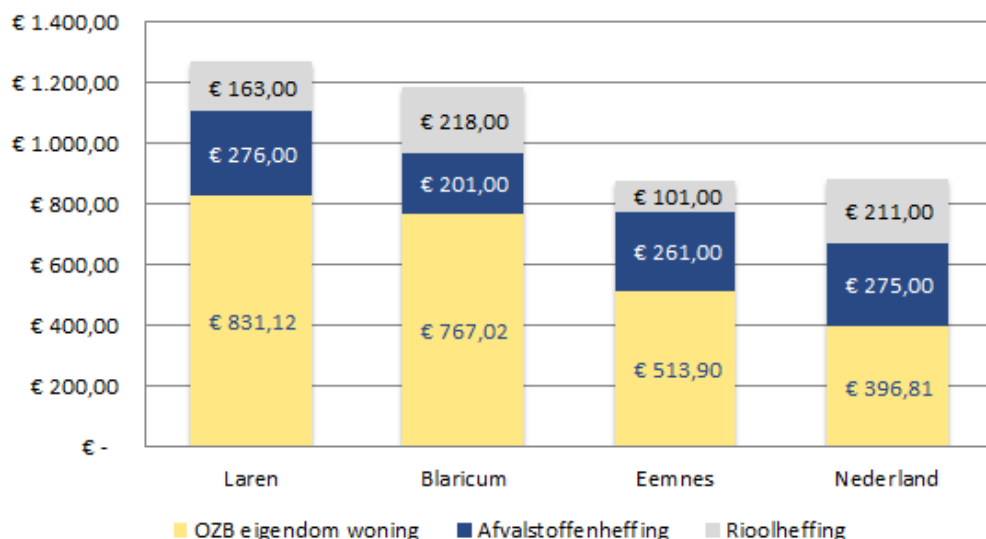
Titel 3 Overige leges (evenementen en horeca)	Begroting 2024	Realisatie 2024
Berekening kostendekkendheid van de leges		Saldo
Lasten taakveld(en), incl. (omslag)rente	31.179	54.766
Overhead	18.036	-
BCF - BTW	4.284	7.352
Totaal lasten (A)	53.499	62.118
Legesopbrengsten	2.000	643
Totaal baten (B)	2.000	643

Kostendekkendheid titel 3 (B / A * 100%)	4%	1%
Totaal lasten titel 1 t/m 3 (A)	2.938.745	2.020.910
Totaal baten titel 1 t/m 3 (B)	850.000	1.293.445
Totaal saldo titel 1 t/m 3 (A - B)	2.088.745	727.465
Totale kostendekkendheid titel 1 t/m 3 (B / A * 100%)	29%	64%

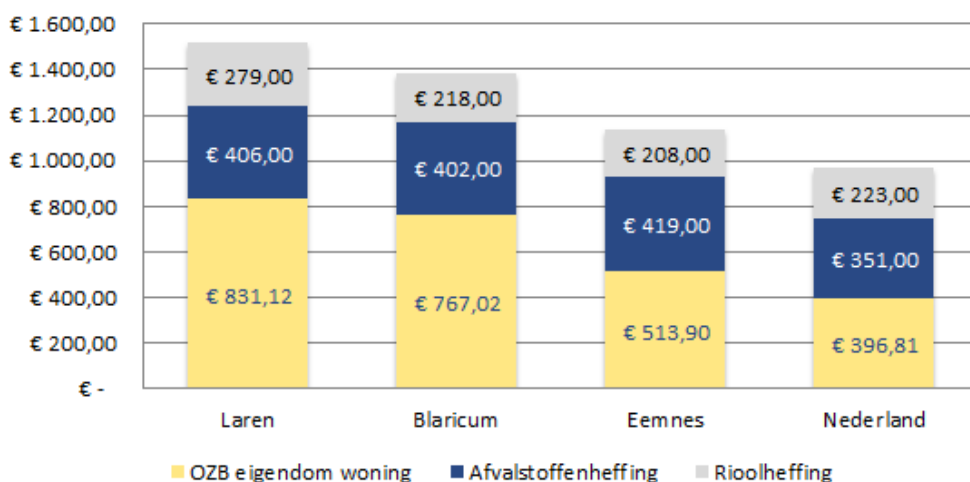
Lokale lastendruk

Om de lokale lastendruk te berekenen is uitgegaan van de verordeningen die in 2024 van toepassing zijn. De OZB is berekend op basis van de gemiddelde WOZ-waarde in de betreffende gemeente. Uit onderstaande grafieken blijkt dat de lokale woonlasten in Laren in 2024 hoger liggen dan het gemiddelde van Nederland.

Lokale lastendruk eenpersoonshuishouden

Lokale lastendruk meerpersoonshuishouden

Kwijtschelding

De gemeente volgt voor haar kwijtscheldingsbeleid de landelijk, door de rijksoverheid, gehanteerde normen voor het netto besteedbaar inkomen (=100% bijstandsnorm). De leidraad invordering geldt hiervoor als basis.

Hiervoor maakt de gemeente gebruik van de diensten van het Inlichtingenbureau van de VNG. Deze helpt gemeenten bij het toetsen of iemand die vorig jaar geen gemeentelijke belastingen hoefde te betalen, ook dit jaar in aanmerking komt voor kwijtschelding. Het Inlichtingenbureau doet dit met behulp van de gegevens van de gemeentelijke sociale dienst, UWV, de Belastingdienst en de RDW. Op basis van de resultaten kan worden geschat of de inwoner meer betalingscapaciteit-/vermogen heeft of niet. Heeft de inwoner niet meer betalingscapaciteit of -vermogen, dan kan de gemeente de belasting automatisch kwijtschelden. Zo krijgen burgers minder te maken met administratieve rompslomp, kunnen kwijtscheldingsverzoeken sneller worden afgehandeld en wordt goed gebruik gemaakt van inkomensondersteunende maatregelen.

Geautomatiseerde kwijtschelding (via toets Inlichtingenbureau)	191
- waarvan toegewezen	175

Tabel 1 Kwijtscheldingscijfers

In 2024 is voor een bedrag van € 80.140 aan kwijtscheldingen verleend.

Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

De gemeente Laren wil op een gestructureerde wijze risico's beheersen en eventuele risico's bewust nemen. Om die reden is het van belang om inzicht te hebben in eventuele grote financiële tegenvallers die bij de risico's horen en het beschikbare weerstandsvermogen om deze risico's op te vangen. In 2021 is een vernieuwde nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen vastgesteld door de Raad van Laren welke de basis levert voor de paragraaf in de jaarrekening 2024.

Conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV, artikel 11) en indirect de Gemeentewet artikel 212 komt in deze paragraaf de volgende informatie aan de orde:

- Beleid inzake weerstandscapaciteit en de risico's;
- Inventarisatie van de risico's;
- Inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- Confrontatie risico's met beschikbaar weerstandsvermogen.

Beleid inzake weerstandscapaciteit en de risico's

Het beleid is vastgelegd in de "Nota Risicomanagement en weerstandsvermogen Blaricum, Eemnes, Laren en BEL Combinatie".

Begrippen

In de nota zijn de volgende begrippen gedefinieerd:

Begrip	Toelichting
Weerstandscapaciteit	Dit zijn de middelen en de mogelijkheden waarover een gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken.
Risico's	Een risico is een kans op het optreden van een positieve dan wel negatieve gebeurtenis van materieel belang die niet voorzien is in de begroting van enig jaar.
Weerstandsvermogen	Dit is de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's die zich binnen de gemeente kunnen manifesteren
Risicomanagement	Het identificeren en kwantificeren van risico's en het bepalen van activiteiten die de kans van optreden van de risico's en/of de gevolgen van de risico's beheersbaar houdt.
Beheersmaatregelen	Het stelsel van maatregelen en procedures die worden genomen om de onderkende risico's te ondervangen dan wel om de opkomende risico's te signaleren en het effect hiervan te beperken.

Cyclische aanpak

Gekozen is voor een cyclische aanpak bij het risicomanagement. In de nota risicomanagement zijn de volgende fasen beschreven:

Fase	Activiteiten
1. Kaderstelling en strategie	Het vastleggen van de kaders in de nota risicomanagement en weerstandsvermogen
2. Risico-analyse	Inventariseren van de potentiële risico's en deze vastleggen in een risicokaart. Een samenvatting van het resultaat wordt in deze paragraaf weergegeven. Per risico wordt inzicht gegeven in de kans dat een risico zich voordoet (verdeeld in

	5 klassen) en het inschatten van het financiële gevolg (verdeeld in 5 klassen). De kans vermenigvuldigt met het financieel gevolg bepaalt de risico-score.
3. Beheersmaatregelen	Om de risico's af te dekken worden beheersmaatregelen gedefinieerd en wordt een risico-eigenaar benoemd. Voor het omgaan met risico's zijn een aantal basisstrategieën: Accepteren, reduceren, elimineren of overdragen/verzekeran
4. Monitoren en toetsen	In deze fase wordt informatie verstrekt, worden ontwikkelingen in beeld gebracht en resultaten beoordeeld.
5. Toezicht en toetsen	Risico's worden (mede in het kader van interne controle) in verband gebracht met de beheersmaatregelen en het beschikbare weerstandsvermogen.
6. Continue verbetering	Op basis van (tussentijdse) resultaten kan beleid en methodiek worden bijgesteld.

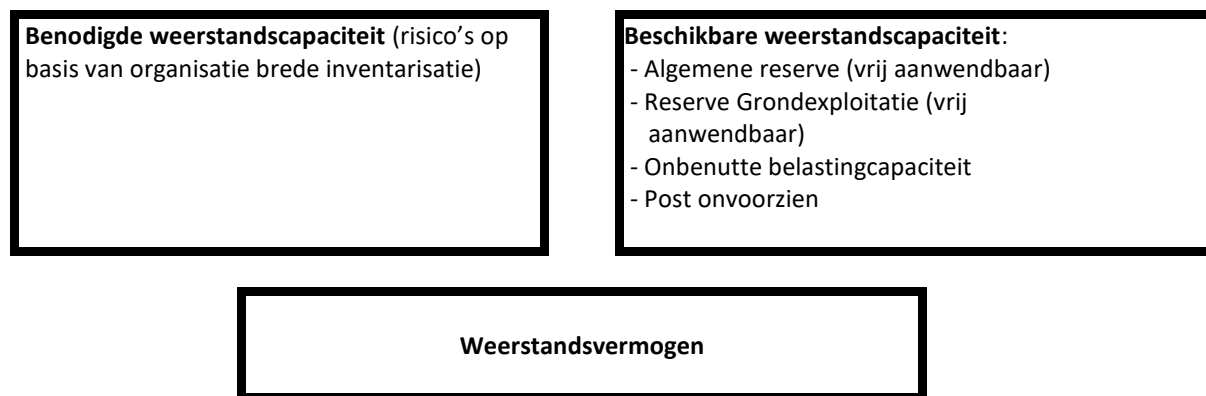
Rolverdeling

De volgende actoren hebben een rol bij risicomanagement:

- De raad stelt het beleid vast en stelt de paragraaf weerstandsvermogen in de begroting en jaarrekening vast.
- Het college ziet toe op een juiste uitvoering van risicomanagement en de verantwoording daarover.
- Het management en het ambtelijk apparaat van de gemeente zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van het risicomanagement waarbij het identificeren van de risico's en het uitvoeren van beheersmaatregelen de kern vormt.

Ratio weerstandsvermogen

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, wordt een relatie gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. Deze relatie wordt in onderstaande figuur weergegeven.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt de ratio van het weerstandsvermogen:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Vanuit externe organen (Rijk en/of Provincie) zijn er geen normen voor het weerstandsvermogen. De enige norm in het kader van financieel toezicht is dat de algemene reserve niet negatief mag zijn en indien deze negatief is, in een periode van 4 begrotingsjaren aangezuiverd moet zijn.

Onderstaande normen zijn algemeen aanvaard bij gemeentelijke overheden.

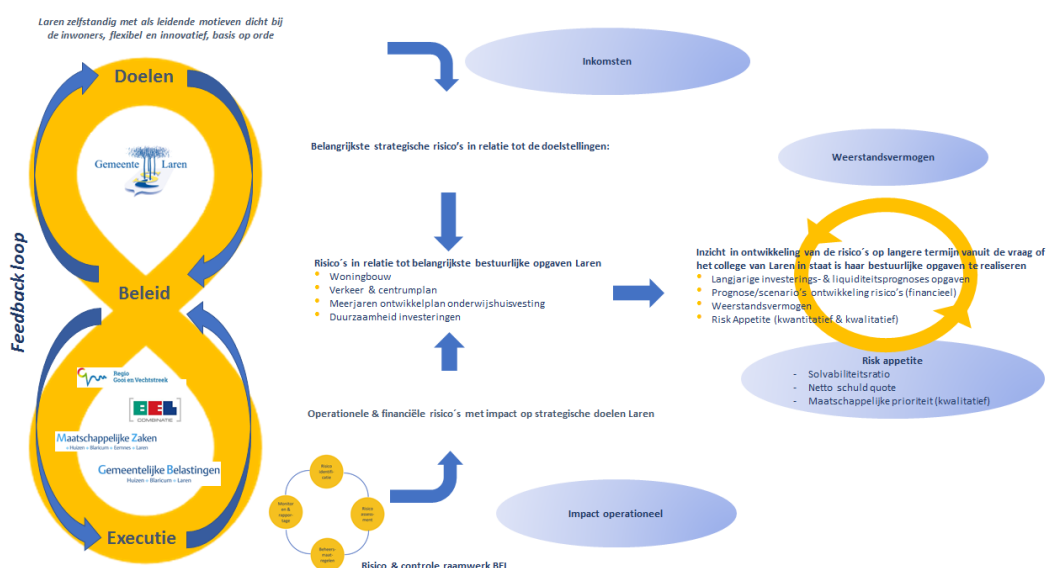
Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 - 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 - 1,4	Voldoende
D	0,8 - 1,0	Matig
E	0,6 - 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Bij het gezonde financieel beleid die de gemeenten nastreven past het uitgangspunt dat de beschikbare weerstandscapaciteit minimaal gelijk moet zijn aan de benodigde weerstandscapaciteit. Dit betekent dat de ratio weerstandsvermogen tenminste 1,0 (voldoende) moet zijn.

Risico analyse (strategisch)

Het college wil nadrukkelijk investeren in de toekomstige generaties van Laren. Dit vertaalt zich in langjarige en financieel intensieve programma's op het gebied van duurzaamheid, wonen, onderwijshuisvesting en verkeer. Deze programma's reiken tot ver over de 4-jarige verkiezingscycli heen.

Om ervoor te zorgen dat wij deze langjarige programma's tot een goed resultaat kunnen brengen, is een goede beheersing van de strategische en operationele risico's noodzaak, zodanig dat de financiering van de programma's niet in gevaar komt. Teneinde deze risico's goed te kunnen beheersen en tijdig bij te kunnen sturen op het moment dat risico's zich negatief dreigen te ontwikkelen, hanteren wij het volgende risico-model:

Het college heeft in 2024 de belangrijkste strategische risico's in relatie tot haar bestuurlijke doelen in kaart gebracht in de begroting 2024. Vanuit de BEL organisatie zijn de operationele risico's geïdentificeerd die voortvloeien uit de dagelijkse werkzaamheden. Van daaruit heeft het college bepaald welke de belangrijkste operationele risico's zijn die onze bestuurlijke doelen mogelijk kunnen bedreigen.

Uiteindelijk willen wij de strategische en operationele risico's op tactisch niveau samen laten komen vanuit de vraag hoe wij deze met deze risico's beleidsmatig om willen gaan in relatie tot onze grote opdrachten en de betaalbaarheid daarvan. Daarin zal ons weerstandsvermogen in combinatie met onze risicobereidheid (tot welk niveau zijn wij bereid risico's te accepteren) een grote rol spelen, zowel in kwantitatieve zin (zoals solvabiliteit; schuldquote) als kwalitatieve zin (welke voorzieningen vinden wij essentieel voor ons dorp).

Risico-inventarisatie

In onderstaand overzicht worden alle risico's met een geschat financieel effect van € 20.000 of meer genoemd en toegelicht. Het gaat hier om de risico's die bekend zijn op het moment van aanbieden van de jaarrekening. Hierbij wordt aangegeven of een risico structureel aanwezig is of een incidenteel risico dat maar één keer kan optreden.

Voor de uiteindelijke risicoscore (= kans x gevolg), gaan we uit van de volgende classificatie. Het eerst staatje gebruiken we om de kans in te schatten en het tweede om de financiële omvang te bepalen. Voor het berekenen van die omvang gaan we dan uit van het gemiddelde bedrag van een klasse.

Klasse	Referentiebeeld	%
1	1x per 10 jaar of meer	10%
2	1x per 5 - 10 jaar	30%
3	1x per 2 - 5 jaar	50%
4	1x per 1-2 jaar	70%
5	1x per jaar	90%

Klasse	Financieel gevolg
1	$X < € 20.000$
2	$€ 20.000 > X < € 50.000$
3	$€ 50.000 > X < € 100.000$
4	$€ 100.000 > X < € 200.000$
5	$€ 200.000 > X$

De hoogte van de bedragen zijn gebaseerd op ervaringscijfers van de hoogte van de risico's vanaf de oprichting van de BEL-gemeenten.

Beheersmaatregelen

Beheersing vraagt om een heldere verantwoordelijkheidsverdeling en bewuste keuzes ten aanzien van beheersingsmaatregelen.

In beeld brengen beheersmaatregelen

Het is niet voldoende om de geïdentificeerde risico's jaarlijks op te sommen. Het is belangrijk dat er iets met de risico's gebeurt. Voor elk risico wordt aangegeven hoe hiermee wordt omgegaan. Hierbij is het van belang vast te stellen of het risico incidenteel of structureel is. Beheersmaatregelen zijn gericht op het beheersbaar maken van een risico. Veelal gaat dit gepaard met het verlagen van de risicoscore (kans x gevolg). Zowel de verlaging van de kans als het verlagen van het gevolg dragen bij aan de beheersing van het risico.

Risico's

Bij de inventarisatie van de risico's zijn risico's geïdentificeerd waarbij een inschatting is gemaakt van de mate van de kans dat het daadwerkelijk op zal treden. Hieronder worden alle risico's met een geschat financieel effect van € 20.000,- of meer genoemd en toegelicht. Het betreft hier de risico's welke bekend zijn op het moment van aanbieden van de jaarrekening.

'KANS-score' * Financieel gevolg

Klasse	Referentiebeeld	Percentage	Klasse	Financiële gevolg
1	< of 1x per 10 jaar	10%	1	$X < € 20.000$
2	1x per 5 - 10 jaar	30%	2	$€ 20.000 > X < € 50.000$
3	1x per 2 - 5 jaar	50%	3	$€ 50.000 > X < € 100.000$
4	1x per 1 - 2 jaar	70%	4	$€ 100.000 > X < € 200.000$
5	1x per jaar of >	90%	5	$€ 200.000 > X$

Hierbij is onderscheid gemaakt in structurele financiële gevolgen en incidentele financiële gevolgen.

Als het nodig is kan van dit model worden afgeweken voor zover en als een bepaald risico de maximaal in dit model bereikbare waarde van € 200.000 overstijgt. Dit wordt separaat bij het benoemde risico aangegeven.

							Financieel effect in €	
Programma	Risico	Omschrijving risico	Beheersmaatregel	Risico-score	Gevolg	%	Structureel	Incidenteel
Bestuurszaken	1	Pensioen wethouders: geen volledigheid en tijdigheid voorziening.	De voorziening wordt jaarlijks geactualiseerd binnen de p&c cyclus. HRM zorgt voor de gegevens en C&F bepaald de mutaties op de voorziening.	4*3				52.500
Bestuurszaken	2	Wachtgeld wethouders: geen volledigheid en tijdigheid voorziening.	De voorziening wordt jaarlijks geactualiseerd binnen de p&c cyclus. HRM zorgt voor de gegevens en C&F bepaald de mutaties op de voorziening.	4*4				100.000
Bestuurszaken	3	Afhankelijkheid externe regelingen/verbonden partijen: Beperkte invloed op externe ontwikkelingen	Tijdig reageren op begrotingen en prognoses van gemeenschappelijke regelingen door gezamenlijk optreden van de Gooise gemeenten. Heldere samenwerkingsafspraken over deadlines aanlevering van controle- en verantwoordingsinformatie, zodat de informatie tijdig verwerkt kan worden in P&C documenten.	3 * 2			17.500	

			Extra aandacht voor relatief nieuwe GR-en en wijzigingen, m.n. qua bijdrage en stemrecht					
Openbare orde en veiligheid	4	Rampen: Schade (persoonlijk en materieel) binnen de gemeente als gevolg van rampen	1 Neerzetten van een adequate en geoefende crisisbeheersings- organisatie, waardoor we gevolgen kunnen beperken. 2 Verzekeringen die eventuele schade (deels) kan afdekken.	1 * 5				250.000
Bouwen en Wonen	5	Planschade: Claims op planschade bij aanpassing bestemmingsplannen	Bij ieder particulier en gemeentelijke initiatief (grex) wordt vooraf rekening gehouden met de mogelijke planschade. Bij particuliere initiatieven gaat dit mee in een anterieure overeenkomst.	3 * 3			37.500	
Bouwen en Wonen	6	Bodemverontreiniging: Mogelijke onvoorziene kosten voor gemeente	Bodembeleid en bodemkwaliteit kaart moeten up-to-date zijn. Afstemming met betrokkenen over de afhandeling van de verontreiniging van de gronden en Gooiergracht vanuit de GR GVE.	4 * 2				24.500
Bouwen en Wonen	7	Ontwikkeling Crailo noord/zuid: kostenbeheersing en tijdig gereed komen project	Inrichten goed projectmanagement binnen GEM Crailo B.V.Strakke ontwikkel- en verkoopplanning opstellen. Regelmatig beoordelen jaarplannen/ GREX.	2 * 5			300.000	
Bouwen en Wonen	8	Illegale stort: Onvoorziene kosten en schade als gevolg van illegale stort.	Goed ondermijningsbeleid	4 * 3				52.500
Sociaal domein	9	Open-einde regelingen: bijstand: Mogelijke overschrijding van begroting vanwege open einde regeling	Adequate monitoring ontwikkeling aanvragen en tijdige aanpassing begroting en prognoses binnen de p&c cyclus.	4 * 3			52.500	

Sociaal domein	10	Open-einde regelingen: WMO: Mogelijke overschrijding van begroting vanwege open einde regeling	Adequate monitoring ontwikkeling aanvragen en tijdige aanpassing begroting en prognoses binnen de p&c cyclus.	4 * 2			24.500	
Sociaal domein	11	Open-einde regeling: Jeugdhulp: Mogelijke overschrijding van begroting vanwege open einde regeling	Adequate monitoring ontwikkeling aanvragen en tijdige aanpassing prognoses en begroting binnen de p&c cyclus.	4 * 3			52.500	
Sociaal domein	12	Open-einde regeling, specifiek: Complexe verblijfszorg: Mogelijke overschrijding van begroting vanwege open einde regeling	1 Adequate monitoring ontwikkeling aanvragen en tijdige aanpassing prognoses en begroting binnen de p&c cyclus. 2 Mogelijk komt er een aanpassing in de systematiek die voordeliger uitvalt voor	5 * 4			140.000	
Sociaal domein	13	Kwijtscheldingen gemeentelijke belastingen: Mogelijke overschrijding van begroting vanwege onvoldoende zicht op verwachte kwijtscheldingen	De lopende kwijtscheldingen en de nieuwe aanvragen zijn goed inzichtelijk. Achteraf zijn afwijkingen dus verklaarbaar. Vooraf is het lastig in te schatten.	3 * 3			37.500	
Algemene dekking	14	Garanties Sociale woningbouw: Mogelijk beroep op de achtervang bij verliezen WSW.	Monitoren van financiële ontwikkelingen aan de hand van jaarrekening en begroting. Risico is als klein aan te merken, de 1e borginstelling (het WSW) heeft een groot vermogen (80 miljard), echter de omvang kan groot zijn bij voordoen. Er is nog nooit een beroep op de gemeenten gedaan, daarom wordt de post op PM gezet					PM

Algemene dekking	15	Algemene uitkering uit gemeentefonds: Afwijking tussen begrote en werkelijke opbrengsten Algemene Uitkering.	Bewaking en actualisatie van de parameters die de hoogte van de algemene uitkering bepalen. Berichtgeving uit Den Haag over de ontwikkelingen rond het gemeentefonds nauwlettend volgen.	5 * 4			135.000	
Bedrijfsvoering	16	Aansprakelijkheid: Aansprakelijkheid voor schade als gevolg van gemeentelijk handelen.	Goede bedrijfsvoering met zicht op risico's en een verzekering.	2 * 5				300.000
Bedrijfsvoering	17	Belastingen: Boetes door verkeerde toepassing fiscale wetgeving.	Afdoende afspraken om de fiscale wetgeving up to date te houden door P&C en P&O. Waar nodig worden specialisten ingehuurd voor specifieke projecten (b.v. grexen, grote subsidies).	1*5			300.000	
Bedrijfsvoering	18	Kosten BEL Combinatie: Overschrijding kosten als gevolg van ontwikkeling-en bij de werkorganisatie.	Vinger aan de pols door reguliere overleggen en toetsen zomernota BEL.	3 * 3			37.500	
Wegen, groen, water en verkeer	19	IBOR: Nabetaling op contract.	Goede afstemming met de leverancier.	4 * 3				52.500
Sociaal domein	20	Onvoldoende dekking door de Algemene uitkering voor activiteiten in het Sociale Domein.	Vinger aan de pols landelijke ontwikkelingen algemene uitkering en circulaire					1.500.000
							994.500	2.472.000

Toelichting risico's

- 1 Pensioen wethouders: geen volledigheid en tijdigheid voorziening**
De gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor de betaling van de pensioenen van wethouders. Hiervoor is het nodig om de mutaties in beeld te houden en de rentestand om de hoogte van de voorziening actueel te houden. Schommelingen zijn onvermijdbaar en worden financieel ook door gevoerd.
- 2 Wachtgeld wethouders: geen volledigheid en tijdigheid voorziening**
Wethouders hebben na beëindiging van het wethouderschap recht op wachtgeld. De gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor het treffen van een voorziening. Net als bij pensioenen worden de mutaties bijgehouden. Naast de reguliere mutaties kunnen ook ongeplande gebeurtenissen (ziekte, collegecrisis/ ontslag/ opstappen) voor mutaties en aanpassingen van de voorziening zorgen.
- 3 Afhankelijkheid externe regelingen/verbonden partijen: Beperkte invloed op externe ontwikkelingen**
Doordat Laren slechts een beperkt stemrecht heeft, kan zij majeure ontwikkelingen niet tegenhouden. Hierbij is het van belang dat Laren zich sterk blijft profileren in de verschillende Algemene en Dagelijkse Besturen (AB en DB).
- 4 Rampen: Schade (persoonlijk en materieel) binnen de gemeente als gevolg van rampen**
Op het grondgebied van Laren kan zich een ramp voordoen met grote gevolgen. Denk aan brand, overstroming, hevige regenval, groot verkeersongeluk, etc. Het is aan de gemeente om een rol te spelen in het voorkomen en beperken van de schade bij dergelijke gebeurtenissen.
- 5 Planschade: Claims op planschade bij aanpassing bestemmingsplannen**
Planschade ontstaat, wanneer een belanghebbende waardedaling ervaart van zijn eigendom ten gevolge van een planologische beslissing van de gemeente. Het algemeen belang wordt hierbij afgewogen tegen het individuele belang. Indien van toepassing wordt de waardedaling gecompenseerd.
- 6 Bodemverontreiniging: Mogelijke onvoorziene kosten voor gemeente**
Bij herontwikkeling van binnenstedelijke locaties is er kans op aantreffen van bodemverontreiniging.
- 7 Ontwikkeling Crailo noord/zuid: kostenbeheersing en tijdig gereed komen project**
Door gemeenten Hilversum, Gooise Meren en Laren (10% aandeel) zijn de genoemde locaties van de provincie Noord Holland overgenomen om deze te ontwikkelen. De koopsom heeft circa 33 miljoen euro (te betalen over 12 jaar) bedragen. Deze gronden zijn in 2020 overgedragen aan GEM Crailo B.V., waarbij gelijke betaalcondities zijn afgesproken. Er is een risico dat onvoldoende naar kostenbeheersing wordt gekeken en het project niet tijdig gereed komt.
- 8 Illegale stort: Onvoorziene kosten en schade als gevolg van illegale stort.**
In het buitengebied wordt de gemeente soms geconfronteerd met illegale stort van asbest, grof vuil (puin, banden, apparaten) of restanten van XTC-laboratoria. De kosten komen dan voor rekening van de gemeente.
- 9 Open-einde regelingen: bijstand: Mogelijke overschrijding van begroting vanwege open einde regeling**
De bijstandsuitkeringen zijn afhankelijk van de economische ontwikkelingen. Die zijn tot op zekere hoogte in te schatten, maar het is niet ondenkbaar dat het budget afwijkt van de werkelijke aanvragen.
- 10 Open-einde regelingen: WMO: Mogelijke overschrijding van begroting vanwege open einde regeling**
De gemeenten zijn verplicht aan de zorgvraag tegemoet te komen. Als het aantal aanvragen op diverse verstrekkingen stijgt, komen de kosten veelal voor rekening van de gemeente. De begroting moet hier tijdig op aangepast worden.

- 11 Open-einde regeling: Jeugdhulp: Mogelijke overschrijding van begroting vanwege open einde regeling**
De gemeenten zijn verplicht aan de zorgvraag tegemoet te komen. Als het aantal aanvragen op diverse verstrekkingen stijgt, komen de kosten veelal voor rekening van de gemeente. De begroting moet hier tijdig op aangepast worden.
- 12 Open-einde regeling, specifiek: Complexe verblijfszorg: Mogelijke overschrijding van begroting vanwege open einde regeling**
Voor kleine gemeenten kunnen een paar aanvragen verblijfszorg al leiden tot forse overschrijdingen van de begroting. De begroting moet hier tijdig op aangepast worden.
- 13 Kwijtscheldingen gemeentelijke belastingen: Mogelijke overschrijding van begroting vanwege onvoldoende zicht op verwachte kwijtscheldingen**
De kwijtscheldingen zijn afhankelijk van de economische ontwikkelingen. Die zijn tot op zekere hoogte in te schatten, maar het is niet ondenkbaar dat het budget afwijkt van de werkelijke aanvragen. Daar is weinig invloed op uit te oefenen. Vooralsnog zijn de schommelingen en de financiële effecten de laatste jaren beperkt.
- 14 Garanties Sociale woningbouw: Mogelijk beroep op de achtervang bij verliezen WSW.**
Met de overdracht van het gemeentelijk woningbedrijf zijn ook de woningbouw- leningen overgenomen. Deze leningen heeft de gemeente Laren 100% als 2e achtervang geborgd.
- 15 Algemene uitkering uit gemeentefonds: Afwijking tussen begrote en werkelijke opbrengsten Algemene Uitkering.**
De exacte hoogte van de algemene uitkering (AU) wordt pas na afsluiten van het rekeningjaar bekend. Dit houdt in dat altijd met ramingen gewerkt wordt, hetgeen inherent een risico inhoudt. Zelfs tussen opeenvolgende officiële bekendmakingen doen zich grote fluctuaties voor. Die kunnen zowel positief als negatief zijn.
- 16 Aansprakelijkheid voor schade als gevolg van gemeentelijk handelen.**
Het bestuur wordt aansprakelijk gesteld voor schade die ontstaat ten gevolge van nalatigheid in de uitvoering van haar publieke taak. Dit kan zich op verschillende terreinen voordoen.
- 17 Belastingen: Boetes door verkeerde toepassing fiscale wetgeving.**
Bij de toepassing van de belastingwetgeving (BTW, BCF, Loonheffing (met name WKR) etc.) kunnen verschillen van inzicht en/of interpretatie ontstaan, of kunnen de regels onjuist worden toegepast. Dit kan leiden tot een naheffing van de zijde van de fiscus. Gelet op de steeds wijzigende regels, is het mogelijk dat de gemeente een naheffing krijgt opgelegd (incl. boete)
- 18 Kosten BEL Combinatie: Overschrijding kosten als gevolg van ontwikkelingen bij de werkorganisatie.**
De deelnemende gemeenten zijn verplicht om eventuele tekorten bij de BEL Combinatie af te dekken. Veelal zal dit betrekking hebben op hogere inhuur dan begroot of mobiliteitskwesies.
- 19 IBOR: Nabetaling op contract**
In 2019 zijn we een langdurige overeenkomst inzake IBOR aangegaan. Uitvoering van deze contracten leidt tot de vaststelling dat de basisgegevens open zijn voor interpretatie. Uit gesprekken met de leverancier blijkt dat er een risico is op verrekening. Voor het risico is een voorziening gevormd.
- 20 Onvoldoende dekking door de Algemene uitkering voor activiteiten in het Sociale Domein**
Naast deze risico inventarisatie is in de begroting 2024 een inschatting gemaakt van een aanvullend op deze op alle open-einde regelingen in het Sociale Domein als gevolg van onvoldoende dekking door de Algemene uitkering voor activiteiten in het Sociale Domein. Risico was ingeschat op een bedrag van 2 miljoen incidenteel. Uit de jaarrekening 2024 blijkt een positief resultaat op programma Sociaal Domein van € 424.891. Het actueel incidenteel risico daalt hiermee naar 1,5 miljoen.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit structurele weerstandscapaciteit en incidentele weerstandscapaciteit.

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit (in de exploitatie) bestaat uit de volgende onderdelen:

Nr	Post	Bedrag
1	Onroerende Zaakbelasting (onbenutte belastingcapaciteit)	€ 1.899.000
2	Rioolrechten	€ 0
3	Afvalstoffenheffing	€ 0
4	Leges en andere heffingen	€ 0
5	Onvoorzien	€ 10.000
Totaal structureel weerstandsvermogen		1.909.000

Toelichting posten structureel weerstandsvermogen

1. Onroerende Zaakbelasting

De onbenutte belastingcapaciteit zijn de extra structurele middelen die gegenereerd kunnen worden door de OZB te verhogen. De onbenutte belastingcapaciteit wordt berekend door de maximale belastingtarieven te vergelijken met de belastingtarieven in de gemeente. Voor de maximale belastingtarieven wordt gebruik gemaakt van de normen voor het zogenaamde artikel 12-beleid. Een gemeente met een artikel 12-status is een Nederlandse gemeente die onder financiële curatele is gesteld door het Rijk vanwege een structureel slechte financiële situatie. Deze gemeenten moeten hun tarieven verhogen tot een “redelijk peil eigen heffingen”, willen zij in aanmerking kunnen komen voor rijkssteun. De actuele normen voor dit artikel 12-beleid staan steeds in de circulaire Gemeentefonds. Voor het jaar 2024 is dit percentage berekend op 0,1614%.

Categorie	Rekentarieven OZB	Gemiddeld tarief OZB Laren
Eigenaren woning	0,1614	0,1282

2. Rioolrechten

De heffing rioolrechten is op basis van 100% kostendekkend. Eventuele overschotten en tekorten worden verrekend met de hiervoor ingestelde reserve.

3. Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is nagenoeg 100% kostendekkend. Eventuele overschotten en tekorten worden verrekend met de hiervoor ingestelde reserve.

4. Leges en andere heffingen

De tarieven voor de bouwleges en overige legesheffingen geschieden op basis 100% kostendekkendheid.

5. Onvoorzien

In de begroting is een post onvoorzien voor incidentele uitgaven ad € 10.000 opgenomen. Er mag alleen van de post onvoorzien gebruik gemaakt worden als er sprake is van de drie O's: Onvoorzienbaar, Onvermijdelijk en Onuitstelbaar. In 2024 is dit budget niet aangewend.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit is het bedrag wat in de reservepositie vrij aanwendbaar is. In het onderstaande overzicht wordt de stand gegeven conform de jaarrekening, met daaronder de toelichting per reserve.

Nr.	Reserve	Stand 31/12/2024
1	Algemene reserve	9.842.619
2	Bestemmingsreserves (niet geormerkt)	0
Totaal reserves		9.842.619
3	Stille reserves	9.344.361
Totaal incidenteel weerstandsvermogen		19.186.980

Toelichting

1. Algemene reserve

Deze reserve is bedoeld voor het opvangen van onvoorziene uitgaven voortvloeiende uit:

- opkomende verplichtingen
- calamiteiten
- het opvangen van rekeningtekorten

Per 31 december 2024 is de berekende stand (ultimo april 2025) algemene reserve: € 9.842.620

2. Vrij besteedbare deel van de bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves nemen een bijzondere plaats in. De raad heeft de bestemming van deze reserves vastgelegd. In die zin kunnen de saldi niet zonder meer bij het beschikbare weerstandsvermogen worden opgeteld. Anderzijds is de raad bevoegd om de bestemming van reserves te wijzigen. Bij grote calamiteiten, waarbij het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve niet toereikend is, kan de raad besluiten ook bestemmingsreserves anders in te zetten.

Voor de berekening van het weerstandsvermogen wordt voorgesteld alleen reserves mee te nemen die niet beklemd (vanwege rentetoe rekening) of geormerkt zijn. Na besluitvorming jaarrekening 2019 zijn er geen reserves meer die hieraan voldoen.

3. Stille reserves

De stille reserves betreffen een aantal onroerende zaken die (voor een groot deel) zijn afgeschreven.

Per object wordt de WOZ-waarde (peildatum 1 januari 2024), gecorrigeerd met aanwezige boekwaarden vermeld: Daarnaast zijn er enkele specifieke aanpassingen uitgevoerd:

- sporthal exclusief door SBL gerealiseerde BEL zwembad
- de waarde van de verkochte voormalige gemeentehuis en de ambtswoning Stationsweg 3 op nul gezet

Nr.	Bezittingen gemeente Laren tbv stille reserve object	Boekwaarde 31-12-2024	WOZ-waarde per 01-01-2024*	Verschil reserve
1	Gemeenteboerderij nt 29 (oudheidskamer)	-	310.661	310.661
2	Sporthal "Klaas Bout hal" (excl. Zwembad)	-	2.154.886	2.154.886
3	Gemeentehuis incl. deel renovatie	-	-	-
4	Stalling/kantoor Rollybus (Gr.Gerritsweg 2a)	-	48.833	48.833
5	Kinderdagverblijf Humanitas	-	407.288	407.288
6	Hertkenkamp (inclusief schuur)	-	170.396	170.396
7	Aula begraafplaats	-	187.020	187.020
8	Gemeentetoren Naarderstraat	-	259.750	259.750
9	Museum Hofland	-	674.311	674.311
10	Brandweerkazerna (Gr. Gerritsweg 2)	-	1.371.480	1.371.480
Totaal stille reserves verkooptermijn > 1 jaar		-	5.584.625	5.584.625
11	Gemeenteboerderij nr 27 (boederij)	-	504.954	504.954
12	Ambtswoning verkocht ultimo 2020	-	-	-
13	Huurwoningen brandweer (4, 4a 4b 4c)	395.591	2.732.570	2.336.979
14	Kerklaan 1 (monumentale woning)	92.343	1.525.252	1.432.909
15	Grond Gooiergracht (Eemnes)	-	687.818	687.818
16	Diverse (engh) gronden	-	40.521	40.521
17	Volkswuinencomplex 2e Ruiteweg	-	142.343	142.343
18	Overige grondposities grondadministratie (deels) ***	-	2.053.064	2.053.064
19	Politiepost nw in BRW-kazerne	-	78.964	78.964
20	Grond ligweide vm zwembad de Biezem (netto)	-	1.944.073	1.944.073
Totaal verkooptermijn < 1 jaar		487.934	9.709.559	9.221.625
	Getaxeerde kunstbezittingen ult. 2020 gemeente Laren			122.736
Totaal stille reserves verkooptermijn < 1jaar		487.934	9.709.559	9.344.361
Totaal stille reserves gemeente Laren		487.934	15.294.184	14.928.986

Weerstandvermogen

In het volgende overzicht worden de hierboven genoemde risico's in verband gebracht met het beschikbare weerstandvermogen.

Overzicht beschikbare weerstandvermogen	Structureel	Incidenteel
Geïnterpreteerde risico's	€ 0,99 mln	€ 2,47 mln
Beschikbare weerstandscapaciteit	€ 1,9 mln	€ 19,1 mln
Saldo	+/- € 0,91 mln	+/- € 16,6 mln

De ratio kan met betrekking tot de incidentele posten als volgt berekend worden:

Beschikbare weerstandscapaciteit	= Ratio weerstandvermogen	€ 19,1 mln	= 7,76
Benodigde weerstandscapaciteit		€ 2,47 mln	

De norm is vastgesteld boven de 2. De feitelijke uitkomst is daarmee boven de norm maar is ten opzichte van jaarrekening 2023 de ratio weerstandvermogen gedaald van 9,0 naar 7,76.

Financiële kengetallen

Toetsingskader financiële kengetallen

Bij de invoering van de kengetallen is door de wetgever een bewuste keuze gemaakt om geen norm op te leggen. Het is aan gemeenten zelf om ervoor te kiezen de kengetallen te normeren. De raad kan het college opdragen maatregelen te treffen als de gemeente de gestelde normen niet haalt. Een kengetal, of de ontwikkeling van een kengetal, is een weerspiegeling van het gevoerde beleid.

Voor de toezichthouder (provincie) hebben de kengetallen een signaleringswaarde. Ze kunnen worden betrokken bij het krijgen van een completer inzicht in de financiële situatie en risicopositie van een gemeente. De toezichthouder hanteert dus geen normering, maar maakt zo nodig gebruik van de signaleringswaarden.

Toelichting financiële kengetallen

Naar aanleiding van de vernieuwing van de verslaggevingsregels zijn gemeenten vanaf 2015 verplicht om een basisset van vijf financiële kengetallen op te nemen in de paragraaf weerstandvermogen.

Algemene toelichting financiële kengetallen

Een afzonderlijk kengetal zegt weinig over hoe de financiële positie moet worden beoordeeld. Zo hoeft een hoge schuld geen nadelig effect te hebben op de financiële positie, maar is dat afhankelijk of en wat er aan eigen vermogen en baten tegenover die schuld staat en hoe groot de kans is dat de schuld weer wordt afgelost. Het is dus, met andere woorden, niet mogelijk om een individueel kengetal te gebruiken voor de beoordeling van de financiële positie. De kengetallen zullen in samenhang moeten worden gezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van de gemeente. Hieronder zijn de kengetallen toegelicht.

Financiële kengetallen		Realisatie 2023	Begr. 2024 v. wijziging	Realisatie 2024
1	Netto schuldquote	80,9%	98,8%	77,3%
2	Netto schuldquote gecorr. voor alle leningen	35,8%	56,1%	35,0%
3	Solvabiliteitsratio	26,1%	21,9%	25,4%
4	Grondexploitatie	2,0%	-0,5%	-0,5%
5	Structurele exploitatieruimte	-1,4%	-0,4%	-6,6%
6	Belastingcapaciteit	170,8%	174,8%	179,2%

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote is de verhouding van de netto schuld ten opzichte van de totale baten (exclusief mutatie reserves). In het algemeen ligt de netto schuldquote van een gemeente tussen de 0% en 90%. Een netto schuldquote van tussen de 100% en 130% is hoog en wanneer de netto schuldquote boven de 130% uitkomt bevindt een gemeente zich in de gevarenzone.

Voor de gemeente Laren ligt de gerealiseerde netto schuldquote in 2024 op 77,3 % waarmee de gemeente zich nabij de grens van de neutrale risicoklasse bevindt. Voor een genuanceerder beeld van de schuldpositie moet ook worden gekeken naar de voorraad bouwgronden en de uitgeleende gelden. Bij de netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen worden deze leningen geëlimineerd.

De netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen laat een positiever beeld zien en bedraagt 35 % in 2024.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteit is het percentage van het vermogen dat uit eigen vermogen bestaat. Deze ratio geeft een goed beeld van de mate waarin bezittingen zijn gefinancierd met eigen vermogen of vreemd vermogen. De norm voor een gezonde solvabiliteit ligt doorgaans tussen de 25% en 40%.

De solvabiliteit van de gemeente Laren bedraagt ultimo 2024 25,4 % (voor resultaatbestemming derhalve) waarmee de gemeente zich op de grens van de neutrale risicoklasse bevindt.

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van het totaal aan baten. In 2024 is deze ratio conform begroting -0,5%. Er zijn totaal 3 grondexploitaties binnen de gemeente en is voor een van de grondexploitaties een verliesvoorziening getroffen per 31-12-2024.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte die lager is dan nul geeft aan dat de structurele baten van de gemeente lager zijn dan de structurele lasten. In Laren bedraagt de structurele exploitatieruimte -/-6,6% waarmee de gemeente zich in het laagste (en dus slechtste) risicoprofiel bevindt.

Belastingcapaciteit

Onder de woonlasten worden verstaan de OZB-belasting op basis van de gemiddelde WOZ-waarde in de gemeente, de rioolheffing voor een meerpersoonshuishouden en de afvalstoffenheffing voor een meerpersoonshuishouden. De belastingcapaciteit wordt berekend door deze woonlasten te vergelijken met het landelijk gemiddelde. Uitgedrukt in een percentage betekent dit de belastingcapaciteit van Laren 179,2% bedraagt in 2024. Dit wordt met name veroorzaakt doordat de gemeentelijke belastingen/heffingen in 2024 minder hard zijn gestegen dan het landelijk gemiddelde en de woningwaarde sneller stijgt dan gemiddeld landelijk.

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Het beheer van kapitaalgoederen is belangrijk, omdat het de publieke ruimte betreft en het direct invloed heeft op het leef-, woon- en werkklimaat van iedereen. Ten behoeve van de openbare ruimte heeft de gemeente Laren een groot aantal kapitaalgoederen in beheer. De kwaliteit en het onderhoudsniveau zijn bepalend voor het voorzieningenniveau binnen de gemeente. Het beheer van deze kapitaalgoederen brengt financiële consequenties met zich mee. Hierbij gaat het dan om de kosten van beheer en instandhouding van wegen, riolering, water, groen, speelvoorzieningen en gebouwen. De beheerdata voor wegen, groen, bomen, speelplaatsen, openbare verlichting en riolering zijn opgenomen in integraal beheerdatasysteem Greenpoint. De beheerdata voor riolering zijn geactualiseerd opgenomen in het databeheersysteem Kikker van Riodesk. Het beleid van de gemeente Laren voor het onderhoud van kapitaalgoederen is onder meer opgenomen in de volgende nota's:

- Water- en rioleringsprogramma 2024-2028
- Wegenbeheerplan 2024-2028;
- Beleids- en beheerplan Openbare Verlichting;
- Groenbeleidsplan 2023
- Speelruimteplan Laren 2024-2033
- Beleidsplan kapaanvragen Laren 2022
- Beheersverordening begraafplaats gemeente Laren 2014
- Beleid maatschappelijk vastgoed, een toetsingskader 2013 en
- Actualisatie onderhoud gemeentelijk vastgoed 2023.

Financieel overzicht kapitaalgoederen

* € 1.000,=				
Beheerplan (bedragen x € 1.000)	Jaarrekening	Begroot 2024	Realisatie 2024	Restant
Openbare verlichting	Onderhoudsbudget	145	82	63
	Kapitaallasten	42	42	-
Groen	Onderhoudsbudget	564	594	-30
	Kapitaallasten	7	7	-
Riolering	Onderhoudsbudget	182	224	-42
	Kapitaallasten	391	342	49
Wegen	Onderhoudsbudget	205	146	59
	Kapitaallasten	493	481	12
Speelplaatsen	Onderhoudsbudget	8	9	-1
	Kapitaallasten	-	-	-
Gebouwen	Onderhoudsbudget	149	171	-22
	Kapitaallasten	206	202	4

Civiele kunstwerken

In Laren bevinden zich in totaal 18 civiele kunstwerken. In 2025 wordt een nieuw beheerplan voor de periode 2025-2029 voorgelegd aan de raad ter vaststelling.

Beschoeiingen

Bij het opstellen van het nieuw beheerplan voor de periode 2025-2029 zullen ook de plannen voor beschoeiingen meegenomen worden.

Schoolgebouwen

Per 1 januari 2015 zijn de schoolbesturen naast het onderhoud binnen ook verantwoordelijk geworden voor het buitenonderhoud van de schoolgebouwen. Zij ontvangen daarvoor financiering van het Rijk.

Mutaties overige gebouwen voor begroting 2024:

Er zijn geen noemenswaardig mutaties binnen vastgoed in 2024 geweest.

Onderhoud gemeentelijke gebouwen

Het onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen wordt uitgevoerd o.b.v. (meerjaren) onderhoudsplannen. De onderhoudsplannen betreffen de bouwkundige elementen (extern en intern), de gebouw gebonden installaties, de terreininstallaties en het bouwkundige inventaris. De (meerjaren)onderhoudsplannen worden jaarlijks geactualiseerd. Daarnaast wordt vijfjaarlijks voor alle panden een NEN2767 inspectie uitgevoerd door een externe partij waarmee de conditiestaat van de installaties ook ter plaatse wordt beoordeeld. De werkzaamheden zijn onderverdeeld naar jaarlijks uit te voeren onderhoudswerkzaamheden en vervanging en groot onderhoud dat niet jaarlijks, maar wel periodiek plaats dient te vinden. In principe wordt onderhoudsniveau 3 (redelijke conditie) nagestreefd.

Het jaarlijks installatietechnisch en klein bouwkundig onderhoud van alle vastgoedobjecten van de BEL-gemeenten, inclusief BEL-gebouwen, is grotendeels bij externe partijen ondergebracht. Het meerjarenonderhoud (vervanging en groot onderhoud) wordt in regie opgedragen.

De kosten van jaarlijks terugkerende werkzaamheden worden begroot in de exploitatie. Vervanging en groot onderhoud van de gemeentelijke gebouwen worden gedekt via een onderhoudsvoorziening.

Onderhoudsvoorziening

De onderhoudsvoorziening wordt ingezet als een egalisatievoorziening om zodanige pieken binnen de kosten voor groot onderhoud of investeringen gelijkmatig te spreiden, dit op basis van een 10-jaarlijks voortschrijdend gemiddelde. De dotatie aan de voorziening is gebaseerd op berekeningen van (meerjaren)onderhoudsplannen van de gemeentelijke gebouwen; de daadwerkelijk uitgegeven lasten worden ten laste van de voorziening gebracht.

Riolering

Naam beheersplan	Water- en rioleringsprogramma 2024-2028	Jaar vaststelling	2024
Naam Voorziening		Actualisatie	2028
Te onderhouden kapitaalgoederen	Het betreft het gehele gemeentelijk rioolstelsel, inclusief overstortvoorzieningen, de vrijverval riolering, drukriolering en bijbehorende zaken. Het areaal voor de gemeente Laren bestaat uit: • 86 km aan vrijvervalriolering • 5 km aan pers- en drukleidingen • 19 gemalen en drukunits 106 infiltratievoorzieningen (infiltratiekolken, -putten, -palen -bassins, en wadi's).		
Doel	Het in het Wrp beschreven beleid en de voorgestelde uitvoeringsmaatregelen hebben tot doel om het water- en rioolsysteem te kunnen onderhouden, op de toekomst voor te bereiden en waar nodig te verbeteren tegen zo laag mogelijk maatschappelijke kosten.		
Beleidskader	Het Water- en rioolprogramma 2024-2028 (Wrp) geeft de gemeente invulling aan een drietal zorgplichten: 1. inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater; 2. inzameling en verwerking van hemelwater voor zover de particulier hier zelf geen invulling aan kan geven; 3. voorkomen dat grondwater een structurele belemmering vormt voor de bestemming van het betreffende gebied.		
Financiële situatie begrotingsjaar	Het algemeen onderhoud en rioolvernieuwingen worden bepaald met behulp van inspecties, veelvoorkomende meldingen en het geautomatiseerde rioleringsbeheersysteem. Bij het opstellen van de begroting is rekening gehouden met het kwaliteitsniveau conform de richtlijnen van RIONED en NEN 3398-2015. De budgetten zijn afgestemd op het vereiste kwaliteitsniveau.		

Groen

Naam beheersplan	Groenbeleidsplan	Jaar vaststelling	2023
Naam Voorziening		Actualisatie	
Te onderhouden kapitaalgoederen:	De gehele groene inrichting van het gemeentelijk openbaar gebied, te weten: bomen, hagen, heesters, gazons, ruw gras, plantsoenen, bosplantsoenen, perken, bermen etc.		
Doel	In het Groenbeleidsplan is aangegeven wat we van waarde vinden in het openbaar groen, zoals doorgaande groene structuren en historisch groen. Daarbij is rekening gehouden met recente ontwikkelingen en actuele (maatschappelijke) thema's. Denk aan behoud van biodiversiteit, klimaatadaptatie en het betrekken van bewoners bij het groen(beheer).		
Beleidskader	De beleidskaders zijn opgenomen in de door de gemeenteraad vastgestelde Groenbeleidsplan.		
Financiële situatie begrotingsjaar	Het onderhoud van het openbaar groen wordt zowel door derden als in eigen beheer uitgevoerd. De budgetten zijn afgestemd op de huidige vereiste niveaus: kwaliteit A in centrum en op begraafplaats en kwaliteit B in de rest van de gebieden.		

Wegen

Wegenbeheerplan 2017-2021	Regulier- en groot onderhoud	Jaar vaststelling	2024
Naam Voorziening		Actualisatie	2028
Te onderhouden kapitaalgoederen	De grijze inrichting van het gemeentelijk openbaar gebied: wegen (zand, asfalt en klinkers), trottoirs, fiets- en voetpaden, pleinen, parkeerplaatsen, tunnels etc. De gemeente Laren heeft circa 98 km verharde wegen, fiets- en voetpaden in haar beheer. Bij het onderhoud van de wegen in Laren wordt onderscheid gemaakt tussen het algemeen (reguliere) onderhoud en groot onderhoud (reconstructies). Het reguliere, vaak kleine, onderhoud wordt gefinancierd met middelen vanuit de lopende exploitatie. Onder dit reguliere onderhoud vallen beperkte en vaak plaatselijke reparaties van wegen met de asfalt- en/of elementenverhardingen. Herstel en onderhoud van de fiets- en voetpaden valt hieronder. Het groot onderhoud omvat meer ingrijpende werkzaamheden waarbij vaak de riolering ook wordt hersteld. Bekostiging vindt plaats aan de hand van de door de raad vastgestelde meerjarenbegroting.		
Doel	Goed beheer en onderhoud van het wegennet in Laren. In 2024 is het wegenbeheerplan 2024-2028 opgesteld. De doelstelling hiervan is inzicht te krijgen in de complete onderhoudsstaat van de wegen en de benodigde budgetten voor het uitvoeren van het onderhoud en de reconstructies over de planperiode.		
Beleidskader	Het beleidskader wordt bepaald door enkele wetten, als de Wegen en Verkeerswet, Wet Herverdeling Wegenbeheer, het BW en de Wet Milieubeheer. Er is ook een relatie met andere beleidsterreinen, zoals riolering (gezamenlijke aanleg), verkeersveiligheid, milieu en sociale veiligheid, ruimtelijke ordening en nieuwbouwprojecten. Met ingang van 2024 wordt er gewerkt conform het wegenbeheerplan. In 2024 is het nieuwe wegenbeheer plan aangeboden. Met de komst van de omgevingswet vervalt de verplichting om een gemeentelijk wegenbeheerplan op te stellen. Gemeenten zijn nog steeds verplicht invulling te geven aan hun gemeentelijke beheertaken en de financiën te verantwoorden. Daarom wordt een Wegenbeheerplan 2024-2028 opgesteld in de lijn van de omgevingswet.		

Financiële situatie begrotingsjaar	De onderhoudswerkzaamheden worden gefinancierd uit de jaarlijkse exploitatiebegroting. De reconstructies en de aanleg van wegen vallen onder de investeringen en worden in 40 jaar afgeschreven. De investeringen worden geactiveerd (incl. ambtelijke uren) en de kapitaallasten daarvan worden eveneens in de exploitatiebegroting opgenomen. De budgetten zijn afgestemd op het kwaliteitsniveau "B".
------------------------------------	--

Gebouwen

Naam beheersplan	Beleid maatschappelijk vastgoed, een Toetsingskader	Jaar vaststelling	2013
Naam voorziening	Instandhouding gemeentelijk vastgoed	Actualisatie	Jaarlijks
Te onderhouden kapitaalgoederen	Het integrale onderhoud van alle vastgoedobjecten van de BEL-gemeenten, inclusief BEL-gebouwen, wordt intern beheerd door het Cluster Vastgoed en Grondzaken en de afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling.		
Doel	De gebouwen planmatig en naar behoren te onderhouden met het beschikbaar gesteld budget. In principe wordt onderhoudsniveau 3 (redelijke conditie) nagestreefd.		
Beleidskader	Jaarlijks wordt het (meerjaren)onderhoudsplan (MJOP) voor de gemeentelijke eigendommen geactualiseerd. Met het aangaan van een nieuw onderhoudscontract is er een NEN 2767 inspectie uitgevoerd.		
Financiële situatie begrotingsjaar	Ultimo 2024 bedraagt de hoogte van de voorziening € 949.786		

Openbare verlichting

Naam beheersplan	Openbare verlichting	Jaar vaststelling	2014
Naam Voorziening		Actualisatie	2024
Te onderhouden kapitaalgoederen	Lichtmasten		
Doel	Gemeente Laren heeft in totaal circa 3.000 lantarenpalen in haar beheer. De meeste lichtmasten dateren uit jaren tachtig. De afgelopen decennia is een klein aantal lichtmasten vervangen door een nieuwe mast.		
Beleidskader	De raad heeft in 2014, het nieuwe Beleids- en beheerplan openbare verlichting vastgesteld voor de planperiode 2015-2024. Als kwaliteitsnorm geldt hoofdzakelijk het kwaliteitsniveau "B" volgens CROW standaard kwaliteitsniveaus voor het onderhoud. Tijdens de wegconstructies worden de lichtmasten naar behoefte vervangen. Dit gebeurt ook bij grote schadegevallen. In 2024 is door de raad het plan vastgesteld voor de vervanging en daarmee verduurzaming van de openbare verlichting in geheel Laren. De vervanging naar LED wordt in 3 fases uitgevoerd in 2025, 2026 en 2027.		
Financiële situatie begrotingsjaar	Met het onderhoudsplan is het actuele meerjarenperspectief op het onderhoud van de OVL in Laren vastgesteld en zijn de nodige investeringen inzichtelijk gemaakt. De budgetten zijn afgestemd op het kwaliteitsniveau "B".		

Speelplaatsen

Naam beheersplan	Speelruimteplan Laren 2024 - 2033	Jaar vaststelling	2024
Naam Voorziening		Actualisatie	2033
Te onderhouden kapitaalgoederen	Alle gemeentelijke speelplaatsen		
Doel	Een goede dekking van geschikte en bereikbare (in)formele speelvoorzieningen tegen acceptabele beheer- en onderhoudskosten. Met het Speelruimteplan spelen we in op ontwikkelingen zoals het Landelijk Samenspeelakkoord, klimaatadaptatie en de Omgevingswet.		
Beleidskader	De beleidskaders zijn opgenomen in het Speelruimteplan Laren 2024-2033		
Financiële situatie begrotingsjaar	Voor de uitvoering van verplichte inspecties en regulier onderhoud is een structureel budget opgenomen in de programmabegroting. In de investeringsplanning zijn de investeringen en levensduur verlengend onderhoud opgenomen.		

Paragraaf financiering

Financieringsbehoefte

Algemeen

In de paragraaf Financiering wordt de financieringsfunctie van de gemeente Laren uiteengezet over het afgelopen boekjaar. Dit gebeurt in een onderdeel Algemeen en een onderdeel Financiering gemeente Laren. Onder Algemeen komen de eventuele ontwikkelingen in de wet- en regelgeving aan de orde en volgt een korte toelichting op het treasurystatuut van de gemeente Laren. In het onderdeel Financiering gemeente Laren geven we een toelichting op het gevoerde risicobeheer (kasgeldlimiet,

Treasurybeleid / Treasurystatuut gemeente Laren

Per 1 januari 2001 geldt de Wet Fido (Financiering Decentrale Overheden). Het belangrijkste uitgangspunt van de wet is het beheersen van risico's. Dat uit zich in een tweetal randvoorwaarden. De eerste is dat het aangaan en verstrekken van leningen evenals het verlenen van garanties alleen zijn toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. De tweede houdt in dat uitzettingen en derivaten een prudent karakter moeten hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van overmatige risico's. Het beheersen van risico's wordt uitgewerkt in de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Beide beogen de renterisico's te begrenzen die verbonden zijn aan financiering door middel van achtereenvolgens korte schuld en lange schuld. In 2014 is het treasurystatuut voor het laatst herzien in verband met het invoeren van het schatkistbankieren eind 2013. In 2025 wordt het Treasurystatuut opnieuw aangepast aan de veranderde wet- en regelgeving.

Leningen

Hieronder staat het verloopoverzicht van de vaste schulden met een looptijd van > 1 jaar. Het betreft hier de onderhandse leningen binnenlandse banken en overige financiële instellingen.

Geldleningen OG	soort	bedrag lening	soort lening	loop- tijd	(laatste) aflossing	rente	stand 1-1-2024	aflossing 2024	opname 2024	stand 31-12-2024	rente 2024
BNG 40.106861	Totaalfin.	4.200.000	Lin	20	05-09-31	3,820%	1.680.000	210.000	0	1.470.000	64.176
Triodos Bank	Totaalfin.	5.000.000	Lin	10	15-12-24	0,780%	500.000	500.000	0	0	3.900
ING / Nat.Ned.	Totaalfin.	4.500.000	Lin	30	24-02-44	3,070%	3.150.000	150.000	0	3.000.000	96.705
BNG 40.110951	Totaalfin.	3.000.000	Fixe	20	22-12-36	1,660%	3.000.000	0	0	3.000.000	49.800
BNG 40.110952	Totaalfin.	3.000.000	Lin	20	22-12-36	1,240%	1.950.000	150.000	0	1.800.000	24.180
WB 1-30839	Totaalfin.	10.000.000	Lin	10	15-01-31	-0,460%	8.000.000	1.000.000	0	7.000.000	-36.800
TOTAAL BINNENLANDSE BANKEN							18.280.000	2.010.000	0	16.270.000	201.961
TOTAAL-GENERAAL							18.280.000	2.010.000	0	16.270.000	201.961

Daarnaast zijn er nog onderhandse leningen van: buitenlandse instellingen, fondsen banken, bedrijven en overige sectoren:

	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Stichtingskapitaal Singer	136.134	136.134
Provincie aankoop Crailo	8.617.384	8.617.384
Totaal	8.753.518	8.753.518

Uitzettingen

Uitzettingen met een looptijd van één jaar of langer

De gemeente Laren kent enkele uitzettingen met een looptijd van één jaar of langer. Over deze uitzettingen wordt een rentevergoeding ontvangen. Voor deze uitzettingen zijn geen specifieke geldleningen aangetrokken. Het verloop van de uitgezette geldleningen is als volgt:

Leningen aan overige verbonden partijen	Boekwaarde 31-12-2023	Vermeerderingen	Verminderings	Aflossingen	Afwaardering	Boekwaarde 31-12-2024
Vordering GEM Crailo (grondverkoop Crailo)	8.617.384					8.617.384
Totaal over. langl. leningen	8.617.384					8.617.384

Overige langlopende leningen	Boekwaarde 31-12-2023	Vermeerderingen	Verminderings	Aflossingen	Afwaardering	Boekwaarde 31-12-2024
Geldlening Parochie St.Jan-G. Herder	1.650.000					1.650.000
Geldlening de Biezem	191.667					191.667
Geldlening BEL zwembad	3.558.528					3.558.528
Geldlening SV Laren '99	36.414			7.096		29.318
Geldlening SBC/LMHC	362.285					362.285
RC krediet SV Laren '99	80.000					80.000
Geldlening St. Hart van Laren	365.000			36.500		328.500
Totaal over. langl. leningen	6.243.894	-	-	43.596	-	6.200.298
Totaal Uitzettingen met een looptijd van één jaar of langer	14.861.278	-	-	43.596	-	14.817.682

Risicobeheer

Voor de beheersing van de renterisico's gelden twee concrete richtlijnen: de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Daarnaast is een toelichting gegeven op het schatkistbankieren over het afgelopen boekjaar.

Renterisiconorm

Ter beheersing van het renterisico op langlopende schulden is in de wet Fido de renterisiconorm opgenomen. De renterisiconorm houdt in dat maximaal 20% van het begrotingstotaal in enig jaar voor herfinanciering in aanmerking komt. Voor de gemeente Laren is dit een bedrag van € 6.500.000.

Dit bedrag mag niet overschreden worden en dat betekent dat slechts een geringe omvang aan langlopende leningen mag worden aangetrokken of dat voor een goede spreiding wordt gezorgd in aard en omvang van de leningportefeuille.

Berekening renterisico				
	2024	2025	2026	2027
(bedragen x € 1.000)				
(1) Renteherzieningen	0	0	0	0
(2) Aflossingen	2.010	1.510	1.510	1.510
(3) Renterisico (1+2)	2.010	1.510	1.510	1.510
(4) Renterisiconorm	6.500	7.080	7.128	7.160
(5a) Ruimte onder renterisiconorm (4>3)	4.490	5.570	5.618	5.650
(5b) Overschrijding renterisiconorm (3>4)	-	-	-	-
Berekening renterisiconorm				
Begrotingstotaal	32.499	35.402	35.639	35.807
(4a) Percentage	20	20	20	20
(4b) Regeling	32.499	35.402	35.639	35.807
(4) Renterisiconorm (van alleen 2024) = (4ax4b/100)	6.500			

Kasgeldlimiet

Ter beheersing van het renterisico op kortlopende schulden is in de Wet Fido de kasgeldlimiet ingesteld. Deze moet voorkomen dat gemeenten te veel kort geld lenen waardoor bij een sterke stijging van de rente de rentelasten ineens explosief zouden toenemen. Deze kasgeldlimiet is vastgesteld op 8,5% van het begrotingstotaal. Voor de gemeente Laren is de kasgeldlimiet bepaald op € 2.762.000 in 2024.

Voldoen aan de wettelijke bepalingen houdt in dat als de vlottende schuld structureel de kasgeldlimiet overschrijdt de kortlopende schulden moeten worden omgezet naar een langlopende schuld. Ook dient bij een overschrijding een toelichting gegeven te worden, bovendien zal de toezichthouder geïnformeerd moet worden als de kasgeldlimiet drie opeenvolgende kwartalen wordt overschreden.

Hieronder is inzicht gegeven in de eventuele overschrijdingen van de kasgeldlimiet in 2024:

Berekening kasgeldlimiet	2024				
	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	Totaal
Vlottende schuld	5.000	3.000	-	2.333	2.583
Vlottende middelen	1.598	2.883	3.012	1.498	2.248
Per saldo	-3.402	-117	3.012	-835	-336
Kasgeldlimiet	2.762	2.762	2.762	2.762	2.762
Ruimte (+) Overschrijding (-)	-640	2.645	5.775	1.927	2.427

Financieringsbehoefte

In 2024 is in totaal € 2.01 miljoen afgelost. De totale leningenportefeuille bedraagt eind 2024 € 16.270.000.

Schatkistbankieren

Eind 2013 is het schatkistbankieren ingevoerd. Dit houdt in dat overtollige middelen, met uitzondering van middelen nodig voor uitoefening van de publieke taak, voortaan uitsluitend bij het rijk of andere lagere overheden mogen worden uitgezet. Dit beperkt eventuele kredietrisico's. In de toelichting op de balans in de jaarrekening is dit onderdeel nader te bekijken bij het onderdeel vlottende activa.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar	2024		
(1)	Drempelbedrag	1000			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	299	415	383	296
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	701	585	617	704
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar	2024		
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	32.499			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	32.499			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,002 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000	Drempelbedrag	1000			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	27.228	37.762	35.238	27.225
(5b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	299	415	383	296

Renteschema

Het BBV geeft aan dat de rentekosten aan de desbetreffende taakvelden moeten worden toegerekend met behulp van een (rente)omslag. Conform het advies van de commissie BBV is onderstaand schema opgenomen om naast de wijze van rentetoerekening ook inzicht te verschaffen in de rentelasten externe financiering, het renteresultaat en de toerekening aan grondexploitatie. Het renteschema van de gemeente Laren ziet er als volgt uit:

Renteschema jaarrekening 2024		
a.	De externe rentelasten voor de korte en lange financiering	444.626
b.	De externe rentebaten voor de korte en lange financiering	-/- 2.619
Saldo rentelasten en rentebaten		444.007
c1.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/- -
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/- -
c3.	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken, die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+/- -
Aan de taakvelden toe te rekenen externe rente		444.007
d1.	Rente over eigen vermogen	+/- -
d2.	Rente over voorzieningen	+/- -
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		444.007
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/- 55.159
Renteresultaat op het taakveld Treasury (0.5)		388.848

Renteomslag jaarrekening 2024		
a.	Totale boekwaarde activa	44.167.990
b.	Boekwaarde aan derden verstrekte leningen	-/- 14.443.784
c.	Boekwaarde projectfinanciering	-/- -
Boekwaarde t.b.v. omslagrente		29.724.206
Percentage renteomslag		1,30%
Percentage renteomslag (afgerond)		1,50%

Paragraaf bedrijfsvoering

Algemeen

Voor wat betreft de bedrijfsvoering binnen de BEL Combinatie wordt verwezen naar het programma bedrijfsvoering van de begroting van de BEL Combinatie.

Gemeenschappelijke regeling BEL

De gemeentesecretarissen en de algemeen directeur van de BEL Combinatie zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de verbinding tussen de BEL Combinatie en de gemeentebesturen. Daarnaast bewaken zij samen het systeem van het 'BEL-model' (systeemverantwoordelijkheid).

Wekelijks vindt er een afstemmingsoverleg plaats tussen de directeur en de gemeentesecretarissen. In 2024 is extra aandacht besteed aan de samenwerking tussen deze partijen en aan de invulling van de eigenaarsrol binnen het BEL-bestuur.

Daarnaast hebben de drie colleges en het managementteam (MT) van de BEL Combinatie gesprekken gevoerd over ontwikkelingen, knelpunten en prioriteiten binnen de verschillende afdelingen.

Dienstverleningsovereenkomst BEL Combinatie (DVO) en OGON

In de Dienstverleningsovereenkomst (DVO) zijn de taken van de gemeente vastgelegd, conform de begroting, het collegeprogramma en andere relevante documenten. Daarnaast bevat de DVO een urenraming van de vakteams Ruimtelijke Ontwikkeling, Openbare Ruimte en Maatschappelijke Ontwikkeling. Deze raming is vooral bedoeld voor specifieke projecten, naast de reguliere werkzaamheden.

Voor 2024 zijn de volgende verdelingen vastgesteld: Blaricum: 33,73% , Eemnes: 30,02% , Laren: 36,25%

Om de uitvoering van de DVO te monitoren, vindt overleg plaats tussen opdrachtnemer (de BEL Combinatie) en opdrachtgever (de gemeente). Het doel hiervan is om de voortgang van de afgesproken taken te bewaken.

In 2024 hebben meerdere overleggen plaatsgevonden tussen de opdrachtgever (gemeentesecretarissen) en de opdrachtnemer (directie en afdelingsmanagers). Deze gesprekken gingen over de samenwerking en de verbetering van de DVO-systematiek. Dit heeft ertoe geleid dat de DVO 2025, parallel aan de begrotingsopstelling voor 2025, tijdig vóór het einde van het jaar is vastgesteld door de drie colleges en het BEL-bestuur. Dit is een belangrijke verbetering ten opzichte van voorgaande jaren.

Personele mutaties

In september 2024 nam de gemeentesecretaris afscheid van de gemeente Laren. Tot eind 2024 werd deze functie op interim basis vervuld. In die periode is de werving- en selectieprocedure doorlopen en succesvol afgerond.

Verzuim

Het ziekteverzuimpercentage voor de gemeente Laren is laag. We blijven aandacht houden voor preventie, duurzame inzetbaarheid en uiteraard voor goede begeleiding in geval van verzuim.

Continuïteit

De drie gemeenten hebben, via het ontwikkelplan Vibe 'Samen op weg naar een toekomstbestendige en robuuste BEL Combinatie', extra geïnvesteerd in de organisatie. Deze investering is gericht op stabiliteit en versterking van de BEL Combinatie.

In 2024 zijn hierin belangrijke stappen gezet, met name door de aansturing te verbeteren. Dit is gebeurd door een extra managementlaag toe te voegen en vijf afdelingsmanagers aan te stellen. Hierdoor is de organisatiestructuur van de BEL Combinatie aangepast en versterkt.

Rechtmatigheidsverantwoording

De rechtmatigheidsverantwoording heeft betrekking op drie criteria: begrotingscriterium, voorwaardencriterium en het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium. De totale rechtmatigheidsfouten in de rechtmatigheidsverantwoording ad € 1.269.021 overschrijden de verantwoordingsgrens van € 1.042.999, 3% (van de totale lasten inclusief mutaties reserves).

Begrotingscriterium

De begrotingsrechtmatigheid heeft betrekking op het financiële handelen binnen het kader van de geautoriseerde begroting. Dit wordt formeel als volgt omschreven:

“Financiële beheershandelingen die ten grondslag liggen aan de baten en lasten (exploitatie), alsmede de balansposten (investeringen), dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma’s (begrotingscriterium). In de begroting zijn de maxima voor de lasten vermeld die door de gemeenteraad zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting.” Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) dienen de afwijkingen (zowel baten als lasten) in de jaarrekening herkenbaar te worden opgenomen en van een toelichting te worden voorzien.

Dit jaar zijn voor het eerst slotwijzigingen. Hierbij zijn begrotingsafwijkingen die onrechtmatig zijn en boven 25k voorgelegd aan de gemeenteraad ter accordering. Hiermee zijn de begrotingsonrechtmatigheden door aanpassing van de begroting 2024 voor 31-12-2024 gecorrigeerd. Voor de jaarrekening 2024 is bij de eindejaar controle de begrotingsrechtmatigheid beoordeeld ten behoeve van de rechtmatigheidsverantwoording. Geconstateerd is dat de totale begrotingsonrechtmatigheid (overschrijding lasten) € 859.752 bedraagt (inclusief lastenoverschrijdingen overhead en algemene dekkingsmiddelen). Er is een grote verbeterslag gemaakt in vergelijking met jaarrekening 2023 waar de begrotingsonrechtmatigheid inclusief overhead en dekkingsmiddelen € 2.988.818 bedroeg. De getroffen maatregelen door C&F (samen met de lijnorganisatie) n.a.v. de jaarrekening 2023 in combinatie met de slotwijziging heeft bijgedragen aan het beter in control hebben van de aan de begroting ten grondslag liggende budgetten.

De lastenoverschrijdingen hebben zich voorgedaan binnen de volgende programma’s:

1. Bestuurszaken	€ 350.570
2. Burgerzaken	€ 41.166
3. Openbare orde en veiligheid	€ 35.243
8. Milieu en duurzaamheid	€ 2.498
Algemene dekkingsmiddelen	€ 77.612
Overhead	€ 352.663

Volgens de kadernota rechtmatigheid 2024 moeten lastenoverschrijdingen boven de € 25.000 in de paragraaf bedrijfsvoering verklaard worden. Deze verklaringen zijn als volgt:

De begrotingsonrechtmatigheid binnen programma Bestuurszaken heeft twee oorzaken, de eerste komt door onvoorziene bijstorting van de voorzieningen pensioen wethouders en wachtgeld ad € 357.401, die na een actuariële berekening einde jaar is gedaan en te laat was voor de slotwijziging. Dit geldt overigens ook voor de andere BEL gemeenten. De andere begrotingsonrechtmatigheid komt door de hogere bijdrage aan andere overheden, zoals de VNG een GGU gelden totaal € 63.359.

Binnen programma Burgerzaken zijn er meer aanvragen voor reisdocumenten geweest dan begroot, waardoor ook meer kosten zijn begroot voor deze reisdocumenten. Bij de slotwijziging zijn de budgetten aangepast, maar realisatie is toch nog hoger voor zowel de lasten als baten op de reisdocumenten. Lastenoverschrijding van € 27.203.

Binnen programma Openbare orde en veiligheid zijn diverse storingen en incidenten van installaties geweest bij de brandweerkazerne, deze moesten verholpen worden, dit heeft geleid tot een overschrijding. Deze overschrijding is tot stand gekomen na de slotwijziging van € 36.434. Daarnaast viel de gemeentelijke bijdrage voor de brandweer hoger uit dan initieel bij de kadernota werd aangegeven met € 46.816. Dit is per abuis niet meegenomen met de slotwijziging. Dit geldt ook voor de andere BEL gemeenten.

De lastenoverschrijdingen binnen de algemene middelen is voornamelijk veroorzaakt vanwege een hogere afboeking dubieuze debiteuren dan geraamd wat heeft geleid tot een lastenoverschrijding van € 50.889. De lastenoverschrijdingen binnen overhead hebben als oorzaken de onverwachte inhuur van externen (gemeentesecretaris en vertrouwenspersoon) ad € 78.745, de representatiekosten die hoger zijn uitgevallen

dan begroot ad € 27.643. Overschrijding van de overhead BEL Combinatie, die pas door zienswijze gemeenten op moment boekjaar+1 in 2025 is vastgesteld ad € 245.916.

De beheersmaatregel: voor deze budgetten bij de begroting 2026 de oorzaken van de betreffende overschrijdingen verwerken in de ramingen en tijdig de begroting bijstellen.

De begrotingsonrechtmatigheden € 859.752 vallen onder de categorieën van het controleprotocol Laren en zijn passend binnen het beleid, waarmee de overschrijdingen acceptabel rechtmatig worden voorgelegd aan de gemeenteraad.

Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De eisen/voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving, zowel intern als extern. Met onze verbijzonderde interne controles sluiten we aan bij de goedkeurings- en rapporteringstoleranties die de accountant hanteert en aan de verantwoordingsgrens die door de gemeenteraad is vastgesteld. In nauwe samenspraak met de accountant hebben we de omvang van de steekproeven en de uit te voeren controles bepaald. De controles zijn uitgevoerd op de volgende processen: personeel, inkoopfacturen, treasury, aanbestedingen en overige geldoverdrachten, misbruik en oneigenlijk gebruik. Rechtmatigheidsfouten bij aanbestedingen moeten in de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen en toegelicht worden indien zij samen met de twee andere criteria boven het verantwoordingspercentage van 3% uitkomen. Wij hanteren de rapporteringstolerantie die ook met de accountant is afgesproken van € 25.000.

Aanbestedingsrechtmatigheid

De regels over aanbesteden staan in de Aanbestedingswet 2012 en het Aanbestedingsbesluit. In de Gids Proportionaliteit (flankerend beleid bij de aanbestedingswet 2012) zijn de voorschriften uitgewerkt over de eisen, voorwaarden en criteria die aan inschrijvers en inschrijvingen worden gesteld. Een aanbestedende dienst dient de voorschriften toe te passen of een afwijking in de aanbestedingsstukken te motiveren. Het ten onrechte niet toepassen van de Aanbestedingswet 2012 met betrekking tot deze Europese aanbestedingsnormbedragen bij een aanbesteding van opdrachten, leidt tot een financiële rechtmatigheidsfout.

Uit de eindejaar controle zijn twee financiële onrechtmatigheidsfouten geconstateerd van totaal € 409.269. De eerste fout betreft het onrechtmatig contract drukwerken die als onrechtmatig in de jaarrekening 2023 al meegenomen was tot en met het jaar 2025. Uit de jaareinde controle is gebleken dat dit contract nog doorloopt en is de onrechtmatige doorloop van het contract in 2026 meegenomen in de jaarrekening 2024 ad € 89.865.

De tweede fout betreft een gezamenlijke aanbesteding voor de drie BEL gemeenten voor een sociale dienst, die onterecht niet EU aanbesteed is. De totale waarde van de aanbesteding kwam boven de EU aanbestedingsgrens uit. Er is wel door bevoegd bestuursorgaan een afwijkingsbesluit genomen om vanwege zwaarwegende maatschappelijke gronden af te wijken van de EU wet- en regelgeving. De contractwaarde per gemeente is meegenomen als fout ad € 270.000. Deze fouten tellen mee in de rechtmatigheidsverantwoording van de gemeente Laren.

De derde fout is veroorzaakt door een financiële beheershandeling door de gemeenschappelijke regeling HBEL Huizen. Gemeente Huizen heeft Jeugdzorg maatwerkvoorzieningen buiten de gecontracteerde leveranciers (DPL) via de Regio aanbesteed voor BEL gemeenten, waarbij niet is voldaan aan de Europese aanbestedingswet. Het gaat hier om een fout van € 49.404. De kadernota rechtmatigheid bepaalt dat de onrechtmatigheid, hoe onterecht het ook voelt, voor rekening is van de gemeente Laren omdat, de baten en lasten worden verantwoord in de jaarrekening van de deelnemende gemeente Laren en gemeente Huizen verantwoord alleen de uitvoeringskosten en vergoeding van de gemeenten als baten.

Maatregelen ter verbetering, die ook aanbevolen zijn in de jaarrekening 2023, zijn nog steeds in uitvoering:

1. Contractenregister. Er wordt gewerkt aan een inkoopformulier dat standaard ingevuld en verplicht

- moet worden en de implementatie van het centrale contractregister is vergesloven.
2. Contractmanagement. Er wordt gewerkt aan de implementatie van contractmanagement om beter grip te krijgen op afloop van contracten en crediteuren meer zicht is op uitnutting van contractwaarden.
 3. Kennissessies aanbestedingen. N.a.v. de geconstateerde rechtmatigheidsfouten worden kennissessies samen met team Inkoop voor de lijnorganisatie georganiseerd, waarin het ontstaan van de fouten worden behandeld en kennis over aanbesteden wordt gedeeld.
 4. Wat betreft de onrechtmatigheid jeugdzorg buiten DPL HBEL, is na bekendmaking van de onrechtmatigheid is dit opgepakt om het onder te gaan brengen bij de Regio Gooi & Vechtstreek. Hier is een uitvoeringsplan 'overdragen lokale overeenkomsten voor maatwerkvoorzieningen Wmo en Jeugd' vastgesteld. De planning is dat dit plan voor einde van 2025 uitgevoerd is en de onrechtmatige lokale zorgcontracten bij de Regio zijn onderbracht.

Daarnaast is sprake van onvoldoende duidelijke controle informatie betreffende een inkoopcontract stedenbouwkundige advisering. Dit contract is als onduidelijk aangemerkt € 104.033. Het onduidelijke inkoopcontract geldt ook voor de overige BEL gemeenten. De omvang de onduidelijkheid valt onder de verantwoordingsgrens en hoeft daarom niet opgenomen te worden in de rechtmatigheidsverantwoording.

Er moet op korte termijn helderheid komen over dit inkoopcontract om indien nodig de juiste aanbestedingsprocedure te volgen.

Getrouwsheidsfout leges omgevingsvergunningen

De accountant heeft geconcludeerd dat de manier waarop de leges worden geheven niet conform de omgevingswet (art. 13.1a) en de verordening van gemeente Laren is. Leges worden geheven voor het in behandeling nemen, maar ze zijn verschuldigd op het moment dat de aanvraag is ingediend, dit is leidend in de vaststelling in welk jaar de opbrengst valt. De gemeente Laren en de andere BEL gemeenten heffen de leges op het moment dat er een besluit op aanvraag is genomen. Hierdoor ontstaat een fout bij de overgang van de aanvragen van het lopend verslag jaar naar het volgend verslagjaar, waarbij over de aanvragen in het volgend verslagjaar wordt besloten en gefactureerd. Voor het verslagjaar 2024 betekent dat er in 2024 onterecht leges verantwoord zijn van het verslagjaar 2023 en de leges in 2024 te laag worden verantwoord, omdat een deel in 2025 verantwoord wordt. De omvang van de fout komt gesaldeerd uit op € 98.000. Beheersmaatregel: de verordening 2026 moet hier helder en duidelijk zijn, zodat ook de praktijk hierop aansluit. Voor het jaar 2025 moet bij de overgang van het jaar 2025 naar jaar 2026 aangesloten worden bij de omgevingswet om deze fout te voorkomen.

Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

Naast misbruik en oneigenlijk gebruik kan er sprake zijn van fraude. De term fraude is juridisch niet gedefinieerd. Het gaat hierbij om derden die misbruik maken van de gemeentelijke regelingen. Er is (nog) geen gemeentebreed beleid m.b.t. misbruik en oneigenlijk gebruik. Het toetsen van misbruik en oneigenlijk gebruik is meegenomen in de verbijzonderde interne controles, die uitwijzen dat bij de gemeente Laren geen gevallen van misbruik of oneigenlijk gebruik zijn.

Frauderisico

De gemeente Laren wil een betrouwbare en geloofwaardige organisatie zijn voor BEL-gemeenten en hun burgers, medewerkers, ondernemers, partners en opdrachtgevers. Frauderisicomanagement is onderdeel van integriteitsbeleid.

Onder fraude verstaan we opzettelijke handelingen door één of meerdere personen binnen de gemeente Laren, waarbij gebruik wordt gemaakt van misleiding om een onrechtmatig of onwettig voordeel te behalen". In alle geledingen van de organisatie is voldoende bewustzijn aanwezig over frauderisico's en de manier waarop deze beheerst worden.

Er zijn geen fraude gevallen geconstateerd. Tijdens de dagelijkse bedrijfsvoering vinden controles plaats om vast te stellen of gewerkt wordt volgens de daarover gemaakte afspraken, waaronder de diverse protocollen voor privacy en informatiebeveiliging, zoals de BIO en de jaarlijkse verantwoording via de Ensia Audit. Daarnaast worden beheersmaatregelen, zoals functiescheiding, ter voorkoming van fraude gecontroleerd in (verbijzonderde) interne controles. Een frauderisico analyse is nog in ontwikkeling en wordt opgepakt samen

met een breder risicomanagement. In 2025 willen wij verdere stappen hierin zetten, o.a. door het opzetten van een fraude risicoanalyse (FRA) om frauderisico beheersing nog beter in processen in te bedden.

Paragraaf verbonden partijen

Algemeen

1.1 Beleid verbonden partijen

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarin de gemeente een financieel en/of bestuurlijk belang heeft. Met een verbonden partij zet de gemeente Laren één of meerdere taken op afstand.

Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur van een participatie of het hebben van stemrecht.

Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij kunnen worden verhaald op de gemeente. Voorbeelden hiervan zijn een subsidie of een garantstelling.

De gemeente Laren heeft een strategische visie rondom verbonden partijen opgesteld. Deze visie kan op basis van de geformuleerde uitgangspunten als ook de financiële spelregels een inzicht geven in de status van de verbonden partij. De spelregels horen bij drie verschillende fasen die een verbonden partij kent:

- Oprichten: In deze fase komen vragen aan de orde als 'Wanneer wordt een verbonden partij opgericht' en: 'Welke rechtsvorm heeft de verbonden partij'.
- Beheersen: In deze fase wordt beschreven welk beheer instrumentarium wordt gehanteerd voor het risicomanagement en toezicht op verbonden partijen. In dit kader is het ook goed aan te geven dat er door het College, in goede afstemming met de GR-en zelf, ondersteunende spelregels inzake financiën, weerstandsvermogen en risicobeheersing zijn gemaakt.
- Evalueren en beëindigen: In deze fase wordt ingegaan op de evaluatie van verbonden partijen en de vraag of voortzetting van de samenwerking in de huidige vorm nog het meest passend is.

1.2 Beheer verbonden partijen

Met het op afstand zetten van één of meerdere taken van de gemeente in verbonden partijen moet de gemeente Laren het toezicht op verbonden partijen inrichten. De ene verbonden partij heeft meer risico's dan de andere, waardoor het benodigde toezicht per verbonden partij verschilt.

Na oprichting van een verbonden partij wordt het risicoprofiel van de verbonden partij bepaald en daarmee bepalen we of de verbonden partij een hoog, gemiddeld of laag risicoprofiel heeft. Bij een hoog risicoprofiel wordt het toezicht op de verbonden partij intensiever dan bij een laag risicoprofiel. Bij een hoog risicoprofiel wordt minimaal twee keer per jaar een risicoanalyse uitgevoerd, terwijl bij een laag risicoprofiel een analyse van de begroting en de jaarrekening volstaat.

1.3 Risicoanalyse verbonden partijen

Het risicoprofiel van een verbonden partij wordt bij oprichting bepaald en periodiek geëvalueerd. Aan de hand van een vragenlijst worden de risico's van de verbonden partijen op een gestandaardiseerde wijze in kaart gebracht. De vragen variëren van 'harde' bestuurlijke en financiële gegevens tot meer zachte informatie zoals ziekteverzuim en de organisatie van het toezicht. De vragen zijn samengevat in dertien indicatoren die gezamenlijk een beeld geven van het risicoprofiel van een verbonden partij. Onderstaand is een overzicht van de indicatoren opgenomen en waarom deze vragen iets zeggen over het risico van een partij:

Bestuurlijke indicatoren

- Op dit onderdeel wordt gekeken naar de stemverhouding en aanvullende bevoegdheden die zijn vastgelegd in statuten of een gemeenschappelijke regeling. Daarnaast wordt gekeken in hoeverre verbonden partijen aan eventuele nog op te stellen kaderstellende spelregels voldoen.

Financiële indicatoren

- Baten: Er wordt gekeken naar de afhankelijkheid van subsidies, het aandeel van de gemeente in subsidies en de hoogte van de inkomsten uit kernactiviteiten.
- Lasten: Er wordt gekeken naar het percentage vaste lasten dat wordt gedekt door de vaste inkomsten en het exploitatieresultaat.
- Vermogenspositie: Er wordt gekeken naar de liquiditeit en solvabiliteit van de organisatie.
- Planning en control: Er wordt gekeken naar de aanwezigheid van tussentijdse rapportages voor de sturing van de organisatie.

Politieke indicatoren:

- Bij het politieke belang staat de publieke en maatschappelijke betrokkenheid van een verbonden partij centraal. Het gaat hier bijvoorbeeld om de substantiële werkgelegenheid die de verbonden partij biedt in de gemeente Laren of om de vraag of de verbonden partij zich bijvoorbeeld richt op kwetsbare groepen in de samenleving of op de veiligheid van de burger. Bij dit deelgebied wordt ook een inschatting gemaakt over de kans op imagoschade voor de gemeente Laren.

Omgevingsindicatoren:

- Omgevingsfactoren die een rol spelen zijn:
 - is de verbonden partij gevoelig voor economische bedreigingen (bijvoorbeeld recessie, ontwikkelingen arbeidsmarkt)
 - afhankelijkheid van veranderende wet- en regelgeving
 - risicomanagement: zijn er veel niet beheersbare risico's? Wat is de kans dat deze zich voordoen?

Overige indicatoren:

- Toezicht: Er wordt gekeken naar de periodieke bijeenkomsten van het toezicht en de specialismen (o.a. financieel, vakinhoudelijk, juridisch) in het toezicht.
- Directie en management: Er wordt gekeken naar de voortijdige wisselingen op sleutelposities, de termijn dat sleutelposities worden bekleed (zeer kort/zeer lang) en het aantal personen dat deelneemt binnen de directie/dagelijkse leiding.
- Personeel: Er wordt gekeken naar het ziekteverzuimpercentage, het verloop onder het personeel en de omvang van het personeel dat in vaste dienst is.
- Bedrijfsvoering: Er wordt gekeken naar de aanwezigheid van tussentijdse rapportages en de aanwezigheid van een meerjarenbegroting.
- Concurrentiepositie: Er wordt gekeken naar de concurrentiepositie en de toenemende concurrentie.
- Fusie/verhuizing/reorganisatie: Er wordt gekeken naar de ontwikkelingen rondom fusies, verhuizingen en/of reorganisaties.

Deze risicoprofilering wordt stelselmatig beheerd en geactualiseerd zodat een inzicht ontstaat in het risicoprofiel alsmede de ontwikkeling daarin.

Het aangaan van banden met derde partijen komt voort uit het publieke belang. Verbindingen met derde partijen is een manier om een bepaalde publieke taak uit te voeren. Dit betekent dat deze partijen veelal beleid uitvoeren dat ook door de gemeente zelf gedaan zou kunnen worden, maar om allerlei redenen aan deze partijen wordt 'overgelaten'.

De kaderstellende en controlerende taak blijft wel bij de gemeente liggen. Deze laatste taak is vanuit het financieel controlerende oogpunt belangrijker aan het worden, mede door de vanuit de Single information / Single audit (SiSa) aangescherpte Wet- en regelgeving alsmede de vanaf 2017 nieuwe/ meer gespecificeerde regelgeving vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), aan welke de GR-en zelf ook onderworpen zijn.

1.4 Ontwikkelingen in Wet- en regelgeving m.b.t. Gemeenschappelijke Regelingen

De nieuwe Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) is op 8 juli 2014 door de Eerste Kamer aangenomen. Met de nieuwe wet wordt de positie van gemeenteraden rond het bestuur en het beleid van de gemeenschappelijke regeling versterkt. De punten die hieraan bijdragen is het verlengen van de zienswijze-termijn van zes naar acht weken (ondertussen nog verder verlengd naar 12 weken) en het uiterlijk moment van insturen van de conceptbegroting en voorlopige jaarrekening door de verbonden partij aan de raden van de deelnemende gemeenten.

Risico-inschatting

Hieronder wordt weergegeven de onderwerpen waarop de betreffende verbonden partij is beoordeeld is voor de bepaling van het risicoprofiel/ -waardering:

Klasse	Bijdrage	Punten	Solvabiliteit	Stemverhouding in %	Punten
1	< 100.000	2	≥ 30%	≥ 30%	2
2	< 250.000	5	< 30%	< 30%	4
3	< 500.000	10	< 25%	< 20%	6
4	<1.000.000	15	< 20%	< 10%	8
5	>1.000.000	20	< 15%	< 5%	10

Toelichting op de betreffende kolommen:

1. Bijdrage

Hoe hoger de gemeentelijke bijdrage aan de verbonden partij is, hoe hoger het risico van de gemeente is. Bijvoorbeeld in geval van een faillissement. De score loopt hier van 2 (lage bijdrage) tot 20 (hoge bijdrage).

2. Financiële ratio's

Dit betreft een beoordeling van de solvabiliteit én de algemene reserve als percentage van de gemeentelijke bijdragen.

Solvabiliteit geeft de verhouding weer tussen het eigen vermogen en het totale vermogen op de balans; hoe hoger de solvabiliteit hoe beter een organisatie in staat is om aan alle verplichtingen te kunnen voldoen.

De algemene reserve als percentage van gemeentelijke bijdragen geeft aan hoe de "buffer" zich verhoudt in relatie tot gemeentelijke baten van de verbonden partij.

De score loopt hier van 2 (financieel zeer duurzaam) tot 10 (financieel minder duurzaam).

3. Stemverhouding

Via het bestuur van de verbonden partij heeft de gemeente invloed op (het beleid van) de verbonden partij.

Hoe meer deelnemers in de verbonden partij, hoe minder de invloed van de gemeente. De score loopt hier van 2 (veel invloed) tot 10 (weinig invloed).

Dit leidt tot de volgende score:

Gemeenschappelijke regeling	Omvang bijdrage	Risico-score			Puntentotaal
		Bijdrage	Solvabiliteit	Stemverhouding	
GR BEL Combinatie	€ 9.019.386	20	10	2	32
GR Regio G&V	€ 2.512.127	20	4	10	34
GR Veiligheidsregio G&V (GR VGV)	€ 1.003.594	20	6	10	36
GR Tomingroep	€ 260.000	10	2	6	18
GR Omgevingsdienst (OFGV)	€ 127.128	5	2	8	15
GNR	€ 89.590	2	2	6	10
Centrumgemeente SoZa HBEL	€ 1.484.016	20	-	2	22
Centrumgemeente Huizen	€ 438.314	10	-	2	12
Totale omvang bijdragen	€ 14.934.155				

Facts per verbonden partij

Lijst van gemeenschappelijke regelingen waarin de gemeente Laren deelneemt:

Gemeenschappelijke regeling	Doel deelname	Deelnemers
Gemeenschappelijke regeling BEL	Kennisconcentratie, efficiencyvoordeel en behoud zelfstandigheid	Blaricum, Eemnes, Laren
Regio Gooi en Vechtstreek – voormalige Gewest Gooi en Vechtstreek (Regio G&V)	Efficiencyvoordeel door schaalvergroting. Onvoldoende capaciteit in eigen huis. Kennis.	Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Laren, Huizen, Weesp en Wijdmeren. Eemnes (deels).
GR Veiligheidsregio (GR VGV)	Efficiencyvoordeel door schaalvergroting. Kennis	Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Laren, Huizen en Wijdmeren
Gemeentelijke bevolkingszorg ((GHOR) via GR VGV	Efficiencyvoordeel door schaalvergroting. Kennis	Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Laren, Huizen en Wijdmeren
Tomingroep (bijdrage rijk wordt 1:1 ingezet via HBEL)	Efficiencyvoordeel en voldoen aan Wet- en regelgeving	Blaricum, Eemnes, Gooise Meren, Hilversum, Laren, Huizen, Wijdmeren en Almere
Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Flevoland en Gooi & Vechtstreek (OFGV)	Efficiencyvoordeel. Kennis. Beter kunnen voldoen aan Wet- en regelgeving	Blaricum, Gooise Meren, Laren Hilversum, Huizen, Weesp, Wijdmeren, 6 gemeenten Flevoland en provincies Flevoland en Noord Holland.
Rioolwaterzuiveringsinstallatie Gooiergracht en Vijzelgemaal Eemmeer (RWZI)	Efficiencyvoordeel. Kennis.	Blaricum, Laren

Lijst met centrumgemeenten waar taken van de gemeente belegd zijn:

Centrumgemeente	Doel deelname	Deelnemers
Gemeente Huizen - uitvoering sociale zaken (SoZa H-BEL)	Efficiencyvoordeel en voldoen aan Wet- en regelgeving	Blaricum, Eemnes (deels), Huizen en Laren
Gem. regeling belastingsamenwerking Huizen, Laren, Blaricum	Efficiencyvoordeel en voldoen aan Wet- en regelgeving	Blaricum, Huizen en Laren

Lijst met stichtingen, waarin de gemeente participeert:

Stichting	Doel deelname	Deelnemers
Stichting Gooisch Natuurreservaat (GNR)	Efficiencyvoordeel en kennisconcentratie	De 5 Gooise gemeenten Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen en Laren nemen deel in de uitbesteding van het landschap- en natuurbeheer

Lijst met vennootschappen, waarin de gemeente participeert:

Vennootschap	Doel deelname	Deelnemers
GEM Crailo BV	De Vennootschap heeft ten doel het ontwikkelen, realiseren en exploiteren van plangebied Crailo voor woningbouw en bedrijvigheid en het verrichten van al hetgeen met het vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn. Voor Laren komt daarbij (vanuit haar omvang) Efficiencyvoordeel en kennisconcentratie.	De gemeente Hilversum (45%), de gemeente Gooise Meren (45%) en de gemeente Laren (10%).

Hieronder volgt in het kort per Verbonden Partij (GR-en) enkele kenmerken met financiële gegeven en ratio's. Daar waar mogelijk is gebruik gemaakt van recent door de Gemeenschappelijke Regelingen aangeleverde informatie vanuit (concept)jaarrekening 2023, daar waar nog géén informatie voorhanden is zijn de laatst bekende gegevens opgenomen.

BEL Combinatie		BEL	
Vestigingsplaats	Eemnes		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/ Publiek Belang	Werkorganisatie van de gemeenten Blaricum, Eemnes en Laren		
Bestuurlijk belang	Het bestuur van de gemeenschappelijke regeling wordt gevormd uit de colleges van burgemeester en wethouders van de drie gemeenten en heeft volledige zeggenschap. Het bestuur wordt ondersteund door de algemeen-directeur van de BEL Combinatie. De taken en verantwoordelijkheden van de algemeen directeur zijn vastgelegd in het Directiestatuut.		
Financieel belang			
Kerncijfers	Bedragen x € 1	2023	2024
	Omvang begroting (na wijziging)	27.793.903	31.191.497
	Totaal werkelijke gemeentelijke bijdragen	24.719.823	30.706.497
	Begrote bijdrage gemeente Laren	8.804.678	9.420.197
	Werkelijke bijdrage gemeente Laren*	9.019.386	10.066.781
	Resultaat boekjaar (- = nadeel; + = voordeel)	-266.767	93.866
	Eigen vermogen (EV)	330.395	874.039
	waarvan algemene reserve	235.162	235.162
	Totaal vermogen (TV)	25.670.810	24.504.220
	Kengetallen:		
	- Solvabiliteit (EV/TV)	1,3	3,6
	- Algemene reserve als % van gemeentelijke bijdrage	2,6%	2,3%
Risico's	De BEL-combinatie heeft een lage algemene reserve waar risico's niet mee af te dekken zijn. Kostenoverschrijdingen worden daarmee direct aan de gemeenten verhaald.		
Overige informatie	De bijdrage vanuit de gemeente Laren aan de BEL Combinatie is verantwoord onder alle voorkomende programma's.		

*De bijdrage van de gemeente Laren aan het resultaat van de jaarrekening 2024 van de BEL is reeds meegenomen in de werkelijke bijdrage gemeente Laren.

Regio Gooi- en Vechtstreek		G&V	
Vestigingsplaats	Bussum		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/ Publiek Belang	De Regio heeft als centrale opdracht van de gemeenten om ervoor te zorgen dat in Gooi en Vechtstreek een evenwichtige en harmonische ontwikkeling plaatsvindt. De dienstverlening van GR Regio is grofweg te verdelen over 2 deelgebieden: het Sociaal- en Fysiek Domein. Daarnaast verleent zij ook medewerking aan bovenregionale initiatieven.		
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur heeft 7 leden met stemrecht, te weten de hiervoor benoemde wethouders vanuit de 7 deelnemende Gooise gemeenten. Het Bestuur wordt voorgezeten door de burgemeester van de grootste gemeente (Hilversum), deze heeft echter geen stemrecht.		
Financieel belang			
Kerncijfers	Bedragen x € 1	2023	2024
	Omvang begroting (na wijziging)	109.484.000	111.827.000
	Totaal werkelijke gemeentelijke bijdragen	78.543.000	82.264.000
	Begrote bijdrage gemeente Laren incl. GAD	2.722.176	2.596.862
	Werkelijke bijdrage gemeente Laren incl. GAD	2.512.127	2.581.000
	Resultaat boekjaar	-3.590.000	1.526.044
	Eigen vermogen (EV)	21.754.000	17.749.000
	waarvan algemene reserve	1.342.000	1.159.000
	Totaal vermogen (TV)	73.326.000	66.696.000
	Kengetallen:		
	- Solvabiliteit (EV/TV)	29,7	26,6
	- Algemene reserve als % van gemeentelijke bijdrage	51%	40,7%
Risico's	Het financiële risico met betrekking tot nieuwe CAO afspraken (huidige CAO loopt tot 31 maart 2025) is niet opgenomen in begroting van Regio Gooi- en Vechtstreek maar het is van belang dat de deelnemende gemeenten dit risico opnemen in hun eigen risicoparagraaf om voorbereid te zijn op potentiële impact op de begroting. Overige risico's die kort benoemd kunnen worden zijn: risico GAD ontwikkeling verwerkingstarieven/ opbrengsten recycling componenten, uitval ICT voorzieningen als gevolg van informatiebeveiligingsrisico's of technische storingen, ontwikkelingen inflatie materiële kosten etc.		
Overige informatie	De bijdrage vanuit de gemeente Laren aan de BEL Combinatie is verantwoord onder alle voorkomende programma's.		

Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek		VRGV	
Vestigingsplaats	Hilversum		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/ Publiek Belang	De voorbereiding op rampen en crises wordt door de gemeente op regionaal niveau georganiseerd door deelname aan de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek. In deze gemeenschappelijke regeling werken brandweer, geneeskundige hulpdiensten en gemeenten samen om zo effectief mogelijk op te treden wanneer zich een ramp of crisis voordoet. In totaal nemen zes gemeenten (Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren en Wijdmeren) deel aan deze gemeenschappelijke regeling. Daarnaast wordt binnen de gemeenschappelijke regeling afgestemd over de regionale en lokale inspanningen in het kader van Bevolkingszorg: de gemeentelijke crisisbeheersing. De Veiligheidsregio adviseert ook bij de beoordeling van evenementenvergunningen. Ook wordt er sinds 2019 hard gewerkt aan een goede samenwerking met de Veiligheidsregio Flevoland. De samenwerking heeft tot doel een meer doelmatige, georganiseerde en gecoördineerde preventie en hulpverlening bij ongevallen en rampen in het verzorgingsgebied te bewerkstelligen.		
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur heeft 6 leden en 6 plaatsvervangers. De gemeente Laren is met 1 lid vertegenwoordigd in het bestuur.		
Financieel belang			
Kerncijfers	Bedragen x € 1	2023	2024
	Omvang begroting (na wijziging)	28.554.286	30.311.246
	Totaal werkelijke gemeentelijke bijdragen	19.880.650	22.099.958
	Begrote bijdrage gemeente Laren	964.202	1.025.202
	Werkelijke bijdrage gemeente Laren	1.003.594	1.068.149
	Resultaat boekjaar (- = nadeel; + = voordeel)	-852.505	1.443.983
	Eigen vermogen (EV)	3.904.585	5.866.743
	waarvan algemene reserve	1.492.500	1.869.048
	Totaal vermogen (TV)	34.072.359	34.707.693
	Kengetallen:		
	- Solvabiliteit (EV/TV)	11,3%	16,23%
	- Algemene reserve als % van gemeentelijke bijdrage	155%	175%
Risico's	Op basis van de wettelijke verplichting vanuit de Wet op de Veiligheidsregio zijn in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing de risico's beschreven. De risico's hierin opgenomen zijn o.a. : meldplicht datalekken, onderhoud gebouwen, verplichtend karakter (taakdifferentiatie), samenwerking met VR Flevoland stoppen, frictiekosten uittreding gemeente Weesp.		
Overige informatie	De bijdrage vanuit de gemeente Laren wordt verantwoord onder programma 1.		
Ontwikkelingen	Een belangrijke ontwikkeling in Gooi en Vechtstreek en Midden-Nederland is de nieuwe gezamenlijke meldkamer Midden-Nederland. In de huidige planning staat dat de nieuwe Meldkamer Midden- Nederland (MKMNL) op 1 juni 2025 operationeel moet zijn. Als start voor de inrichting van de MKMNL Brandweer en Crisisbeheersing is in 2016 een businesscase vastgesteld door de drie algemeen besturen. Deze businesscase (BC 2016) dient als gezamenlijk referentiepunt in dit proces. Inmiddels wordt de inrichting van de MKMNL uitgewerkt in een ontwerp dat naar verwachting in december 2024 aan het algemeen bestuur wordt voorgelegd. Tijdens deze uitwerking wordt ook de financiële component verder uitgewerkt en herijkt.		

	Voor 2025 zijn er door de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek een aantal beleidsthema's benoemd. Het betreft veelal thema's die de Veiligheidsregio in de volle breedte raken. Voor een deel zijn het onderwerpen die bekend zullen klinken, zoals de samenwerking met Veiligheidsregio Flevoland, verplichtend karakter (voorheen taakdifferentiatie) en versterking crisisbeheersing. Het zijn namelijk langlopende trajecten waar de Veiligheidsregio zich ook in 2024 of zelfs eerder al mee bezig houdt.
--	---

Werkvoorzieningsschap Tomingroep		Tomin
Vestigingsplaats	Hilversum	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling	
Doelstelling/ Publiek Belang	Uitvoering van Wet Sociale Werkvoorziening en biedt werk aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.	
Bestuurlijk belang	Stemaandeel is gebaseerd op het 10-jaars voorschrijvend gemiddelde Wsw-aandeel: 1,3%. In het bestuur hebben alle 8 deelnemende gemeenten zitting. Vanuit Laren neemt 1 vertegenwoordiger deel in het bestuur van de Tomingroep.	
Financieel belang		
Kerncijfers	Bedragen x € 1	2023 2024
	Omvang begroting (na wijziging)	22.476.000 23.267.000
	Totaal werkelijke gemeentelijke bijdragen	20.333.000 21.053.000
	Begrote bijdrage gemeente Laren	260.000 176.000
	Werkelijke bijdrage gemeente Laren	260.000 167.000
	Resultaat boekjaar (- = nadeel; + = voordeel)	3.167.000 2.682.000
	Eigen vermogen (EV)	10.429.000 10.110.000
	waarvan algemene reserve	1.879.000 1.879.000
	Totaal vermogen (TV)	13.140.000 15.201.000
	Kengetallen:	
	- Solvabiliteit (EV/TV)	79,4 66,5
	- Algemene reserve als % van gemeentelijke bijdrage	18% 18,5%
Risico's	Door aanhoudende verliezen is Tomingroep BV al jaren niet meer in staat om aan de garantieverplichting jegens de GR te voldoen. Dit is ook niet meer relevant omdat de GR door de sterk gestegen rijksvergoeding Wsw al jaren winsten boekt. Door de aanhoudende verliezen van Tomingroep BV komt het geconsolideerd vermogen echter steeds meer onder druk te staan. Uit de midtermreview die in 2024 is uitgevoerd is gebleken dat de doelstellingen van het bedrijfsplan ketensamenwerking Tomingroep niet worden gerealiseerd. Besloten is om het bedrijfsplan ketensamenwerking Tomingroep met een jaar te verlengen tot en met 2026 en samen inzet te plegen op het alsnog realiseren van de doelstellingen en een gezonde bedrijfsvoering van de Tomingroep.	
Overige informatie	De bijdrage vanuit de gemeente Laren wordt verantwoord onder programma 7.	

Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek			OFGV
Vestigingsplaats	Lelystad		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/ Publiek Belang	Sinds begin 2013 zijn de milieutaken voor de gemeente Laren en Blaricum ondergebracht bij de Gemeenschappelijk Regeling Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV). Naast Laren en Blaricum zijn 15 andere gemeenten en provincies uit de regio Flevoland en Gooi en Vechtstreek deelnemer van deze Gemeenschappelijke Regeling. De OFGV behandelt de milieutaken op het gebied vergunningverlening, toezicht en handhaving uit het omgevingsrecht.		
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling bestaat uit 15 bestuurders van alle deelnemers en heeft volledige zeggenschap hierin.		
Financieel belang			
Kerncijfers	Bedragen x € 1	2023	2024
	Omvang begroting (na wijziging)	16.248.016	18.706.835
	Totaal werkelijke gemeentelijke bijdragen	15.161.316	15.731.410
	Begrote bijdrage gemeente Laren	127.128	204.000
	Werkelijke bijdrage gemeente Laren	127.128	219.883
	Resultaat boekjaar (- = nadeel; + = voordeel)	1.427.397	144.368
	Eigen vermogen (EV)	3.340.653	2.781.502
	waarvan algemene reserve	839.372	839.372
	Totaal vermogen (TV)	7.856.820	6.476.967
	Kengetallen:		
	- Solvabiliteit (EV/TV)	42,5	42,9
	- Algemene reserve als % van gemeentelijke bijdrage	660%	382%
Risico's	Met de Omgevingswet verandert er ook veel op bodemgebied. De gemeente is straks in plaats van de provincie het bevoegd gezag en verantwoordelijk voor de bodemtaken. Dit zijn complexe taken waar specialistische bodemkennis voor nodig is. Van belang dat hierover nog goede afspraken worden gemaakt met de deelnemende gemeenten. De overige risico's zijn opgenomen in paragraaf weerstandsvermogen van OFGV.		
Overige informatie	De bijdrage vanuit de gemeente Laren wordt verantwoord onder programma 8.		

Gooiergracht en Vijzelgemaal Eemmeer		GVE
Vestigingsplaats	Blaricum	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling	
Doelstelling/ Publiek Belang	De gemeenten Blaricum en Laren hebben sinds 1960 hun verantwoordelijkheden voor het beheer en onderhoud van de Gooiergracht ondergebracht in de Gemeenschappelijke Regeling Gooiergracht en Vijzelgemaal Eemmeer (GR GVE). Door de bijzondere historie en een aantal juridische en bestuurlijke wijzigingen sinds het oprichten ervan in 1960, was er tot voor kort bij de direct betrokken gemeenten Blaricum, Laren en Eemnes en Waterschap Amstel, Gooi en Vecht en de GR GVE geen gedeeld beeld over taken en verantwoordelijkheden rond de Gooiergracht. Dit heeft geleid tot het uitblijven van onderhoud, sanering en opwaardering van de Gooiergracht. De gemeenten Laren en Blaricum en waterschap AGV en de GR GVE hebben tevens de wens uitgesproken om te komen tot opheffing van de GR GVE door overdracht van taken en eigendommen vanuit de GR GVE. In 2023 zijn de resterende eigendommen en verplichtingen overgedragen aan het waterschap AGV en de gemeenten en is besloten tot opheffing van de GR GVE. In 2023 hebben de partijen een samenwerkingsovereenkomst ondertekend om gezamenlijk de watergang Gooiergracht toekomstbestendig te maken. Voortgang inzake liquidatie GR GVE De gemeenteraden van Laren en Blaricum hebben in april 2023 besloten tot opheffing van de GR per 31 december 2023. Opheffing van de GR GVE geschiedt op basis van artikel 23 uit de statuten van de GR GVE. De beide gemeenteraden hebben geen zienswijze ingediend op het opgestelde liquidatieplan. Het AB van de GR heeft op 16 oktober 2023 besloten de Gemeenschappelijke Regeling Gooiergracht en Vijzelgemaal Eemmeer te liquideren en het liquidatieplan voor opheffing van de Gemeenschappelijke Regeling Gooiergracht en Vijzelgemaal Eemmeer vast te stellen. De organen van GR GVE, het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur, blijven na het besluit tot daadwerkelijke opheffing in functie tot de vereffening, en daardoor de liquidatie, is voltooid. Na definitieve vaststelling van de jaarrekening 2023 en 2024 is de liquidatie van de GR voltooid en zijn de organen van de GR GVE, het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur, niet langer meer in functie.	
Bestuurlijk belang	Van het algemeen bestuur is een lid van het College van B&W Blaricum voorzitter en de gemeentesecretaris van Blaricum secretaris. Verder maakt 1 raadslid deel uit van het algemeen bestuur. Laren is met eenzelfde aantal leden vertegenwoordigd.	
Financieel belang		
Kerncijfers	De VGE is per 31-12-2023 opgeheven. Bij de jaarrekening 2023 is er een nog te betalen post ad. € 6.000,- opgenomen ter dekking van de gemeentelijke bijdrage over het boekjaar 2023. De werkelijke bijdrage 2023 was € 2.763,- en is in 2024 aan de VGE uitgekeerd. Het overige deel is in 2024 vrijgevallen ten gunste van het algemeen resultaat. Na vaststelling van de jaarrekeningen 2023 en 2024 is de GR niet langer meer in functie.	

Centrumgemeente uitvoering sociale zaken (H-BEL)

Gemeenschappelijke regeling uitvoering sociale zaken		H-BEL
Vestigingsplaats	Huizen	
Rechtsvorm	De gemeente Huizen als centrumgemeente; Voor deze (maatwerk-) samenwerkingsvorm is tussen de gemeenten afgesproken dat de BEL gemeenten bijdragen in de apparaatskosten van Huizen.	
Doelstelling/ Publiek Belang	Uitvoering van de Participatiewet en sinds 1 januari 2015 de uitvoering van de WMO en Jeugdwet voor de gemeente Laren. Omdat de uitvoering van deze wetgeving specialistische kennis en een robuuste uitvoeringsorganisatie vereist, is gekozen voor een samenwerking tussen vier gemeenten.	
Bestuurlijk belang	Stemaandeel is 1 van de 4 (25%). De portefeuillehouder sociaal domein heeft zitting in het bestuurlijk overleg.	
Financieel belang		
Kerncijfers	In de begroting 2024 werd rekening gehouden met apparaatskosten ter grootte van €1.590.021. Vastgesteld in het Pho Sociaal Domein HBEL d.d. 27 november 2023. Conform de GR HBEL vindt er geen afrekening plaats, voorcalculatie is nacalculatie.	
Risico's	Vanaf de begroting voor 2016 en meerjarig is door de GR SOZA HBEL rekening gehouden met een toename in het personeelsbestand. Dit in verband met de almaar toenemende werkzaamheden vanuit de drie decentralisaties. Nog steeds staat de formatie onder druk en worden extra medewerkers aangetrokken, met name in het preventieve voorveld. Tezamen met de jaarlijkse CAO indexatie maakt dit dat de apparaatskosten zullen toenemen.	
Overige informatie	De bijdrage vanuit de gemeente Laren wordt verantwoord onder programma 7.	

Centrumgemeente Belastingsamenwerking Huizen, Blaricum en Laren (HBL)

Gemeenschappelijke regeling Belastingsamenwerking Huizen, Blaricum en Laren			HBL
Vestigingsplaats	Huizen		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/ Publiek Belang	Sinds begin 2023 is de uitvoering van de gemeentelijke belastingtaken voor de gemeente Laren en Blaricum ondergebracht bij de Gemeenschappelijk Regeling Belastingsamenwerking Huizen, Blaricum en Laren. Vanuit centrumgemeente Huizen wordt de heffing en de invordering van de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing uitgevoerd. Evenzo worden de bezwaar- en beroepsprocedures door gemeente Huizen afgehandeld. Ook de hondenbelasting en de begraafplaatsadministratie wordt namens gemeente Laren door gemeente Huizen uitgevoerd.		
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling bestaat uit 3 bestuurders van alle deelnemers en heeft volledige zeggenschap hierin.		
Financieel belang			
Kerncijfers	Bedragen x € 1	2023	2024
	Begroting uitbestede werkzaamheden gemeente Laren	526.120	604.048
	Werkelijke uitbestede werkzaamheden gemeente Laren	438.314	598.872
	Resultaat boekjaar (- = nadeel; + = voordeel)	87.806	5.176
Risico's	Risicoprofiel: Bijdrage 7 punten, politieke aandacht en betrokkenheid 10 punten, stemverhouding 6 punten (vergelijkbaar met HBEL), overige externe invloeden 6 punten. Totaal 29 punten, waarmee score in het middelste risicoprofiel valt.		
Overige informatie	In paragraaf Lokale heffingen worden alle gemeentelijke belastingen nader uitgewerkt.		

Stichting Goois natuurreservaat

Stichting Goois natuurreservaat		GNR	
Vestigingsplaats	Hilversum		
Rechtsvorm	Stichting		
Doelstelling/ Publiek Belang	- De instandhouding van het natuurschoon in ´t Gooi door de verkrijging van de daar gelegen terreinen, om deze ten eeuwigten dagen ongeschonden als natuurreservaat te behouden; - Het publiek door vrije toegang tot die terreinen onder eventueel te stellen bepalingen, het genot van dat natuurschoon te verzekeren.		
Bestuurlijk belang	Het bestuur bestaat uit leden van de verschillende gemeenteraden, colleges van B&W, en van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten van Noord-Holland. Het bestuur heeft zodoende momenteel nog 7 leden, 2 externe adviseurs en een onafhankelijk voorzitter (deze 3 laatste bestuursleden hebben geen stemrecht). Hiernaast is de situatie rondom de Samenwerkingsovereenkomst (SOK) GNR aan verandering onderhevig gezien de geuite wens van uittreden van de gemeente Amsterdam en de Provincie Noord Holland (mede vanuit de door hen gevoel dubbele pet als participant maar ook als bestuurder van het GNR). De SOK zal daarom t.z.t. na een akkoord op de voorgenomen uittredingen bijgesteld moeten worden.		
Financieel belang			
Kerncijfers	Bedragen x € 1	2023	2024
	Omvang begroting (na wijziging)	8.012.335	7.733.520
	Totaal werkelijke gemeentelijke bijdragen	2.147.020	3.206.780
	Begrote bijdrage gemeente Laren	116.120	171.380
	Werkelijke bijdrage gemeente Laren*	89.590	140.729
	Resultaat boekjaar (- = nadeel; + = voordeel)	983.341	33.488
	Eigen vermogen (EV)	3.011.520	5.042.326
	waarvan algemene reserve	172.309	145.796
	Totaal vermogen (TV)	3.874.775	5.919.453
	Kengetallen:		
- Solvabiliteit (EV/TV)	77,7	85,2	
- Algemene reserve als % van gemeentelijke bijdrage	192%	103,6%	
Risico's	In het kader van de werkloosheidswet is de Stichting Goois Natuurreservaat eigen risicodragers. Dit houdt in dat de uitkeringen op grond van deze wet, gedurende de maximale wettelijke termijn, zolang de betreffende medewerkers geen nieuwe baan gevonden hebben, voor rekening komen van de stichting. Hiervoor is een voorziening getroffen. Per 31 december 2024 is sprake van één langdurig ziektegeval waarvoor een doorbetalingsverplichting geldt.		
Overige informatie	De bijdrage vanuit de gemeente Laren wordt verantwoord onder programma 6.		
Ontwikkelingen	Als gevolg van de uittreding van provincie Noord-Holland en de gemeente Amsterdam komt de exploitatiebijdrage nu volledig voor rekening van de Gooise participanten. In de bestuursvergadering van december 2023 is de vernieuwde samenwerkingsovereenkomst tussen de vijf Gooise participanten vastgesteld en getekend. Met de voormalige participanten Provincie Noord-Holland en Gemeente Amsterdam zijn uittreedsommen van € 16 miljoen en ruim € 5,2 miljoen afgesproken. Deze uittreed-sommen zijn gestort aan de Gooise participanten opdat er een reserve ingesteld kan worden die de hogere exploitatiebijdrage als gevolg van uittreding van de voormalige participanten kan dekken. Voor de gemeente Laren is de stand van de reserve per 31-12-2024 € 896.840.		

* Dit betref de werkelijke bijdrage na verrekening van de zogenaamde 'doorschuif BTW' ad € 30.651.

B.V.

GEM Crailo BV		
Bestuurlijke deelname	GEM Crailo BV is opgericht op 1 mei 2018. De aandeelhouders zijn de gemeenten Hilversum (45%), Gooise Meren (45%) en Laren (10%). De wethouders Financiën vertegenwoordigen hun gemeente in de Algemene Vergadering van Aandeelhouder). De wethouders Ruimtelijke Ordening (in Hilversum de projectwethouder Crailo) vertegenwoordigen hun gemeente in het Bestuurlijk Overleg.	
Partners	Gemeenten Gooise Meren en Hilversum	
Doel en openbaar belang	GEM Crailo BV heeft ten doel het ontwikkelen, realiseren en exploiteren van plangebied Crailo voor woningbouw en bedrijvigheid en het verrichten van al hetgeen met het vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.	
	2024	2023
Financieel resultaat	€ 0,1 mln.	€ 1,1 mln.
Toelichting	Op 27 maart 2024 heeft de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van GEM Crailo BV de geactualiseerde intergemeentelijke grondexploitatie als onderdeel van het jaarplan 2024 van GEM Crailo BV vastgesteld. Uit het jaarverslag 2024 blijkt dat het eigen vermogen € 2,98 miljoen is en het vreemd vermogen € 34,4 miljoen. Het financieel resultaat van de verbonden partij vloeit voort uit de intergemeentelijke grondexploitatie, die jaarlijks met de jaarrekening Crailo wordt geactualiseerd.	
	Stand per 31-12-2024	Stand per 31-12--2023
Eigen vermogen	€ 2.988.698	€ 2.891.553
Vreemd vermogen	€ 34.411.826	€ 44.553.437
Toelichting	GEM Crailo BV heeft eind december 2020 de gronden van de gemeente Hilversum, de gemeente Laren en de gemeente Gooise Meren overgenomen tegen een totaalbedrag van € 33,2 miljoen. De koopsom is voldaan door middel van een uitgestelde betaling. Deze uitgestelde betaling dient uiterlijk op 31 december 2029 plaats te vinden. Deze nog te ontvangen koopsom is verantwoord als verstrekte langlopende lening. In december 2029 wordt van GEM Crailo BV de uitgestelde betaling ontvangen. In 2024 is de ontwikkeling van Crailo in grote lijnen volgens planning verlopen. GEM Crailo B.V. heeft effectief projectontwikkelaars, woningcorporaties en CPO-initiatieven benaderd voor de vastgoed(her)ontwikkeling en gronduitgifte. Aan het einde van 2024 is de vooraankondiging gepubliceerd van de verkoop van de vrije kavels op grondgebied van gemeente Laren. De kavels zullen medio 2025 in uitgifte gaan.	
Ontwikkelingen	In 2024 is voor het deelgebied Campus Crailo (bedrijvenpark) verdere uitwerking aan het ontwikkelingstraject gegeven. De stedenbouwkundige visie voor Campus Crailo is in de basis afgerond. Via meerdere kanalen en intermediairs is de markt verkend. Momenteel heeft dit geresulteerd in een gesprekken met potentieel belangstellende bedrijven die goed zouden passen in het door GEM Crailo gewenste campus concept. De ontwikkelstrategie voor Op Zuid is in 2024 voltooid. Het woningbouwprogramma in dit deelgebied wordt in twee delen ontwikkeld, de vrije kavels en een Wooncluster met woningen in de segmenten sociaal en middenduur. In 2025 kunnen zowel de vrije kavels als het Wooncluster op de markt worden gebracht, waarna in 2026 tot uitgifte kan worden gekomen. In 2024 is de oprichting van een voorlopige zelfstandige beheerorganisatie voor de buurtschap verkend en besproken met de drie gemeenten. In 2025 zal hierover besluitvorming plaatsvinden, waarna implementatie kan plaatsvinden. Van belang is dat de beheertaken operationeel kunnen worden uitgevoerd vanaf het moment van eerste bewoning medio 2025.	

	De doelstelling dat Buurtschap Crailo op jaarbasis energiepositief is, blijft gehandhaafd. Het op te zetten energiesysteem wordt in de basis meer modulair ingericht met de mogelijkheid om dit in de toekomst verder te integreren. In 2025 wordt dit energieconcept verder uitontwikkeld.
Risico's	In het jaarverslag 2024 van GEM Crailo BV is benoemd dat voor de actualisatie van de grondexploitatie per 1-1-2025 een Monte-Carlo risicoanalyse opgesteld. Uit de gevoeligheidsanalyse blijkt dat de grondopbrengsten uit de verkoop van de dure woningen (50%) de meeste impact hebben op het uiteindelijke resultaat. Gevolgd door de kosten voor openbaar gebied (24%) en mogelijke vertraging (15%). Deze 3 elementen gezamenlijk bepalen, bij de gegeven uitgangspunten en risicoschatting, ongeveer 90% van de variantie van het resultaat van de grondexploitatie. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing worden de risico's verder beschreven.

Paragraaf grondbeleid

Algemeen

Algemeen

Onder grondbeleid verstaan we het gehele instrumentarium dat de gemeente ter beschikking staat om de ruimtelijke, en deels ook economische doelstellingen te realiseren. De resultaten op grondexploitaties en de financiële risico's zijn van groot belang voor de algemene financiële positie van de gemeente.

Grondbeleid van de gemeente

In Laren is de nog te vergeven ruimte zeer schaars, met weinig speelruimte voor ontwikkelingen. Het grondbeleid voor de gemeente, vastgelegd in de nota Grondbeleid (2021 - 2031), is vooral gericht op een faciliterend grondbeleid, tenzij er een dringend gewenste opgave bestaat, in dat geval wordt een actief grondbeleid toegepast.

De gemeente heeft een belangrijke taak op het gebied van het behoud van de leefbaarheid en het karakter van de gemeente en de versterking van de aanwezige kwaliteit. Hiermee wordt een vervolgstap gezet in de intensivering van het gemeentelijk grondbeleid.

De gemeente heeft naast de eigen beleidsregels natuurlijk ook te maken met de regelgeving van de overheid. In 2016 zijn de BBV-regels aangepast en geactualiseerd. In de Notitie Faciliterend Grondbeleid zijn de verslagleggingsregels aangepast. Dit komt voort uit de scherpere afbakening van de taken en ook door de invoering van de Vennootschapsbelasting (Vpb).

In de notitie is het onderscheid tussen het actieve en het faciliterend grondbeleid nader toegelicht.

- Bij actief grondbeleid voert de gemeente zelf alle fasen uit. Aankoop, sloop, bouw- en woonrijp maken tot het uitgeven van de kavels aan toe. De gemeente heeft hierbij de gronden in bezit.
- Bij faciliterend grondbeleid treedt de gemeente alleen op als overheid die de plannen van de particulier faciliteert. De daarmee gepaard gaande kosten zijn verhaalbaar.

In de bovengenoemde notitie worden nog een aantal zgn. stellige uitspraken gedaan (vergelijkbaar met wetgeving, waarbij slechts gemotiveerd kan worden afgeweken). De belangrijkste hebben betrekking op de wijze dat de kosten en opbrengsten moeten worden verantwoord. Ook worden richtlijnen gegeven op de wijze waarop met de kosten (voorbereidingskosten, maximale termijn van kostenverhaal, informatievoorziening aan de raad) moet worden omgegaan.

Voor het grondbeleid zijn de doelstellingen als volgt geformuleerd:

1. het tijdig mogelijk maken van het maatschappelijk, en door de gemeente gewenst, ruimtegebruik. Hoofdzakelijk door het actueel maken en houden van de bestemmingsplannen;
2. het realiseren van nieuwe ontwikkelingen met een evenwichtige verdeling van kosten en opbrengsten;
3. het bevorderen van de kwaliteit van de openbare werken en de openbare ruimte;
4. het beleid moet, gezien de taakstelling van het bestuur en de beperkte ruimte voor ontwikkelingen, uitdrukkelijk gericht zijn op een regisserende rol van de gemeente.

In het kader van grondbeleid zijn drie typen projecten te onderscheiden:

1. projecten met een gemeentelijke grondexploitatie

Project Crailo

De grondexploitatie wordt eenmaal per jaar geactualiseerd aan de hand van de feitelijke en verwachte economische omstandigheden, waarbij de planeconoom in samenspraak met de projectleider de budgetten en

de werkelijke bestedingen in kaart brengt. De stand van zaken van de grondexploitatie wordt jaarlijks aangeboden aan de Raad. In 2024 zijn door GEM Crailo B.V. de eerste twee projecten en gronden overgedragen aan initiatiefnemers: CPO initiatief BosBuren en het voormalig gebouw van het opleidingsinstituut Spiegelhorst aan de Alliantie en De Nieuwe Groene Afslag. Met deze overdracht neemt het risico in de exploitatie af. Aan het einde van 2024 is de vooraankondiging gepubliceerd van de verkoop van de vrije kavels op grondgebied van gemeente Laren.

Ligweide

Op de voormalige ligweide van het zwembad komen 14 woningen. 10 betaalbare hofwoningen en 4 tweekappers in het duurdere segment. De start bouw van de 10 woningen was 2024 en de woningen worden medio 2025 opgeleverd. De start bouw van de 4 overige woningen is in 2025. De grondexploitatie is positief. Het netto gemeentelijk resultaat ten opzichte van 2024 is ongeveer gelijk gebleven.

Harmen Vosweg

De 8 sociale huurwoningen zijn in mei 2024 opgeleverd. In 2024 is het gebied ook woonrijp gemaakt. De exploitatie kan dit jaar worden afgesloten. Het tekort komt uit op ca. € 190.000 en is hiermee € 25.000 lager dan verleden jaar geraamd. Het tekort is gedekt uit de Algemene Reserve (€ 120.000 van de verkoop gronden Stationsweg 1, € 35.000 uit restant budget rioolaanpak wijk en Ligweide).

Eemnesserweg

In 2024 is de grondexploitatie van de Eemnesserweg, de bouw van 7 sociale huurwoningen, geopend met een geraamd tekort van € 249.150,-. Door nieuwe afspraken te maken met de woningcorporatie komt het geraamde tekort nu uit op € 220.000,-.

2. projecten met een kostenverhaal (faciliterende rol)

De gewijzigde BBV-voorschriften biedt gemeenten de gelegenheid om gemeentelijke kosten te verhalen op een initiatiefnemer en/of grondeigenaar, wanneer de gemeente bij een ontwikkeling geen eigen grondbezit heeft. Het gaat hier niet alleen om kosten die te maken hebben met bijvoorbeeld bestemmingsplanwijziging, maar ook op het gebied van investeringen die de gemeente moet doen aan wegen, groen en water (riolering). De gemeente gaat er allereerst vanuit het kostenverhaal privaat te regelen, met een zogenaamde anterieure overeenkomst. Daarbij wordt zij nu gesteund door de wettelijke bepalingen. Voorbeelden hiervan zijn de herontwikkeling van Talpa, Kloosterweg 39c, Krommepad.

3. Voorbereidingskrediet

Wanneer in de aanloop naar het openen van een grondexploitatie gemeentelijke kosten worden gemaakt om de haalbaarheid van een ontwikkeling te onderzoeken, een ontwikkelstrategie te bepalen of contractering voor te bereiden, wordt budget aangevraagd.

Het budget wat hiervoor nodig is, wordt door de gemeenteraad gevoteerd in de vorm van een voorbereidingskrediet. Deze kosten kunnen (onder voorwaarden) worden opgenomen in de gemeentelijke grondexploitatie en worden verrekend. Op dit moment zijn er geen voorbereidingskredieten.

Paragraaf reserves en voorzieningen

Algemeen

Deze paragraaf is een uitwerking van hetgeen is opgenomen in artikel 13 van de financiële verordening van de gemeente Laren:

“In de begroting en jaarstukken is namelijk een overzicht aanwezig van de reserves en voorzieningen waarin aan de orde komt:

	De vorming en besteding van de reserves; De vorming en besteding van voorzieningen; De toerekening en verwerking van rente over de reserves en voorziening.
--	---

In deze paragraaf wordt aangegeven wat onder reserves en voorzieningen moet worden verstaan, de functies ervan en de formele regelgeving. Er wordt geen rente toegerekend aan de reserves en voorzieningen, met uitzondering van de voorzieningen die gebaseerd zijn op contante-waarde berekening. Dit geldt voor de voorziening: “pensioenen (ex)-wethouders”. Deze rente wordt verantwoord via het taakveld treasury.

Wettelijk kader

Het wettelijk kader rond reserves en voorzieningen is verwoord in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Zie artikelen 41 t/m 46 van het BBV. In het BBV is het onderscheid tussen reserves en voorzieningen verder aangescherpt.

Onderscheid tussen reserves en voorzieningen

Reserves en voorzieningen maken een belangrijk deel uit van het weerstandsvermogen van onze gemeente. Wettelijk is bepaald dat onze reserves onderdeel uitmaken van het eigen vermogen. Voorzieningen daarentegen vallen onder het vreemd vermogen van de gemeente. Het verschil tussen een voorziening en een reserve ligt in het feit, dat er bij voorziening altijd sprake is van een (redelijkerwijs in te schatten) verplichting. Bij een reserve gaat het over apart zetten van geld, waarmee de raad een bepaalde bestemming voor ogen heeft.

Bij voorzieningen is er voor de raad inhoudelijk gezien geen expliciete keuzemogelijkheid, vanwege het verplichtende karakter. Indirect kan de raad wel invloed uitoefenen op de hoogte van een voorziening. Dit geldt bijvoorbeeld bij onderhoudsvoorzieningen, waarbij het gewenste kwaliteitsniveau bepalend is voor het jaarlijks in een voorziening te storten bedrag.

Reserves daarentegen worden gevormd door positieve resultaten of bewust vrijgemaakte gelden, die op een later moment worden aangewend. Ook kunnen reserves worden gevormd om risico's af te dekken, waardoor tegenvallers in enig jaar kunnen worden opgevangen.

Onderscheid schematisch weergegeven:

Reserve	Voorziening
-Gevormd door bestemming resultaat -is vrij besteedbaar -behoort tot het eigen vermogen	-is verplicht gevormd door het nemen van een last -omgeven door wettelijke bepalingen (art 44 BBV) -behoort tot het vreemd vermogen

Reserves

Definitie: reserves kunnen worden omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vrij beschikbaar zijn.

Artikel 43 lid 1 van het BBV maakt onderscheid in twee soorten reserves:

·	de Algemene reserve;
·	de Bestemmingsreserves.

In lid 2 van dat artikel wordt een bestemmingsreserve gedefinieerd als een reserve waaraan de raad een bepaalde bestemming heeft gegeven. Voor alle bestemmingsreserves geldt dat de raad over aard en omvang kan beslissen.

Functies: In het kader van een verantwoord en flexibel financieel beleid verdient het aanbeveling, daar waar dit goed kan worden gemotiveerd, tot de vorming en instandhouding van reserves over te gaan.

Hierbij zijn de volgende vijf functies te onderscheiden:

1. Bufferfunctie: er wordt een spaarpot gecreëerd om enerzijds ongewenste en onvoorziene toekomstige uitgaven op te kunnen vangen en anderzijds ter afdekking van bestaande risico's. De algemene reserve heeft deze functie;
2. Egalisatiefunctie: reserves kunnen worden gevormd om baten en lasten over de jaren heen gelijkmatig te verdelen. Extreme pieken en dalen in de exploitatie kunnen zo worden vermeden. Zo kunnen ongewenste schommelingen in tarieven die aan burgers in rekening worden gebracht middels een egaliseringsreserve worden opgevangen. De reserve riolering en de reserve afvalstoffenheffing hebben deze functie;
3. Bestedingsfunctie: reserves die in het leven zijn geroepen om te worden bestemd voor een bepaald doel, hebben een bestedingsfunctie. De aanwending hiervan heeft per definitie een incidenteel karakter. Het merendeel van de reserves heeft dit motief;
4. Financieringsfunctie: reserves kunnen worden gebruikt als eigen financieringsmiddel, omdat ze onderdeel uitmaken van het totale vermogen van de gemeente. Binnen de gemeente kan het vermogen worden aangewend als intern financieringsmiddel. De gemeente leent in dit geval als het ware van zichzelf in plaats van te lenen van derden. Laren heeft deze reserves niet;
5. Inkomensfunctie: er is sprake van een inkomensfunctie als structureel gelden aan reserves worden onttrokken ter dekking van structurele lasten, zoals kapitaallasten. Ook deze functie is niet van toepassing op Laren.

Reserves	Boekwaarde 31-12-2023	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Boekwaarde 31-12-2024
Algemene reserve	9.185.103	186.446	-	471.069	9.842.619
Bestemmingsreserves	4.211.911	-	274.336	-	3.937.575
Totaal eigen vermogen	13.397.014	186.446	274.336	471.069	13.780.194

Reserves

Naam reserve		Boekwaarde 31-12-2023	Correctie	Toevoeging	Onttrekking	Vermind. i.v.m. afschrijving op activa	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Boekwaarde 31-12-2024
R.93000	Algemene reserve	9.185.103	-	186.446		-	471.069	9.842.619
Totaal algemene reserve		9.185.103	-	186.446	-	-	471.069	9.842.619
R.93020	Reserve Riolering		-	-	-	-	-	-
R.93021	Reserve afvalstoffenheffing		-	-	-	-	-	-
R.93023	Reserve exploitatie WSI	29.504	-	-	-	-	-	29.504
R.93028	Reserve Sociaal Domein	154.771	-	-	-	-	-	154.771
R.93029	Reserve versnelde aanpak asfaltwegen	-	-	-	-	-	-	-
R.93030	Reserve voormalig personeel	-	-	-	-	-	-	-
R.93032	Reserve preventief voorveld	81.551	-	-		-	-	81.551
R.93033	Reserve uitbesteding Larense kunst	-	-	-	-	-	-	-
R.93034	Reserve sport en accommodaties	60.646	-	-	-	-	-	60.646
R.93035	Reserve Brinkplan	395.966	-	-	-	-	-	395.966
R.93036	Reserve Sociale huurwoningen	-	-	-	-	-	-	-
R.93037	Reserve Centrumplan Laren	74.279	-	-		-	-	74.279
R.93038	Reserve Klimaat- en duurzaamheidsbeleid	232.493	-	-		-	-	232.493
R.93040	Reserve Maatschappelijk Steunfonds Covid-19	186.446	-	-	186.446	-	-	-
R.93041	Reserve onderhoud wegen ivm glasvezel	93.681	-	-	26.500	-	-	67.181
R.93042	OEK gemiste productie BEL	375.287		-	-			375.287
R.93043	Reserve Oekraïne	1.569.057						1.569.057
R.93044	Afkoopsommen GNR	958.230			61.390			896.840
Totaal bestemmingsreserves		4.211.911	-	-	274.336	-	-	3.937.575
Totaal reserves		13.397.014	-	186.446	274.336	-	471.069	13.780.194

Voorzieningen

Definitie: Voorzieningen kunnen worden omschreven als vermogensbestanddelen die als vreemd vermogen zijn aan te merken, omdat deze gelden niet vrij beschikbaar zijn. Er staat namelijk altijd een (onzekere) verplichting tegenover.

Soorten voorzieningen:

In artikel 44 lid 1 BBV worden de drie gebruikelijke typen voorzieningen beschreven, namelijk:

1. Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is in te schatten. Hier gaat het om concreet bestaande verplichtingen, waarvan uitsluitend de precieze omvang onzeker is, bijvoorbeeld garantieverplichtingen en dergelijke.
2. Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen, waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten. Hier gaat het om lasten die voortvloeien uit risico's die samenhangen met de bedrijfsvoering, de risico's moeten voortkomen uit gebeurtenissen die vóór balansdatum hebben plaatsgevonden, bijvoorbeeld te verwachten verplichtingen op grond van verleende garantiestellingen, rechtsgedingen, wachtgelden en dergelijke.
3. Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar (of in een voorafgaand begrotingsjaar) en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal boekjaren. Deze voorzieningen staan bekend als egalisatievoorzieningen. Ze hebben betrekking op verplichtingen, samenhangend met het in de tijd onregelmatig gespreid zijn van bepaalde kosten, bijvoorbeeld kosten van groot onderhoud.

Voorzieningen	Boekwaarde 31-12-2023	Toevoeging	Aanwending	Vrijgevallen bedragen	Boekwaarde 31-12-2024
Voorzieningen toekomstige verplichtingen	663.430	335.352	119.082	-	879.700
Voorzieningen ter egalisering van kosten	867.611	387.225	62.785	-	1.192.051
Voorzieningen gelden van derden, met gebonden bestemming	1.170.291	552.963	-	-	1.723.254
Totaal voorzieningen	2.701.333	1.275.540	181.867	-	3.795.006

Naam voorziening		Boekwaarde 31-12-2023	Toevoeging	Aanwending	Vrijgefallen bedragen	Boekwaarde 31-12-2024
V.93200	Voorziening pensioenen voormalig bestuurders	649.686	268.451	52.142		865.994
V.93209	Voorziening wachtgeld voormalig wethouders	13.745	66.901	66.940		13.706
Voorzieningen toekomstige verplichtingen		663.430	335.352	119.082	-	879.700
V.93210	Voorziening verlies grondexpl. Eemnesserweg	-	244.825			244.825
V.93300	Eemnesserweg 19 Gemeentehuis	-				-
V.93301	Stationsweg 3 Ambtswoning	-				-
V.93302	Groene Gerritsenweg Brandweergarage	302.907	96.000	24.561		374.346
V.93303	Mendes da Costalaan 28 Kinderdagverblijf	86.924	5.000			91.924
V.93304	Van Nispen Seven 27 Schaap Hollander	27.563	1.800	3.805		25.558
V.93305	Van Nispen Seven 29 Historische Kring	30.254	-	8.002		22.252
V.93306	Hilversumseweg 51A Aula	49.302	12.000	2.887		58.415
V.93307	Stationsweg 5 Hertenkamp	28.332	1.800			30.132
V.93308	Bij den Toren 2 Kerktoren	28.483	1.800			30.283
V.93309	Kerklaan 1	48.112	6.300	23.530		30.882
V.93310	Brink 29 Brinkhuis	77.302	10.700			88.002
V.93311	Eemnesserweg 15a Muziekcentrum	37.533	-			37.533
V.93312	Eemnesserweg 15, Kinderdagverblijf	150.900	7.000			157.900
Voorzieningen ter egalisering van kosten		867.611	387.225	62.785	-	1.192.051
V.93202	Voorziening Riolering	584.097	4.149			588.246
V.93207	Voorziening Grafrechten	558.767	384.005			942.773
V.93208	Voorziening Afvalstoffenheffing	27.426	164.809			192.235
Voorzieningen gelden van derden, met gebonden bestemming		1.170.291	552.963	-	-	1.723.254
Totaal voorzieningen		2.701.333	1.275.540	181.867	-	3.795.006

Openbaarheidsparagraaf

Algemeen

Het Programma Wet open overheid is eind 2022 door de raden vastgesteld en heeft een looptijd tot eind 2026. Het bestaat uit de drie onderdelen: het actief openbaar maken van documenten, het wegwerken van de archiefachterstanden en het verbeteren van ons documentmanagement. Het project omtrent documentmanagement is ook onderdeel van het VIBE programma.

Openbaar maken

Volgens de Woo moeten bedrijfsvoering organisaties op termijn 15 categorieën aan overheidsinformatie actief publiceren. Per 1 november 2024 hebben de eerste categorieën kracht van wet gekregen. Dat zijn de bereikbaarheidsgegevens en organisatiegegevens van de drie gemeenten en de BEL Combinatie. Deze informatie is te vinden op de websites van de organisaties en sinds het voorjaar van 2024 ook via de landelijke Woo-index te benaderen. De drie gemeenten en de BEL Combinatie voldoen hiermee aan de landelijke vereisten. Ook voldoen we ruimschoots aan het in 2022 door de BEL Combinatie afgesproken ambitieniveau 'Midden', waarbij we streven om voor te lopen op de wettelijk vereiste planning van de rijksoverheid voor de actieve openbaarmaking.

Om alle categorieën op termijn goed te ontsluiten, heeft 2024 in het teken gestaan van het onderzoeken van de mogelijkheden om documenten eenvoudig, eenduidig en zo nodig geanonimiseerd te ontsluiten. Voor sommige categorieën die we nog moeten publiceren volstaat het handmatig plaatsen van documenten namelijk niet, omdat bijvoorbeeld de hoeveelheid documenten te omvangrijk is om dit steeds handmatig te doen, zoals bij beschikkingen. Daarom is onderzoek gedaan naar het inkopen of zelf realiseren van een gebruiksvriendelijke applicatie, zodat proceseigenaren eenvoudig documenten kunnen publiceren en verzoekers snel en toegankelijk documenten kunnen vinden. Ook is het anonimiseren, zoeken en vernietigen van documenten hierin meegenomen. Het onderzoeken en realiseren hiervan vraagt om een brede visie op het gebied van informatiemanagement en de hiervoor benodigde personele inzet. Begin 2025 wordt een applicatie aangeschaft en ingeregeld. Hiermee kunnen we aan alle te publiceren categorieën gaan voldoen. In 2024 is aandacht besteed aan communicatie richting medewerkers om als organisatie voorbereid te zijn om te voldoen aan de toekomstige wettelijke verplichtingen van de Woo.

Archiefachterstanden

Voor het wegwerken van de archiefachterstanden is in 2023 een externe partij gestart. Het was de verwachting dat deze partij de werkzaamheden in 2024 zou afronden. Dit is niet volledig gelukt omdat de werkzaamheden omvangrijker bleken te zijn dan op voorhand was gedacht. De dekking van de mogelijk extra kosten voor het afronden van dit deelproject zal gevonden worden binnen het budget van het totale programma. Met de tactisch inkoper wordt gekeken naar hoe we, met de partij die ook het eerste deel van de opdracht heeft uitgevoerd, met deze opdracht verder kunnen gaan.

Documentmanagement

Binnen het programma VIBE is in 2023 het project Documentmanagement gestart. Beginnend met een organisatie brede training waar alle collega's de basisbeginselen van documentmanagement uitgelegd hebben gekregen. Ook is begonnen met de opschoningsactie van de G-schijf en M-schijven. Ook is in 2024 nagedacht over hoe documentmanagement een betere rol binnen het inwerktraject kan gaan innemen en is een algemene Visie op Documentmanagement opgesteld waarin de uitgangspunten en richtlijnen op dit gebied zijn vastgelegd. Dit document is nog niet in de organisatie gedeeld. Dit zal in 2025 verder worden opgepakt.

Jaarrekening

3. Overzicht van baten en lasten en de toelichting

Overzicht baten en lasten

Omschrijving	Realisatie 2023	Begroting 2024 voor wijziging			Begroting 2024 na wijziging			Realisatie 2024			Vershil (b-a)
Programma:	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo (a)	Baten	Lasten	Saldo (b)	Resultaat
1. Bestuurszaken	1.120.974	-16.860	1.170.004	1.153.144	-16.860	1.291.350	1.274.490	-100.791	1.641.920	1.541.129	266.639
2. Burgerzaken	375.606	-144.500	755.774	611.274	-237.012	806.870	569.858	-284.723	848.036	563.313	-6.545
3. Openbare orde en veiligheid	1.519.857	-88.309	1.715.575	1.627.266	-88.309	1.715.575	1.627.266	-105.212	1.750.818	1.645.606	18.340
4. Wegen, water en verkeer	3.247.555	-85.689	3.361.458	3.275.769	-318.089	3.478.262	3.160.173	-250.611	3.211.253	2.960.643	-199.531
5. Onderwijs	371.546	-676.695	1.286.538	609.843	-676.695	1.371.538	694.843	-121.990	975.459	853.468	158.625
6. Cultuur, sport en recreatie	1.090.082	-423.627	1.418.855	995.228	-423.627	1.523.339	1.099.712	-485.224	1.442.343	957.119	-142.593
7. Sociaal Domein	7.295.663	-3.493.321	11.632.046	8.138.725	-3.784.571	12.107.046	8.322.475	-2.604.175	10.465.642	7.861.467	-461.008
8. Bouwen en wonen	494.907	-836.539	1.307.780	471.241	-607.039	1.582.883	975.844	-1.256.413	1.585.381	328.968	-646.876
9. Milieu en duurzaamheid	-657.129	-3.340.238	3.053.289	-286.949	-3.673.613	3.410.528	-263.085	-3.958.950	3.510.891	-448.060	-184.975
10. Grondexploitatie, dorpsver, economie	238.417	-47.280	244.698	197.418	-1.808.036	2.005.454	197.418	-1.267.644	1.555.379	287.734	90.316
Totaal programma's	15.097.478	-9.153.058	25.946.017	16.792.959	-	29.292.845	17.658.994	-	26.987.122	16.551.388	-1.107.606
Algemene dekkingsmiddelen	-23.228.903	-23.919.617	785.779	-23.133.838	11.633.851	-24.159.200	1.105.435	10.435.734	1.183.047	-22.939.285	114.480
Onvoorzien	-	-	10.000	10.000	-	10.000	10.000	-	-	-	-10.000
Overhead	7.084.685	-	5.757.353	5.757.353	-	6.204.918	6.204.918	-3.906	6.557.581	6.553.674	348.756
Vennootschapsbelasting	6.951	-	-	-	-	55.000	55.000	-	38.897	38.897	-16.103
Totaal saldo van baten en lasten	-1.039.788	-33.072.675	32.499.149	-573.526	-35.793.051	36.668.198	875.147	-34.561.973	34.766.646	204.674	-670.473
Toevoegingen en onttrek aan de reserves	568.717	-26.500	-	-26.500	-665.482	125.600	-539.882	-87.890	-	-87.890	451.992
Het gerealiseerde resultaat	-471.070	-33.099.175	32.499.149	-600.026	-36.458.533	36.793.798	335.265	-34.649.863	34.766.646	116.784	-218.481

Incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten per programma		Begroting 2024	Realisatie 2024	Afwijking
A. Incidentele baten				
01. Bestuurszaken		-	-	-
02. Burgerzaken		-	-	-
03. Openbare orde en veiligheid		-	-	-
Aanleg glasvezel (degeneratiekosten vergoeding)		-232.400	-88.053	144.347
04. Wegen, groen, water en verkeer		-232.400	-88.053	144.347
05. Onderwijs		-	-	-
06. Cultuur, sport en recreatie		-	-	-
07. Sociaal Domein		-	-	-
Opbrengst incidentele grondverkopen		-100.000	-122.414	-22.414
08. Bouwen en wonen		-100.000	-122.414	-22.414
SPUK CDOKE		-262.243	-214.807	47.436
SPUK Energiearmoede		-	-15.443	-15.443
SPUK Lokale aanpak isolatie		-	-11.991	-11.991
Subsidie stimulerend energie toezicht bedrijven		-	-9.190	-9.190
Subsidie SMP natuurvriendelijk isoleren		-	-60.952	-60.952
09. Milieu en duurzaamheid		-262.243	-312.383	-50.140
10. Grondexploitatie, dorpsvernieuwing, economie		-	-	-
Algemene dekkingsmiddelen		-	-	-
Overhead		-	-	-
Onvoorzien		-	-	-

Onttrekkingen aan de reserves		-	-	-
Totaal incidentele baten		-594.643	-522.849	71.794
B. Incidentele lasten				
Participatiebudget tbv inwonersparticipatie BW Collegeprog		100.000		
01. Bestuurszaken		100.000	-	-
02. Burgerzaken		-	-	-
				-
03. Openbare orde en veiligheid		-	-	-
Opstellen notitie i.v.m. verlopen huidig beheerplan OVL		5.000		-5.000
Inventarisatie bosplantsoenen		17.000	-	-17.000
Instemmingsverzoeken kabels en leidingen		32.000	60.162	28.162
Quick Win busstation Gooi Noord via gem Blaricum + overigen		11.174		-11.174
Aanschaffen leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR)		19.450	-	-19.450
Aanleg glasvezel (projectmatige inhuur)		106.800	88.053	-18.747
Opstellen beheerplan kunstwerken		-	850	850
04. Wegen, groen, water en verkeer		191.424	149.065	-42.359
Kwaliteitskader Onderwijsgebouwen		75.000	-	-75.000
IHP onderwijsgebouwen Laren voorbereidingskosten			-	-
05. Onderwijs		75.000	-	-75.000
Financiering project Cultuureducatie met Kwaliteit II		8.844	8.844	-
Verduurzaming bomen op de Brink		27.000	-	-27.000
Evaluatie IBOR		55.554	19.555	-35.999
06. Cultuur, sport en recreatie		91.398	28.399	-62.999
Pilot POH-GGZ jeugd		25.000	25.000	-
Lokale besparingsmaatregel inzake bewindvoering		-2.000	-	2.000
07. Sociaal Domein		23.000	25.000	2.000
Tijdelijk projectteam omgevingswet		152.000	120.039	-31.961
Implementatiekosten omgevingswet		90.000	75.182	-14.818
08. Bouwen en wonen		242.000	195.221	-46.779
Onderhoud Kraanbaan op terrein Houtzagerij		18.392	-	-18.392
Opstellen geluidsactieplannen		30.000	29.716	-284
Grondwatersanering Torenlaan 1		19.236	-	-19.236
SPUK CDOKE		262.243	214.807	-47.436
09. Milieu en duurzaamheid		329.871	29.716	-37.912

				-
10. Grondexploitatie, dorpsver, economie		-	-	-
Verkeersregelaars markt plein 1940-1045 voortzetting 2024		28.000		-28.000
Algemene dekkingsmiddelen		28.000	-	-28.000
Aandeel BEL Meerjarenontwikkelnota		293.988		
Wet Open Overheid		109.735	-	-109.735
Overhead		403.723	-	-109.735
Vernieuwen websites gemeente		35.541	50.659	15.118
		35.541	50.659	15.118
Vennootschapsbelasting		55.000	38.897	-16.103
Vennootschapsbelasting		55.000	38.897	-16.103
Toevoegingen aan de reserves		-	-	-
Totaal incidentele lasten		1.629.957	770.661	-465.308
Saldo incidentele baten en lasten		-2.224.600	-1.293.510	537.102

Structurele mutatie reserves

In de toelichting bij het BBV staat dat in principe alle toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves incidenteel van aard zijn. Er zijn echter uitzonderingen, zoals bijvoorbeeld een reserve dekking kapitaallasten. Bij de bepaling van het structurele evenwicht is het van belang om rekening te houden met de structurele mutaties van de reserves.

Het BBV geeft aan dat er een overzicht gegeven moet worden van de structurele toevoegingen en onttrekking aan de reserves.

Er zijn geen structurele materiële mutatie met reserves in 2024 geweest, onttrekking aan reserve onderhoud wegen (€26.500,=) kan als structureel worden gezien, de rest is incidenteel. In de volgende tabel wordt de staat reserves met de bijbehorende mutaties weergegeven:

Naam reserve		Boekwaarde 31-12-2023	Correctie	Toevoeging	Onttrekking	Vermind. i.v.m. afschrijving op activa	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Boekwaarde 31-12-2024
R.93000	Algemene reserve	9.185.103	-	186.446		-	471.069	9.842.619
Totaal algemene reserve		9.185.103	-	186.446	-	-	471.069	9.842.619
R.93020	Reserve Riolering		-	-	-	-	-	-
R.93021	Reserve afvalstoffenheffing		-	-	-	-	-	-
R.93023	Reserve exploitatie WSI	29.504	-	-	-	-	-	29.504
R.93028	Reserve Sociaal Domein	154.771	-	-	-	-	-	154.771
R.93029	Reserve versnelde aanpak asfaltwegen	-	-	-	-	-	-	-
R.93030	Reserve voormalig personeel	-	-	-	-	-	-	-
R.93032	Reserve preventief voorveld	81.551	-	-		-	-	81.551
R.93033	Reserve uitbesteding Larense kunst	-	-	-	-	-	-	-
R.93034	Reserve sport en accommodaties	60.646	-	-	-	-	-	60.646
R.93035	Reserve Brinkplan	395.966	-	-	-	-	-	395.966
R.93036	Reserve Sociale huurwoningen	-	-	-	-	-	-	-
R.93037	Reserve Centrumplan Laren	74.279	-	-		-	-	74.279
R.93038	Reserve Klimaat- en duurzaamheidsbeleid	232.493	-	-		-	-	232.493
R.93040	Reserve Maatschappelijk Steunfonds Covid-19	186.446	-	-	186.446	-	-	-
R.93041	Reserve onderhoud wegen ivm glasvezel	93.681	-	-	26.500	-	-	67.181
R.93042	OEK gemiste productie BEL	375.287		-	-			375.287
R.93043	Reserve Oekraïne	1.569.057						1.569.057
R.93044	Afkoopsommen GNR	958.230			61.390			896.840
Totaal bestemmingsreserves		4.211.911	-	-	274.336	-	-	3.937.575
Totaal reserves		13.397.014	-	186.446	274.336	-	471.069	13.780.194

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de gemeenteraad vastgestelde kaders zoals de begroting, verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de gemeenteraad op 23 oktober 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag, omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de gemeenteraad bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 1.042.999. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding

Het college van burgemeester en wethouders is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens. De geconstateerde afwijkingen betreffen de begrotingsafwijkingen van € 859.752 en aanbestedingsfouten van totaal € 409.269, die samen de verantwoordingsgrens overschrijden.

Onrechtmatigheden	2024
Begrotingscriterium	
1A. Overschrijding lasten programma's	859.752
1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	
2. Ongeautoriseerde reservemutaties p.s. veelal zijn dit ook getrouwe beeld fouten, die in de jaarstukken aangepast kunnen worden	0
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld (over de baten en lasten onderschrijding is in de waarderingsgrondslagen en controleprotocol afgesproken dat deze met de jaarrekening tijdig zijn en hiermee niet onrechtmatig.)	0
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	859.752
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid door toetsing aan begrotingsrechtmatigheid opgenomen in het vastgesteld controleprotocol door de gemeenteraad.	859.752
Voorwaarden criterium	
5. Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed. Dit betreffen 2 onrechtmatige contracten, waarvan 1 nieuw is. Het betreft 1 bekende onrechtmatigheid Bedrijfsvoering, waarvan het contract doorloopt en de onrechtmatigheid voor het jaar 2026 is meegenomen, 1 nieuwe onrechtmatigheid bij Maatschappelijk Ontwikkeling voor alledrie BEL gemeenten.	409.269
M&O criterium	
Geen bevindingen	0
Totaal van onrechtmatigheden	1.269.021

4. Balans en toelichting

Balans per 31 december 2024

Activa	31-12-2024	31-12-2023
Vaste activa		
<u>Immateriële vaste activa</u>	-	-
• Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	-	-
• Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	-	-
• Bijdragen aan activa in eigendom van derden	-	-
<u>Materiële vaste activa</u>	<u>29.722.428</u>	<u>27.579.572</u>
• Investerings met een economisch nut	5.857.359	6.090.961
• Inv. met economisch nut, waarvoor een heffing kan worden geheven	13.339.045	11.461.147
• Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	10.526.024	10.027.464
• In erfpacht uitgegeven materiële vaste activa	-	-
<u>Financiële vaste activa</u>	<u>14.606.817</u>	<u>14.861.278</u>
• Kapitaalverstrekkingen aan:		
- deelnemingen	-	-
- gemeenschappelijke regelingen	-	-
- overige verbonden partijen	-	-
• Leningen aan:		
- openbare lichamen	-	-
- woningbouwcorporaties	-	-
- deelnemingen	-	-
- Overige verbonden partijen	8.617.384	8.617.384
• Overige langlopende leningen	5.989.433	6.243.894
• Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	-	-
• Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	-	-
• Overige uitzetting met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	-	-
Totaal Vaste activa	44.329.245	42.440.850

Flottende activa		
<u>Vorraden</u>	<u>-166.529</u>	<u>654.742</u>
• Grond- en hulpstoffen	-	-
• Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	-166.529	654.742
• Gereed product en handelsgoederen	-	-
• Vooruitbetalingen	-	-
<u>Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar</u>	<u>7.860.196</u>	<u>3.268.484</u>
• Vorderingen op openbare lichamen	5.876.535	71.299
• Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	-	-
• Overige verstrekte kasgeldleningen	-	-
• Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	-	-
• Rekening-courantverhouding met het Rijk	668.593	561.347
• Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	35.596	6.747
• Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	-	-
• Overige vorderingen	1.279.472	2.629.092
• Overige uitzettingen	-	-
<u>Liquide middelen</u>	<u>295.248</u>	<u>109.031</u>
• Kassaldi	-	-
• Banksaldi	295.248	109.031
<u>Overlopende activa</u>	<u>1.446.971</u>	<u>5.686.129</u>
Voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering		
• op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, nog te ontvangen van:		
- Europese overheidslichamen	-	-
- het Rijk	-	-
- overige Nederlandse overheidslichamen	-	-
Overige nog te ontvangen bedragen en de	1.446.971	5.686.129
• vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen		
Totaal flottende activa	9.435.885	9.718.387
Totaal activa	53.765.130	52.159.237
Recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de vpb 1969	-	-

Passiva	31-12-2024	31-12-2023
Vaste passiva		
<u>Eigen vermogen</u>	<u>13.663.410</u>	<u>13.868.084</u>
• Algemene reserve	9.842.620	9.185.103
• Bestemmingsreserves	3.937.575	4.211.911
• Nog te bestemmen resultaat	-116.785	471.069
<u>Voorzieningen</u>	<u>3.795.006</u>	<u>2.701.333</u>
• Voorzieningen toekomstige verplichtingen	1.124.525	663.430
• Voorzieningen ter dekking van risico's	-	-
• Voorzieningen ter egalisering van kosten	947.227	867.611
• Voorzieningen bijdr. toekomstige vervangingsinvesteringen	-	-
• Voorzieningen gelden van derden, met gebonden bestemming	1.723.254	1.170.291
<u>Vaste schulden met een looptijd ≥ 1 jaar</u>	<u>25.208.228</u>	<u>27.218.228</u>
• Obligatieleningen	-	-
• Onderhandse leningen van:		
- Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen;	-	-
- Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	16.270.000	18.280.000
- Binnenlandse bedrijven;	-	-
- Openbare lichamen;	8.617.384	8.617.384
- Overige binnenlandse sectoren;	136.134	136.134
- Buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	-	-
• Door derden belegde gelden	-	-
• Waarborgsommen	184.710	184.710
• Overige leningen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	-	-
Totaal vaste passiva	42.666.644	43.787.644

Vlottende passiva			
<u>Netto-vlottende schulden met een looptijd < 1 jaar</u>		<u>6.642.930</u>	<u>4.696.470</u>
• Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen	-	-	-
• Overige kasgeldleningen	4.000.000	2.500.000	
• Banksaldi	17	14	
• Overige schulden	2.642.914	2.196.456	
<u>Overlopende passiva</u>		<u>4.455.556</u>	<u>3.675.123</u>
• Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	2.551.691	2.591.990	
• Voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, ontvangen van:			
- Europese overheidslichamen	-	-	
- het Rijk	1.736.135	1.060.278	
- overige Nederlandse overheidslichamen	14.317	22.854	
• Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	153.414	-	
Totaal vlottende passiva	11.098.486	8.371.593	
Totaal passiva	53.765.130	52.159.237	
Garantstellingen		46.499.770	45.447.345

Algemene grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Grondslagen voor waardering

Met de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is inhoud gegeven aan de informatievoorziening in het duaal bestuur en worden kaders geschetst voor een dualistische inrichting van begroting en jaarrekening van provincies en gemeenten. Het BBV en de verordening conform artikel 212 gemeentewet vormen de basis voor de balans en de toelichting hierop.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. De gemeente Laren gaat ervan uit dat de activiteiten nog ongewijzigd doorgaan en wij verwachten geen majeure wijzigingen in beleid.

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Het BBV kent de volgende drie soorten immateriële vaste activa:

- De kosten die zijn verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio.
- De kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief.
- De bijdragen aan activa in eigendom van derden.

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Kosten voor het afsluiten van geldleningen worden direct ten laste van de exploitatie gebracht.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn fysiek aanwezige activa. Het BBV kent de volgende soorten materiële vaste activa:

- investeringen met een economisch nut;
- investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut;
- in erfpacht uitgegeven materiële vaste activa.

Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. De naar verwachting duurzame waardeverminderingen van vaste activa zijn onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Economisch nut

Investeringen hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Alle investeringen met een economisch nut worden geactiveerd en gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven. De afschrijvingsmethodiek voor de materiële vaste activa is lineair.

De volgende activa worden afgeschreven in

- 40 jaar: nieuwbouw woonruimten en schoolgebouwen;
- 40 jaar: nieuwbouw kantoren en bedrijfsgebouwen;
- 40 jaar: rioleringen;

- 25 jaar: renovatie, restauratie en aankoop woonruimten, kantoren, bedrijfsgebouwen en schoolgebouwen en sportvelden (natuurvelden);
- 15 jaar: technische installaties in bedrijfsgebouwen;
- 10 jaar: veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen; telefooninstallaties; kantoormeubilair; schoolmeubilair; aanleg tijdelijke terreinwerken; nieuwbouw tijdelijke woonruimten en bedrijfsgebouwen en sportvelden (kunstvelden);
- 5 jaar: zware transportmiddelen; aanhangwagens; personenauto's; lichte motorvoertuigen; schuiten; motorvoertuigen; automatiseringsapparatuur (hardware en software).

Economisch nut, waarvoor ter bestrijding van kosten een heffing kan worden geheven

Wanneer investeringen grotendeels worden gedaan voor riolering, het inzamelen van huishoudelijk afval of andere alsook voor rechten die op grond van art. 229 lid 1 a en b Gemeentewet worden geheven, dan worden deze investeringen op de balans opgenomen in een aparte categorie: de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Maatschappelijk nut

Materiële vaste activa met meerjarig maatschappelijk nut worden lineair afgeschreven. Hiervan kan bij raadsbesluit worden afgeweken. Het is niet langer toegestaan om reserves direct op deze activa in mindering te brengen of versneld af te schrijven.

De volgende activa worden afgeschreven in:

- 40 jaar: nieuwe aanleg van wegen, bruggen, waterwegen, openbare verlichting;
- 25 jaar: renovatie van wegen, bruggen, waterwegen, openbare verlichting;
- 10 jaar: straatmeubilair, speeltoestellen, openbaar groen.

Afschrijving

Immateriële en materiële vaste activa worden afgeschreven volgens de methodiek en de termijnen zoals vermeld in de bijlage afschrijvingsbeleid van de financiële verordening gemeente Laren. De afschrijving van activa start bij de ingebruikname van het desbetreffende goed, waarbij als uitgangspunt 1 januari van het jaar na ingebruikname wordt genomen.

Rente

De rente wordt berekend over de boekwaarde per 1 januari.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

De financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Er wordt niet op afgeschreven. Naar verwachting duurzame waardeverminderingen van vaste activa zijn onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Vlottende activa

Vorraden

Binnen de post voorraden wordt onderscheid gemaakt in de volgende soorten voorraden: grond- en hulpstoffen, onderhanden werk (waaronder bouwgronden in exploitatie), gereed product en handelsgoederen en vooruitbetalingen.

Grond- en hulpstoffen

De grond- en hulpstoffen worden gewaardeerd tegen standaard verrekenprijzen die zijn gebaseerd op de gemiddeld betaalde inkoopprijs. Verschillen tussen de standaard verrekenprijs en betaalde inkoopprijs worden als resultaat verantwoord.

Onderhanden werk

De als 'onderhanden werken' opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), alsmede een redelijk toegerekende rente.

Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Voor het bepalen daarvan geldt de verplicht voorgeschreven methode percentage of completion (poc).

Gereed product en handelsgoederen

Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich vooral voor indien voorraden incourant worden. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen en schulden zijn statisch bepaald en worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Alle debiteuren met een betalingsachterstand worden gecategoriseerd. In verordening 212 is per categorie is bepaald voor welk deel van de openstaande vordering een voorziening getroffen moet worden (ter grootte van het percentage van oninbaarheid). Voor de dubieuze debiteuren sociale zaken wordt een voorziening getroffen volgens opgave van de gemeente Huizen.

Alle debiteuren met een betalingsachterstand worden gelabeld. Vervolgens is per categorie bepaald voor welk deel van de vordering een voorziening getroffen wordt. Dit betreft:

· Bewindsvoering	100%
· Minnelijke schuldsanering	100%
· Wettelijke schuldsanering	100%
· Faillissement/ geen verhaal mogelijk	100%
· Vertrokken onbekend waarheen (2015 & 2016)	50%
· Vertrokken onbekend waarheen (2014 en ouder)	100%
· Aanvraag kwijtschelding	50%
· Deurwaarder	25%

Voor de overige vorderingen wordt nog een voorziening getroffen van 2%.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Schatkistbankieren en drempelbedragen

In principe dienen alle overtollige middelen in de schatkist te worden aangehouden. Het zogenaamde 'drempelbedrag' is hierop een uitzondering. Dat is een minimumbedrag (afhankelijk van het begrotingstotaal van de gemeente) dat gemiddeld per kwartaal buiten de schatkist mag worden gehouden. Dit bedrag staat verantwoord bij de toelichting op de rekeningcourantverhouding met het Rijk.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve en de bestemmingsreserves. Het gerealiseerde resultaat, volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening, is op de balans ook gepresenteerd onder het eigen vermogen. Bij de vaststelling van de jaarrekening wordt dit bedrag bestemd (zogenaamde "resultaatbestemming").

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de voormalig wethouders zijn echter tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De voorzieningen zijn conform artikel 44 van het BBV onderverdeeld in vijf categorieën:

Voorzieningen toekomstige verplichtingen

Dit betreffen de voorzieningen voor toekomstige verplichtingen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is, maar redelijkerwijs is te schatten. Het betreft de voorziening toekomstige pensioenen voormalig wethouders en de voorziening pensioenen voormalig wethouders.

Voorzieningen ter dekking van risico's

Dit betreffen de voorzieningen ter dekking van de op balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten.

Voorzieningen ter egalisering van kosten

Dit betreffen de voorzieningen voor kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het (voorgaande) begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren. Dit betreffen alle onderhoudsvoorzieningen.

Voorzieningen bijdrage toekomstige vervangingsinvesteringen

Dit betreffen de voorzieningen voor de ontvangen bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven. Op dit moment zijn er geen voorzieningen aanwezig die voldoen aan deze voorwaarde.

Voorzieningen gelden van derden, met gebonden bestemming

Dit betreffen de voorzieningen die zijn ingesteld voor de van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden. Dit zijn middelen die aan betreffende taakvelden moeten worden besteed, dan wel aan de burger moeten worden teruggegeven. Hieronder vallen de voorziening riolering, de voorziening afvalstoffenheffing en de voorziening afkoop onderhoud grafrechten.

Vaste schulden, met een rentetypische looptijd langer dan één jaar

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben (van oorsprong) een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Flottende passiva

De flottende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij bij het betreffende balanshoofd anders staat vermeld.

De overlopende posten welke verband houden met de Participatiewet zijn gewaardeerd tegen nominale waarde en op basis van het stelsel van baten en lasten opgenomen. De hiermee gemoeide bedragen in de Sisa-verantwoording zijn op kasbasis verantwoord. Daardoor ontstaan verschillen tussen beide onder meer door het vakantiegeld op bijstandsuitkeringen.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. In de toelichting op de balans is nadere informatie opgenomen.

Onder baten worden verstaan de baten die rechtstreeks aan het jaar zijn toe te rekenen en die in het jaar als gerealiseerd kunnen worden beschouwd. De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen voor waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Baten worden verantwoord in het jaar waarin de goederen zijn geleverd, c.q. de diensten zijn verricht. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzien zijn.

Resultaatbestemming

Het gerealiseerde resultaat, volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening, is op de balans gepresenteerd onder het eigen vermogen. Bij de vaststelling van de jaarrekening wordt dit bedrag bestemd.

Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat het college over verschillende zaken zich een oordeel vormt, en dat zij schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

Eventuele schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. Het nog te factureren deel van de kosten van inkoop maatwerk van het Sociaal Domein is te beschouwen als een schatting. De bedragen zijn conform de opgaven van de zorgleveranciers, of, indien ontbrekend, op basis van een prognose hiervan. De ervaring leert echter dat dit bedrag soms te ruim is ingeschat en soms onvoldoende omdat er meer kosten bleken te zijn gemaakt in de afgelopen jaren. Juridisch kunnen de kosten door de zorgleveranciers zelfs tot 5 jaar na datum gedeclareerd worden.

Overhead

Vanaf 2017 is de overhead als een afzonderlijk onderdeel van de programmaverantwoording verantwoord. Wat niet wegneemt dat er toch ook nog overheadkosten worden doorbelast. Toerekening van de overhead van inzet van derden vindt plaats door berekening van een gemiddeld overheadbedrag per uur. Dit bedrag wordt berekend door de totale begrote overheadkosten van de BEL Combinatie te delen door het aantal begrote werkbare uren. De overhead op de inzet van uren wordt doorbelast in de gevallen van de lokale heffingen (met name riool- en afvalstoffenheffing) en de toerekening aan de (eventuele) grondexploitaties.

Vennootschapsbelasting

Ook voor de berekening van de vennootschapsbelasting (vpb) worden de actuele regels van de BBV gevolgd. Met ingang van 1 januari 2016 is de gemeente belastingplichtig voor de vpb. Daartoe is per 1 januari 2016 de waarde van de grondexploitaties in het economisch verkeer vastgesteld ten behoeve van de fiscale openningsbalans. De gehanteerde methode is de discounted cashflow methode.

Het fiscale resultaat wordt beoordeeld aan de hand van de gerealiseerde opbrengst in het boekjaar waar de fiscale boekwaarde van de verkochte hoeveelheid tegenover wordt gezet. Daarnaast wordt rekening gehouden met toekomstig te maken kosten waar een winstuitstelpost voor wordt gevormd.

Wet normering topfunctionarissen

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de (semi)publieke sector (WNT) Voor de uitvoering van de WNT hebben wij ons gehouden aan de Beleidsregel toepassing WNT en deze als normenkader bij het opmaken van deze jaarrekening gehanteerd.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Onder baten worden verstaan de baten die rechtstreeks aan het jaar zijn toe te rekenen en die in het jaar als gerealiseerd kunnen worden beschouwd. De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen voor waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Baten worden verantwoord in het jaar waarin de goederen zijn geleverd, c.q. de diensten zijn verricht. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzien zijn.

Resultaatbestemming

Het gerealiseerde resultaat, volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening, is op de balans gepresenteerd onder het eigen vermogen. Bij de vaststelling van de jaarrekening wordt dit bedrag bestemd.

Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat het college over verschillende zaken zich een oordeel vormt, en dat zij schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

Eventuele schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd.

Het nog te factureren deel van de kosten van inkoop maatwerk Sociaal Domein is te beschouwen als een schatting. De bedragen zijn conform de opgaven de zorgleveranciers. De ervaring leert echter dat dit bedrag soms te ruim is ingeschat en soms onvoldoende omdat er meer kosten bleken te zijn gemaakt in de afgelopen jaren. Juridisch kunnen de kosten door de zorgleveranciers zelfs tot 5 jaar na datum gedeclareerd worden.

Overhead

Vanaf 2017 is de overhead op een afzonderlijk onderdeel Overhead verantwoord. Wat niet wegneemt dat er toch ook nog overheadkosten worden doorbelast. Toerekening van de overhead van inzet van derden vindt plaats door berekening van een gemiddeld overheadbedrag per uur. Dit bedrag wordt berekend door de totale begrote overheadkosten van de BEL-Combinatie te delen door het aantal begrote werkbare uren. De overhead op de inzet van uren wordt doorbelast in de gevallen van de lokale heffingen (met name riool- en afvalstoffenheffing) en de toerekening aan de grondexploitaties.

VPB (Vennootschapsbelasting)

Ook voor de berekening van de VPB worden de actuele regels van de BBV gevolgd. Met ingang van 1 januari 2016 is de gemeente belastingplichtig voor de VPB. Daartoe is per 1 januari 2016 de waarde van de grondexploitaties in het economisch verkeer vastgesteld ten behoeve van de fiscale openningsbalans. De gehanteerde methode is de discounted cashflow methode.

Het fiscale resultaat wordt beoordeeld aan de hand van de gerealiseerde opbrengst in het boekjaar waar de fiscale boekwaarde van de verkochte hoeveelheid tegenover wordt gezet. Daarnaast wordt rekening gehouden met toekomstig te maken kosten waar een winstuitstelpost voor wordt gevormd.

Grondslagen voor de rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in het controleprotocol 2024 gemeente Laren en op basis van de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024. Dit betekent dat:

1. De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële verhoudingswet.
2. De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
 - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader, zoals op 23-10-2024 door de raad is vastgesteld;
 - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in het controleprotocol 2024 gemeente Laren is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderschrijdingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze bij de jaarrekening tijdig zijn gemeld en hiermee rechtmatig zijn. Als gevolg van de late uitwerking van de rechtmatigheidsverantwoording is de financiële verordening nog niet geactualiseerd aan de hand van de laatste regelgeving en interpretaties. Er zijn daarom nog geen sluitende afspraken gemaakt tussen raad en college over hoe om te gaan met begrotingsafwijkingen. Daarom zijn onderstaande uitgangspunten opgenomen:

1. Vanwege de eerdere gemaakte afspraken met de raad achten wij afwijkingen tijdig gerapporteerd indien sprake is van een nadere uitleg in de jaarstukken.
 2. Inhoudelijke afwijkingen op geleverde prestaties worden nader toegelicht en zijn mogelijk niet rechtmatig indien sprake is van een afwijking van meer dan 20%, voor zover er sprake is van een concrete prestatieafpraak in de begroting. In de meeste gevallen zijn de doelen echter niet op die manier in de begroting opgenomen.
 3. Onderschrijdingen van lasten zijn alleen onrechtmatig indien tegelijkertijd sprake is van een onderprestatie zoals bedoeld in het vorige punt.
 4. Behoudens de uitzonderingen zoals opgenomen in de kadernota zijn overschrijdingen van de lasten per programma en per investeringskrediet onrechtmatig.
 5. Over- en onderschrijdingen van baten zijn alleen onrechtmatig indien deze niet tijdig zijn gemeld.
- Ten aanzien van het M&O criterium is er geen overkoepelende nota M&O beleid. Het opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik is verwerkt in de werkprogramma's van de verbijzonderde interne controles. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
3. De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024 alsmede het controleprotocol 2024 gemeente Laren. Dit betekent dat:
 - Een verantwoordingsgrens van 3 % is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen.
 - Een rapporteringstolerantie van € 25.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

Activa

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2023	Investing	Desinvestering	Afschrijving	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2024
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	-	-	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-	-	-

Materiële vaste activa

Bij de materiële vaste activa is geen sprake van afwaardering wegens duurzame waardevermindering. Onder de bijdragen derden zijn de bijdragen opgenomen die direct gerelateerd zijn aan de investering.

De specificatie en het verloop van de investeringen met economisch nut, investeringen met economisch nut, waarvoor een heffing kan worden geheven en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut is als volgt:

Materiële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2023	Investing	Desinvestering	Afschrijving	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2024
<u>Investing met een economisch nut</u>						
Gronden en terreinen	1.118.742	-	-	3.636	-	1.115.106
Bedrijfsgebouwen	4.406.268	-	-	200.073	-	4.206.195
Machines, apparaten en installaties	-	-	-	-	-	-
Overige materiële vaste activa	149.260	-	-	8.793	-	140.467
Woonruimten	416.691	-	-	21.100	-	395.591
<u>Investing met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven</u>						
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	11.461.147	2.221.037	22.627	320.512	-	13.339.045
Machines, apparaten en installaties	-	-	-	-	-	-
Overige materiële vaste activa	-	-	-	-	-	-
<u>Investing in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut</u>						
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	9.743.533	1.108.297	45.940	540.226	-	10.265.664
Bedrijfsgebouwen	204.573	-	-	8.183	-	196.391
Machines, apparaten en installaties	72.768	-	-	8.798	-	63.969
Overige materiële vaste activa	6.590	-	-	6.590	-	-
Totaal	27.579.572	3.329.334	68.567	1.117.911	-	29.722.428

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa van de gemeente Laren bestaan uit de leningen aan overige verbonden partijen en uit overige langlopende leningen.

Financiële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2023	Investing	Desinvestering	Disagio/ Rente	Aflossing van derden	Boekwaarde 31-12-2024
Leningen aan overige verbonden partijen	8.617.384	-	-	-	-	8.617.384
Overige langlopende leningen	6.243.894	-	254.461	-	-	5.989.433
Totaal	14.861.278	-	254.461	-	-	14.606.817

Leningen aan overige verbonden partijen

Het verloop van de leningen aan overige verbonden partijen is als volgt weergegeven:

Leningen aan overige verbonden partijen	Boekwaarde 31-12-2023	Verstrekking	Aflossing	Boekwaarde 31-12-2024
Vordering GEM Crailo (grondverkoop Crailo)	8.617.384	-	-	8.617.384
Totaal leningen aan overige verbonden partijen	8.617.384	-	-	8.617.384

Overige langlopende leningen

Het verloop van de overige langlopende leningen is als volgt weergegeven:

Overige langlopende leningen	Boekwaarde 31-12-2023	Verstrekking	Aflossing	Herrubricering	Boekwaarde 31-12-2024
Geldlening Parochie St. Jan-G. Helder	1.650.000	-	-	-	1.650.000
Geldlening de Biezem	191.667	-	8.333	-	183.333
Geldlening BEL zwembad	3.558.528	-	154.700	-	3.403.828
Geldlening SV Laren '99	36.414	-	7.096	-	29.318
Geldlening SBC/LMHC	362.284	-	47.831	-	314.453
RC krediet SV Laren '99	80.000	-	-	-	80.000
Geldlening St. Hart van Laren	365.000	-	36.500	-	328.500
Totaal overige langlopende leningen	6.243.894	-	254.461	-	5.989.433

Flottende activa

Vorraden

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie

De boekwaarde per 31 december 2024 heeft betrekking op het onderhanden werk van drie grondexploitaties.

Van een van de grondexploitaties moet de grond nog verkocht worden en worden er nog kosten gemaakt voor het woonrijp maken van de grond.

Ook wordt er nog een grondopbrengst verwacht bij een andere grondexploitatie, die ook nog kosten heeft voor het woonrijp maken van de grond.

Het verloop is als volgt weergegeven:

Bouwgronden in exploitatie	Boekwaarde 31-12-2023	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Afsluiten Grondexploitatie	Winst- neming	Boekwaarde 31-12-2024	Geraamde toekomstige kosten	Geraamde toekomstige opbrengsten	Geraamde toekomstig eindresultaat
Grondexploitatie Ligweide	606.008		-1.191.904	0	424.368	-161.529	534.123	-1.888.000	-1.939.773
Grondexploitatie Harmen Vosweg	48.735	132.487		-181.222	0	0	0	0	0
Grondexploitatie Eemnesserweg	0		-5.000	0	0	-5.000	279.825	-35.000	239.825
Totaal bouwgronden in exploitatie	654.742	132.487	-1.196.904	-181.222	424.368	-166.529	813.948	-1.923.000	-1.699.948

Uitzettingen met een rente-typische looptijd korter dan één jaar

Vorderingen op openbare lichamen

Deze vorderingen hebben betrekking op verschillende vorderingen op openbare lichamen.

Vorderingen op openbare lichamen	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Debiteuren publiekrechtelijk	1.462.944	54.871
BTW Compensatie Fonds (BCF)	4.385.040	-
Nog te ontvangen overheidslichamen	28.551	16.428
Totaal vorderingen	5.876.535	71.299

Rekening-courantverhouding met het Rijk	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Schatkistbankieren saldo	668.593	561.347
Totaal rekening-courant	668.593	561.347

Schatkistbankieren

Decentrale overheden zijn verplicht om hun overtollige liquide middelen in 's Rijks schatkist aan te houden. Een bepaald bedrag, afhankelijk van het begrotingstotaal, het zogenaamde drempelbedrag, mag buiten de schatkist worden gehouden. Voor de gemeente Laren is dit een bedrag van € 1.000.000.

Zoals uit de *benutting drempelbedrag schatkistbankieren te berekenen* is blijkt er in geen van de kwartalen van 2024 sprake geweest van een overschrijding van de kasgeldlimiet.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar	2024		
(1)	Drempelbedrag	1000			
			Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	299	415	383	296
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	701	585	617	704
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar	2024		
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	32.499			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	32.499			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,002 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000		1000			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					

		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	27.228	37.762	35.238	27.225
(5b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	299	415	383	296

Rekening-courantverhouding met niet-financiële instellingen	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Rekening-courantverhouding BEL combinatie	35.596	6.747
Totaal rekening-courant	35.596	6.747

Overige vorderingen

Het saldo van de overige vorderingen bestaat volledig uit de openstaande debiteuren ultimo 2024.

Overige vorderingen	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Debiteuren (gemeentelijke heffingen en overige)	1.035.123	774.257
Debiteuren Sociale zaken (via gemeente Huizen)	137.784	161.381
Debiteuren Belastingen (via gemeente Huizen)	106.565	1.693.454
Totaal overige vorderingen	1.279.472	2.629.092

Debiteuren

Bij de debiteuren is rekening gehouden met een voorziening voor oninbare vorderingen. Voor de gehanteerde systematiek wordt verwezen naar de waarderingsgrondslagen.

Een nadere specificatie van de debiteuren is hieronder opgenomen:

Specificatie debiteuren en debiteuren SoZa	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Debiteuren (gemeentelijke heffingen en overige)	1.210.251	841.161
AF: Voorziening dubieuze debiteuren	-175.128	-66.904
Stand per einde jaar	1.035.123	774.257
Debiteuren sociale zaken (via gemeente Huizen)	288.482	331.117
Af. Voorziening dubieuze debiteuren	-150.698	-169.736
Stand per einde jaar	137.784	161.381
Debiteuren belastingen (via gemeente Huizen)	109.197	1.693.454
Af. Voorziening dubieuze debiteuren	-2.61	-
Stand per einde jaar	106.565	1.693.454
Totaal debiteuren en overige vorderingen	1.279.472	2.629.092

Liquide middelen

De gemeente Laren heeft een rekening-courant faciliteit bij de BNG met een kredietlimiet van 1,5 miljoen euro, om altijd voldoende liquide middelen beschikbaar te hebben.

Liquide middelen	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Kas	-	-
BNG-rekening	295.248	109.031
Banksaldi totaal	295.248	109.031

Overlopende activa

Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen

Dit betreffen de overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen. Deze bedragen bestaan grotendeels uit de vooruitbetaalde bedragen ten behoeve van het Sociaal Domein en de nog te ontvangen heffingen en belastingen.

Overlopende activa	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Nog te ontvangen bijdrage Europese overheidslichamen		-
Nog te ontvangen bijdrage overige overheden		-
Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	1.446.971	5.686.129
Totaal overlopende activa	1.446.971	5.686.129

Specificatie van Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen:

Overlopende activa Overige NTO en vooruitbet. t.l.v. volgende begrotingsjaren	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2023
Vooruitbetaalde bedragen	375.557	423.684
Nog te ontvangen bedragen	532.264	423.105
Nog te ontvangen subsidies	68.567	
Vooruit ontvangen facturen	46.003	-
BCF compensabele BTW	130.708	4.572.722
BTW af te dragen 21%	-	181
Voorbelasting BTW	501	-
BTW te verrekenen met de belastingdienst	-	2.344
BTW Suppletie	9.436	9.436
BCF Suppletie	283.113	254.658
BTW Salderingsgrootboek activa		-
Tussenrekening lonen	-	-
Tussenrekening pensioenpremies	-	-
Voorschotten SoZa HBEL	822	-
Totaal	1.446.971	5.686.129

Passiva

Vaste passiva

Eigen vermogen

Volgens artikel 54 van de BBV moet de aard en de reden van elke reserve worden toegelicht.

Toelichting vindt plaats voor die reserves die per ultimo 2024 aanwezig zijn.

Reserves	Boekwaarde 31-12-2023	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Boekwaarde 31-12-2024
Algemene reserve	9.185.103	186.446	-	471.069	9.842.619
Bestemmingsreserves	4.211.911		274.336	-	3.937.575
Totaal eigen vermogen	13.397.014	186.446	274.336	471.069	13.780.194

Hieronder vindt u een nadere toelichting per reserve. Een verdere specificatie van het verloop van de reserves is opgenomen in balansspecificatie B.

Naam reserve	Boekwaarde 31-12-2023	Correctie	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Boekwaarde 31-12-2024
Algemene reserve	9.185.103	-	186.446		471.069	9.842.619
	9.185.103	-	186.446	-	471.069	9.842.619
Reserve Riolering		-	-	-	-	-
Reserve afvalstoffenheffing		-	-	-	-	-
Reserve exploitatie WSI	29.504	-	-	-	-	29.504
Reserve Sociaal Domein	154.771	-	-	-	-	154.771
Reserve versnelde aanpak asfaltwegen	-	-	-	-	-	-
Reserve voormalig personeel	-	-	-	-	-	-
Reserve preventief voorveld	81.551	-	-	-	-	81.551
Reserve uitbesteding Larense kunst	-	-	-	-	-	-
Reserve sport en accommodaties	60.646	-	-	-	-	60.646
Reserve Brinkplan	395.966	-	-	-	-	395.966
Reserve Sociale huurwoningen	-	-	-	-	-	-
Reserve Centrumplan Laren	74.279	-	-	-	-	74.279
Reserve Klimaat- en duurzaamheidsbeleid	232.493	-	-	-	-	232.493
Reserve Maatschappelijk Steunfonds Covid-19	186.446	-	-	186.446	-	-
Reserve onderhoud wegen ivm glasvezel	93.681	-	-	26.500	-	67.181
OEK gemiste productie BEL	375.287	-	-	-	-	375.287
Reserve Oekraïne	1.569.057	-	-	-	-	1.569.057
Afkoopsommen GNR	958.230	-	-	61.390	-	896.840
Totaal bestemmingsreserves	4.211.911	-	-	274.336	-	3.937.575
Totaal reserves	13.397.014	-	186.446	274.336	471.069	13.780.194

Algemene reserve

De Algemene reserve heeft een bufferfunctie voor onder andere het opvangen van incidentele tegenvallers en schadeclaims van derden. Conform het bestaande beleid kunnen de volgende mutaties jaarlijks in de Algemene reserve plaatsvinden: de toevoeging dan wel onttrekking van voordelige en nadelige exploitatieresultaten, evenals overige door de raad besloten onttrekkingen/stortingen.

Het beleid is dat de Algemene reserve minimaal 20% van het jaarbudget moet bedragen. Het restant (de buffer Algemene reserve) kan worden ingezet voor éénmalige zaken, niet uitgevoerde activiteiten, welke alsnog gerealiseerd kunnen worden.

Bestemmingsreserves

Reserve riolering

De reserve riolering is ingesteld bij vaststelling van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP), waarbij het saldo van de jaarlijkse rioolexploitatie verrekend wordt met de voorziening (nieuw). De reserve wordt per 31-12-2024 niet meer ingezet als egaliseringsreserve maar dat verloopt via de voorziening.

Reserve afvalstoffenheffing

Het beleid van de afvalstoffenheffing is er onder andere op gericht dat de heffing kostendekkend moet zijn. De reserve wordt per 31-12-2024 niet meer ingezet als egaliseringsreserve maar dat verloopt via de voorziening.

Reserve exploitatie WSI

In de raad van 23 september 2009 is besloten om €1.700.000, ten laste van de algemene reserve, beschikbaar te stellen voor toekomstige exploitatietekorten. Met de voorjaarsnota 2010 is naar aanleiding van dit besluit de begroting gewijzigd en is de bestemmingsreserve exploitatie WSI gevormd.

Reserve investeringen preventief voorveld

Deze reserve is ingesteld met het doel om het preventief voorveld te organiseren. Daartoe is bij de resultaatbestemming van de jaarrekening 2016 een bestemmingsreserve ingesteld, welke gevoed is met een bedrag van €200.000,-. In de kadernota 2018-2022 is opgenomen dat er jaarlijks een bedrag van €30.000,- onttrokken zal worden aan deze reserve.

Reserve sport en accommodaties

Bij de jaarrekening 2017 is een resultaat bestemd ad. €300.000 voor de nieuw in te stellen reserve sport en accommodaties.

Reserve Brinkplan

Bij de jaarrekening 2017 is een resultaat bestemd ad. € 397.403 voor de nieuw in te stellen reserve Brinkplan. Per 31 december 2024 bedraagt de reserve Brinkplan € 395.566.

Oekraïne gemiste productie BEL

In 2022 is de vluchtelingenstroom vanuit de Oekraïne, na het uitbreken van de oorlog met Rusland, op gang gekomen. Dit leidde tot een aanzienlijke vluchtelingenstroom waarvoor in Laren een opvanglocatie in de voormalige Rabobank is gecreëerd met daarbij de diverse benodigde werkzaamheden en inventaris is uitgevoerd. Vele van de werkzaamheden en begeleiding is gedaan door medewerkers vanuit de BEL-combinatie waardoor andere werkzaamheden bleven liggen. Om deze werkzaamheden weer in te kunnen lopen is er ultimo 2023 besloten een deel van de overtollige rijksvergoeding hiervoor te bestemmen en te doteren aan een hiertoe benoemde reserve OEK gemiste productie BEL.

Reserve Oekraïne

In 2022 is de vluchtelingenstroom vanuit de Oekraïne, na het uitbreken van de oorlog met Rusland, op gang gekomen. Dit leidde tot een aanzienlijke vluchtelingenstroom waarvoor in Laren een opvanglocatie in de voormalige Rabobank is gecreëerd met daarbij de diverse benodigde werkzaamheden en inventaris is uitgevoerd. Ter dekking van de te maken kosten door de gemeente voor de opvang van vluchtelingen vanuit de Oekraïne is vanuit het Rijk een bijdrage/ regeling bedacht waarbij voor elk opgemaakt bed per nacht een bijdrage is verstrekt. De in 2022 niet gebruikte middelen zijn gedoteerd aan deze reserve.

Reserve afkoopsommen GNR

Na vele jaren discussiëren met Amsterdam als voormalig participant in het Goois Natuur Reservaat (GNR) is met hen een uittreed overeenkomst opgesteld met een hierin bedongen afkoop som ten gunste GNR / achterblijvende participanten. Tijdens dit proces gaf ook de provincie Noord Holland aan als participant te willen uittreden, met hen is ook een uittredingsovereenkomst met een afkoopbedrag overeengekomen. Ultimo 2022 is na veel overleg door de achterblijvende participanten aangegeven dat de totale afkoop som naar inwonertal over de 5 achtergebleven participanten verdeeld moest worden hetgeen effectief is geschied in 2023.

Voorzieningen

Hieronder vindt u een nadere toelichting per voorziening. De aard van de voorziening en de individuele mutaties op iedere voorziening is hierna afzonderlijk toegelicht.

Voorzieningen	Boekwaarde 31-12-2023	Toevoeging	Aanwending	Vrijgeval len bedragen	Boekwaarde 31-12-2024
Voorzieningen toekomstige verplichtingen	663.430	335.352	119.082	-	879.700
Voorzieningen ter egalisering van kosten	867.611	387.225	62.785	-	1.192.051
Voorzieningen gelden van derden, met gebonden bestemming	1.170.291	552.963	-	-	1.723.254
Totaal voorzieningen	2.701.333	1.275.540	181.867	-	3.795.006

Voorzieningen toekomstige verplichtingen

Dit betreffen de voorzieningen voor toekomstige verplichtingen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is, maar redelijkerwijs is te schatten.

Voorziening pensioenen voormalig wethouders

Deze voorziening is in 2012 gevormd om te voorzien in de pensioenaanspraken die voormalige wethouders of hun nabestaanden hebben op de gemeente. Indien hier geen voorziening voor wordt gevormd, wordt de exploitatie belast met forse lasten vanaf het moment dat het pensioen moet worden uitbetaald of vanaf het moment dat de voormalig wethouder een verzoek doet tot waardeoverdracht naar een ander pensioen fonds. Jaarlijks vindt een actualisatie plaats van de totale pensioenverplichtingen.

Voorziening wachtgeld voormalig wethouders

Deze voorziening is in 2020 gevormd om te voorzien in de wachtgeldverplichting van een afgetreden wethouder. Jaarlijks vindt een actualisatie plaats van de openstaande wachtgeldverplichting. In 2024 heeft een grote mutatie plaatsgevonden op deze voorziening (zie toelichting voorziening).

Voorzieningen ter egalisering van kosten

Dit betreffen de voorzieningen voor kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het (voorgaande) begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen

Deze voorziening wordt ingezet als egalisatievoorziening om de kosten voor het onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen gelijkmatig te verspreiden op basis van een tienjarig voortschrijdend gemiddelde. De dotatie is gebaseerd op de berekening van de meerjarenplannen onderhoud van de gemeentelijke gebouwen.

Voorzieningen gelden van derden, met gebonden bestemming

Dit betreffen de voorzieningen die zijn ingesteld voor de van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden. Dit zijn middelen die aan betreffende taakvelden moeten worden besteed, dan wel aan de burger moeten worden teruggegeven.

Voorziening afkoop grafrechten

Het is nabestaanden toegestaan om grafrechten en het onderhoud van graven voor meerdere jaren af te kopen. De ontvangen afkoopsommen vormen een verplichting aan degene die de afkoopsom heeft betaald. Dit bedrag wordt door de gemeente in de voorziening afkoop grafrechten gestopt en wordt van daaruit gelijkmatig vrijgegeven om te besteden aan het onderhoud van de betreffende graven.

Voorziening riolering

In november 2014 is de notitie riolering van de commissie BBV gepubliceerd. Op basis hiervan wordt het jaarlijkse overschot op de kapitaallasten toegevoegd aan deze voorziening. Daarnaast kan deze voorziening ook worden ingezet voor tariefegalisatie (door vrijval ten gunste van taakveld riolering). De mutatie naar de voorziening is € 381.657 in 2024.

Voorziening afvalstoffenheffing

De mutatie naar de voorziening is € 164.809 in 2024.

Naam voorziening		Boekwaarde 31-12-2023	Toevoeging	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2024
	Voorziening pensioenen voormalig bestuurders	649.686	268.451	52.142	865.994
	Voorziening wachtgeld voormalig wethouders	13.745	66.901	66.940	13.706
Voorzieningen toekomstige verplichtingen		663.430	335.352	119.082	879.700
	Verlies grondexpl.emnesserweg	-	244.825		244.825
	Eemnesserweg 19 Gemeentehuis				
	Stationsweg 3 Ambtswoning	-			-
	Groene Gerritsenweg Brandweergarage	302.907	96.000	24.561	374.346
	Mendes da Costalaan 28 Kinderdagverblijf	86.924	5.000		91.924
	Van Nispen Seven 27 Schaap Hollander	27.563	1.800	3.805	25.558
	Van Nispen Seven 29 Historische Kring	30.254		8.002	22.252
	Hilversumseweg 51A Aula	49.302	12.000	2.887	58.415
	Stationsweg 5 Hertenkamp	28.332	1.800		30.132
	Bij den Toren 2 Kerktoeren	28.483	1.800		30.283
	Kerklaan 1	48.112	6.300	25.530	30.882
	Brink 29 Brinkhuis	77.302	10.700		88.002
	Eemnesserweg 15a Muziekcentrum	37.533			37.533
	Eemnesserweg 15, Kinderdagverblijf	150.900	7.000		157.900
Voorzieningen ter egalisering van kosten		867.611	387.225	62.785	1.192.051
	Voorziening Riolering	584.097	385.806		969.903
	Voorziening Grafrechten	558.767	2.348		561.116
	Voorziening Afvalstoffenheffing	27.426	164.809		192.235
Voorzieningen gelden van derden, met gebonden bestemming		1.170.291	552.963	-	1.723.254
Totaal voorzieningen		2.701.333	1.275.540	181.867	3.795.006

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Onderhandse leningen van					Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2024
-Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen					-	-
-Binnenlandse banken en overige financiële instellingen					18.280.000	16.270.000
Totaal					18.280.000	16.270.000

Zie hieronder het overzicht vaste schulden voor een nadere specificatie:

		bedrag	soort	loop-	(laatste)		stand	stand	stand	stand	stand
Geldleningen OG	soort	lening	lening	tijd	aflossing	rente	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028
BNG 40.106861	Totaalfin.	4.200.000	Lin	20	05-09-31	3,820%	1.470.000	1.260.000	1.050.000	840.000	630.000
Triodos Bank	Totaalfin.	5.000.000	Lin	10	15-12-24	0,780%	0	0	0	0	
ING / Nat.Ned.	Totaalfin.	4.500.000	Lin	30	24-02-44	3,070%	3.000.000	2.850.000	2.700.000	2.550.000	2.400.000
BNG 40.110951	Totaalfin.	3.000.000	Fixe	20	22-12-36	1,660%	3.000.000	3.000.000	3.000.000	3.000.000	3.000.000
BNG 40.110952	Totaalfin.	3.000.000	Lin	20	22-12-36	1,240%	1.800.000	1.650.000	1.500.000	1.350.000	1.200.000
WB 1-30839	Totaalfin.	10.000.000	Lin	10	15-01-31	-0,460%	7.000.000	6.000.000	5.000.000	4.000.000	3.000.000
TOTAAL BINNENLANDSE BANKEN							16.270.000	14.760.000	13.250.000	11.740.000	10.230.000
TOTAAL-GENERAAL							16.270.000	14.760.000	13.250.000	11.740.000	10.230.000

Onderhandse leningen van: openbare lichamen en overige binnenlandse sectoren:

					Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2024
Stichtingskapitaal Singer					136.134	136.134
Provincie aankoop Crailo					8.617.384	8.617.384
Totaal					8.753.518	8.753.518

Waarborgsommen:

Waarborgsommen					Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2024
Waarborgsommen (langlopend)					183.310	183.310
Waarborgsommen (kortlopend)					1.400	1.400
Totaal					184.710	184.710

Flottende passiva

Netto flottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Netto flottende schuld met een looptijd korter dan één jaar	Boekwaarde	Boekwaarde
	31-12-2024	31-12-2023
Overige kasgeldleningen	4.000.000	2.500.000
Banksaldi	17	14
Overige schulden	2.642.914	2.196.456
Totaal	6.642.930	4.696.470

Overlopende passiva

Verplichtingen opgebouwd in het begrotingsjaar

De verplichtingen opgebouwd in het begrotingsjaar bestaan uit de lasten 2024 die pas in 2025 of later tot een betaling zullen leiden. Hieronder vallen ook de transitorische posten als de nog te betalen belastingen, nog te betalen sociale premies en de nog te betalen rente.

Overlopende passiva	Boekwaarde	Boekwaarde
	31-12-2024	31-12-2023
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.	2.551.691	2.591.990
Ontvangen voorschotten van het Rijk	1.736.135	1.060.278
Ontvangen voorschotten van overige Nederlandse overheidslichamen	14.317	22.854
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten gunste van volgende jaren komen	153.414	-
Totaal	4.455.557	3.675.123

Ontvangen voorschotbedragen met een specifiek bestedingsdoel

De van Europese, het Rijk en overige Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, dienen te worden uitgesplitst naar het soort overheidslichaam waarvan de uitkering is ontvangen.

Hieronder volgt de specificatie en verloopoverzicht van de ontvangen voorschotbedragen ultimo 2024:

Omschrijving	31-12-2023	Bij	Af	Vrijval Terugbet	31.12.2024
JenV A13: Naleving controle CTB 2022	45.553			-45.553	0
AenM M16: Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne (voorheen JenV A16)	-18.597	18.597			0
FIN B2: Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslagproblematiek 2021	1.654	7.600	7.600		1.654
VRO J32: Specifieke uitkering ventilatie in scholen (voorheen BZK C32)	73.261		54.669		18.592
VRO J55: Aanpak energie armoede (BZK C55)	263.147		15.443		247.704
VRO J117b: versnelling natuurinclusief isoleren	0	100.952	60.952		40.000
BZK C62: Regeling specifieke uitkering kwijtschelding gemeentelijke belastingen	900	450		-1.350	0
BZK C92: Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid		10.688	10.688		0
VRO J94: Regeling specifieke uitkering verduurzaming slecht geïsoleerde woningen (voorheen BZK C94)	248.428	425.768	11.991	-48.408	613.797
OCW D8: Specifieke uitkering Onderwijsachterstandenbeleid	40.311	64.000	48.099	0	56.212
OCW D14: Middelen inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	139.479		158.644	63.570	44.405
OCW D19: Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	45.000			220.000	265.000
OCW D23: Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen		41.120	41.120		0
KGG K28: CDOKE 2023 (voorheen EZK F28)	104.326	307.408	214.807		196.927
SZW G3: Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004				-6.750	-6.750
SZW G10: Wet inburgering	44.333	242.424	112.466	35.824	210.115
SZW G12: Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	4.000			-3.175	825
SZW G13: Regeling specifieke uitkering onderwijsroute	22.700	10.445	14.504	-22.884	-4.243
VWS H12: Lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	-9.258			9.258	0
VWS H30: Sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023–2026	51.905	152.911	158.766	437	46.487
VWS H31: Specifieke uitkering noodfonds energie amateursportverenigingen (SPUK NEAS)	13.392			-6.696	6.696
Overige oudere regelingen: Restauratiefond & Instandhoudingssubsidie (géén SiSa)	-10.256	7.181		9.395	6.320
Totaal	1.060.278	1.389.544	909.749	203.668	1.743.741

Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate komen van volgende begrotingsjaren

In 2024 zijn middelen van diverse Rijksregelingen (subsidies) ontvangen. De genoemde regelingen worden via de SiSa verantwoord en zijn opgenomen in de bijlagen van de jaarstukken 2024.

Van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbijdragen	Boekwaarde 31-12-2023	Vermeer- deringen	Verminder- ingen	Boekwaarde 31-12-2024
Zwerfafvalvergoeding	22.854	19.023	10.486	14.317
Totaal ontvangen van overige Nederlandse overheidslichamen	22.854	19.023	10.486	14.317

Overige vooruitontvangen bedragen			Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2024
Overige vooruitontvangen bedragen die ten baten komen van volgende begrotingsjaren			-	153.414
Totaal			-	153.414

Elementen die buiten de balansstelling vallen

Recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969

Onder de activa wordt buiten de balans het recht op verliescompensatie Vpb opgenomen. Het cumulatieve verlies is verrekenbaar met toekomstige Vpb verplichtingen.

Gewaarborgde geldleningen

Dit betreft de directe geldleningen en de tertiaire achtervangposities die de gemeente Laren inneemt bij het WEW en WSW.

Garantstellingen

De gewaarborgde geldleningen voor hypotheek van huiseigenaren bedraagt per einde 2023 een totaal schuldbedrag van € 46.499.770. Er lopen momenteel geen overige leningen waarvoor de gemeente direct garant staat.

Het totaalbedrag van 46,5 miljoen komt voort uit de onderstaande onderdelen t.b.v. derden:

GEM Crailo BV	€ 500.000,=
Eigen woningen (NHG e.d.)	€ 4.325.000,=
Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) - leningen woningcorporaties	€ 41.674.770,=

Waarborgfonds Eigen woningen (WEW)

Voor de zogenoemde tertiaire achtervang (het door de gemeente verstrekken van renteloze leningen) wordt een beperkt financieel risico gelopen. Het totaal aan waarborgen op de NHG leningen is gebaseerd op de jaarlijkse informatie van het NHG. Hierin worden nominale bedragen aangegeven. Dat wil zeggen, de verstrekte oorspronkelijke hypotheek. De gemeenten vervullen de achtervangfunctie van de som van de afgegeven borgtochten tot 1 januari 2011. Van de borgtochten die zijn afgegeven na 1 januari 2011, vervult het Rijk 100% van de achtervangfunctie.

Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW)

Daarnaast zijn diverse tertiaire achtervangposities ingenomen door Laren ten aanzien van de door het WSW gewaarborgde leningen aan woningbouwverenigingen. Het gaat hier om een totaalbedrag van € 41.674.770,=. Ook hier geldt geen direct gemeentelijk risico, maar lopen wij een zeer marginaal risico door het eventueel moeten verstrekken van renteloze leningen aan het WSW bij liquiditeitsproblemen van het WSW zelf.

Garantstelling intergemeentelijke grondexploitatie GEM Crailo BV

GEM Crailo BV heeft een basis financiering afgesloten in 2018 met de BNG, waarbij de gemeenten Gooise Meren, Hilversum en Laren ieder een onvoorwaardelijke en onherroepelijke garantstelling afgeven. Deze garantstelling ziet toe op een maximale financieringsbehoefte van € 20.000.000 en naar rato van aandeelhouderschap respectievelijk € 9.000.000, € 9.000.000 en € 2.000.000 met een looptijd tot 31-12-2025. Waarbij laatstgenoemde bedrag (€ 2.000.000,=) de garantstelling betreft voor de gemeente Laren. Vanuit info BNG blijkt de garantstelling op basis nog voor € 500.000,= op Laren te drukken.

Garantstellingen

Garantstellingen	Nummer WSW	Laatste Aflossing	Rente %	Restant lening 31-12-2023 in €	Restant lening 31-12-2024 in €
Gegarandeerde leningen als garant					
GEM Crailo B.V.	n.v.t.	nb.	nb.	500.000	500.000
Totaal gegarandeerde leningen als garant				500.000	500.000
Waarborgfonds eigen woningen					
Nationale Hypotheek Garantie	n.v.t.	nb.	n.v.t.	4.000.000	4.000.000
Gemeentegaranties overige	n.v.t.	nb.	nb.	336.345	325.000
Totaal waarborgfonds eigen woningen				4.336.345	4.325.000
Waarborgfonds Sociale Woningbouw					
Woningcorporatie Het Gooi e.o.	NRV1356	-	-	935.000	963.904
Woningcorporatie Het Gooi e.o.	36537	30-12-2034	4,23%	1.286.000	1.191.915
Woningcorporatie Het Gooi e.o.	39004	30-3-2057	4,42%	4.580.000	4.517.494
Woningcorporatie Het Gooi e.o.	42024	1-6-2025	4,152%	2.000.000	1.000.000
Woningcorporatie Het Gooi e.o.	42170	1-7-2025	3,65%	2.000.000	1.000.000
Woningcorporatie Het Gooi e.o.	43813	7-11-2036	3,95%	638.000	599.324
Woningcorporatie Het Gooi e.o.	44165	3-12-2032	3,7%	655.000	592.070
Woningcorporatie Het Gooi e.o.	47268	2-2-2037	1,638%	1.000.000	1.000.000
Woningcorporatie Het Gooi e.o.	49259	1-4-2027	-	5.000.000	5.000.000
Woningcorporatie Het Gooi e.o.	49675	1-4-2047	0,29%	7.500.000	7.500.000
Woningcorporatie Het Gooi e.o.	60049	1-10-2049	0,531%	753.000	810.003
Woningcorporatie Het Gooi e.o.	60050	2-11-2026	-0,356%	753.000	810.003
Woningcorporatie Het Gooi e.o.	60315	21-12-2061	4,86%	275.000	296.198
Woningcorporatie Het Gooi e.o.	60565	2-5-2058	0,49%	2.928.000	3.060.011
Woningcorporatie Het Gooi e.o.	60786	2-5-2058	0,517%	7.798.000	8.149.830
Woningcorporatie Het Gooi e.o.	60826	1-11-2051	1,906%	502.000	540.002
Woningcorporatie Het Gooi e.o.	60852	1-9-2072	1,623%	502.000	540.002
Woningcorporatie Het Gooi e.o.	61661	1-11-2050	3,234%	502.000	540.002
Woningcorporatie Het Gooi e.o.	62130	15-12-2028	-	1.004.000	1.080.004
Woningcorporatie Het Gooi e.o.	62500	1-11-2029	3,043%	0	864.003
Woningcorporatie Het Gooi e.o.	62822	1-6-2033	3,247%	0	810.003
Woningcorporatie Het Gooi e.o.	62824	1-6-2074	3,054%	0	810.003
Totaal Waarborgfonds Sociale Woningbouw				40.611.000	41.674.770
Totaal garantstellingen				45.447.345	46.499.770

Stille reserves

Nr.	Bezittingen gemeente Laren tbv stille reserve object	Boekwaarde 31-12-2024	WOZ-waarde per 01-01-2024*	Verschil reserve
1	Gemeenteboerderij nt 29 (oudheidskamer)	-	310.661	310.661
2	Sporthal "Klaas Bout hal" (excl. Zwembad)	-	2.154.886	2.154.886
3	Gemeentehuis incl. deel renovatie	-	-	-
4	Stalling/kantoor Rollybus (Gr.Gerritsweg 2a)	-	48.833	48.833
5	Kinderdagverblijf Humanitas	-	407.288	407.288
6	Hertkenkamp (inclusief schuur)	-	170.396	170.396
7	Aula begraafplaats	-	187.020	187.020
8	Gemeentetoren Naarderstraat	-	259.750	259.750
9	Museum Hofland	-	674.311	674.311
10	Brandweerkazerna (Gr. Gerritsweg 2)	-	1.371.480	1.371.480
Totaal stille reserves verkooptermijn > 1 jaar		-	5.584.625	5.584.625
11	Gemeenteboerderij nr 27 (boederij)	-	504.954	504.954
12	Ambtswoning verkocht ultimo 2020	-	-	-
13	Huurwoningen brandweer (4, 4a 4b 4c)	395.591	2.732.570	2.336.979
14	Kerklaan 1 (monumentale woning)	92.343	1.525.252	1.432.909
15	Grond Gooiergracht (Eemnes)	-	687.818	687.818
16	Diverse (engh) gronden	-	40.521	40.521
17	Volksuinencomplex 2e Ruitersweg	-	142.343	142.343
18	Overige grondposities grondadministratie (deels) ***	-	2.053.064	2.053.064
19	Politiepost nw in BRW-kazerne	-	78.964	78.964
20	Grond ligweide vm zwembad de Biezem (netto)	-	1.944.073	1.944.073
Totaal verkooptermijn < 1 jaar		487.934	9.709.559	9.221.625
	Getaxeerde kunstbezittingen ult. 2020 gemeente Laren			122.736
Totaal stille reserves verkooptermijn < 1jaar		487.934	9.709.559	9.344.361
Totaal stille reserves gemeente Laren		487.934	15.294.184	14.928.986

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Verplichtingen	Leverancier	Looptijd van	t/m	Jaarbedrag
Gemeentelijke bijdrage + diverse kosten	Beheerstichting Hart van Laren	2014	2029+	460.320
Onderhoud	Kropman Installatietechniek	2022	2030	196.379
Huur div. percelen	Pastor Hartmanstichting	2010	2035+	1.124.664
Buurtsportcoaches	Sportimpuls.nl BV	2024	2026	180.000
Energie	Greenchoice Zakelijk N.V.	2021	2025	185.010
Accountants	Eshuis Registeraccountants B.V.	2024	2030	298.240
SMP BLC & LRN	KP Adviseurs	2024	2025	119.250
Larens Journaal	Practicum Print	2019	2024	153.000
Verzekeringen	Raetsheren van orden	2020	2026+	287.030
Huur locatie Eemnesserweg	Nieuwgeluk Real Estate	2022	2032	74.496
Totaal verplichtingen				3.078.389

WNT

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden met als doel het tegengaan van bovenmatige bezoldigingen en ontslagvergoedingen bij instellingen in de (semi-)publieke sector.

Voor 2024 is het bezoldigingsmaximum voor een volledige FTE voor een volledig jaar € 233.000.

De WNT schrijft ook voor dat de gemeente Laren de inkomens van topfunctionarissen (gemeentesecretaris en griffier) openbaar moet maken. In de tabel hieronder wordt daar uitvoering aan gegeven.

Het bezoldigingsmaximum wordt in 2024 niet overschreden. Beide topfuncties zijn door meerdere functionarissen bekleed. Begin 2024 was de heer Van Waveren gemeentesecretaris, na een interim-periode van de heer de Graaf is deze functie weer door een vaste functionaris ingevuld, mevrouw Zwanikken. Begin 2024 werd de functie van griffier ingevuld door een interim functionaris, de heer Boers. Ook deze functie is weer door een vaste functionaris ingevuld, mevrouw Stam.

Gegevens 2024 ¹⁴				
bedragen x € 1	A.W. Nedermeijer	A. van Waveren	A.M. Stam	E. Boers
Functiegegevens⁵	Griffier	Gemeentesecretaris	Griffier	Griffier a.i.
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01/01-20/05	01/01-30/09	01/12-31/12	01/03 t/m 31/05
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte) ⁷	1,00	0,89	1	0,22
Dienstbetrekking? ⁸	ja	ja	ja	nee
Bezoldiging⁹				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 38.889	€ 72.015	€ 7.829	€ 11.025
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 6.174	€ 11.001	€ 904	
Subtotaal	€ 45.063	€ 83.016	€ 8.732	€ 11.025
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum ¹⁰	€ 89.762	€ 155.050	€ 19.735	€ 12.941
Bezoldiging	€ 45.063	€ 83.016	€ 8.732	€ 11.025

Gegevens 2023 ¹⁴				
bedragen x € 1	A.W. Nedermeijer	A. van Waveren		
Functiegegevens⁵	Griffier	Gemeentesecretaris		
Aanvang en einde functieervulling in 2023	01/01-31/12	01/01-31/12		
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte) ⁷	1,00	0,89		
Dienstbetrekking? ⁸	ja	ja		
Bezoldiging⁹				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 88.452	€ 91.670		
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 15.246	€ 14.704		
Subtotaal	€ 103.698	€ 106.374		
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum ¹⁰	€ 223.000	€ 198.470		
Bezoldiging	€ 103.698	€ 106.374		

Gegevens 2024				
bedragen x € 1				
	A. de Graaf		E. Boers	
Functiegegevens ³	Gemeentesecretaris a.i.		Griffier a.i.	
Kalenderjaar ⁴	2024	2023	2024	2023
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	01/10 t/m 31/12		01/01 t/m 29/02	27/03 t/m 31/12
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar ⁵	3		2	10
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar ⁶	396		162	775
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum				
Maximum uurtarief in het kalenderjaar ⁷	€ 221		€ 221	€ 212
Maxima op basis van de normbedragen per maand ⁸	92.400		46.800	266.600
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12 ⁹	<u>92.400</u>		<u>313.400</u>	
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)				
Bezoldiging in de betreffende periode	59.004		17.010	81.375
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12 ¹⁰	59.004		98.385	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag ¹¹	N.v.t.		N.v.t.	
Bezoldiging	€	59.004	€	98.385
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan ¹²	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling ¹³	N.v.t.		N.v.t.	

Bijlagen

Bijlage 1 Berekening financiële kengetallen

Netto schuldquote		Realisatie 2023	Begr. 2024 v. wijziging	Realisatie 2024
A	Het totaal van de vaste schulden, genoemd in artikel 46 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.	27.218.228	38.124.724	25.208.228
B	Het totaal saldo van de netto-vlottende schulden, genoemd in artikel 48 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.	4.488.264	1.969.058	6.642.930
C	Het totaal saldo van alle overlopende passiva, genoemd in artikel 49 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.	3.560.952	2.251.090	4.455.556
D1	Voor de netto schuldquote: Het totaal saldo van de financiële vaste activa, genoemd in artikel 36, onderdelen d, e en f, van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.	-	-	-
D2	Voor netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen: Het totaal saldo van de financiële vaste activa, bedoeld in artikel 36, onderdelen b, c, d, e en f, van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten	14.674.483	14.114.856	14.606.817
E	Het totaal saldo van alle uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar, genoemd in artikel 39 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.	3.110.481	6.165.254	7.860.196
F	Het totaal saldo van alle liquide middelen, genoemd in artikel 40 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.	109.031	207.224	295.248
G	Het totaal saldo van de overlopende activa, genoemd in artikel 40a van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.	5.740.029	3.312.892	1.446.971
H	Het gerealiseerde totaal saldo van de baten, genoemd in artikel 27, eerste lid, onderdeel c, Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.	32.500.043	33.072.675	34.561.973
Netto schuldquote ((A+B+C-D1-E-F-G)/H)		80,9%	98,8%	77,3%
Netto schuldquote gecorr. voor alle leningen ((A+B+C-D2-E-F-G)/H)		35,8%	56,1%	35,0%

Solvabiliteit		Realisatie 2023	Begr. 2024 v. wijziging	Realisatie 2024
A	Het eigen vermogen, bedoeld in artikel 42, eerste lid, van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, dat op de balans wordt opgenomen.	13.520.190	12.544.216	13.663.410
B	Het totaal aan alle passiva (vaste en vlottende passiva) die ingevolge artikel 37 respectievelijk 41, van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, op de balans wordt opgenomen.	51.819.123	57.275.339	53.765.130
Solvabiliteitsratio (A/B)		26,1%	21,9%	25,4%

Grondexploitatie	Realisatie 2023	Begr. 2024 v. wijziging	Realisatie 2024
------------------	-----------------	-------------------------	-----------------

A	Het totaal van de activa dat als 'bouwgronden in exploitatie', bedoeld in artikel 38, onderdeel b, van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, op de balans wordt opgenomen.	654.742	-166.529	-166.529
B	Het gerealiseerde totaal van de baten, bedoeld in artikel 27, eerste lid, onderdeel c, van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, exclusief de mutaties reserves en gemeenten.	32.500.043	33.072.675	34.561.973
Grondexploitatie (A/B)		2,0%	-0,5%	-0,5%
Structurele exploitatieruimte		Realisatie 2023	Begr. 2024 v. wijziging	Realisatie 2024
A	Structurele lasten = (het gerealiseerde totaal van de lasten, bedoeld in artikel 27, onderdeel c, van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten minus het gerealiseerde totaal van de incidentele lasten per programma, bedoeld in artikel 28, onderdeel c, van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten)	30.747.852	32.959.947	33.449.519
B	Structurele baten = (gerealiseerde totaal van de baten, bedoeld in artikel 27, onderdeel c, van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten minus het geraamde totaal van de incidentele baten per programma, bedoeld in artikel 28, onderdeel c, van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten)	-30.669.779	-33.072.675	-35.084.822
C	Het beoogde totaal van de structurele toevoegingen aan de reserves voor het overzicht, bedoeld in artikel 19, onderdeel d, van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.	-	-	-87.890
D	Het totaal van de structurele onttrekkingen aan de reserves voor het overzicht, bedoeld in artikel 28, onderdeel d, van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.	389.513	26.500	546.466
E	Het gerealiseerde totaal saldo van de baten, bedoeld in artikel 27, onderdeel c, van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.	-32.500.043	-33.072.675	-34.561.973
Structurele exploitatieruimte (((B-A)+(D-C))/E)		-1,4%	-0,4%	-6,6%
Belastingcapaciteit		Realisatie 2023	Begr. 2024 v. wijziging	Realisatie 2024
A	OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	842	800	800
B	Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	202	279	279
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin	327	406	420
D	Eventuele heffingskorting voor een gezin	-12	-10	-10
E	Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C-D)	1.383	1.475	1.489
F	Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin T-1	810	844	831
Belastingcapaciteit		170,8%	174,8%	179,2%
Financiële kengetallen		Realisatie 2023	Begr. 2024 v. wijziging	Realisatie 2024
1	Netto schuldquote	80,9%	98,8%	77,3%

2	Netto schuldquote gecorr. voor alle leningen	35,8%	56,1%	35,0%
3	Solvabiliteitsratio	26,1%	21,9%	25,4%
4	Grondexploitatie	2,0%	-0,5%	-0,5%
5	Structurele exploitatieruimte	-1,4%	-0,4%	-6,6%
6	Belastingcapaciteit	170,8%	174,8%	179,2%

Kostenplaats	Omschrijving	Begroting	Realisatie t/m 2023	Realisatie 2024	Restant
73000155	Rec Hoefloo, Houtweg en Stationsweg	€ 2.322.000	€ 2.044.729	€ 170.248	€ 107.023
73000209	Nieuwe aansluitingen (js 2019)	€ 50.000	€ 859	€ -	€ 49.141
73000219	Grondexploitatie Ligweide	€ -1.935.764	€ 606.008	€ -767.537	€ -1.774.235
73000236	Vervangen VRI Eemn'weg-Dr.Holtmanweg	€ 13.500	€ 12.590	€ -	€ 910
73000239	Kleine verkeersmaatregelen	€ 38.500	€ 24.388	€ -	€ 14.112
73000240	Reconstructie Groene Gerritsweg	€ 575.636	€ 8.782	€ 305.655	€ 261.199
73000247	Reconstructie Naarderstraat nbj ecoduct	€ 10.000	€ 5.520	€ -	€ 4.480
73000250	Bomen 2023 t/m 2025	€ 112.000	€ -	€ -	€ 112.000
73000251	Rioolvergroting Eemnesserweg/Bisschopswa	€ 56.240	€ -	€ -	€ 56.240
73000252	Vernieuwen schuur Zevenend	€ 18.371	€ -	€ -	€ 18.371
73000256	Verduurzaming openbare verl. 2024/2025	€ 1.071.000	€ -	€ 19.600	€ 1.051.400
73000259	Verduurzaming openbare verl. 2026	€ 535.500	€ -	€ -	€ 535.500
73000260	Vervanging 3 voedingskasten	€ 60.000	€ -	€ -	€ 60.000
73000262	Reconstructie Eemnesserweg*	€ 716.000	€ -	€ 715.281	€ 719
73000263	Speeltuimteplan 2024/2025	€ 169.750	€ -	€ -	€ 169.750
Totaal		€ 3.812.733	€ 2.702.875	€ 443.247	€ 666.610

Bijlage 3 Verantwoording specifieke uitkeringen (SISA-bijlage)

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek Gemeenten	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2	Normbedragen voor e (ja/nee)	Eindverantwoordig (Ja/Nee)	
			Aard controle D2 Indicator: B2/01	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/03	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/04	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05	
			0	0	Ja	Ja	Nee	
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten				

			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/06</i>	<i>Aard controle</i> <i>n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/07</i>		
			Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)
			Werkelijke kosten	Werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/09</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/10</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/11</i>
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/12</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/13</i>		
			€0	€1.654	€0	€0
			Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2
			Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)
			Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/14</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/15</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/16</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/17</i>
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/18</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/19</i>		
			€0	€14.440	€0	€0

			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/20</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/21</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/22</i>	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: B2/23</i>	Totaal Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: B2/24</i>	
			€0	€12.000	€0	€0	€0	
BZ K	C9 2	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T)	Bedrag doorgeschoven naar t+1	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is	Aantal gebruikte leermiddelen	
-	-	-	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
-	-	-	<i>Indicator: C92/01</i>	<i>Indicator: C92/02</i>	<i>Indicator: C92/03</i>	<i>Indicator: C92/04</i>	<i>Indicator: C92/05</i>	
-	-	-	€ 10.688	€ 0	€ 1	€ 92	€ 59	
OC W	D8	Onderwijsachterstanden beleid 2023-2026 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voerschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T)

		Gemeenten			kindcentra en peuterspeelzale n (conform artikel 160 WPO)			
			<i>Aard controle R Indicator: D8/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/06</i>
			€ 44.506	€ 0	€ 3.593	€ 0	€ 40.311	€ 56.212
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinform atie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterst andenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoording sinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachters tandenbeleid		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D8/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D8/09</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/10</i>		
		1	060417 Gemeente Laren		060417 Gemeente Laren			
		2						
		100						

OC W	D1 4	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	
			<i>Aard controle R Indicator: D14/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/03</i>	
			€ 158.644	€ 0	€ 0	
			Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve (jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			<i>Aard controle R Indicator: D14/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: D14/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D14/07</i>
			€ 0	€ 203.049	€ 44.405	Nee
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinform	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke

			atie voor die gemeente invullen	uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	verantwoording informatie voor die gemeente invullen	uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs		
			Aard controle n.v.t. Indicator: D14/08	Aard controle R Indicator: D14/09	Aard controle n.v.t. Indicator: D14/10	Aard controle R Indicator: D14/11		
		1	060417 Gemeente Laren					
		2						
		10						
OC W	D2 3	Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen	Beschikkingnummer/r eferentienummer	Aard van de activiteit besteding (jaar T)	Besteding (jaar T)	Indien van toepassing: bedrag dat wordt meegenomen van 2024 naar 2025.	Aard van de activiteit Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: D23/01	Aard controle n.v.t. Indicator: D23/02	Aard controle R Indicator: D23/03	Aard controle n.v.t. Indicator: D23/04	Aard controle n.v.t. Indicator: D23/05	Aard controle n.v.t. Indicator: D23/06
		1	SB240177	b) De verruiming van bemande openingstijden	€ 41.120	€ 0	b) De verruiming van bemande openingstijden	€ 41.120
		2						
		100						
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t.					

			Kopie CBS(code)	Kopie beschikkingsnummer	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/12</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/13</i>		
		1	060362 Gemeente Amstelveen	IENW/BSK-2023/40635	Afkoppelen hemelwater en ter plaatse infiltreren (bijlage beschikking/Groene Gerritsweg)	Ja		
		2						
		15						
SZ W	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
		Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>

			<i>Indicator: G2/01</i>	<i>Indicator: G2/02</i>	<i>Indicator: G2/03</i>	<i>Indicator: G2/04</i>	<i>Indicator: G2/05</i>	<i>Indicator: G2/06</i>
			€ 1.737.477	€ 9.995	€ 83.206	€ 0	€ 32.359	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW)
			Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	
			<i>Aard controle R Indicator: G2/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: G2/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: G2/09</i>	<i>Aard controle R Indicator: G2/10</i>	<i>Aard controle R Indicator: G2/11</i>	<i>Aard controle R Indicator: G2/12</i>
			€ 24.851	€ 900	€ 0	€ 91.087	€ 0	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				

			Gemeente Participatiewet (PW) Aard controle D2 Indicator: G2/13	Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14				
			€ 0	Ja				
SZ W	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_ge meentedeel 2024 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskost en artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			Aard controle R Indicator: G3/01	Aard controle R Indicator: G3/02	Aard controle R Indicator: G3/03	Aard controle R Indicator: G3/04	Aard controle R Indicator: G3/05	Aard controle R Indicator: G3/06
			€ 0	€ 0	€ 9.000	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstreking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstreking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	

			<i>Indicator: G4/01</i>	<i>Indicator: G4/02</i>	<i>Indicator: G4/03</i>	<i>Indicator: G4/04</i>	<i>Indicator: G4/05</i>	<i>Indicator: G4/06</i>
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)		€ 0	€ 0	€ 0	€ 205	€ 33.511	€ 2.140
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
6	Totaal		€ 0	€ 0	€ 0	€ 205	€ 33.511	€ 2.140
	Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)			Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
		Gemeente			Gemeente	Gemeente		
	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/08</i>			<i>Aard controle R Indicator: G4/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10</i>		
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	0	0			
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	0	0			
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	0	0			
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	0	0			
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	0	0			
6	Totaal	0	0	0	N.v.t.			

			Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstreking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstreking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/12</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/13</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/14</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/15</i>
1		Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
2		Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
3		Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
4		Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
5		Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
6		Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud - Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de	Kapitaalverstrekingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire		

					hersteloperatie kinderopvangto eslagaffaire		
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G4/16</i>	Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/17</i>	Gemeente <i>Aard controle</i> <i>D2</i> <i>Indicator:</i> <i>G4/18</i>	Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/19</i>	
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
		6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	
SZ W	G1 0	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2024	Besteding (jaar T)	Baten (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed	Gemeente	Gemeente	Gemeente		

		aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G10/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G10/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G10/03</i>			
			€ 114.202	€ 0	Ja			
SZ W	G1 2	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2024 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G12/01</i>	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G12/02</i>	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G12/03</i>			
			€ 0	€ 0	Ja			
SZ W	G1 3	Onderwijsroute_deel gemeente 2024	Bestedingen onderwijsroute (jaar T)	Baten onderwijsroute	Bestedingen overige	Baten overige voorzieningen	Volledig zelfstandige	

		Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente	(jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	voorzieningen (jaar T) Gemeente	(jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	uitvoering (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G13/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G13/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G13/03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G13/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G13/05</i>	
			€ 12.768	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
V W S	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025 Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende uitkering				
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H4/01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: H4/02</i>				
			€ 0	€ 22.622				
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende uitkering per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Dienstverlening door derden	Toelichting
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>

V W S	H3 0	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering , cultuurparticipatie en de sociale basis 2023- 2026	Indicator: H4/03	Indicator: H4/04	Indicator: H4/05	Indicator: H4/06	Indicator: H4/07	Indicator: H4/08
			1 SBL, Verbouw en beheer exploitatie	€ 20.157	€ 20.157	€ 0	€ 0	Artikel 13 activiteit
			2 SBL, Aanschaf materialen (roerende zaken)	€ 378	€ 0	€ 378	€ 0	Artikel 13 activiteit
			3 SBL, Dienstverlening door derden	€ 2.087	€ 0	€ 0	€ 2.087	Artikel 13 activiteit
			Naam onderdeel	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) per onderdeel	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) per onderdeel	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)?	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)?
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: H30/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06</i>
			1 Lokaal Sportakkoord	€ 6.720	€ 6.720	€ 13.171	Ja	Ja
			2 Brede regeling combinatiefuncties	€ 46.007	€ 46.007	€ 90.421	Ja	Ja
			3 Terugdringen Gezondheidsachtersta nden	€ 10.339	€ 18.678	€ 18.678	Ja	Ja
			4 Kansrijke Start	€ 8.271	€ 6.824	€ 6.824	Ja	Ja
			5 Mentale Gezondheid	€ 2.585	€ 2.756	€ 2.756	Ja	Ja
			6 Aanpak overgewicht en obesitas	€ 9.046	€ 9.046	€ 17.730	Ja	Ja
			7 Valpreventie	€ 24.555	€ 25.881	€ 40.326	Ja	Ja
			8 Leefomgeving	€ 5.169	€ 6.285	€ 6.285	Ja	Ja
			9 OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 1.293	€ 1.489	€ 1.489	Ja	Ja

			10	Versterken sociale basis	€ 18.610	€ 20.838	€ 33.319	Ja	Ja
			11	Mantelzorg	€ 5.169	€ 2.357	€ 2.357	Ja	Ja
			12	Eén tegen eenzaamheid	€ 5.169	€ 5.590	€ 6.800	Ja	Ja
			13	Welzijn op recept	€ 4.911	€ 1.229	€ 4.557	Ja	Ja
			14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 1.293	€ 1.293	€ 2.534	Ja	Ja
			15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 3.774	€ 3.774	€ 8.191	Ja	Ja
				Eindverantwoording (Ja/Nee)					
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/07</i>					
				Nee					
VR O	J32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen		Beschikkingnummer / naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 december 2023 (Ja/Nee)	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
		Gemeenten		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J32/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: J32/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J32/03</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: J32/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J32/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J32/06</i>
			1	812139	54669	54669	Nee	Is gestart in 2024	Ja
			2						
			100						
				Kopie Beschikkingnummer/ Naam	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld)			

			Het aantal huishoudens dat ondersteuning – bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/07</i>	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J55/08</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/09</i>				
			0	0	2.979				
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/10</i>	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/11</i>	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/12</i>	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/13</i>	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg. <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/14</i>	Het aantal overige energierekeningen verlagende maatregelen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J55/15</i>	

			0	0	0	29	0	29
VR O	J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T), in C94/06 t/m C94/08 opgesplitst	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III besteed is aan doe-het-zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2).	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: J94/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J94/02</i>	<i>Aard controle D1</i> <i>Indicator: J94/03</i>	<i>Aard controle D1</i> <i>Indicator: J94/04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J94/05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: J94/06</i>
		1	LA/23-03524778	11991	0	0	0	11991
		2	LA/24-03759782	0	0	0	0	0
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparen de isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige	Eindverantwoording (ja/nee)			

				ventilatiemaatregelen.		
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J94/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J94/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J94/09</i>
			1	€ 0	€ 0	Nee
			2	€ 0	€ 0	Nee
VR O	J11 7B	Regeling specifieke uitkering versnelling natuurinclusief isoleren	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Besteding (jaar T)	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T)	
		SiSa tussen medeoverheden	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J117B/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: J117B/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: J117B/03</i>	
			030007 Provincie Noord-Holland	€ 128.625	€ 128.625	
			Kopie provinciecode	Status SMP (nog niet gestart/in ontwikkeling/afgerond)	Gebruik van pre-SMP (Ja/Nee)	Verwachte opleverdatum SMP(dd/mm/jj)
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle D2</i>	<i>Aard controle D2</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>
						Eindverantwoordin g (Ja/Nee)

			Indicator: J117B/04	Indicator: J117B/05	Indicator: J117B/06	Indicator: J117B/07	Indicator: J117B/08	
			030007 Provincie Noord-Holland	in ontwikkeling	Nee	1-10-2025	Nee	
KG	K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>
			<i>Indicator: K28/01</i>	<i>Indicator: K28/02</i>	<i>Indicator: K28/03</i>	<i>Indicator: K28/04</i>	<i>Indicator: K28/05</i>	<i>Indicator: K28/06</i>
			€ 48.109	€ 166.698	€ 0	€ 369.524	€ 0	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			<i>Aard controle n.v.t.</i>					
			<i>Indicator: K28/07</i>					
			Nee					
Ae nM	M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoeve van de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (GOO en POO)

		Gemeenten	<i>Aard controle R Indicator: M16/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: M16/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: M16/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: M16/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: M16/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: M16/06</i>
			€ 0	€ 7.481	€ 0	€ 0	€ 0	€ 13.172
		Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T)		Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	
			<i>Aard controle R Indicator: M16/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: M16/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: M16/09</i>	Som indicatoren 01/02/04/05/06/0 7/08 verminderd met 09 <i>Aard controle n.v.t. Indicator: M16/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: M16/11</i>	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 20.653	€ 4.547.240	

Bijlage 4: EMU-saldo

Berekening EMU-saldo (bedragen x €1.000)		Begr. 2024 v. wijziging	Realisatie 2024	Realisatie 2023
Periode		T	T	T-1
A.	Exploitatiesaldo vóór mutatie reserves	574	123	788
B.	Mutatie (im)materiële vaste activa	8.951	2.076	3.617
C.	Mutatie voorzieningen	-291	302	93
D.	Mutatie voorraden	-	-821	275
E.	Boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	-	-	-
F. Berekend EMU-saldo (A-B+C-D-E)		-8.668	-830	-3.011
G.	EMU-saldo referentiewaarde	-889	-1.473	-1.473
H. Verschil EMU-saldo & referentiewaarde (F-G)		-7.779	643	-1.538

Bijlage 5: Taakvelden overzicht

Taakveld overzicht	Realisatie 2023	Begroting 2024 voor wijziging			Begroting 2024 na wijziging			Realisatie 2024		
Taakveld	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo (a)	Baten	Lasten	Saldo (b)
0.1 Bestuur	1.120.974	-16.860	1.170.004	1.153.144	-16.860	1.291.350	1.274.490	-100.791	1.641.920	1.541.129
0.11 Result. rekening baten en lasten	471.070	-	600.026	600.026	-	-335.265	-335.265	-	-	-
0.10 Mutaties reserves	568.717	-26.500	-	-26.500	-665.482	125.600	-539.882	-87.890	-	-87.890
0.2 Burgerzaken	375.606	-144.500	755.774	611.274	-237.012	806.870	569.858	-284.723	848.036	563.313
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-15.434	-130.539	201.213	70.674	-225.539	234.316	8.777	-269.447	226.085	-43.362
0.4 Overhead	7.084.685	-	5.757.353	5.757.353	-	6.204.918	6.204.918	-3.906	6.557.581	6.553.674
0.5 Treasury	37.561	-206.684	209.805	3.121	-285.684	294.805	9.121	-218.836	284.072	65.236
0.61 OZB woningen	-4.074.657	-4.833.344	538.127	-4.295.217	-4.667.813	604.048	-4.063.765	-4.660.856	621.785	-4.039.071
0.62 OZB niet-woningen	-899.307	-1.024.730	-	-1.024.730	-972.307	-	-972.307	-972.730	-	-972.730
0.64 Overige belastingen	-69.353	-94.000	3.000	-91.000	-94.000	3.000	-91.000	-134.741	2.719	-132.022
0.7 Algemene uitkering en overige uitk.	-	-17.615.859	-	-	-17.994.396	-	-17.994.396	-18.135.169	-	-18.135.169
	17.590.320			17.615.859						
0.8 Onvoorzien	-	-	10.000	10.000	-	10.000	10.000	-	-	-
0.8 Overige baten en lasten	-632.827	-145.000	34.847	-110.153	-145.000	203.582	58.582	-	274.471	274.471
0.9 Vennootschapsbelasting	6.951	-	-	-	-	55.000	55.000	-	38.897	38.897
0. Bestuur en ondersteuning	-	-24.238.016	9.280.149	-	-25.304.093	9.498.224	-15.805.869	-24.869.089	10.495.566	-14.373.524
	13.616.332			14.957.867						
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.121.072	-73.309	1.209.757	1.136.448	-73.309	1.209.757	1.136.448	-77.520	1.287.985	1.210.465
1.2 Openbare orde en veiligheid	398.786	-15.000	505.818	490.818	-15.000	505.818	490.818	-27.692	462.833	435.141
1. Veiligheid	1.519.857	-88.309	1.715.575	1.627.266	-88.309	1.715.575	1.627.266	-105.212	1.750.818	1.645.606

2.1 Verkeer en vervoer	1.797.844	-53.950	1.956.624	1.902.674	-286.350	2.017.874	1.731.524	-232.221	1.889.239	1.657.018
2.2 Parkeren	2.428	-8.500	16.492	7.992	-8.500	16.492	7.992	-9.777	11.992	2.214
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	1.800.272	-62.450	1.973.116	1.910.666	-294.850	2.034.366	1.739.516	-241.998	1.901.231	1.659.232
3.1 Economische ontwikkeling	177.158	-	143.614	143.614	-	143.614	143.614	-	199.694	199.694
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	49.248	-47.280	83.486	36.206	-47.280	83.486	36.206	-48.239	115.974	67.735
3.4 Economische promotie	12.010	-	17.598	17.598	-	17.598	17.598	-	18.627	18.627
3. Economie	238.417	-47.280	244.698	197.418	-47.280	244.698	197.418	-48.239	334.294	286.055
4.1 Openbaar basisonderwijs	12.618	-	8.000	8.000	-	8.000	8.000	-	11.306	11.306
4.2 Onderwijshuisvesting	154.533	-293.793	750.026	456.233	-293.793	835.026	541.233	164.774	486.667	651.440
4.3 Onderwijsbeleid en leelingszaken	204.395	-382.902	528.512	145.610	-382.902	528.512	145.610	-286.764	477.486	190.722
4. Onderwijs	371.546	-676.695	1.286.538	609.843	-676.695	1.371.538	694.843	-121.990	975.459	853.468
5.1 Sportbeleid en activering	60.783	-	42.101	42.101	-	42.101	42.101	-10.000	-40.742	-50.742
5.2 Sportaccommodaties	425.275	-274.866	562.206	287.340	-274.866	666.690	391.824	-256.194	701.896	445.702
5.3 Cultuurpresentatie,-productie,-part	100.836	-2.950	106.375	103.425	-2.950	106.375	103.425	-2.950	101.920	98.970
5.4 Musea	185.012	-64.377	239.906	175.529	-64.377	239.906	175.529	-64.233	241.753	177.520
5.5 Cultureel erfgoed	28.159	-5.977	57.914	51.937	-5.977	57.914	51.937	-10.129	27.740	17.611
5.6 Media	246.842	-29.318	316.551	287.233	-29.318	316.551	287.233	-68.662	317.700	249.038
5.7 Openbaar groen (openlucht)recreatie	1.490.458	-69.378	1.482.144	1.412.766	-69.378	1.537.698	1.468.320	-81.669	1.402.100	1.320.431
5. Sport, cultuur en recreatie	2.537.365	-446.866	2.807.197	2.360.331	-446.866	2.967.235	2.520.369	-493.837	2.752.366	2.258.529
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	971.572	-1.733.726	3.472.859	1.739.133	-1.733.726	3.620.859	1.887.133	-379.694	1.956.189	1.576.494
6.2 Wijkteams	1.047.376	-	1.132.413	1.132.413	-	1.155.413	1.155.413	-1.228	1.279.356	1.278.127
6.3 Inkomensregelingen	1.325.916	-1.667.000	2.603.207	936.207	-1.958.250	2.831.207	872.957	-1.964.327	2.866.157	901.830

6.4 Begeleide participatie	179.144	-	230.103	230.103	-	230.103	230.103	-	191.832	191.832
6.5 Arbeidsparticipatie	198.458	-	177.524	177.524	-	177.524	177.524	-117.145	352.953	235.808
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	205.631	-50.000	219.000	169.000	-	298.000	298.000	-	246.152	246.152
6.71A Huishoudelijke hulp (WMO)	499.781	-	-	-	-	548.000	548.000	-	543.729	543.729
6.71B Begeleiding (WMO)	244.614	-	-	-	-50.000	285.550	235.550	-58.844	283.231	224.388
6.71C Dagbesteding (WMO)	96.927	-	-	-	-	94.450	94.450	-	62.142	62.142
6.71D Overige maatwerkarrangementen (WMO)	84.563	-	-	-	-	52.242	52.242	-	-123.241	-123.241
6.72A Jeugdhulp begeleiding	332.370	-	-	-	-	279.300	279.300	-	345.800	345.800
6.72B Jeugdhulp behandeling	797.980	-	-	-	-	871.200	871.200	-	903.439	903.439
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	53.140	-	-	-	-	137.035	137.035	-	41.994	41.994
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	-	-	-	-	-	-	-	-	5.491	5.491
6.73A Pleegzorg	11.279	-	-	-	-	12.000	12.000	-	11.555	11.555
6.73B Gezinsgericht	67.108	-	-	-	-	67.015	67.015	-	70.111	70.111
6.73C Jeudhulp met verblijf overig	123.924	-	-	-	-	232.566	232.566	-	180.147	180.147
6.74A Jeugd beh. GGZ zonder verblijf	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	570.082	-	-	-	-	405.064	405.064	-	360.339	360.339
6.74C Gesloten plaatsing	-	-	-	-	-	60.005	60.005	-	60.200	60.200
6.81A Beschermd wonen (WMO)	-13.475	-	18.653	18.653	-	-	-	-6.912	6.912	-
6.81B Maatschappelijke en vrouwenopvang	-175.172	-	-	-	-	18.653	18.653	-	19.087	19.087
6.82A Jeugdbescherming	122.726	-	158.392	158.392	-	166.382	166.382	-	218.264	218.264

6.82B Jeugdreclassering	67.000	-	-	-	-	10	10	-	4.840	4.840
6. Sociaal Domein	6.810.943	-3.450.726	8.012.151	4.561.425	-3.741.976	11.542.578	7.800.602	-2.528.150	9.886.678	7.358.527
7.1 Volksgezondheid	484.720	-42.595	564.468	521.873	-42.595	564.468	521.873	-76.025	578.964	502.940
7.2 Riolering	-412.029	-1.319.080	763.225	-555.855	-1.390.212	834.357	-555.855	-1.492.451	1.098.478	-393.973
7.3 Afval	-343.058	-1.821.419	1.403.096	-418.323	-1.821.419	1.403.096	-418.323	-1.934.810	1.553.301	-381.510
7.4 Milieubeheer	95.603	-	579.294	579.294	-262.243	836.330	574.087	-288.771	572.731	283.960
7.5 Begraafplaatsen	2.355	-199.739	307.674	107.935	-199.739	336.745	137.006	-242.918	286.381	43.463
7. Volksgezondheid en milieu	-172.409	-3.382.833	3.617.757	234.924	-3.716.208	3.974.996	258.788	-4.034.975	4.089.855	54.880
8.1 Ruimtelijke ordening	452.211	-30.000	248.376	218.376	-1.500	490.376	488.876	-3.500	459.240	455.740
8.2 Grondexploitatie	-	-	-	-	-1.760.756	1.760.756	-	-1.219.405	1.221.085	1.679
8.3 Wonen en bouwen	58.130	-676.000	858.191	182.191	-380.000	858.191	478.191	-983.466	900.056	-83.409
8. Volkshuisvast., ruimtel. ord., sted. vern.	510.341	-706.000	1.106.567	400.567	-2.142.256	3.109.323	967.067	-2.206.371	2.580.381	374.010
Totaal resultaat taakvelden	0	-33.099.175	30.043.748	-3.055.427	-36.458.533	36.458.533	0	-34.649.863	34.766.646	116.784

